

Jaarstukken 2023

Juni 2024



Inhoud

Voorwoord	3
I Kerngegevens en indicatoren	5
II Analyse van het resultaat	9
III Programmaverantwoording	12
IV Paragrafen.....	75
A Weerstandsvermogen en risicobeheersing	76
B Kapitaalgoederen	86
C Financiering	91
D Bedrijfsvoering	96
E Verbonden partijen.....	99
F Grondbeleid	117
G Lokale heffingen.....	135
H Demografische ontwikkelingen	140
I Wet open overheid.....	141
V Waarderingsgrondslagen en grondslagen voor bepaling van resultaat	143
VI Balans met toelichting	145
VII Integraal overzicht baten en lasten.....	168
VIII Baten en lasten	173
A Programma's.....	174
B Algemene dekkingsmiddelen	175
C Onvoorziene uitgaven	177
D Overzicht incidentele baten en lasten	178
E Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.....	181
F Wet normering topfunctionarissen publieke en semipublieke sector.....	182
G Verantwoordingsinformatie Single Information Single Audit.....	186
H Taakvelden	197
I Rechtmatigheidsverantwoording	198
A. Overzicht baten en lasten op productniveau	200
B. Projecten overzicht.....	202
C. Overzicht reserves en voorzieningen meerjarenverloop	207

Voorwoord

Ook in 2023 hebben we met lef en vertrouwen verder gebouwd aan goed leven in Peel en Maas. Een Peel en Maas waarin de fysieke en mentale ruimte beleefd wordt en waarin diversiteit, duurzaamheid en zelfsturing gevierd worden. Dit doen we op een manier die bij ons past. Dat wil zeggen dat we met partners de schouders er onder zetten, en we tegelijkertijd scherp kijken wie voor welk vraagstuk aan de lat staat.

Dat hebben we in 2023 onder andere gedaan door volgende stappen te zetten in woningbouwprojecten zoals Kuukven, Giel Peetershof en Antoniushof. Hiermee hebben we ook het afgelopen jaar gewerkt aan een Peel en Maas waarin er ruimte is voor goed wonen.

We hebben de plannen voor de onderwijshuisvesting voor diverse basisscholen en het Buurtcollege Maas en Peel verder uitgewerkt. Hiermee leveren we onze bijdrage aan een gemeente waarin jeugd op een fijne manier kan opgroeien en zich kan ontwikkelen.

Verkeersveiligheid kreeg weer de nodige aandacht, onder andere door een nieuwe inrichting van wegen in Helden, Kessel en de weg tussen Beringe en Meijel. Hierbij hebben we nadrukkelijk aandacht voor de meer kwetsbare weggebruikers.

We hebben voorbereidingen getroffen voor de nieuwbouw en renovatie van sporthallen, we ondersteunden de verdere ontwikkeling van het Pius Park en we hebben geïnvesteerd in het behoud van ons cultureel erfgoed. Sport en bewegen en kunst en cultuur zorgen namelijk voor vele ontmoetingen tussen inwoners en dragen daarmee bij aan de vitaliteit van gemeenschappen.

Inwoners voor wie het goede leven door omstandigheden (tijdelijk) niet vanzelfsprekend is, konden rekenen op een vangnet. Zo zorgden we dat niemand tussen wal en schip valt. Bijvoorbeeld via hulp bij het huishouden, dat sinds 2023 een dorpsvoorziening is. Of de ondersteuning om te voorkomen dat huishoudens in de energiearmoede terecht konden komen. Met het Experience Centre – inmiddels omgedoopt tot Hal9 – hebben we een springplank gecreëerd voor werkzoekenden naar een baan, en voor statushouders om leren en werken vorm te geven. Bij jongeren besteedden we, in lijn met de door de raad aangenomen motie en samen met jeugd- en onderwijspartners, extra aandacht aan mentale gezondheid. Zo bouwden we ook in 2023, samen met inwoners en organisaties, aan een duurzaam sociaal domein waarin het ‘zorgen voor elkaar’ weer centraal stond.

In 2023 is verder toegewerkt naar de invoering van de nieuwe Omgevingswet. In 2022 stelde de raad hiervoor al een omgevingsvisie vast waarin de waarden, kwaliteiten en opgaven voor Peel en Maas zijn vastgelegd. Zo wil de gemeente bijdragen aan het behouden van de kwaliteiten in het landschap en de identiteit van de kernen. In dat kader is ook de uitbreiding van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit met twee nieuwe deskundigen vermeldenswaardig.

Door het planten van bomen, het opnieuw inrichten van de Kwistbeek en Stogger en de groenblauwe revolutie van schoolpleinen leverden we een bijdrage aan het verder duurzaam en klimaatrobust maken van onze openbare ruimte.

We sloegen de handen ineen met veiligheidspartners, inwoners en ondernemers, bijvoorbeeld in de werkgroep Veilig Buitengebied. De boa's waren weer actief en de campagne Kijk Niet Weg! kreeg zijn vervolg. Hiermee leverden we een bijdrage aan een gemeente die veilig beleefd kan worden, vanuit de overtuiging dat veiligheid het fundament is waarop vrijheid kan bestaan.

Wat we zeker ook niet onvermeld willen laten, is de aandacht voor de kleinschalige initiatieven, de ontmoetingen en al het andere moois dat gebeurde in de elf dorpen van Peel en Maas. Waar inwoners zelf werken aan vitale gemeenschappen doordat zij nadenken over de toekomst van hun dorp, en aan de slag gingen met bijvoorbeeld de gebiedsvisie in Baarlo, de centrumvisie in Maasbree, de dorpsontwikkelingsvisie in Koningslust, een nieuwe dorpsvisie in Kessel en een masterplan in Kessel-Eik.

We sluiten 2023 af met een behoorlijk positief saldo van € 7.012.000. Dit wordt voor een groot deel veroorzaakt door de effecten van de circulaire van het Rijk. We kunnen ons voorstellen dat we dit positieve saldo enerzijds gebruiken als buffer voor de onzekerder jaren die voor ons liggen en anderzijds inzetten voor beperking van de lastenverzwaring voor de inwoners en ondernemers van Peel en Maas.

We willen in deze terugblik op 2023 toch nog even kort stil staan bij een verdrietige gebeurtenis die dat jaar plaatsvond. Het was namelijk het jaar waarin wethouder Anget Mestrom kwam te overlijden. Na de zomer nam Tijs van Lierop het stokje van haar over.

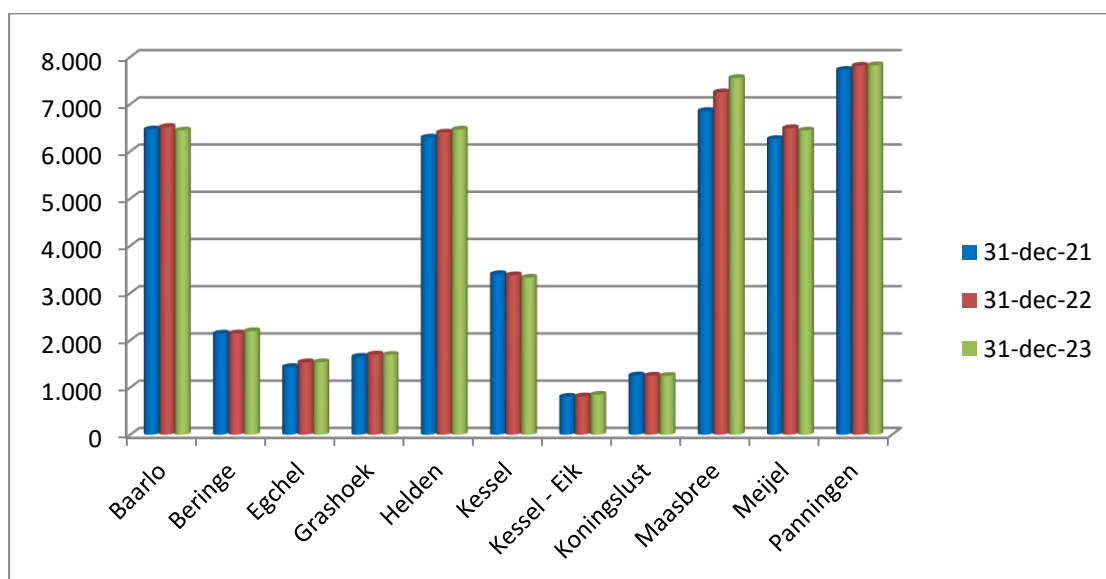
Tot slot willen we alle inwoners, ondernemers, verenigingen en stichtingen, die in 2023 met ons werkten aan een Peel en Maas waarin het goed leven is, bedanken voor de fijne samenwerking en de vele ontmoetingen.

I Kerngegevens en indicatoren

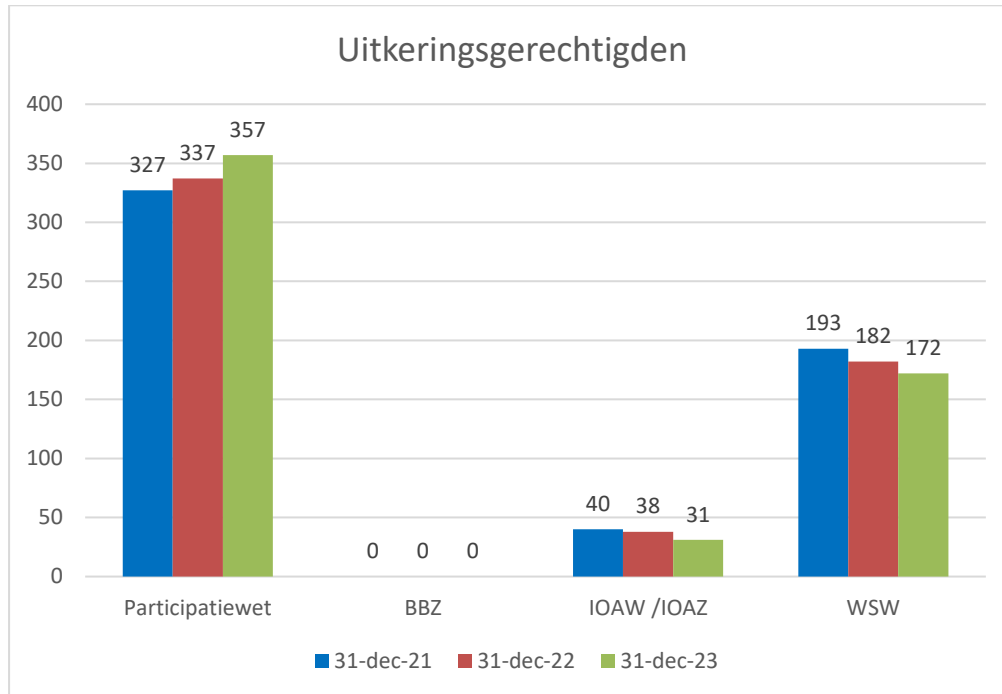
A Sociale structuur

Aantal inwoners	31 december 2021	31 december 2022	31 december 2023
0 – 3 jaar	1.593	1.612	1.635
4 – 16 jaar	5.520	5.582	5.499
17 – 64 jaar	26.855	27.392	27.386
65 jaar en ouder	10.310	10.699	11.035
	44.278	45.285	45.555

Inwoners per kern	31 december 2021	31 december 2022	31 december 2023
Baarlo	6.465	6.517	6.441
Beringe	2.141	2.145	2.192
Egchel	1.433	1.533	1.535
Grashoek	1.649	1.699	1.690
Helden	6.292	6.398	6.461
Kessel	3.400	3.377	3.326
Kessel-Eik	802	810	846
Koningslust	1.255	1.251	1.246
Maasbree	6.855	7.249	7.554
Meijel	6.261	6.492	6.441
Panningen	7.725	7.814	7.823
	44.278	45.285	45.555



Aantal uitkeringsgerechtigden	31 december 2021	31 december 2022	31 december 2023
Participatiewet inkomen	327	337	357
Bijstandsbesluit Zelfstandigen (BBZ)	0	0	0
IOAW / IOAZ	40	38	31
Werkzame personen in het kader van Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)	193	182	172



B Fysieke structuur

		31 december 2021	31 december 2022	31 december 2023
Oppervlakte Peel en Maas		15.940 ha	15.940 ha	15.940 ha
Aantal woningen		18.752	18.921	19.008

Indicatoren

Met ingang van 2017 is de wetgeving met betrekking tot begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) op een aantal onderdelen aangepast. Gemeenten zijn onder andere verplicht een aantal voorgeschreven prestatie-indicatoren op te nemen.

Die indicatoren worden door de gemeenten niet zelf gevuld. Op landelijk schaal worden op uniforme wijze de gegevens en indicatoren verzameld en ingevuld. Op die manier heeft elke gemeente gegevens die op dezelfde manier zijn verzameld en is een betere vergelijking tussen gemeenten mogelijk. Via de website www.waarstaatjegemeente.nl worden deze gegevens ontsloten.

Naast deze landelijk ter beschikking gestelde indicatoren, zijn er nog vijf indicatoren die op basis van eigen gemeentelijke informatie moeten worden ingevuld:

- Formatie: Fte. per 1.000 inwoners
- Bezetting: Fte. per 1.000 inwoners
- Apparaatskosten: kosten per inwoner
- Externe inhuur: kosten als % van de totale loonsom + totale kosten externe inhuur
- Overhead: % van de totale kosten

		INDICATOR Jaarstukken 2023	INDICATOR Begroting 2023	INDICATOR Jaarstukken 2022
Formatie	<i>Fte. per 1.000 inwoners</i>	7,28	7,22	7,32
Bezetting	<i>Fte. per 1.000 inwoners</i>	7,21	7,31	7,26
Apparaatskosten	<i>Kosten per inwoner</i>	725,87	674,22	646,82
Externe inhuur	<i>% van loonsom</i>	8,13%	7,03%	7,50%
Overhead	<i>% van totale lasten</i>	10,82%	11,86%	10,23%

**apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten en dergelijke voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.*

INDICATOR	Eenheid	Peel en Maas	Gemeenten van 25.000 - 50.000 inwoners	Jaar	Peel en Maas	Jaar
Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	781	867	2023	767	2022
Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	831	949	2023	817	2022
Gemiddelde WOZ waarde	x € 1.000	356	362	2023	299	2022
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	7,8	8,3	2022	12,4	2021
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	43	120	2022	42	2020
Hernieuwbare elektriciteit	%	31,0	Geen data	2021	19,9	2020
Winkeldiefstal	per 1.000 inwoners	0,8	1,2	2022	0,5	2021
Diefstal uit woning	per 1.000 inwoners	1,1	1,2	2022	1,5	2021
Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2,4	3,2	2022	1,9	2021
Vernieling en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	4,1	4,8	2022	3,8	2021
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	6	8	2022	3	2021
Jongeren met delict voor rechter	%	1,0	1,0	2022	1,0	2020
Demografische druk	%	74,7	79,1	2023	74,7	2022
Niet-sporters	%	44,5	47,9	2022	48,0	2020
Banen	per 1.000 inw. van 15-64 jr	682,4	726,1	2022	670,2	2021
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw 15 t/m 64 jr	161,5	167,6	2022	155,2	2021
Netto arbeidsparticipatie	%	74,1	72,5	2022	73,7	2021
Funciemenging	%	50,3	50,2	2022	49,9	2021
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	138,3	230,3	2023	152,6	2021
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	490	Geen data	2022	450	2022
Achterstand onder jeugd; kinderen in uitkeringsgezin	%	3,0	4,0	2022	3,0	2021
Achterstand onder jeugd; werkloze jongeren	%	1,0	1,0	2022	2,0	2021
Voortijdige schoolverlaters zonder start kwalificatie	%	2,0	2,1	2022	1,0	2021
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2,1	4,2	2022	1,2	2021
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	10	21	2022	6	2021
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jr	9,4	11,1	2023	9,3	2022
Jongeren met jeugdreclassering	%	0,3	Geen data	2023	0,2	2022
Jongeren met jeugdbescherming	%	1,0	1,0	2023	0,9	2022
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw. 15-64 jaar	222,2	196,1	2023	268,9	2020

Regelmatig worden de cijfers op de website www.waarstaatjegemeente.nl ververst. In de kolom "Jaar" staat het jaartal waarop de indicator betrekking heeft.

II Analyse van het resultaat

De jaarstukken 2023 sluiten met een positief resultaat van € 7.012.000.

Hieronder ziet u een globale verschillenanalyse waarbij de grootste verschillen worden verklaard tussen de begroting en het werkelijke resultaat.

Voor een uitgebreide verschillenanalyse en -verklaring verwijzen we u naar hoofdstuk III; de programmaverantwoording. De nummering verwijst naar het programma.

Afschrijvingen	550.000
Steunfonds inwoners	488.000
Brede Specifieke uitkering	403.000
Regionale begroting Beschermd wonen	429.000
Opvang van vluchtelingen uit Oekraïne	1.300.000
Algemene uitkering gemeentefonds	3.792.000
	6.962.000

Afschrijvingen

In de notitie Activabeleid is opgenomen dat we pas beginnen met afschrijven als een investering gereed is gekomen. Aangezien verschillende investeringen nog niet gereed zijn, hebben we hier in 2023 nog niet op afgeschreven terwijl dit wel begroot was.

Steunfonds inwoners

In 2023 is een budget van € 500.000 beschikbaar gesteld voor ondersteuning aan inwoners die als gevolg van de gestegen kosten in financiële problemen komen. Die regeling is maar beperkt ingezet en daarom is een bedrag van € 488.000 niet benut.

Brede specifieke uitkering

In 2023 is er een nieuwe specifieke uitkering in het leven geroepen. Deze specifieke uitkering is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. Hierdoor zijn verschillende lasten betaald uit deze specifieke uitkering die normaliter uit onze eigen budgetten betaald werden.

De Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) is een van de regelingen binnen deze Brede SPUK. Om in aanmerking te komen voor deze subsidie is er de verplichting om een sportakkoord en uitvoeringsplan BRC op te stellen. 2023 heeft in het teken gestaan van de ontwikkeling van dit sportakkoord, het opstellen van een uitvoeringsplan BRC en het maken van afspraken met uitvoerder Vorkmeer. De uitvoeringskosten die in 2023 zijn gemaakt, zijn daardoor beperkt gebleven. De daadwerkelijk uitvoering vindt in 2024 plaats.

Regionale begroting Beschermd wonen

Vanaf 2022 werken de gemeenten in Noord- en Midden Limburg nauw samen op het gebied van Beschermd wonen, Maatschappelijke opvang, preventie en bemoezing. Daartoe is een regionale begroting opgesteld waar de rijksmiddelen als inkomsten gelden en de (lumpsum) uitgaven voor de aanbieders als uitgaven. Daarnaast zijn er nog wat andere regionale kosten. Het positieve saldo van die regionale begroting wordt verdeeld over de deelnemende gemeenten. In 2023 hebben we nog een afrekening over 2022 ontvangen waardoor het voordeel van € 429.000 is ontstaan.

Opvang van vluchtelingen uit Oekraïne

De rijksvergoeding ter compensatie van kosten die samenhangen met de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne is grotendeels gebaseerd op normbedragen. Per beschikbare opvangplek ontvangen we een normbedrag van € 83 per dag. Daarnaast wordt het werkelijk uitbetaalde leefgeld aan personen in de particuliere opvang volledig gecompenseerd. We hebben minder uitgegeven dan we hebben ontvangen van het Rijk.

Algemene uitkering gemeentefonds

In 2023 is er een ruim overschot ontstaan op de algemene uitkering. Door het tijdstip van verschijnen konden de effecten uit de september- en de decembercirculaire 2023 niet meer in de begroting worden verwerkt. Aangezien beide circulaire een fors positief effect hebben op de omvang van de algemene uitkering ontstaat bij deze jaarstukken voordeel. Het betreft onder andere hogere compensatie Omgevingswet, energietoeslag, meerkosten sociaal domein en btw compensatiefonds.

Jaarverslag

Gemeente Peel en Maas

III Programmaverantwoording

Op de volgende bladzijden vindt u de beleidsmatige verantwoording van de programma's aan de hand van de volgende drie vragen:

- Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?
- Hebben we gedaan wat we ervoor zouden doen?
- Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Programma 1.1 Vitale leefomgeving

In Peel en Maas zijn we trots op de kwaliteiten die onze leefomgeving vitaal maken en dragen dit uit. De fysieke leefomgeving ondersteunt een vitale gemeenschap. Gemeenschappen wonen, werken en verblijven er aangenaam met elkaar en geven zelf mee inhoud aan de ontwikkelingen en behoeftes in hun omgeving. We stellen onszelf en elkaar bij nieuwe ontwikkelingen de vraag of deze ook daadwerkelijk bijdragen aan een vitale gemeenschap.

Vanuit de gemeente leveren we een bijdrage aan het behouden en versterken van een vitale gemeenschap, onder andere door het scheppen van ruime kwalitatieve kaders met oog voor diversiteit die aansluiten bij het karakter van het dorp, gemeenschap en bestaande kwaliteiten. Dit doen we met inbreng van de gemeenschap aan de hand van een duidelijke integrale gebiedsgerichte visie met focus, die gemeenschappen uitnodigt zich verder te ontwikkelen. Ook spelen we daarbij in op uitdagingen voor de toekomst die noodzakelijk zijn voor behoud van een vitale gemeenschap. Soms doen we dit als regisseur, vaak als partner en soms als ondersteuner van processen in de dorpen.

Daarbij zoeken we naar en staan we open voor de creativiteit en kwaliteit van de mensen in de omgeving en laten dat meewegen bij de uiteindelijke vormgeving. We geloven in deze dynamische tijden meer en meer in tijdelijkheid en flexibiliteit door uit te gaan van doelen, in plaats van uitgaan van in beton gegoten regels. We geven inwoners en bedrijven vanuit hun gemeenschap de gelegenheid zelf te komen met initiatieven die passend zijn binnen de kwalitatieve kaders. Daarbij stellen we ons uitnodigend, ondersteunend, faciliterend waar nodig en als vraagbaak op in de planontwikkeling en coöperatief in de uitvoering.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?	Hebben we gedaan wat we ervoor zouden doen?
<p>1. Behouden van het goede en ruimte voor het betere.</p>	<p>1.1 We ondersteunen de beweging om de identiteit van de dorpen en het landschap te behouden en te versterken. <i>Deze beweging ondersteunen we door laagdrempelig advies te verstrekken in de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) en door dorpen, ontwerpers en ontwikkelaars bij planvorming en beleidsvorming te betrekken. De ARK is in 2023 gewijzigd om te voldoen aan de eisen vanuit de Omgevingswet. De bestaande commissie is uitgebreid met twee externe deskundigen op het gebied van erfgoed en landschap. Op die wijze is ruimtelijke kwaliteit ruim en integraal geborgd in de adviescommissie.</i></p> <p><i>Bij concrete plannen, zoals Kuukven in Baarlo, hebben wij bij de planvorming de identiteit van de locatie als vertrekpunt genomen. Dit begint met een analyse van de locatie en geeft als resultaat een planontwerp dat de kwaliteit van de kern en het landschap volgt en versterkt.</i></p> <p>1.2 We benutten bestaande bebouwing en sturen op hergebruik én transformatie boven uitbreiding en nieuwvestiging. Daar waar dit niet mogelijk is, wordt er zorg gedragen voor hetgeen achterblijft. Dit doen we onder meer via het benoemen van ontwikkelmogelijkheden voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB). <i>Verder onderzoeken we of wij als gemeente door het voeren van een actievere grondpolitiek bij kunnen dragen aan een grote diversiteit aan doelstellingen op het gebied van onder meer wonen, groen, bedrijvigheid, etc.</i> <i>In 2023 hebben we de uitvoering van woning- en woonkavelsplitsing voortgezet. Dit biedt inwoners van Peel en Maas de mogelijkheid om in de kern of kernrandzone woningen toe te voegen. Hiermee geven we antwoord op een volkshuisvestelijke vraag zonder afbreuk te doen aan onze ruimtelijke kwaliteit.</i></p>

	<p>Net als voorgaande jaren blijven we sturen op herontwikkeling van herstructureringslocaties. We streven naar inbreiding voor uitbreiding.</p> <p>Een voorbeeld van herstructurering is bijvoorbeeld de planontwikkeling van de locatie voor de nieuwe Aldi in Panningen. Daarnaast werd een intensieve veehouderij aan de rand van de kern Panningen (Zelen) opgekocht en gesaneerd. Deze locatie biedt in de toekomst mogelijk kansen voor de opgaven waar we voor staan. Dit is een concreet voorbeeld in het kader van het voeren van een actievere grondpolitiek.</p> <p>Verder is in 2023 het Veegbestemmingsplan Stoppers 2020 vastgesteld. Dit heeft geleid tot herinvulling van bestaande (agrarische) bebouwing in het buitengebied. Zie hiervoor ook punt 3.2.</p> <p>1.3 We gaan op een duurzame, bewuste wijze om met onze fysieke leefomgeving en koesteren de diversiteit hiervan. Hierin stimuleren en faciliteren we het gemeenschappelijk eigenaarschap van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Bij alle ontwikkelingen maken we een integrale, toekomstgerichte afweging. Hierbij kijken we kritisch naar duurzaam en bewuster omgaan met de schaarse ruimte. We zoeken naar manieren om functies te stapelen en geven de voorkeur aan robuuste en doelmatige oplossingen.</p> <p>Kwaliteit is daarbij een verbindend element: in architectuur, stedenbouw, erfgoed en landschap. Een betere samenhang tussen deze elementen wordt gemaakt in een nieuw op te stellen Programma Ruimtelijke kwaliteit, waaraan we in 2023 gewerkt hebben. Hierbij betrekken we de gemeenschap en het regionaal werkveld in de beleidsvorming. We stimuleren gedeeld eigenaarschap en netwerkvorming.</p> <p>1.4 We zorgen voor verbindingen en balans tussen de verschillende functies en waarden/kwaliteiten van de fysieke omgeving. Dit hebben we vastgelegd in de nieuwe omgevingsvisie waar we in 2023 mee gaan werken.</p> <p>De nieuwe omgevingsvisie raakt steeds meer ingeburgerd in ons doen en handelen. Deze vormt het toetsingskader voor ruimtelijke initiatieven die niet rechtstreeks binnen de planregels passen. Zodra deze nieuwe initiatieven zich voordoen, worden deze integraal afgewogen. We onderzoeken hoe deze zich verhouden tot de omgeving en de waarden, kwaliteiten en de opgaven uit de omgevingsvisie. We zoeken daarin naar de juiste balans.</p> <p>We blijven monitoren om de visie en onderliggend beleid actueel te houden en nemen leer- en ontwikkelpunten mee voor de herijking van onderliggend beleid of de Omgevingsvisie 2.0. In het proces van de herijking van de kaderstellingen in 2023 is de basis gelegd om de Omgevingsvisie 2.0 op te gaan stellen.</p>
<p>2. Een fysieke leefomgeving die samen met de gemeenschap ontwikkeld is.</p>	<p>2.1 We dagen gemeenschappen uit om mee inhoud te geven aan hun fysieke leefomgeving. Dit doen we op basis van de waarden en kwaliteiten en opgaven die vastgelegd zijn in onze omgevingsvisie.</p> <p>We faciliteren in gemeenschappen verschillende processen die gericht zijn op hun fysieke leefomgeving. Dit gebeurt in samenspraak en afstemming met het programma Openbare</p>

	<p>ruimte en het programma Gemeenschapsontwikkeling. Onder andere de dorpen Baarlo, Kessel, Kessel-Eik en Koningslust hebben we ondersteuning geboden in hun proces om te komen tot een toekomstvisie. Samen met de dorpen hebben we uitvoering gegeven aan daaruit voortvloeiende deelprojecten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Ook hebben we het proces van de samenwerkingspartners van Pius Park gefaciliteerd om te komen tot een toekomstbestendige sportieve omgeving in Panningen.</p> <p>2.2 We stimuleren de dialoog over invulling van ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet vraagt meer aandacht voor de omgevingsdialoog. Hiervoor werken we met het in 2021 vastgestelde participatiebeleid. We sturen bij ontwikkelingen actief op dialoog met de omgeving en faciliteren waar nodig gesprekken tussen initiatiefnemer en omgeving. Uitgangspunt is dat initiatiefnemers zelf de verantwoordelijkheid nemen om de omgeving te betrekken bij hun plan. We hebben een handreiking participatie opgesteld die behulpzaam is voor initiatiefnemers om het goede gesprek met de omgeving te voeren. In eigen processen en projecten betrekken we aan de voorkant alle stakeholders en voeren we de dialoog over invulling van hun fysieke leefomgeving. Hierbij gebruiken we zelf ook onze handreiking participatie. De verhuizing van Oekraïense vluchtelingen van Meijel naar Beringe, uitbreiding bedrijventerrein de Schor in Maasbree en woningbouwproject Kuukven in Baarlo zijn voorbeelden waarbij een uitgebreide omgevingsdialoog is gevoerd.</p> <p>2.3 We werken aan partnership en netwerkontwikkeling. We werken gebiedsgericht in de dorpen. De kerncontactpersonen voeren geregeld gesprekken met de dorpen en met Vorkmeer over processen en projecten die er spelen. De gemeenschappen weten de weg naar de gemeente goed te vinden. In 2023 hebben we medewerkers van de gemeente getraind over het gedachtengoed van zelfsturing en dat blijven we ook doen. Deze trainingen dragen bij aan het nemen van de juiste rol, bijpassende houding en communicatie om partnership en netwerkontwikkeling te bevorderen. Daarnaast hebben we sessies georganiseerd voor dorpsoverleggen en college/raad om ons gedachtengoed en de onderlinge relatie verder uit te bouwen, elkaar beter te leren kennen en begrip te hebben voor ieders rol en positie. Voor dit onderdeel verwijzen we ook naar programma 3.1 van de kaderstelling Vitale gemeenschappen.</p>
<p>3. Bedrijvigheid in balans met de omgeving.</p>	<p>3.1 We zorgen voor verbindingen en balans tussen economische en ruimtelijke waarden. Bij ontwikkelingen streven we naar bijdragen aan de waarden, kwaliteiten en opgaven in de omgeving zoals vastgelegd in de omgevingsvisie. De verbinding en balans tussen economische en ruimtelijke waarden borgen we via het proces van de intaketafel. Nieuwe ontwikkelingen die niet passen binnen de regels van het bestemmingsplan worden hier beoordeeld op wenselijkheid. Deze beoordeling vindt plaats op basis van de waarden, kwaliteiten en opgaven uit de omgevingsvisie. De omgevingsvisie stelden we in 2022 vast. Via een tweewekelijkse intaketafel hebben we de initiatieven die voorbijkwamen in 2023 beoordeeld op wenselijkheid.</p>

	<p>3.2 We hebben aandacht voor de transitie in het landelijk gebied. De transitie pakken we op aan de hand van het programma Vitaal en verbonden buitengebied waarin we uitdagingen omzetten in concrete acties.</p> <p>Begin 2023 is het Veegbestemmingsplan Stoppers 2020 vastgesteld waarmee 38 voormalige intensieve veehouderijlocaties zijn omgezet naar een andere passende bestemming. Hiervan zijn 33 locaties omgezet naar de bestemming ‘Agrarisch-grondgebonden’ en 5 locaties naar een andere (niet) agrarische bestemming. Daarnaast zijn de laatste bouwvlakken intensieve veehouderij van de 9 deelnemers aan de Saneringsregeling Varkenshouderij herbested.</p> <p>Alle voornoemde wijzigingen zijn meegenomen in de “Factsheet intensieve veehouderij 2023”. Uit deze factsheet blijkt dat er rond de kernen sprake is van een significante afwaartse beweging. Het aantal intensieve veehouderijen in de kernrandzone is in de periode 2013-2023 afgenomen van 34 naar 5.</p> <p>Om een bijdrage te leveren aan het doel om het woon- en leefklimaat op termijn daadwerkelijk te kunnen monitoren met real-time data hebben we ervoor gekozen om te participeren in het project Grenzeloos Meten. Binnen dit project worden de daadwerkelijk geuremissies uit een deelnemende veehouderij inzichtelijk gemaakt. Daarnaast wordt de overall fijnstof concentratie inzichtelijk gemaakt in een specifiek pilotgebied.</p> <p>In 2023 hebben we op basis van onze kennis en ervaring een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van een perspectief voor Novex-gebied de Peel en het concept Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG). Als onderdeel van dit concept LPLG hebben we in samenwerking met Waterschap Limburg een koploperproject aangedragen voor een gebiedsgerichte aanpak voor het gebied Vossenbergh in Meijel.</p> <p>Daarnaast hebben we middels de pilot Ontwerpend onderzoek ontginningsgebieden Noord-Limburg ervaring opgedaan met het werken met een methodiek die ook kan helpen om de grote opgaven en principes bodem- en water sturend een plaats te geven in de Omgevingsvisie 2.0.</p>
<p>4. Een klimaat adaptieve en klimaat-neutrale fysieke leefomgeving. We zijn klimaat- en energieneutraal in 2050.</p>	<p>4.1 We passen onze fysieke leefomgeving aan het klimaat aan. Specifiek op het gebied van wonen betekent dit dat we:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bestaande woonwijken klimaatadaptief maken en bij nieuwbouw het goede voorbeeld geven; - Werken aan de energietransitie in de bestaande woningvoorraad en bij nieuwbouw het goede voorbeeld geven; - Het gebruik van duurzame bouwmaterialen stimuleren; - In 2023 verdere voorbereidingen treffen voor het warmte-koude net in Panningen. <p>Met de woningcorporaties Wonen Limburg en Antares zijn in 2023 nieuwe prestatieafspraken gemaakt. Hierin hebben wij onder andere afspraken gemaakt over het onderwerp “Duurzaamheid” in de bestaande en nieuwe woningvoorraad. Daarnaast werken we elke dag aan het klimaatadaptief maken van de fysieke leefomgeving. Dit is ook als ambitie opgenomen in de omgevingsvisie. Voor concrete voorbeelden verwijzen we naar programma 1.2 Beheer fysieke leefomgeving.</p> <p>Als voorbeeld in dit kader verwijzen we naar Giel Peetershof fase 2, een wijk die zo duurzaam mogelijk uitgevoerd gaat worden.</p>

	<p>Bezien wordt hoe in dit kader zo veel mogelijk gebruikgemaakt kan worden van duurzame bouwmaterialen.</p> <p>Ook bij de projecten rondom uitbreidingen van bedrijventerreinen die in 2023 gestart zijn, is duurzaamheid in brede zin een belangrijk uitgangspunt.</p> <p>4.2 We geven invulling aan duurzaamheid, de energietransitie en circulaire economie door aan de slag te gaan met de hoofdacties uit de vastgestelde duurzaamheidsagenda. We hebben daarbij onder meer oog voor energie-armoede, met betrokken partijen gaan we na of en hoe we tot een aanpak kunnen komen. Met de WoonWijzerWinkel openen we een loket waar inwoners op allerlei manieren kennis kunnen maken met duurzaam wonen. In 2023 hebben we de volgende zaken opgepakt aan de hand van de duurzaamheidsagenda:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ter ondersteuning van de lokale energiecoöperaties hebben we de WoonWijzerWinkel gepositioneerd in het Energie Adviescentrum. Dit ter ondersteuning van de lokale energiecoaches en -coöperaties. - Samen met de lokale energiecoöperaties en de WoonWijzerWinkel (verenigd in stichting 'Peel en Maas Verduurzaamt') is de actie tegen energiarmpoede van start gegaan. - In 2023 hebben we via de Stichting Groene Economie van MKB Limburg een energiebesparingsproject georganiseerd voor MKB- en horecaondernemers. - In 2023 is een start gemaakt met de vernieuwde RESNML-structuur (centrumregeling). Deze wordt naar verwachting in 2024 afgerond. Met de RES 2.0 doet de regio Noord- en Midden Limburg een bod aan de Rijksoverheid voor haar bijdrage aan het klimaatakkoord. - Er is een subsidie voor het Nationaal Isolatie Programma (NIP) aangevraagd en verkregen voor het isoleren van bepaalde categorieën koopwoningen. In RES-verband bezien we hoe we invulling kunnen geven aan dit project. - Ook hebben we een start gemaakt met de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed in de gemeente. In 2023 zijn we hiervoor gestart met een onderzoek naar de te nemen maatregelen. <p>Voorbeelden van projecten op het gebied van duurzaamheid en energietransitie in 2023 zijn:</p> <p><i>Agroproject Grashoek</i> Het initiatief is gefaciliteerd met het indienen van een aanvraag in het kader van het interbestuurlijk programma Zuidoostelijke Zandgronden. Met het project beogen initiatiefnemers om bij te dragen aan de doelstellingen Peel en Maas Klimaat voor energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie.</p> <p><i>Circulaire varkenshouderij</i> Het initiatief is gefaciliteerd met het indienen van een aanvraag in het kader van het interbestuurlijk programma Zuidoostelijke Zandgronden.</p>
--	--

	<p><i>Warmte-Koude-net Panningen</i> Het initiatief is gefaciliteerd met het indienen van een aanvraag voor een subsidiebijdrage proeftuinenregeling Programma Aardgasvrije Wijken voor een wijk in Panningen. In januari 2024 is een van de initiatiefnemers failliet gegaan. Momenteel doen we onderzoek naar een doorstart van het project.</p>
<p>5. Gezonde, veilige, toegankelijke en slimme(re) mobiliteit.</p>	<p>5.1 We zorgen voor een goede bereikbaarheid van voorzieningen. Op een integrale werkwijze tijdens projecten, overleggen en werkzaamheden houden wij rekening met goede bereikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen (zorg, onderwijs, recreatie, arbeid) in de openbare ruimte. We zorgen voor een aantrekkelijk mobiliteitssysteem, zoals openbaar vervoer en toegankelijkheid voor mindervaliden in de openbare ruimte.</p> <p>5.2 We behouden en verbeteren de verkeersveiligheid. We zijn continu in overleg met inwoners, bedrijven, scholen, dorpsoverleggen en andere gebruikers van de openbare ruimte over verkeerssituaties en verkeersveiligheid. Waar nodig nemen we fysieke verkeersmaatregelen. Daarnaast dragen we bij om het gedrag in het verkeer positief te beïnvloeden. In 2023 hebben wij hieraan bijgedragen door projecten voor te bereiden en uit te voeren zoals bijvoorbeeld Heldensedijk / Meijelseweg / Kerkstraat (Beringe – Meijel). Daarnaast hebben wij samen met de provincie verkeerseducatie op scholen gegeven via ‘de verkeersactieve school’. Regionaal werken we binnen Trendsportal samen met de andere Noord-Limburgse gemeenten aan regionale projecten zoals onder andere; Fietsstimulering, Ouderen in OV ‘Kommee’, Duurzaam deelvervoer en openbaar vervoer.</p> <p>5.3 We stimuleren en faciliteren initiatieven die betrekking hebben op het verbeteren van het milieu en het versnellen van de energietransitie op het gebied van mobiliteit. We werken binnen Trendsportal samen aan Slimme Mobiliteit voor morgen. Het doel is onder andere het stimuleren van duurzaam (deel)vervoer in de gemeenten. In 2023 zijn wij gestart met het project duurzaam deelvervoer voor inwoners. Gemeenten in Noord-Brabant en Limburg realiseren samen met Vattenfall proactief een laadinfrastructuur. Ieder jaar wordt de laadinfrastructuur uitgebreid met laadpalen in de openbare ruimte.</p>
<p>6. Woningbestand duurzaam in balans.</p>	<p>6.1 We bouwen de juiste woningen in de juiste aantallen op de juiste plek. Dit doen we door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - met het oog op morgen, in samenwerking met gemeenschappen en overige betrokkenen, vraag en aanbod kwalitatief in overeenstemming te brengen door: <ul style="list-style-type: none"> o Bestaande woonwijken transformeren naar woningen geschikt voor ouderen en kleine huishoudens; o Nieuw te bouwen woningen moeten geschikt zijn voor de behoefte van morgen: woningen voor ouderen en kleine huishoudens; o Met flexibele/tijdelijke woningen spelen we in op de vraag van vandaag: woningen voor jongeren en andere urgente doelgroepen. o Onze planvoorraad af te stemmen op de behoefte, met een ambitie om instromers aan ons te binden. - wonen in principe plaats te laten vinden in de kernen; - te sturen op hergebruik boven uitbreiding en nieuwvestiging. - tegelijkertijd dragen we zorg voor hetgeen achterblijft;

	<ul style="list-style-type: none"> - uitvoering te geven aan de verruimde regeling op het gebied van woning- en kavelsplitsing. <p>Dit alles doen we onder meer door inzet van de woonondersteuner, die inzet pleegt op de woonopgaven van nu. En mede aan de hand van de woonagenda geven we ook concreet invulling aan een aantal eigen woonplannen, waaronder Giel Peetershof fase II, Kuukven en Panningen-Zuid.</p> <p>In 2023 hebben we opnieuw het marktonderzoek wonen geüpdatet. Op basis daarvan hebben we de woningbehoefte voor onze gemeente en per dorp in beeld gebracht. In het najaar hebben we ook een woonagenda per dorp vastgesteld dat inzicht geeft waar en op welke manier de woningbehoefte per dorp wordt ingevuld. En wat wij als gemeente eraan gaan doen om ervoor te zorgen dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. De acties uit de woonagenda zijn en worden uitgevoerd.</p> <p>Met ieder dorp hebben we het afgelopen jaar het gesprek gevoerd over het thema wonen. Dat heeft input voor de woonagenda opgeleverd. In Kessel-Eik heeft dat geleid tot een masterplan op basis waarvan keuzes zijn en worden gemaakt voor woningbouwlocaties.</p> <p>De regeling voor woning- en kavelsplitsing is nu ruim een jaar in werking en dient als een pilot. De regeling heeft geleid tot zo'n 100 ingediende initiatieven. Daarvan hebben 13 initiatieven in 2023 geleid tot een formele vergunningaanvraag.</p> <p>We voeren veel gesprekken over woningbouwinitiatieven. We sturen daarbij op toevoegen van het juiste aantal en type woning op de juiste plek. De focus ligt daarbij op woningen in het betaalbare segment. Dat heeft geleid tot plannen in verschillende vormen, waarbij de locaties die in eigendom van de gemeente zijn naar voren zijn gehaald. In 2023 werd onder andere gewerkt aan de voorbereiding van Kuukven in Baarlo, Giel Peetershof fase 2 in Egchel en Antoniushof in Kessel. We maakten ook een start met een woningbouwgebied in Beringe.</p>
	<p>6.2 We dragen bij aan het realiseren van een passend en voldoende huuraanbod. Dit doen we door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bij te dragen aan het betaalbaar houden van huurwoningen voor inwoners die niet zelf in een woning kunnen voorzien en jongeren; - oog te hebben voor voldoende vrije sector huur voor de middeninkomens. <p>Om het aandeel sociale huur meer in balans te brengen hebben we in maart 2023 de Limburgse Woondeal mede ondertekend. Daarin worden afspraken gemaakt over het toevoegen van woningen, waarbij de focus op het betaalbare segment ligt; bij nieuwbouwplannen sturen we op een aandeel van gemiddeld 2/3 deel van de woningen in het betaalbare segment, waarvan 30% in de sociale huur. Met de corporaties hebben we afspraken gemaakt om versneld sociale huurwoningen toe te voegen. Dat heeft onder meer geleid tot de oplevering van 18 sociale huurwoningen in Maasbree door Wonen Limburg en de start van de bouw van sociale huurwoningen op de voormalige VMBO locatie. Op de voormalige kantorenlocatie in het Ringovenpark wordt ook een plan voorbereid met onder meer 40 sociale huurwoningen. De planvorming waarbij de voormalige basisschool De Pas in Helden wordt verbouwd tot sociale huurwoningen, de voormalige vrachtwagenparkeerplaats in Kessel opnieuw wordt ingevuld met sociale huurwoningen en</p>

	<p>andere woningen in het betaalbare segment en het plan Kuukven fase 3-5 met zo'n 35 sociale huurwoningen, vordert. In alle gemeentelijke plannen die nu worden voorbereid zit een deel sociale huur. Verder is er een nieuwe tijdelijke vergunning voor maximaal 5 jaar verleend voor het woongebouw Irenehof aan de Loenhofstraat in Panningen, met 20 sociale huurappartementen die door Wonen Limburg worden verhuurd.</p> <p>Voor een permanente invulling van die locatie worden nu ook plannen gemaakt. Ook wordt vanuit de gemeente gewerkt aan een tijdelijke woonwijk die ook zal voorzien in sociale huur. Ook met andere partijen dan corporaties voeren we het gesprek over het toevoegen van sociale huur en middenhuur. Dat heeft ertoe geleid dat in Koningslust een aantal sociale huurwoningen in de voormalige basisschool is gerealiseerd. Ook de sociale huurappartementen in het voormalige Rabobank-kantoor in het Ringovenpark zijn recent opgeleverd, en er is een plan voor middenhuurwoningen nabij die locatie in voorbereiding. Verder wordt gestart met de bouw van een aantal sociale huurwoningen aan het Laefplein in Maasbree. In nieuwe woningbouwplannen is ook aandacht voor het ontmoeten en zorgen voor elkaar.</p> <p>Tot slot is er een Programma kostenverhaal vastgesteld waarbij instrumenten in het leven zijn geroepen om betaalbare woningbouw te stimuleren. Een van deze instrumenten in het Huisvestingsfonds. Het doel van dit fonds is om tot een evenwichtige samenstelling naar prijsklasse van de woningvoorraad te komen. We houden daarin de vinger aan de pols om dit waar nodig te optimaliseren.</p> <p>6.3 We hebben extra oog voor doelgroepen met bijzondere aandacht. Dit doen we door te zorgen voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kwantitatief en kwalitatief voldoende woonruimte voor nieuwkomers, zorgbehoevenden/kwetsbare groepen; - zorgdragen voor voldoende woonwagens en/of standplaatsen; - wijken inrichten op het ontmoeten en zorgen voor elkaar. <p>Met de corporaties hebben we prestatieafspraken gemaakt waarin we rekening houden met de huisvesting van statushouders en andere kwetsbare doelgroepen. Ook in woningbouwplannen van andere partijen maken we, daar waar het kan, afspraken over de huisvesting van deze doelgroep.</p> <p>Door het toevoegen van sociale huurwoningen hebben mensen die afhankelijk zijn van dit type woning meer kans op passende huisvesting. Daarnaast wordt in regionaal verband gewerkt aan een huisvestingsverordening, zodat bepaalde kwetsbare doelgroepen voorrang krijgen op een sociale huurwoning.</p> <p>Voor het type woonwagens en standplaatsen is de behoefte bepaald en wordt gewerkt aan het toevoegen van dit type woonruimte.</p>
--	---

Wat hebben we verder binnen dit programma gedaan?

- Advisering binnen ruimtelijke procedures;
- Coördinatie, begeleiding en planning van project- en procesactiviteiten;
- Actueel houden en monitoren van beleidsonderdelen zoals intensieve veehouderij en huisvesting short-stay arbeidsmigranten;
- Afhandeling van ruimtelijke procedures en projecten en reguliere werkzaamheden in het kader van vergunningverlening en toezicht;
- Aankoop en verkoop gronden;
- Grondexploitatie.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Baten	4.362.389	2.995.654	1.306.058
Lasten	9.322.976	9.546.229	6.225.632
Saldo	-4.960.587	-6.550.575	-4.919.574

Het programma 1.1 laat over 2023 een positieve afwijking van € 1.589.988 zien. De baten zijn € 1.366.735 hoger dan begroot en de lasten zijn € 223.253 lager dan begroot, zodat per saldo een positieve afwijking resteert.

De afwijkingen kunnen (afgerond op € 1.000) als volgt worden verklaard:

Lasten:

- **Hogere lasten vergunningverlening -/- € 215.000**
Met de komst van de Omgevingswet per 1 januari 2024 hebben we eigen personeel vrij moeten maken om onze processen hierop in te richten. Hiervoor hebben we extra capaciteit moeten inhuren om de lopende zaken af te kunnen handelen. Daarnaast hebben we in 2023 meer vergunningsaanvragen ontvangen en afgehandeld dan vooraf verwacht. Hiertegenover staan ook extra legesopbrengsten; zie de toelichting bij de baten.
- **Hogere kosten invoering Omgevingswet -/- € 65.000**
De kosten van invoering zijn hoger door de complexiteit en de opstart van het nieuw ingevoerde automatiseringssysteem.
- **Lagere inzet CDOKE gelden voor eigen uren € 225.000**
Het Rijk heeft extra middelen ter beschikking gesteld die de komende jaren kunnen worden ingezet voor inhuur, regionale taken en eigen uren voor taken die gerelateerd zijn aan duurzaamheid. De regionale taken zijn rechtstreeks van deze ontvangen gelden betaald. Aan eigen uren kwam € 25.000 in aanmerking om hiervoor in te zetten. Hiervoor was in de begroting een bedrag van € 250.000 opgenomen.
- **Lagere uitgaven voor herstructureringslocaties € 418.000**
In 2023 is er € 418.000 minder uitgegeven aan herstructureringslocaties dan begroot. De onttrekking uit reserves is dan ook lager geweest. Hierdoor is er geen effect op het rekeningssaldo in 2023.

- **Per saldo hogere uitgaven (voorbereidings)kredieten verkabeling hoogspanningstracé, Poorteweg, Kerkstraat Meijel, Kwistbeek, woningbouw Panningen Zuid, Heierhof Kuukven fase 3-4-5, voormalige locatie Postkantoor en vervuilde grond Houbenslag -/- € 283.000**
De kredieten zijn in voorgaande jaren afgeroepen, de uitgaven hebben in dit jaar plaatsgevonden en passen binnen de oorspronkelijke kredieten. Voor de dekking van de uitgaven 2023 heeft er een onttrekking uit reserve in 2023 plaatsgevonden waardoor het effect op het jaarrekeningsaldo in 2023 nihil is.
- **Hogere uitgaven uitbestede kosten -/- €138.000**
De uitgaven voor procedures voor bestemmingsplanwijzigingen zijn in 2023 hoger geweest. Hier staan ook hogere opbrengsten tegenover.
- **Lagere personele doorbelasting € 235.000**
Per saldo zijn de personele lasten die toe te rekenen zijn aan producten lager geweest dan begroot voor dit programma. De reden hiervan is onder andere een hogere toerekening aan projecten.
- **Verskillende kleinere afwijkingen per saldo lagere uitgaven € 46.000**
Er zijn binnen het programma verschillende kleine afwijkingen. Deze afwijkingen leiden per saldo tot lagere lasten.

Baten:

- **Hogere baten legesopbrengsten € 186.000**
In 2023 zijn er meer vergunningaanvragen ontvangen dan vooraf verwacht. Dit heeft te maken met uitstel van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) die in eerste instantie op 01-01-2023, daarna op 01-07-2023 in werking zou treden en uiteindelijk pas op 01-01-2024 in werking is getreden.
- **Lagere inzet CDOKE gelden voor eigen uren -/- € 225.000**
De dekking uit de middelen voor de inzet eigen uren is, overeenkomstig een lagere inzet van eigen uren, ook lager.
- **Hogere opbrengst (erf)pacht en huuroopbrengsten en recht voor opstal € 74.000**
Door mutaties zijn de opbrengsten hoger dan begroot.
- **Hogere opbrengst leges en kostenverhaal € 666.000**
In 2023 zijn de opbrengsten € 666.000 hoger. Hiervan wordt op grond van contractuele verplichtingen een bedrag van € 396.000 aan reserves toegevoegd waardoor het effect op het rekeningresultaat lager is.
- **Hogere opbrengsten op de projecten Baarskampstraat, In den Bosch, Groene Pijl en Giel Peetershof € 626.000**
De winstnemingen worden volgens bestaand beleid toegevoegd aan de reserves zodat er geen effect op het rekeningresultaat in 2023 is.
- **Verskillende kleinere afwijkingen per saldo hogere baten € 40.000**
Er zijn binnen het programma verschillende kleine afwijkingen. Deze afwijkingen leiden per saldo tot een hogere baten.

Programma 1.2 Beheer fysieke leefomgeving

Een goed toegankelijke, kwalitatief goede, duurzaam ingerichte en onderhouden openbare ruimte is van grote waarde voor vitale gemeenschappen. De openbare ruimte staat ten dienste van de gemeenschap en nodigt inwoners en bedrijven uit zich te ontwikkelen. Het is de plek waar mensen elkaar ontmoeten, waar gemeenschappen hun activiteiten ontplooiën en draagt bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor mensen en bedrijven. Het eigenaarschap van de openbare ruimte mag dan mogelijk juridisch bij de overheid liggen, mentaal is de omgeving – straat, buurt, wijk, dorp – eigenaar van de openbare ruimte. Die visie op de openbare ruimte is een uitdaging voor de overheid, maar ook voor de mensen die gewend zijn zich in hun eigen privédoemijn terug te trekken. Die visie schept letterlijk een ruimte waar eenieder vrij in kan stappen, die ook beleefd en gevoeld wordt als gemeenschappelijk, als openbaar, als van ons allen. Als gemeente kunnen wij dat gevoel niet afdwingen of opdringen, maar we kunnen samen met inwoners wel manieren bedenken om dat mentaal eigenaarschap weer meer terug te geven aan de omgeving, waarbij we oog hebben voor de diversiteit aan dorpen, wijken en buurten.

We stellen ons meedenkend en meewerkend op wat betreft zaken waar mensen om vragen, waar ze enthousiast over zijn. We sluiten aan op ontwikkelingen in kernen en op de behoefte van mensen om betekenis te hebben. Door de omgeving invloed uit te laten oefenen op ontwerp en beheer kan een leef-, werk- en vrijetijds- omgeving ontstaan die van en voor iedereen is en waar inwoners actief gebruik van maken en zich mentaal eigenaar voelen. Bij het maken van keuzes over het beheer van de openbare ruimte speelt duurzaamheid, biodiversiteit en klimaatadaptatie uitdrukkelijk een rol.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?	Hebben we gedaan wat we ervoor zouden doen?
<p>1. Een kwalitatief goede, veilige, duurzaam ingerichte en onderhouden openbare ruimte die de eigen identiteit versterkt.</p>	<p>1.1 We nemen de eigen identiteit als uitgangspunt bij de herinrichting van de openbare ruimte. Samen met de omgeving (bewoners, bedrijven, belangengroepen, etc.) worden reconstructie-, herinrichting- en afkoppelprojecten voorbereid, uitgevoerd en afgerond. Binnen de gedeelde randvoorwaarden wordt ruimte gegeven aan wensen van betrokkenen om een gedragen invulling aan deze projecten te geven. Dit doen we bij het ontwerpen, maar ook bij het maken van afspraken over het beheer en onderhoud. Onderstaand een overzicht van de afgeronde projecten (status 31-12-2023):</p> <p>Baarlo: deelprojecten project Kwistbeek; reconstructie De Berckt en omgeving. Beringe: bouwrijp maken Groene Pijl; herinrichting en afkoppelen Eelserstraat en Pastoor Esserstraat. Helden: deelprojecten Kwistbeek; Heljes Pedje en omgeving kindcentrum; aanpassing bocht Kesselseweg; reconstructie Neerseweg; rioolvernieuwing en trottoirs Molenstraat. Kessel: aantal maatregelen verkeerscirculatieplan; herinrichting Maasboulevard; herinrichting Bosakkerweg en omgeving. Koningslust: reconstructie Poorterweg. Meijel: reconstructie Steegstraat en Jan Thijssensteeg. Panningen: herinrichting BBB Tuindersweg / Stogger en omgeving. Peel en Maas (alle kernen): aanleg glasvezel kleine kernen en bedrijventerreinen; aanleg grondwatermeetnet; renovatie vrij verval riolering - IBA's - gemalen; aanpassing drempels en plateaus; groot onderhoud wegen.</p> <p>Op basis van de door de raad vastgestelde investeringenlijsten zijn vele projecten in voorbereiding, uitvoering of afronding.</p>

	<p>1.2 We zorgen gebiedsgericht voor een kwalitatief goed ingerichte en onderhouden openbare ruimte. We maken daarbij onderscheid in de na te streven beeldkwaliteiten volgens de landelijke standaard voor beeldkwaliteitsniveaus (A is het hoogste onderhoudsniveau, D het laagste):</p> <table border="1" data-bbox="624 376 1366 600"> <thead> <tr> <th>Gebieden</th> <th>Niveau</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Woongebieden</td> <td>B</td> </tr> <tr> <td>Centrumgebieden en toeristische gebieden</td> <td>A</td> </tr> <tr> <td>Bedrijventerreinen – wegen</td> <td>B</td> </tr> <tr> <td>Bedrijventerreinen – overige onderdelen</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>Buitengebied – wegen</td> <td>B</td> </tr> <tr> <td>Buitengebied – overige onderdelen</td> <td>C</td> </tr> </tbody> </table> <p>Het dagelijks beheer en onderhoud voeren we uit volgens het Uitvoeringsplan openbare ruimte en het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) 2022-2026. Er wordt voldaan aan de door de raad vastgestelde beeldkwaliteitsniveaus en we hebben de onderhoudswerkzaamheden volgens planning afgerond.</p> <p>1.3 Ontwerp en onderhoud is gericht op een lange, duurzame en toekomstbestendige levensduur. We ontwerpen slim, klimaat-adaptief en integraal. Daarbij hebben we extra aandacht voor een groene leefomgeving.</p> <p>Onderhoud van de openbare ruimte gebeurt zowel door de Buitendienst als door aannemers. Sociale duurzaamheid is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Dit doen we zelf door mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt in te zetten. Op 31-12-2023 werkten 12 personen bij het Mens Ontwikkel Bedrijf van de Buitendienst. In 2023 was er een instroom van 19 personen. De uitstroom bestond uit 21 personen, waarvan er 6 zijn uitgestroomd naar een betaalde baan.</p>	Gebieden	Niveau	Woongebieden	B	Centrumgebieden en toeristische gebieden	A	Bedrijventerreinen – wegen	B	Bedrijventerreinen – overige onderdelen	C	Buitengebied – wegen	B	Buitengebied – overige onderdelen	C
Gebieden	Niveau														
Woongebieden	B														
Centrumgebieden en toeristische gebieden	A														
Bedrijventerreinen – wegen	B														
Bedrijventerreinen – overige onderdelen	C														
Buitengebied – wegen	B														
Buitengebied – overige onderdelen	C														
<p>2. Een openbare ruimte die van en voor iedereen is en waar het met name voor fietsers en wandelaars goed toeven is.</p>	<p>2.1 We ontwerpen en onderhouden de openbare ruimte met aandacht voor toegankelijkheid. We hebben extra aandacht voor kwetsbare verkeersdeelnemers. We stemmen af met belanghebbenden.</p> <p>Bij alle aanleg- en reconstructieprojecten bekijken we of de openbare ruimte goed toegankelijk is voor iedereen. We hanteren de gebruikelijke landelijke CROW-normen én stemmen goed af met bedrijven en bewoners. Ook maken we gebruik van (lokale) belangengroeperingen die hier kundig in zijn (bijvoorbeeld IVN, VVN, VAC etc.). In 2023 hebben we onder andere het trottoir aan de Venloseweg in Maasbree doorgetrokken richting 'De Fabriek' en is er aan het Haagveld in Panningen een nieuw (verbindings-) voetpad aangelegd.</p>														
<p>3. Een fysieke leefomgeving waarvan de gebruikers zich 'mentaal eigenaar' voelen.</p>	<p>3.1 We dagen gemeenschappen uit om mee vorm te geven aan de inrichting van hun eigen fysieke leefomgeving vanuit het perspectief van gemeenschapsontwikkeling. We bereiden samen met de omgeving (bewoners, bedrijven en belangengroeperingen etc.) herinrichtingsprojecten voor om zo samen bij te dragen aan de leef- en beleefomgeving.</p> <p>We onderhouden de openbare ruimte zodat die voldoet aan de door de raad vastgestelde kaderstellende kwaliteitsniveaus. Bij het inrichten en onderhouden van de openbare ruimte betrekken we inwoners op tijd in het proces en geven we hen alle ruimte om in het ontwerpproces inbreng te leveren. Voorbeelden zijn de afkoppel- en reconstructieprojecten Achter de Hoven in Maasbree, Merwijck-Perkerveld-Keerbergplein in Kessel, herinrichting Ninnesweg Panningen en de vergroening van het Ringovenpark in Panningen. Ook het Dorpsplein van Grashoek wordt na initiatief</p>														

	<p>van het dorp heringericht waarbij zij een grote bijdrage hebben geleverd aan het proces en de totstandkoming van het ontwerp.</p> <p>3.2 We stimuleren en faciliteren participatie- en adoptieprojecten in de openbare ruimte. We staan open voor, en werken mee aan gemeenschapsinitiatieven waarbij (groepen) inwoners het beheer en soms zelfs de aanleg van de openbare ruimte overnemen, mits de openbare ruimte openbaar toegankelijk blijft.</p> <p>Peel en Maas Schoon is een groot succes. Het burgerinitiatief heeft in 10 van de 11 kernen een dorpscoördinator, soms per dorp weer met een eigen werkgroep. Met de in totaal 471 adoptanten, die allemaal een klein stukje Peel en Maas schoonhouden, bestrijkt Peel en Maas Schoon nagenoeg het hele grondgebied. Onze gemeente is echt schoner geworden. Wij faciliteren en ondersteunen Peel en Maas Schoon met onder andere communicatie, opruimmaterialen, het ophalen van het ingezamelde zwerfafval en natuurlijk met een bedankje. Naast het opruimen gaan vrijwilligers van Peel en Maas Schoon in gesprek met bedrijven waar hotspots met zwerfafval zijn. Hotspots worden samen aangepakt. Ook kijken de vrijwilligers met ons mee of onze prullenbakken op de juiste plek staan.</p> <p>In Maasbree zet het dorpsoverleg haar schouders onder de vergroeningswens die ze hebben opgenomen in hun dorpsvisie. In verschillende deelprojecten worden gevels vergroend en worden bomen in voortuinen geplant. In Meijel hebben de oud carnavalsprinsen het initiatief genomen tot het realiseren van een 'oud prinsenpark' waarin 74 bomen worden geplant. De oud prinsen hebben hierbij zelf gezorgd voor het ontwerp en spelen een nadrukkelijke rol in het uitvoeringsproces en het toekomstig onderhoud. Bij beide projecten wordt gebruik gemaakt van het '7.319 Bomenplan'.</p> <p>Op steeds meer plekken zien we dat bewoners het onderhoud van plantsoenen uitvoeren en dat dat niet alleen de kwaliteit verhoogt, maar dat het vooral zorgt voor sociale binding.</p> <p>3.3. Samen met bewoners realiseren we meer 'natuurlijke' gelegenheid om te leren, te spelen en te bewegen in een groene omgeving. Het klimaat verandert en dat vraagt om bewustwording en aanpassing van onze openbare ruimte. Door onze openbare ruimte groen in te richten gaan we hittestress tegen en bevorderen we de biodiversiteit. Regenwater geven we nadrukkelijk en zichtbaar de ruimte. Door bewoners te betrekken bij de inrichting worden ze zich bewust van de klimaatverandering. Een groene omgeving daagt ook uit tot leren en bewegen. Goede voorbeelden hiervan zijn de projecten vanuit de groenblauwe revolutie maar ook bijvoorbeeld de herinrichting van de Kwistbeek en groene buffers zoals Stogger, die naast een waterbergende functie ook aantrekkelijk worden gemaakt als natuur om te beleven en in te bewegen.</p>
<p>4. Een klimaat adaptieve en klimaat-neutrale fysieke leefomgeving.</p>	<p>4.1 We geven zelf het goede voorbeeld in de openbare ruimte. We planten extra bomen in de hele gemeente, bij voorkeur in de versteende omgeving. Dit doen we bijvoorbeeld met het '7319 bomenplan'. We maken duurzame, klimaatadaptieve keuzes met extra aandacht voor vergroening, biodiversiteit en de laadinfrastructuur. De focus komt steeds meer op genoemde duurzaamheidsaspecten te liggen. Volgens de in het Waterketenplan en GRP 2022-2026</p>

gestelde doelen richten we bij alle herinrichtingen en reconstructies de fysieke (openbare) leefomgeving klimaatbestendig en water-robust in. Ook hier kunnen we de stevig vergroende waterberging bij de Stogger als mooi voorbeeld noemen.

Bewoners worden met een subsidieregeling gestimuleerd en gefaciliteerd om hemelwater af te koppelen van de riolering, zodat schoon hemelwater niet meer wordt afgevoerd als afvalwater, maar infiltreert in de bodem. De subsidieregeling is een succes. In 2023 is ruim 3.377m² verhard oppervlak afgekoppeld. Vanaf 2017 is er met deze regeling ca. 55.250 m² afgekoppeld.

Het Uitvoeringsplan Openbare Ruimte wordt geactualiseerd. Dit plan gaat naadloos aansluiten op de kaderstelling Ruimte. Vaststelling volgt aansluitend aan de vaststelling van de herijkte kaderstelling, medio 2024. In dit geactualiseerde uitvoeringsplan komen onder andere toegankelijkheid, duurzaamheid, klimaatadaptatie, vergroening en biodiversiteit nog nadrukkelijker aan de orde. Dit in lijn met aangenomen moties.

De uitvoering van het '7.319 Bomenplan' loopt volgens planning. In het plantseizoen zijn er weer vele bomen geplant in zowel de openbare ruimte als op particulier eigendom. Het totaal aantal aangeplante bomen komt daarmee op: 309 laanbomen in de openbare ruimte, ca. 1000 bomen in groepsverband en 76 bomen in particuliere voortuinen.

Op dit moment staan er 110 laadpalen in de openbare ruimte. De uitbreiding van de laadinfrastructuur wordt op dit moment samen met alle Limburgse gemeenten aanbesteed. Deze concessie wordt eind juli 2024 afgerond. Dan wordt ook het exacte aantal nog te plaatsen laadpalen bepaald.

4.2 We geven zelf het goede voorbeeld in onze bedrijfsvoering en kopen zo duurzaam mogelijk (circulair en lokaal) in: tractie, (tuin) machines, (bouw)materialen etc.

Duurzaam inkopen heeft onze aandacht. Dit wordt nog verder geconcretiseerd aan de hand van de duurzaamheidsagenda.

Een groot deel van onze voertuigen voldoet aan de nieuwste normen. Door gebruik te maken van HVO 100 (schone diesel) voldoen we aan de wettelijke eisen. Inmiddels is hiervoor een eigen tankinstallatie in gebruik genomen. Vanaf begin 2023 rijdt de Buitendienst ook met twee elektrische voertuigen. Een volgende aanbesteding van een flink aantal duurzame voertuigen loopt.

Onze bos- en plantsoengereedschappen werken voor een groot deel op accu's. Ook de overige machines worden, na afschrijving, vervangen door elektrische of anderszins duurzamere versies. Eén voertuig is voorzien van laadstations met zonnepanelen voor het op locatie opladen van elektrisch gereedschap. Inmiddels zijn brandveilige kasten in gebruik genomen voor het (brand)veilig opladen van de Lithiumaccu's.

Bij de gemeentewerf is in 2023 een duurzame laadinfrastructuur opgeleverd en in gebruik genomen. Op de daken van de stallingsruimten zijn 393 zonnepanelen gelegd, de elektrische installatie is aangepast en er zijn verschillende laadpunten voor de voertuigen aangelegd.

4.3 Afval is een grondstof. Zowel huishoudelijk afval als bedrijfsafval en afval uit de openbare ruimte wordt zoveel mogelijk gescheiden en hergebruikt als grondstof. Samen met regionale bedrijven onderzoeken we mogelijkheden om meer waarde uit afvalstromen te halen. Met voorlichting zetten we ook in op het voorkomen van afval.

In Peel en Maas scheiden we het huishoudelijke afval aan de bron. We streven een uitstekende dienstverlening na en onze inwoners waarderen deze service. In 2023 hebben we minder vaak GFT aan huis opgehaald. Dat heeft veel negatieve reacties opgeleverd. We blijven inzetten op goede kwaliteit van de afvalstromen en dus op het nog beter scheiden van afval en verdere verlaging van de totale hoeveelheid afval door preventie en hergebruik. We onderzoeken samen met regionale bedrijven en met Afval Samenwerking Limburg (ASL) verdere mogelijkheden om “meer waarde” uit afvalstromen te halen.

In 2023 hebben we 43 kg fijn restafval per inwoner ingezameld. Dat is 1 kg per inwoner meer dan in 2022. We voldoen daarmee ruim aan de landelijke opgave van maximaal 100 kg restafval per inwoner (= restafval aan huis + grof huishoudelijk afval milieupark).

De afgelopen jaren is het toegangstarief van het milieupark verhoogd. In 2021 is een toegangstarief voor groenafval ingevoerd en in 2022 is het tarief per m3 grof huishoudelijk afval en bouw- en sloopafval verhoogd van € 10 naar € 15.

Met verhoging van de tarieven dalen de bezoekersaantallen van het milieupark. Bezoekersaantallen 2020: 64.250, 2021: 50.000, 2022: 43.000. Met 45.000 bezoekers in 2023 zien we dat het aantal bezoekers en de hoeveelheid afval dat wordt gebracht stabiliseert. Inwoners weten ook de (ondergrondse) brengvoorzieningen in de kernen voor luiers, glas en textiel goed te vinden.

We zien een landelijke trend dat de (inzamel)kosten van afval blijven stijgen.

4.4. We steken in op bewustwording, stimulering en advisering richting inwoners, bedrijven en scholen. Dit doen we over verschillende onderwerpen zoals vergroenen, ontstenen, verkeersveiligheid, afkoppelen van regenwater, inrichting van het landschap en het versterken van de biodiversiteit.

Met scholen gaan we aan de slag met educatie en het vergroenen van schoolpleinen (regionaal project Groen Blauwe revolutie schoolpleinen). Wij werken hier zo mogelijk samen met partners als bijvoorbeeld Veilig Verkeer Nederland, Groenplatform, Peel en Maas Schoon en Waterklaar.

Vanuit de groenblauwe revolutie lopen er momenteel 4 projecten. De schoolpleinen van de Diamant in Baarlo, de Liaan in Helden en de Avonturier in Koningslust zijn in uitvoering en zijn in het voorjaar van 2024 gereed voor gebruik. De kinderen van deze scholen krijgen klimaatlessen en worden betrokken bij de aanleg en het onderhoud van hun schoolplein. Verder zijn we nog bezig met het schoolplein van de Groenling in Panningen. Dit schoolplein ligt weliswaar in een park maar is desondanks niet hittestress bestendig. Daarom werken we daar alsnog aan. Voor alle projecten geldt dat er een nauwe samenwerking is tussen scholen, kinderen, ouders en andere belanghebbenden.

Wat hebben we verder binnen dit programma gedaan?

- Advisering over de openbare ruimte inclusief het toezicht daarop;
- Beheer van de openbare ruimte;
- Advisering over en uitvoering van ongediertebestrijding (plagen) en bestrijding van bijvoorbeeld ongewenste exoten en eikenprocessierups;
- Nemen (tijdelijke) verkeersmaatregelen en verrichten tellingen en metingen;
- We werken samen met partners aan bewustwording over afval, verkeersveiligheid, klimaat, biodiversiteit etc. Ook overleggen we met scholen en (verkeers-)ouders;
- Begeleiden en inzet van mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt en integratieprojecten;
- Gladheidsbestrijding;
- Materialen uitleen bij evenementen;
- Advisering van verenigingen bij het beheer en onderhoud van (sport-)accommodaties;
- 24/7 calamiteitendienst bij storingen, incidenten en calamiteiten in de openbare ruimte.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Baten	10.971.844	10.473.718	10.473.718
Lasten	18.043.228	17.868.704	17.249.704
Saldo	-7.071.384	-7.394.986	-6.775.986

Het programma 1.2 laat over 2023 een positieve afwijking van € 323.602 zien. De baten zijn € 498.126 hoger dan begroot en de lasten zijn € 174.524 hoger dan begroot, zodat per saldo een positieve afwijking resteert.

De afwijkingen kunnen (afgerond op € 1.000) als volgt worden verklaard:

Lasten:

- **Lagere uitgaven afval € 5.000**
Minder verwerkingskosten bij het milieupark als gevolg van minder aanbod. Ook meer externe inhuur voor huis aan huis inzameling.
- **Hogere uitgaven wegen € -/- 105.000**
Deze kosten zijn voornamelijk voor extra renovatiewerkzaamheden (degeneratiekosten) waarvoor we vergoedingen van Enexis en Essent hebben ontvangen. En voor het aanleggen van inritten waarvoor we ook vergoedingen hebben ontvangen.
- **Hogere uitgaven wijk, natuur en landschap € -/- 20.000**
Hogere herstelkosten door schades, onder andere van nutsbedrijven. Hiertegenover staan ook inkomsten.
- **Hogere uitgaven externe kosten riolering € -/- 373.000**
Dit wordt onder andere veroorzaakt door de kosten van huisaansluitingen die € 62.000 hoger zijn dan begroot. Tegenover deze kosten staan ook hogere inkomsten. Daarnaast zijn de energiekosten van pompen en gemalen € 307.000. Hoewel dit voor een deel is te wijten aan de langdurige regenval in 2023 zijn we dit nog nader aan het onderzoeken.
- **Hogere uitgaven openbare verlichting € -/- 163.000**
De energiekosten openbare verlichting zijn hoger dan begroot. Dit zijn we nog nader aan het onderzoeken.

- **Lagere uitgaven elektrische installaties openbare ruimte € 42.000**
In de 1^e bijstellingsrapportage 2023 is € 80.000 beschikbaar gesteld voor het inspecteren en keuren van laagspanningsinstallaties in de openbare ruimte. Deze werkzaamheden zijn nog niet helemaal afgerond, er resteert nog € 42.000
- **Hogere doorverdeelde kosten € -/- 45.000**
De doorverdeelde kosten op product 1.2 zijn iets hoger begroot.
- **Lagere kapitaallasten € 428.000**
De kapitaallasten zijn lager dan begroot. Er zijn veel investeringen op wegen en riolering geweest, maar omdat de werken nog niet gereed zijn, wordt er nog niet over afgeschreven.
- **Overige uitgaven per saldo € 56.000 lager**
Per saldo zijn er op de verschillende producten binnen 1.2 vele kleinere afwijkingen geweest. Per saldo is er € 56.000 minder uitgegeven.

Baten:

- **Hogere inkomsten afvalinzameling € 145.000**
Er waren minder inkomsten poorttarief milieupark door minder bezoekers en minder inkomsten afvalstoffenheffing door hogere kwijtscheldingen, maar dit wordt ondervangen door hogere inkomsten van Nedvang.
- **Hogere inkomsten wegen € 105.000**
Het betreft voornamelijk degeneratievergoeding en inkomsten aanleg inritten. Tegenover deze inkomsten staan ook uitgaven.
- **Hogere inkomsten wijk, natuur en landschap € 21.000**
De inkomsten zijn hoger dan begroot door schadevergoedingen van verzekeringen en verkoop van houtsnippers.
- **Hogere inkomsten openbare verlichting € 11.000**
De inkomsten zijn hoger dan begroot door elektriciteitsvergoeding lichtmastreclame.
- **Hogere inkomsten riolering € 217.000**
Meer inkomsten rioolrecht door de vereenvoudigde procedure om panden en perceel te splitsen of anders te bestemmen wat tot meer aansluitingen dan ingeschat heeft geleid. Er zijn hogere inkomsten uit leges rioolaansluitingen, tegenover deze inkomsten staan ook uitgaven.
- **Hogere inkomsten ondergrondse infrastructuur € 7.000**
De legesinkomsten uit beheer- en degeneratiekosten (vergoeding van energieleverancier ter dekking van de kosten van bestrating als gevolg van openbreking) zijn hoger dan begroot.
- **Overige kleine afwijkingen per saldo € -/- 8.000**
Er zijn binnen het programma 1.2 verschillende kleine afwijkingen. Deze afwijkingen leiden per saldo tot lagere baten.

Programma 2.1 Werk en inkomen

Peel en Maas is een vitale gemeenschap waar iedereen naar vermogen in kan participeren. Wij organiseren de ondergrens. Dat betekent dat we bepalen vanaf welk moment door de overheid hulp wordt geboden. Alleen deze ondergrens is onvoldoende om het goede leven te behouden. Daarom sluiten wij aan bij de krachten van onze gemeenschap om dit te realiseren. We stimuleren en faciliteren collectieven in onze gemeenschap om het goede leven in samenspraak en samenwerking met alle belanghebbenden – inwoners, organisaties, bedrijven, overheid – te bereiken, uit te bouwen en in stand te houden.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?	Hebben we gedaan wat we ervoor zouden doen?
<p>1. Iedereen neemt, naar eigen vermogen, deel aan de gemeenschap</p>	<p>1.1 Als onderdeel van de leerontwikkelroutes gaan we het activeringscentrum herinrichten. Dit centrum is bedoeld voor werkzoekenden om zich beter te oriënteren op arbeid en opleiding. Dit herinrichten doen we samen met ondernemers, onderwijs en andere lokale partners. Voor arbeidsmatige dagbesteding en beschut werken gaan we meer aan netwerkontwikkeling doen om zo een nauwere samenwerking met lokale zorgpartijen tot stand te brengen. <i>We hebben in 2023 het Experience Centre – inmiddels operationeel onder de naam Hal9 - verbouwd samen met werkzoekenden. De beoogde opening is later dan gepland doordat werkzaamheden m.b.t. veiligheid en binnenklimaat iets intensiever waren dan vooraf ingeschat. Ook zijn we in 2023 gestart met een hernieuwde kennismaking met onze lokale zorgaanbieders met als gespreksthema's: activiteiten, doelgroepen, samenwerking en verbinding met andere partijen en hun rol in een nog op te richten netwerk.</i></p> <p>1.2 We onderzoeken de mogelijkheden van vrijwilligerswerk voor degenen waarvoor betaalde arbeid niet haalbaar is. Hiervoor benaderen we lokale stichtingen en verenigingen. Beringe Buiten is hiervan een voorbeeld. <i>We hebben met enkele verenigingen en stichtingen contacten gelegd om mogelijkheden van vrijwilligerswerk te bespreken; onder andere met het vrijwilligersnetwerk van de repaircafés.</i></p> <p>1.3 We starten met regionale pilots in verschillende bedrijfssectoren, zoals Zorgstart, Nieuwe Limburgers in de Zorg en het project Arriva. Zo willen we in de huidige gespannen arbeidsmarkt optimale kansen creëren voor onze uitkeringsgerechtigden. De pilots zijn bedoeld om te ontdekken welke voorzieningen en welke begeleiding het meest effectief werken. <i>We hebben door de inzet van onze leer- en ontwikkelroutes succesvol lokale en regionale pilots in onder andere zorg en MKB afgerond.</i></p> <p>1.4 We gaan inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt ondersteunen met aanvullende modules (via kennisoverdracht, excursies) gericht op onder andere welzijn, geld en gezondheid om volwaardiger te kunnen laten meedoen in de samenleving. <i>We ondersteunen mensen die een uitkering aanvragen of zich melden voor schuldhelpverlening met enkele workshops: rechten en plichten, budgetteren en solliciteren. Daarnaast gebruiken we Hal9, de verschillende ondernemersnetwerken, onze leer -en ontwikkelroutes en de NLW als springplank om meer mensen naar werk toe te leiden.</i></p>

<p>2. Iedereen heeft een inkomen dat het mogelijk maakt om als volwaardig burger mee te doen in de samenleving.</p>	<p>2.1 We voeren verschillende ondersteuningsmaatregelen uit naar aanleiding van energiecrisis en opvang ontheemden. We hebben onder andere het Steunfonds inwoners opgericht om mensen te ondersteunen die de vaste lasten niet meer konden betalen. We hebben de energietoeslag ambtshalve uitgekeerd aan de bij ons bekende doelgroep. We hebben een overeenkomst afgesloten met Stichting Babypakketten om een gezin te ondersteunen in het eerste levensjaar.</p>
<p>3. Voorkómen van financiële problemen, zodat burgers (beter) kunnen participeren in de samenleving.</p>	<p>3.1 We blijven vroegsignalering van schulden door gezamenlijke afspraken met partners zoveel mogelijk bevorderen mede in het licht van actuele ontwikkelingen. Met partners hebben we afspraken gemaakt dat signalen met betrekking tot (mogelijke) schulden zo snel mogelijk worden doorgegeven.</p> <p>3.2 We onderzoeken kredietmogelijkheden voor een grotere groep (meer dan 120% van bijstandsnorm) die door de huidige ontwikkelingen in financiële problemen zijn gekomen. Dit in lijn met het beleid vanuit de centrale overheid. We hebben dit onderzocht en de conclusies van dit onderzoek worden in de eerste helft van 2024 via een raadsvoorstel verder uitgewerkt.</p>
<p>4. Uitkeringscliënten zijn zich bewust van hun rechten en plichten.</p>	<p>4.1 We passen ons handhavingsbeleid aan op de wetwijzing van het rijk die waarschijnlijk eind 2022 wordt vastgesteld. De wet gaat hierbij meer uit van vertrouwen vooraf in plaats van handhaving achteraf. De nieuwe door de centrale overheid voorgestelde benadering sluit al aan bij de Peel en Maas werkwijze. We zijn in afwachting van de vaststelling van de Wet 'Participatiewet in balans'.</p>

Wat doen we verder binnen dit programma?

Werk

- We zetten in op uitkeringsonafhankelijkheid door zoveel mogelijk betaalde dienstverbanden te genereren via het netwerk: "Wij maken Werk van Werk";
- We maken optimaal gebruik van de voorziening: loonkostensubsidie, waarbij ook na plaatsing, monitoring plaatsvindt op de ontwikkeling van een medewerker;
- We participeren beleidsmatig in een Noord-Limburs samenwerkingsverband op het gebied van arbeidsmarktbeleid, Participatiewet, inkoop diensten, en maken deel uit/werken samen met; het Werkgeversservicepunt, het Mobiliteitsteam en het Leerwerkloket;
- We werken voor de uitvoering van de Wsw (spoor 1) en gedeeltelijke uitvoering dienstverlening Participatiewet (spoor 2) samen in de gemeenschappelijke regeling Noord-Limburg West (NLW);
- We adviseren en interveniëren als aandeelhouder ten aanzien van de bedrijfsvoering van ons SW-bedrijf NLW;
- Re-integratie van uitkeringsgerechtigden én niet-uitkeringsgerechtigden mét afstand tot de arbeidsmarkt; Re-integratie van onder andere VSO-ers (Voortgezet Speciaal Onderwijs) en leerlingen zonder startkwalificatie;
- We acquireren beschut werk plekken;
- We ondersteunen burgers bij hun indicatie voor het doelgroepenregister (doelgroep banenafpraak) en beschut werken;
- We participeren regionaal in verschillende alternatieve financiële bronnen zoals: Perspectief op Werk (POW) en ESF.

Inkomen

- We verstrekken bijstandsuitkering, bijzondere bijstand, ondersteuning voor zelfstandigen,
- We voeren controles uit, zoals staat beschreven in de kwaliteitsborging SD en het controleprotocol Tozo;
- We voeren debiteurenbeheer uit voor verstrekte leningen, borgsommen of kredieten uit bijzondere bijstand, Bbz of Tozo kredieten;
- We faciliteren middelen (subsidie) voor initiatieven rondom collectieve minimaregelingen, zoals collectieve ziektekostenverzekering, stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport en Cultuur kleding- en Voedselbank.

Schuldhelpverlening

- De Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) voeren wij uit in samenwerking met netwerkpartners zoals Vorkmeer (Wegwijzer) en woningcorporaties (preventief én curatief). Voorbeelden hiervan is de samenwerking met de woningcorporaties bij het voorkomen van huisuitzetting door huisbezoeken van onze eigen schuldhelpverleners samen met maatschappelijk werk (Vorkmeer);
- We vragen bij maatschappelijke begeleiding van statushouders meer aandacht voor het leren budgetteren. We coördineren de bijeenkomsten voor het Platform Armoedevrij Peel en Maas.

Naleving en controle (op onderdeel Werk en Inkomen)

- We geven voorlichting over en werken de gemeentelijke website, folders en (digitale) dienstverlening bij, op alle onderdelen van dit programma;
- Fraudebestrijding.

Algemeen

- We ondersteunen de stichting 'Het Ontdeklab Peel en Maas'; om meer jongeren gemotiveerd te krijgen om een opleiding en baan te verwerven in de techniek;
- We nemen bestuurlijk deel aan het regionaal werkbedrijf waarin arbeidsmarktbeleid met vakbonden, ondernemers, UWV en Limburgse werkgeversvereniging verder wordt ontwikkeld. Dit doen we mede namens de regiogemeenten.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Baten	7.983.186	6.660.000	6.660.000
Lasten	20.037.402	17.998.970	16.803.970
Saldo	-12.054.216	-11.338.970	-10.143.970

Het programma 2.1 laat over 2023 een negatieve afwijking van € 715.246 zien. De baten zijn € 1.323.186 hoger dan begroot en de lasten zijn € 2.038.432 hoger dan begroot, zodat per saldo een negatieve afwijking resteert.

De afwijkingen kunnen (afgerond op € 1.000) als volgt worden verklaard:

Lasten:

- **Lagere lasten re-integratie: € 152.000**
Bij traject- en begeleidingskosten is er in 2023 nauwelijks een afwijking ten opzichte van de begrote budgetten. Het voordeel van € 152.000 is ontstaan doordat er lagere kosten voor ingehuurd personeel zijn dan was begroot. Een deel van de inhuurkosten is ook gerelateerd aan inburgering (programma 3.1) en kunnen we dus deels onder dat product verantwoorden. Daardoor ontstaat bij programma 2.1 een voordeel en bij programma 3.1 blijven de kosten binnen de budgetten.
- **Hogere lasten uitkeringen bijstand en loonkostensubsidie -/- € 1.350.000**
Door de verhoging van het minimumloon in 2023 zijn ook de bijstandsuitkeringen verhoogd. Samen met een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden (357 per 31-

12-2023 ten opzichte van 337 per 31-12-2022) veroorzaakt dat een overschrijding op de budgetten voor de bijstandsuitkeringen. Overigens staat daar ook een hogere rijksvergoeding (BUIG) tegenover.

Verder is de loonkostensubsidie in 2023 vaker ingezet dan was begroot. Dat leidt in 2023 tot een tekort maar wordt in 2024 verrekend met een hogere rijksvergoeding (BUIG).

- **Hogere lasten energietoeslag 2023: -/- € 1.100.000**
De energietoeslag 2023 is in twee delen uitgekeerd. In het voorjaar hebben de betreffende huishoudens een uitkering ontvangen van € 500 per huishouden. In totaal betreft dat € 760.000 aan kosten. Pas in november 2023 is bekend gemaakt dat deze huishoudens nog een aanvullende compensatie van € 800 ontvangen en dat nieuwe aanvragers (die aan de eisen voldoen) een compensatie van € 1.300 ontvangen. Die 2^e termijn leidt in 2023 tot € 1.135.000 aan kosten die niet meer in de begroting verwerkt konden worden gezien het tijdstip van bekendmaking. Daarom resulteert dat in een nadeel van € 1.100.000 op deze post. Ook in 2024 kunnen inwoners nog gebruik maken van deze regeling en die kosten worden verantwoord in de jaarrekening 2024
Tegenover het tekort bij programma 2.1 staat bij de rubriek algemene dekkingsmiddelen een overschot op het onderdeel algemene uitkering dat onder andere wordt veroorzaakt door de rijkscompensatie van de energietoeslag.
- **Lagere lasten steunfonds inwoners 2023: € 488.000**
In 2023 is een budget van € 500.000 beschikbaar gesteld voor ondersteuning aan inwoners die als gevolg van de gestegen kosten in financiële problemen komen. Die regeling is maar beperkt ingezet en daarom is een bedrag van € 488.000 niet benut. Via resultaatbestemming willen we dit restantbudget voor 2024 'oormerken' om in te zetten voor alle inwoners die financiële ondersteuning nodig hebben.
- **Hogere lasten overige minimavoorzieningen: -/- € 228.000**
De kosten voor de overige minimavoorzieningen in 2023 zijn € 228.000 hoger dan begroot. Er zijn meer aanvragen gedaan en toegekend in 2023 dan was begroot waardoor het verschil is ontstaan.

Baten:

- **Hogere baten rijksuitkering BUIG: € 1.296.000**
Het landelijk budget voor de BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) is verhoogd als gevolg van de stijging van het minimumloon. Dat betekent dat de vergoeding we ontvangen als BUIG ook hoger is dan begroot.
- **Hogere baten, overige: € 27.000**
Er is binnen programma 2.1. op de overige baten per saldo een voordeel ontstaan van € 27.000.

Programma 2.2 Zorg en Ondersteuning

Gemeenschappen in Peel en Maas kenmerken zich doordat iedereen naar vermogen mee doet; het goede leven wordt vanuit de samenleving bevorderd. Als ondersteuning nodig is worden collectieve voorzieningen ingezet. Waar nodig wordt als aanvulling de maatwerkvoorziening aangeboden. Om collectieve voorzieningen te realiseren, faciliteert de gemeente en ondersteunen we, waar nodig, verbanden van burgers en maatschappelijke partners.

We leven in een samenleving waarin de mens leidend is in plaats van het systeem. Daarom willen we met zijn allen een wereld opbouwen vanuit de talenten die er zijn en daar de systemen op aanpassen. Het samenleven van inwoners kenmerkt zich door het mee laten doen van iedereen, met specifieke aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. Inwoners kunnen zo de kwaliteit van hun eigen leven en elkaars leven bevorderen.

Deze manier van leven in de gemeenschap helpt om zo lang mogelijk de regie over het eigen leven te voeren en om mee te doen. Daarbij bepalen gemeenschappen zelf welke voorzieningen ze vanuit hun eigen kwaliteiten realiseren en welke aanvullende woon-, welzijns- en zorgvoorzieningen nodig zijn. Als gemeente zijn wij vangnet voor kwetsbare groepen en zetten daarvoor maatwerkvoorzieningen en/of maatschappelijke opvang in. Als het gaat om professionele inzet geven we ruim baan aan nieuw vakmanschap van de zorgprofessional. Daarnaast brengen we regelgeving en protocollen terug tot het verantwoorde minimum.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?	Hebben we gedaan wat we ervoor zouden doen?
<p>1. Burgers en gemeenschappen voeren zelf regie en geven zelf vorm aan het zorgen voor elkaar.</p>	<p>1.1 We zijn een actieve partner om het langer thuis wonen van ouderen mogelijk te maken. Zo faciliteren en initiëren we woonvormen waarbij ouderen makkelijker thuis kunnen wonen onder andere op basis van het inspiratiekader in de woonzorgvisie. En werken we samen met zorgaanbieders, 2^e lijnszorg, Vorkmeer en gemeenschappen om de ondersteuning bij ouderen thuis te versterken. Ook blijven we de bewustwording van langer en veiliger thuis wonen stimuleren.</p> <p>Vanuit de behoefte van inwoners gaan we in een pilotwijk of -kern zorgtechnologie stimuleren als hulpmiddel om langer en veiliger thuis te kunnen wonen. De keuze voor welke wijk of kern nemen we eind 2022.</p> <p>We zijn in gesprek met verschillende collectieve wooninitiatieven en met de stichting Knarrenhof. Bij verschillende dorps- en netwerkbijeenkomsten zijn we aangesloten over de bewustwording rondom langer thuis wonen.</p> <p>In Panningen zijn we gestart met de pilot Doe(n) es Hendig voor ouderen, waarbij betrokken partijen samen met de inwoner op zoek gaan naar een passende oplossing.</p> <p>Het project 'Technologie achter de voordeur' is niet doorgegaan in de huidige vorm, omdat met name draagvlak ontbrak. Er blijft wel verbinding tussen de betrokken partijen.</p> <p>1.2 We pakken de doorontwikkeling van de dorpsontmoetingen per dorp op, samen met de besturen, beroepskrachten en andere netwerkpartners.</p> <p>We hebben met alle dorpsontmoetingen het afgelopen jaar gesprekken gevoerd over hoe alle betrokkenen aankijken tegen ontmoeten in hun eigen dorp en de toekomstbestendigheid van de dorpsontmoeting. Dit krijgt een vervolg in 2024.</p> <p>1.3 We faciliteren en subsidiëren de dorpsvoorziening hulp bij huishouden en een eventuele inhoudelijke verbreding daarvan. (er van uitgaande dat eind 2022 de dorpsvoorziening een feit is).</p>

	<p>In 2023 is de Zorgcoöperatie Peel en Maas van start gegaan met haar activiteiten en is de hulp bij het huishouden een dorpsvoorziening geworden (m.u.v. Baarlo). De Zorgcoöperatie heeft zelf contracten afgesloten met zorgaanbieders en is volledig verantwoordelijk voor de uitvoering. De dorpsondersteuners krijgen meer welzijnsvragen en leggen daarvoor verbindingen in het dorp.</p> <p>1.4 We sluiten vanuit de maatschappelijke kant aan bij gebiedsontwikkelingen om bij de invulling en het ontwerp ook de omgeving meer te betrekken en te verbinden. Daarbij sturen we op meer aandacht voor de sociale kant in het ontwerp, onder andere door het bevorderen van ontmoeting en het zorgen voor elkaar. Voorbeeld is het project Panningen-Zuid. We hebben voor Panningen-Zuid in gesprekstafels met omwonenden en betrokken partijen gesproken over wat belangrijk is om te komen tot 'een buurt met en voor elkaar'. Ook zijn we in gesprek met De Zorggroep over toepassing van hun nieuwe Woonwelconcept in dit gebied.</p>
<p>2. Er zijn toegankelijke algemene voorzieningen aangevuld met passende maatwerkvoorziening.</p>	<p>2.1 Met aanbieders en contractmanagement (MGR) voeren we contractgesprekken ter monitoring van de contracten die per 1-1-2022 of 1-1-2023 zijn ingegaan en ontwikkelgesprekken over het realiseren van de ontwikkeldoelen. Samen met de MGR en de regio hebben we zorgorganisaties elk kwartaal gesproken over de voortgang. Er heeft een herijkingsonderzoek plaatsgevonden waarin is geconstateerd dat er geen financiële aanpassingen nodig zijn in de tarieven voor de maatwerkvoorzieningen begeleiding en huishoudelijke hulp. Eind 2023 is gestart met de evaluatie van de geboden ondersteuning om te bezien of we eind 2025 kunnen volstaan met het verlengen van contracten of dat er (deels) opnieuw aanbesteed moet worden.</p> <p>2.2 We geven verder vorm aan de samenwerking met zorgaanbieders omdat we zien dat door de nieuwe inkoop vanuit het regionale project Sturing en Inkoop de rollen en taken deels zijn veranderd. Naast de contractgesprekken bij 2.1 hebben we met verschillende lokale zorgaanbieders gesprekken gevoerd over samenwerking, knelpunten en afstemming over complexere ondersteuningstrajecten.</p> <p>2.3 We stimuleren de samenwerking en verbinding met de gemeenschap en algemene voorzieningen vanuit de zorgaanbieders om te komen tot snellere afschaling van ingezette ondersteuning. We attenderen zorgaanbieders op algemene voorzieningen, voor zover ze hier niet bekend mee zijn. We zijn betrokken geweest bij verschillende netwerkbijeenkomsten. Hierdoor leren partijen elkaar beter kennen en daardoor sneller te vinden. Een ander voorbeeld is Hendig, zie hieronder 2.4.</p> <p>2.4. De werkwijze van de pilot Hendig bij Jeugd gaan we toepassen bij een aantal casussen van het Integraal Team Jongvolwassenen. Hiermee bieden we ruimte aan beroepskrachten om de juiste ondersteuning te bieden aan jongvolwassenen en hun naasten. Het eerste thema is duurzame zelfredzaamheid en zelfstandigheid van de jongvolwassene. Voorjaar 2023 is Hendig 18+ (voor jongvolwassenen) van start gegaan. Het aantal casussen is vooralsnog beperkt geweest. We zijn met zorgaanbieders in gesprek over hoe we Hendig voor meer jongvolwassenen kunnen inzetten.</p>

	<p>2.5 Wij gaan bij zowel inwoners als netwerkpartners bewustwording bevorderen over de gehanteerde criteria bij de indicatie van Wmo-voorzieningen. Zo gaan wij onder andere uit van de sobere en doelmatige oplossing voor beperkingen van inwoners. Zowel in individuele clientgesprekken als in groepen deskundigen zoeken we afstemming over wat we van elkaar mogen verwachten. We brengen dit ook onder de aandacht via netwerkbijeenkomsten vanuit de gemeenschap of Omroep P&M in interviews.</p> <p>2.6 We evalueren de scootmobielpool bij de woningen De Paast in Meijel. Centraal daarbij staat de vraag hoe de pool bijdraagt voor mensen met mobiliteitsbeperkingen. We bevorderen ook deel-mobiliteit door het onderzoeken en aanjagen van pools met mobiliteitsvoorzieningen in zoveel mogelijk dorpen zoals (duo)driewiel fietsen met elektrische ondersteuning. Uit de evaluatie van de scootmobielpool blijkt dat er door een kleine groep intensief gebruik wordt gemaakt van de gezamenlijke scootmobiel. We zijn bij de dorpen aan het ophalen of er behoefte is aan en draagvlak is voor het opzetten van pools met mobiliteitsvoorzieningen.</p> <p>2.7 Op basis van een evaluatie van Ervaringen Delen (eind 2022) geven we verder vorm aan het Vertelpunt of eventuele alternatieven voor cliëntervaringsonderzoeken. Uit de evaluatie is gebleken dat het delen van ervaringen belangrijk is maar dat het in deze vorm niet werkt. We kijken nu naar een vorm waarbij het delen van ervaringen over maatwerkvoorzieningen beter in het proces van de inwoner past en vanuit hun eigen regie wordt ingevuld.</p> <p>2.8 Op basis van nader onderzoek en de door Vorkmeer gevoerde gesprekken met de dorpen maken we een keuze over de opzet van de warme maaltijdvoorziening. Afgelopen jaar hebben we samen met Vorkmeer bekeken hoe we faciliterend kunnen zijn aan initiatieven in de dorpen die zorgen voor een warme maaltijd aan huis voor kwetsbare oudere inwoners.</p>
<p>3. Er is maatschappelijke opvang voor kwetsbare groepen.</p>	<p>3.1 We versterken de lokale sociale basis. Insteek hierbij is het normaliseren en zo te komen tot een duurzamere uitstroom vanuit Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. En op het voorkomen van instroom. We faciliteren en subsidiëren een aantal algemene voorzieningen ter versterking van de lokale sociale basis. Daarnaast hebben we in een netwerkbijeenkomst met aanbieders Beschermd Wonen en Vorkmeer ervaringen gedeeld en onderzocht hoe ze meer kunnen samenwerken.</p> <p>3.2 We stimuleren en/of realiseren passende en betaalbare woonruimte voor kwetsbare jongvolwassenen. Ook hiermee voorkomen we instroom van Beschermd Wonen en maken we uitstroom mede mogelijk. We zijn betrokken bij de omvorming van het Transferpunt Noord-Limburg naar Woonkans Noord- en Midden-Limburg waarbij de doelgroep wordt verbreed naar andere kwetsbare groepen en we toewerken naar een meer uniforme werkwijze in de regio. Wooncomplex De Fontein in Helden is opgeleverd door de betrokken stichting. De elf wooneenheden zijn bedoeld voor jongeren waarbij er ook ruimte is voor enkele kwetsbare jongvolwassenen.</p>

<p>4. We faciliteren gemeenschappen en (groepen) burgers bij het bevorderen van een gezonde leefstijl.</p>	<p>4.1 We zetten in op valpreventie bij ouderen op basis van het regionale gestarte project 'Stevig Staan' al dan niet in combinatie met lopende initiatieven in onder andere in Meijel, Helden en Koningslust. Samen met lokale partners hebben we vier vitaliteitsbijeenkomsten georganiseerd in het kader van 'Stevig Staan'. In totaal zijn er 60 ouderen gescreend en hebben 20 ouderen deelgenomen aan de cursus 'In balans'. Daarnaast is er gestart met het plannen van nieuwe bijeenkomsten en cursussen voor 2024.</p> <p>4.2 We bevorderen de beweging positieve gezondheid door met maatschappelijke partners deel te nemen aan het Leer-Ontwikkel-Netwerk Vitaal & Gezond Noord-Limburg. Lokaal faciliteren we initiatieven die inzetten op positieve gezondheid. Vanuit het Leer-Ontwikkel-netwerk is er een grote netwerkbijeenkomst over Jeugd en jongvolwassenen geweest over onder andere veerkrachtig opgroeien. Hierbij stonden ook initiatieven uit Peel en Maas als voorbeeld centraal stonden. In het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) hebben we een plan van aanpak opgesteld en subsidie ontvangen voor bijna alle onderdelen. Met de extra subsidie creëren we meer verbinding tussen onder andere sport en gezondheid. Ook is er meer ruimte voor ondersteuning van lokale initiatieven en regionale ontwikkelingen. Met de basisscholen en lokale fruittelers hebben we een pilot voor schoolfruit opgezet. Ook dit jaar is er weer een aantal lokale initiatieven door de gemeenschap georganiseerd waarin wij gefaciliteerd hebben, bijvoorbeeld Dag van de oudere met thema Bewegen en de gezondheidsmarkt in Meijel.</p> <p>4.3 Vanuit het regionale project 'Burgerparticipatie en positieve gezondheid in de huisartsenzorg' participeren we in twee kernen (Kessel en Beringe) om de verbinding en samenwerking tussen huisarts, gemeenschap en voorliggend veld te versterken. Doel is enerzijds om de huisarts te ontlasten met niet-medische vragen en anderzijds om het zorgen voor elkaar te versterken (zie ook 1.3). We zijn aangesloten bij overleggen over het project binnen Kessel, Baarlo en Beringe en met de regionale coördinatoren. Het aantal verwijzingen vanuit de huisarts naar welzijn is vooralsnog beperkt. Dit project wordt overgenomen door de ketenaanpak Welzijn op Recept die zowel in GALA als IZA (Integraal Zorgakkoord) is opgenomen.</p>
--	--

Wat hebben we verder binnen dit programma gedaan?

Eigen regie gemeenschappen en burgers

- Ondersteunen van (burger)initiatieven op gebied van wonen, zorg en welzijn;
- In gesprek met gemeenschappen, zorgpartijen en zorgverzekeraar/zorgkantoor over thema's als Mantelzorg, dementie en eenzaamheid.

Algemene en maatwerkvoorzieningen

- Facilitering en subsidiëring van algemene voorzieningen: de dorpsinfoloketten, dorpsontmoetingen (inclusief Thoeshoes), dorpsvervoer, De Bonte Specht, inloop GGZ, Huis van Morgen, Join In, de Thoesvrijwilliger en Plattelandshoes;
- Uitvoeren van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning door het voeren van gesprekken, afhandelen van meldingen en aanvragen, geven van informatie en advies etc.;
- Brede ondersteuning aan jongvolwassenen via het integraal team jongvolwassenen;
- In gesprek met zorgverzekeraar en zorgkantoor VGZ over doorstroming in de zorgketen, knelpunten in wetgeving en zorgtechnologie;

- Regionaal inkopen van maatwerkvoorzieningen Wmo: hulp bij huishouden (met name Baarlo), dagbesteding; begeleiding individueel, logeren, Beschermd Wonen en persoonlijke verzorging. Dit loopt via de MGR Limburg Noord;
- Regionale contractering van hulpmiddelen;
- Regionaal inkopen van collectief vervoer via GR Omnibuzz;
- We adviseren over beleid van en aanvragen voor (pré-)mantelzorgwoningen.

Maatschappelijke opvang

- Aansturen van het lokale zorgnetwerk voor complexe GGZ-problematiek;
- Aanpak van huiselijk geweld, waaronder ouderenmishandeling;
- Samen met preventiemedewerkers van Vincent van Gogh bevorderen we de deskundigheid van medewerkers in het voorliggend veld en bieden we preventie-activiteiten voor jongvolwassenen.

Gezonde leefstijl en positieve gezondheid

- Gezondheidszorg (GGD) via GR VRLN.

Algemeen

- Bijdragen aan regionale programma Vitaal en Gezond (onderdeel van gezondste regio) en het bijbehorende leerontwikkelnetwerk;
- Handhaving op rechtmatig en doelmatig gebruik van zorg en ondersteuning en toezicht houden op kwaliteit en rechtmatigheid via regionale toezichthouders;
- Periodiek overleg met belangengroepen (mantelzorgforum) en Adviesraad Sociaal Domein;
- Monitoring cijfers gebruik zorg en ondersteuning.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Baten	3.283.025	2.853.750	2.628.750
Lasten	15.282.743	15.070.623	15.070.623
Saldo	-11.999.718	-12.216.873	-12.441.873

Het programma 2.2 laat over 2023 een positieve afwijking van € 217.155 zien. De baten zijn € 429.275 hoger dan begroot en de lasten zijn € 212.120 hoger dan begroot, zodat per saldo een positieve afwijking resteert.

De afwijkingen kunnen (afgerond op € 1.000) als volgt worden verklaard:

Lasten:

- **Hogere lasten huishoudelijk werk: -/- € 564.000**
Bij zowel het maatwerk (kern Baarlo) als de Zorgcoöperatie is het aantal cliënten dat hulp in de huishouding ontvangt sterker gestegen dan begroot. Daardoor zijn de werkelijke kosten hoger dan begroot. Procentueel gezien gaat om een afwijking van 6% ten opzichte van de begroting. Aan de Zorgcoöperatie zijn verder ca. € 130.000 kosten gecompenseerd voor aanbieders die BTW in rekening hebben gebracht ondanks het uitgangspunt dat BTW in principe niet van toepassing is.
- **Lagere lasten Wmo begeleiding: € 169.000**
Aan maatwerkvoorzieningen voor Wmo begeleiding is in 2023 € 169.000 minder uitgegeven dan begroot. Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er minder gebruik is gemaakt van groepsbegeleiding/dagbesteding dan was begroot.
- **Lagere lasten bemoeizorg en preventie: € 55.000.**
Als gemeente zijn we nu zelf verantwoordelijk voor beschermd wonen, bemoeizorg en

preventie. Voorheen was de centrumgemeente Venlo hiervoor verantwoordelijk en betaalden we deze bijdrage aan de gemeente Venlo.

- **Lagere lasten in verband met Brede SPUK: € 185.000**
In 2023 is er een nieuwe specifieke uitkering in het leven geroepen. Deze specifieke uitkering is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. Hierdoor zijn verschillende lasten betaald uit deze specifieke uitkering die normaliter uit onze eigen budgetten betaald werden.
- **Hogere lasten overige posten (per saldo): -/- € 57.000**
Er is binnen programma 2.2. op de overige lasten per saldo een nadeel ontstaan van € 57.000.

Baten:

- **Hogere bijdrage regionale begroting Beschermd wonen: € 429.000**
Vanaf 2022 werken de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg nauw samen op het gebied van Beschermd wonen, Maatschappelijke opvang, preventie en bemoeizorg. Daartoe is een regionale begroting opgesteld waar de rijksmiddelen als inkomsten gelden en de (lumpsum) uitgaven voor de aanbieders als uitgaven. Daarnaast zijn er nog wat andere regionale kosten. Het positieve saldo van die regionale begroting wordt verdeeld over de deelnemende gemeenten. In 2023 hebben we nog een afrekening over 2022 ontvangen waardoor het voordeel van € 429.000 is ontstaan.

Programma 2.3 Jeugd en onderwijs

We willen graag dat kinderen opgroeien in een gezonde en veilige omgeving zodat ieder kind de kans krijgt zich te ontwikkelen tot een zelfbewuste, betrokken en leergierige jongvolwassene met een maatschappelijke startkwalificatie. Een jongvolwassene die in staat is om verantwoordelijkheid te nemen en die bijdraagt aan de eigen vitale gemeenschappen. Ieder binnen zijn/haar mogelijkheden.

Opvoeden en opgroeien zien wij als een ‘gemeenschapsverantwoordelijkheid’. Wij stimuleren gemeenschappen om ‘hun jeugd’ (0-23 jaar) te laten ontdekken wat ze willen in dit leven, met ruimte voor ontwikkeling van het sociale en culturele. Basisvoorzieningen zoals onderwijs en kinderopvang spelen hierin een belangrijke rol. Als daarvoor aanleiding is spreken we deze partijen aan op hun rol en verantwoordelijkheid.

Als ouders tegen vragen of problemen aanlopen, is er professionele hulp die erop is gericht de opvoedvaardigheden van ouders te bevorderen. Daarnaast zetten we erop in de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de jeugdige, zijn ouders en de sociale omgeving in te schakelen en te herstellen. Daarbij richten wij ons op het voorkómen van en vroege interventie bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen. Deze hulp zetten we waar mogelijk aanvullend in op wat de gemeenschap hierin zelf kan betekenen.

Als er sprake is van meervoudige problematiek wordt integrale hulp aan de jeugdige en zijn ouders geboden. Bij dit soort interventies staat het kind voorop. We geven ruim baan aan vakmanschap van de zorgprofessional en brengen regelgeving en protocollen terug tot het verantwoorde minimum. Wij bevorderen de veiligheid van de jeugdige in de opvoedsituatie waarin hij opgroeit.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?	Hebben we gedaan wat we ervoor zouden doen?
1. Veilig en gezond opgroeien van kinderen en jongeren.	<p>1.1 We geven uitvoering aan het uitvoeringsbeleid opvoeden en opgroeien dat in 2022 is vastgesteld. Samen met de basisvoorzieningen hebben we hiervoor een uitvoeringsplan opgesteld. <i>We hebben samen met onderwijs, kinderopvang, Vorkmeer, GGD en gezinscoaches verkend hoe je als basisvoorziening de pedagogische gemeenschap kunt versterken. Partners inspireerden elkaar met voorbeelden. Deze input nemen we mee in het uitvoeringsbeleid opvoeden en opgroeien dat we in 2024 opstellen</i></p> <p>1.2 We versterken en onderhouden de samenwerking tussen en met de basisvoorzieningen zoals Vorkmeer, onderwijs, kinderopvang, GGD, huisartsen en MEE. Dit doen we onder andere door het maken van afspraken binnen Hendig en het realiseren van afspraken uit het uitvoeringsplan opvoeden en opgroeien. We zetten dit jaar in op de verbinding met het onderwijs. <i>We hebben met alle partners gesprekken gevoerd gericht op het verbeteren van de samenwerking met de gezinscoaches. We hebben besproken wat ieders rol is en hoe we elkaar kunnen aanvullen. Daarnaast is de werkwijze van de gezinscoaches toegelicht. Aan elke school is een gezinscoach gekoppeld. Met het onderwijs zijn afspraken gemaakt over een gezamenlijk Multi Disciplinair Overleg bij specifieke casussen om in gezamenlijkheid met ouders te kijken naar mogelijkheden.</i></p>
2. Kinderen, jongeren en gezinnen krijgen de hulp die nodig is.	2.1 We stimuleren samenwerking tussen de partners in de jeugdhulpketen in Peel en Maas (en de Regio Noord-Limburg). In 2023 ligt de focus bij Hendig op de uitgangspunten duurzaamheid, normaliseren en hulp/ondersteuning nabij. Daarnaast borgen we de randvoorwaarden van Hendig.

	<p>We hebben verschillende stappen gezet in de ontwikkeling van Hendig. Zo is Hendig 18+ gestart. We hebben een business case uitgewerkt voor het Eigen Dossier van inwoners die gebruik maken van Hendig. In oktober zijn we gestart met de pilot normaliseren waarbij de intake een samenwerking is van een gezinscoach en een medewerker van MEE. Daarnaast hebben we samen met het Verwey-Jonker Instituut een opzet uitgewerkt om inzicht te krijgen in het rendement van Hendig.</p> <p>2.2 We borgen het werken volgens de gefaseerde ketenaanpak. Dit is de centrale visie uit de regiovisie “Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2019 en verder”. Samenwerking met Vorkmeer, Veilig Thuis en andere jeugdpartners is hier van belang. Hiervoor is een plan opgesteld dat we lokaal en regionaal uitvoeren. Scholing van de Top-3 methodiek, een methodiek waarbij de focus ligt op veiligheid brengen binnen het gezin, loopt. Gezinscoaches en medewerkers van Vorkmeer worden geschoold. De samenwerking tussen Veilig Thuis en de gezinscoaches loopt goed. Ze weten elkaar goed te vinden.</p> <p>2.3 We geven uitvoering aan het Regionaal Beleidsplan Jeugd 2022 en verder. We richten ons op netwerkversterking, verbinding jeugd en gezondheid, verbinding jeugd en onderwijs, passende en tijdige hulp en bescherming (waaronder Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming) en het zijn van een lerende jeugdhulpregio. We hebben samen met Midden-Limburg een tariefsaanpassing voor gezinshuizen gerealiseerd. Hieraan is een plan van aanpak gekoppeld om het aantal gezinshuisplekken te vergroten. Zo realiseren we meer gezinsgericht verblijf voor jeugdigen die niet thuis kunnen wonen. Daarnaast is er een kwartiermaker Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming aan de slag om samen met de gemeenten in de regio en partners een plan van aanpak op te stellen. Het Toekomstscenario is nauw verbonden met de landelijke Hervormingsagenda Jeugd, die in juni 2023 is vastgesteld.</p> <p>2.4 Met aanbieders en contractmanagement (MGR) voeren we contractgesprekken ter monitoring van de contracten die per 1-1-2022 of 1-1-2023 zijn ingegaan en ontwikkelgesprekken over het realiseren van de ontwikkeldoelen. We hebben met alle aanbieders contractgesprekken en ontwikkelgesprekken gevoerd. De cyclus van deze gesprekken loopt goed. Er is steeds meer ruimte om met elkaar het gesprek te voeren over de ontwikkeldoelen die zijn afgesproken.</p>
<p>3. Kinderen en jongeren zijn in staat om te groeien naar zelfstandigheid, om zo voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren.</p>	<p>3.1 We geven in samenwerking met alle betrokken partijen uitvoering aan het plan van aanpak naar aanleiding van het Nationaal Programma Onderwijs. Daarnaast volgen we de mentale gezondheid van de jeugd in Peel en Maas. Beide zijn onderdeel van het Actieplan Jeugd Peel en Maas en corona, gericht op het verminderen van de (langdurige) gevolgen van de coronaperiode. De acties vanuit het Nationaal Programma Onderwijs zijn afgerond. We hebben in 2023 flink ingezet op het thema mentale gezondheid. Om een beeld te krijgen van de mentale gezondheid van jongeren in Peel en Maas hebben we het GGD onderzoek jongeren (in coronatijd) en het GGD onderzoek jongvolwassenen geanalyseerd, een vragenlijst over mentale gezondheid uitgezet bij alle jongeren van het Bouwens en Buurtcollege, zijn we in twee bijeenkomsten met ouders in gesprek gegaan over dit thema en hebben we een bijeenkomst georganiseerd voor professionals.</p>

	Daarnaast hebben we inzichtelijk gemaakt wat er op het gebied van mentale gezondheid aangeboden wordt in Peel en Maas. De resultaten van de vragenlijst van jongeren zijn geanalyseerd en we zijn samen met jongeren en een communicatiebureau animaties aan het maken om de uitkomsten te communiceren.
--	--

Wat hebben we verder binnen dit programma gedaan?

Veilig en gezond opgroeien

- Faciliteren van een pedagogische samenleving;
- Ondersteuning van goede basisvoorzieningen zoals kinderopvang, primair en middelbaar onderwijs, consultatiebureau, jeugd- en jongerenwerk en gezinscoach;
- Uitvoeren van het regionale project Kansrijke Start om de omstandigheden voor een kind in de eerste 1000 dagen zo optimaal mogelijk te maken;
- Uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van (preventieve) gezondheid;
- Uitvoeren integrale aanpak alcohol- en drugsgebruik.

Hulp voor jeugdigen en gezinnen

- Inzetten van gezinscoaches die zelf hulp en ondersteuning kunnen bieden aan gezinnen en die indien nodig andere beschikbare ondersteuning binnen het sociaal domein of gespecialiseerde hulp in kunnen zetten én faciliteren dat ouders regie voeren over de opvoeding van hun kind;
- Integrale hulp verlenen aan gezinnen;
- Actief ingrijpen als de veiligheid van het kind in het geding is;
- Duurzaam verbeteren van het jeugdhulpstelsel (transformatie onder andere via Hendig). We zijn hierbij ook in dialoog met de jeugd zodat we weten wat er bij hen speelt en wat zij belangrijk vinden;
- Op het gebied van handhaving en toezicht vroegtijdig informeren van zorgaanbieders en jongeren en/of hun ouders over hun contractuele verplichtingen en rechten om fraude te voorkomen. Handhaving op rechtmatig en doelmatig gebruik van jeugdhulp en toezicht houden op rechtmatigheid via regionale toezichthouders.

Groeien naar zelfstandigheid

- Faciliteren van deelname aan kinderopvang door het aanbieden van een Peuterprogramma, Voorschoolse Educatie en kinderopvang op maat via een Sociaal Medische Indicatie;
- De uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van handhaving en toezicht van de kwaliteit van de kinderopvang;
- Inzetten van de leerplichtambtenaar om voortijdig schoolverlaten te voorkomen en schoolverzuim te minimaliseren;
- Uitvoeren van het leerlingenvervoer;
- Stimuleren van samenwerking, gezamenlijke visieontwikkeling, vernieuwing en uitvoering bij organisaties die zich bewegen op de terreinen van jeugd en onderwijs;
- Bevorderen dat kinderen en jongeren, met of zonder beperking of chronische ziekte, samen opgroeien in een inclusieve samenleving: samen spelen, samen naar school, samen sporten en gebruik maken van dezelfde voorzieningen;
- Afstemming met besturen en directeuren van de vier stichtingen van het Primair onderwijs (16 scholen) en het voortgezet onderwijs (2 scholen) binnen onze gemeente over gezamenlijke vraagstukken;
- Met het onderwijs afspraken maken over inzet van extra zorg, ondersteuning of hulpmiddelen;
- Met onderwijs en arbeidsmarkt samenwerken om jongeren met een beperking aan een duurzame arbeidsplaats te helpen;
- Begeleiden en afhandelen van binnenkomende verzoeken tot het stichten van nieuwe scholen;
- Faciliteren van (talent)ontwikkeling en ontplooiing van jeugdigen door onder andere verstrekken van waarderingssubsidies aan verenigingen en het faciliteren van initiatieven van jeugdigen.

Algemeen

- Verder ontwikkelen van monitoring en het gemakkelijker genereren van monitorgegevens voor evaluatie van beleid.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Baten	616.620	703.325	703.325
Lasten	16.401.325	16.799.963	16.634.963
Saldo	-15.784.705	-16.096.638	-15.931.638

Het programma 2.3 laat over 2023 een positieve afwijking van € 311.933 zien. De baten zijn € 86.705 lager dan begroot en de lasten zijn € 398.638 lager dan begroot, zodat per saldo een positieve afwijking resteert.

De afwijkingen kunnen (afgerond op € 1.000) als volgt worden verklaard:

Lasten:

- **Lagere lasten jeugdhulp: € 33.000**
Aan maatwerkvoorzieningen voor jeugdhulp is in 2023 minder uitgegeven dan was begroot. Met name de kosten voor PGB's en GGZ trajecten buiten de reguliere inkoop zijn lager dan de ramingen. Het aantal cliënten dat wordt geholpen is niet wezenlijk anders dan begroot of voorgaande jaren, maar de kosten per traject zijn minder gestegen dan was verwacht.
- **Lagere lasten Veiligheidsregio: € 31.000**
De prijsindexering is in 2023 naar beneden bijgesteld ten opzichte van de begroting.
- **Lagere lasten specifieke uitkeringen: € 124.000**
In 2023 hebben we minder uitgegeven aan specifieke uitkeringen; OAB, NPO en voorschoolse educatie aan ontheemde peuters. Dit bedrag naar de balans gebracht; als we dit bedrag namelijk niet meer uitgeven in de toekomst zullen we deze moeten terugbetalen. Volgens de nieuwe richtlijnen moet dit dan via een negatieve inkomst naar de balans worden gebracht.
- **Lagere lasten peuterprogramma/SMI: € 48.000**
Iets minder indicaties en ook indicaties die minder uren in beslag hebben genomen dan begroot. Peuterprogramma/SMI is een bekostiging die gebruikt wordt als ouders voor hun kinderen niet voor kinderopvangtoeslag in aanmerking komen doordat ze tweeverdieners zijn.
- **Lagere lasten leerlingenvervoer: € 163.000**
Kostenstijging brandstof is uiteindelijk meegevallen en minder leerlingen hebben gebruik hoeven te maken van leerlingenvervoer.

Baten:

- **Lagere baten specifieke uitkeringen: € 124.000**
In 2023 hebben we minder uitgegeven aan specifieke uitkeringen; OAB, NPO en voorschoolse educatie aan ontheemde peuters. Dit bedrag naar de balans gebracht; als we dit bedrag namelijk niet meer uitgeven in de toekomst zullen we deze moeten terugbetalen. Volgens de nieuwe richtlijnen moet dit dan via een negatieve inkomst naar de balans worden gebracht.
- **Lagere baten overige posten (per saldo): -/- € 37.000**
Er is binnen programma 2.3 op de overige baten per saldo een nadeel ontstaan van € 37.000.

Programma 3.1 Gemeenschapsontwikkeling

Inwoners nemen maximaal deel aan ontwikkelingen in de (lokale) samenleving. Daarbij nemen zij zelf de regie over hun eigen ontwikkeling en de ontwikkelingen in hun omgeving, als onderdeel van de grotere samenleving. In het samenleven met andere inwoners gaan inwoners tolerant met elkaar om en respecteren zij elkaars verschillen.

Generaties dragen zorg voor elkaar en geven elkaar ruimte om te vernieuwen en te veranderen: sociale innovatie en emancipatie zijn basisvoorwaarden voor het behoud van het goede leven. Inwoners zijn leidend als het gaat om het hoofddoel: het realiseren en behouden van vitale en intelligente gemeenschappen, die gevormd en gedragen worden door betrokken inwoners.

Overheden en maatschappelijke organisaties nemen dit hoofddoel als uitgangspunt voor hun handelen en leveren, waar gevraagd, hieraan een ondersteunende bijdrage. Diversiteit zien we als een belangrijk gespreksthema in de ontwikkeling naar inclusieve gemeenschappen. Als overheid nemen we verantwoordelijkheid wanneer minderheidsgroepen onvoldoende deelnemer zijn in de gemeenschappen, wanneer ze te maken krijgen met discriminatie of voorzieningen hen onvoldoende bereiken.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?	Hebben we gedaan wat we ervoor zouden doen?
<p>1. Vitale gemeenschappen die regie hebben over de eigen ontwikkeling.</p>	<p>1.1 We ondersteunen de ontwikkeling van zelfsturende gemeenschappen. Dit doen we door procesmatige begeleiding van gemeenschappen, buurten en inwonersinitiatieven, onder andere via welzijnsorganisatie Vorkmeer. <i>In alle kernen geven betrokken inwoners richting aan processen om na te denken over de toekomst van de eigen leefomgeving en daaruit voortkomende deelprojecten. Zij konden ook in 2023 rekenen op steun en facilitering door gemeente, Vorkmeer en andere externe netwerkpartners.</i></p> <p>1.2 We stimuleren verbindingen tussen gemeenschappen die met eenzelfde thema bezig zijn (samen ontwikkelen) of zijn geweest (leren van elkaar). Actuele thema's van het Gezamenlijk Dorpsoverleg voor 2023 zijn jeugd, communicatie (in het dorp), duurzaamheid en economische huishouding. <i>We faciliteren het gezamenlijk dorpsoverleg dat meerdere keren per jaar bij elkaar komt om kennis en ervaringen uit te wisselen. Dit heeft geleid tot thematische bijeenkomsten over het betrekken van jeugd bij gemeenschappen en de toekomst van kerkgebouwen. Een afvaardiging van het gezamenlijk dorpsoverleg heeft samen met Vorkmeer en gemeente het initiatief genomen tot bijeenkomsten rond het thema duurzaamheid.</i></p> <p><i>In het najaar heeft het gezamenlijk dorpsoverleg, samen met gemeente en vorkmeer een Samenspelbijeenkomst georganiseerd met het onderwerp: "Verenigen van de Toekomst", waarbij gekeken is naar ontwikkelingen, kansen en dilemma's met betrekking tot verenigen.</i></p> <p><i>Daarnaast zijn op onder andere thema's als communicatie, visieprocessen, zorg en welzijn, wonen, nieuwkomers en economische huishouding verschillende verbindingen gelegd tussen dorpen die elkaar verder hebben geholpen.</i></p> <p>1.3 We faciliteren gemeenschappen bij het maken van hun eigen, integrale dorpsontwikkelingsvisies. Hierin geven gemeenschappen zelf richting aan hun sociale, economische en fysieke leefomgeving.</p>

	<p>In 2023 vraagt de monitoring en doorontwikkeling van de projecten uit onder andere de visies van Baarlo, Kessel-Eik en Maasbree specifieke aandacht.</p> <p>Naar verwachting komt Koningslust met een hernieuwde visie, en oriënteren ook Grashoek, Meijel, Kessel en Beringe zich op een nieuwe visie (op onderdelen).</p> <p>In 2023 hebben we samen met Kessel-Eik een Masterplan gemaakt, dat inzicht geeft in de ruimtelijke vraagstukken en mogelijkheden biedt tot sturing, onder andere op de woonagenda.</p> <p>In Baarlo is, onder regie van het dorpsoverleg, in 2023 verder gewerkt aan onderdelen van de gebiedsvisie (centrum, locatieonderzoek onderwijs en binnensport, accommodatieplan, mobiliteit). Eind 2023 zijn terugkoppeling aan het dorp en overhandiging aan de gemeente voor januari 2024 gepland.</p> <p>Om een aantal onderdelen van de centrumvisie Maasbree verder te brengen hebben we, afhankelijk van onze rol, ondersteuning geboden of zelf regie genomen.</p> <p>Koningslust heeft in december 2023 haar Dorpsontwikkelingsvisie aan het college aangeboden; een reactie zal in de eerste helft van 2024 gegeven worden.</p> <p>Kessel is gestart met een nieuw visieproces, met de werktitel Castellum 2035. We ondersteunen en faciliteren dit proces vooralsnog op gepaste afstand.</p> <p>1.4 We zijn met partners in gesprek zodat de inzet van maatschappelijke partijen en ondernemers zich op de juiste wijze verhoudt tot en ondersteunend is aan het realiseren en behouden van vitale gemeenschappen. De agenda's en ambities van de gemeenschappen zijn leidend.</p> <p>We sturen er op dat organisaties waarde toevoegen aan het gemeenschapsproces en zich samenwerkend opstellen.</p> <p>In de lijn van de bijeenkomsten "Samenspel" tussen dorpsoverleggen en gemeente (raad en organisatie), geven we in 2023 extra aandacht aan het samenspel met netwerkpartners.</p> <p>Het blijft belangrijk om met maatschappelijke partners kritisch maar opbouwend in gesprek te blijven zodat zij niet het eigen belang voorop stellen, maar aanvullend zijn op agenda van gemeenschappen. In de voorbereiding van de Samenspelbijeenkomsten is besloten om de extra aandacht aan samenspel met netwerkpartners vorm te geven wanneer de nieuwe kaderstelling in 2024 is vastgesteld.</p> <p>1.5 Na de uitvoering van de pilot rond de economische huishouding van gemeenschappen, nodigen we in 2023 meer kernen uit om hiermee ervaring op te doen, passend binnen het afwegingskader en uitvoeringsbeleid dat eind 2022/begin 2023 wordt vastgesteld.</p> <p>We hebben in 2023 gesprekken gevoerd met dorpsinitiatieven en -voorzieningen, om de concept handreiking zoals gemaakt door een werkgroep van gezamenlijk dorpsoverleg, te toetsen. Dit ter voorbereiding op evaluatie pilot en voorstel voor uitvoeringsbeleid.</p> <p>Doel is om in 2024 tot afronding te komen door in uitvoeringsbeleid een duidelijk afwegings- en afsprakenkader vast te leggen over het terug laten vloeien van middelen naar gemeenschap wanneer er sprake is van besparing door inzet van actieve inwoners.</p> <p>1.6 We dragen bij aan de organisatie en ontwikkeling van een regionaal programma incl. leer- en ontwikkelnetwerk op het gebied van Vitale Gemeenschappen. Dit is onderdeel van het regionaal uitvoeringsprogramma Vitaal en Gezond.</p> <p>We nemen als trekker van de regionale themagroep Vitale Gemeenschappen deel aan het regiobrede programmateam Vitaal</p>
--	--

	<p>en Gezond, waar we een bijdrage leveren aan beoordeling en rolzuiwere implementatie van initiatieven en projecten.</p> <p>1.7 Om inwoners volwaardig mee te kunnen laten doen in gemeenschappen, faciliteren we de pilot 'Taalhuis /Taalpunt'. Daarmee wordt onder andere ingezet wordt op het signaleren en het vinden van meer laaggeletterde inwoners zodat ze kunnen werken aan hun basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen, digitale vaardigheden). In 2023 heeft het Taalpunt 32 nieuwe NT2'ers bereikt (Nederlands als tweede taal) en 32 nieuwe NT1'ers (Nederlands als eerste taal). In totaal zijn 113 NT2 taalvragers via het Taalpunt actief en 34 NT1 taalvragers. Zij maken gebruik van taalmaatjes, taalcafé, digitale cursussen et cetera.</p>
<p>2. Stabiliteit en ontwikkelperspectief voor vrijwilligersorganisaties (verenigingen en stichtingen)</p>	<p>2.1 We waarderen het werk van vrijwilligersorganisaties en subsidiëren dat via de vernieuwde 4-jaarlijkse systematiek (2022-2025) van de waarderingssubsidies voor verenigingen en stichtingen. Alle waarderingssubsidies zijn verstrekt. Bij de subsidieaanvraag 2024 krijgen de verenigingen en stichtingen met terugwerkende kracht de indexering volgens CPI, volgens de motie van de raad (2023), uitbetaald.</p> <p>2.2 We onderzoeken hoe we vragen van verenigingen en stichtingen kunnen vertalen naar ondersteuning met informatie, voorlichting en beleid, passend bij het gedachtengoed Peel en Maas. Directe ondersteuning bij vragen van verenigingen en stichtingen is voor een groot deel belegd bij Vorkmeer. Overkoepelend is er in samenwerking met hen voor besturen een informatiebijeenkomst georganiseerd rond veranderende wet- en regelgeving. Ook hebben we met hen en het gezamenlijk dorpsoverleg de Samenspelbijeenkomst in oktober 2023 rond het thema 'Verenigen van de Toekomst' georganiseerd, waar deelnemers in gesprekken gingen over de dilemma's en kansen rond verenigen en vrijwilligerswerk. In verschillende kernen organiseren actieve inwoners gesprekken rond toekomstbestendigheid van verenigingen. We faciliteren deze en sluiten desgevraagd aan.</p> <p>2.3 We ondersteunen verenigingen en stichtingen waarvan het voortbestaan in gevaar is door de hoge energiekosten met een financiële bijdrage uit een steunfonds energiekosten. Er zijn vier aanvragen verleend. Twee aanvragen zijn geweigerd omdat zij niet voldeden aan de voorwaarden.</p>
<p>3. Eigenaarschap van accommodaties ligt zo veel mogelijk bij gemeenschappen, organisaties en verenigingen.</p>	<p>3.1 In 2023 geven we een vervolg aan inhoudelijke ondersteuning aan het bestuur van gemeenschapshuis De Ankerplaats in Grashoek bij de optimalisering van hun gebouwinstallaties. Mogelijk volgt hierover in 2023 een voorstel aan de raad voor financiële medewerking. Het bestuur van de Ankerplaats in Grashoek heeft in 2023 een traject ingezet om in 2023/2024 binnen de eigen exploitatie de gebouwinstallaties in het gemeenschapshuis in enkele tijdfases te optimaliseren.</p> <p>3.2 We ondersteunen Stichting MFA Kessel in hun traject om te komen tot een aangepast bouwplan, nu in 2022 is gebleken dat het oorspronkelijke vernieuwbouwplan financieel niet mogelijk is. Afhankelijk van het resultaat van hun traject volgt hierover in 2023 een voorstel aan de raad. Het aangepaste bouwplan van de vernieuwbouw van MFA De Paort is in de eerste helft van 2023 afgerond, waarna de raad in juni besloot tot een aanvullende investeringssubsidie. Hiermee kon de</p>

	<p>stichting het voorbereidingstraject starten om te komen tot een start van de vernieuwbouw in de eerste helft van 2024.</p>
<p>4. Nieuwkomers zijn onderdeel van en nemen actief deel aan gemeenschappen.</p>	<p>4.1 We onderzoeken met gemeenten uit de regio de samenwerkingsmogelijkheden op gebied van sociale integratie van nieuwkomers, waaronder arbeidsmigranten. We hebben in 2023 samengewerkt in de regio aan de hand van het "10.000 talenplan". Een eerste regionale bijeenkomst met ondernemers en taalaanbieders heeft plaatsgevonden. Daarnaast doen we mee met de regionale pilot "MyInfoNL-app" (informatieverstrekking).</p> <p>4.2 We blijven actief in gesprek met gemeenschappen en hebben oog voor de draagkracht op het moment dat grotere groepen nieuwkomers in Peel en Maas landen. We hebben Oekraïners uit de gemeentelijke opvang in Meijel - volgens afspraak met de omwonenden - verhuisd naar de gemeentelijke opvang in Beringe. We hebben daarnaast meerjarenafspraken over de taakstelling statushouders gemaakt met de woningcorporaties Wonen Limburg en Antares. Beide woningcorporaties verhuren maximaal 25% van hun woningen aan voorrangsgroepen om de wachttijden van reguliere woningzoekenden niet nog verder te laten oplopen. We zijn in 2023 gestart met de voorbereiding op een onderzoek naar de draagkracht toebehorend aan de (tijdelijke) huisvesting van arbeidsmigranten in Peel en Maas.</p>

Wat hebben we verder binnen dit programma gedaan?
<ul style="list-style-type: none"> • Regionale samenwerking in gemeentelijke themagroep Vitale Gemeenschappen; • Regionale samenwerking in programma 'Vitaal en Gezond', als onderdeel van De Gezondste Regio, met focus op uitvoering Programmalijs 'Goed Leven'; • We werken in alle kernen met een vast contactpersoon, die de relatie met de gemeenschap onderhoudt en ondersteuningsvragen doorgeleidt naar de juiste plek binnen of buiten de eigen organisatie; • We zien er op toe dat we als organisatie de verschillende rollen behorend bij de verschillende type activiteiten, op de juiste manier invullen in contact met de gemeenschappen; • We faciliteren en ondersteunen desgevraagd actieve inwoners die hun deskundigheid willen vergroten, en/of die zich inzetten om vrijwillige inspanning van andere inwoners te verhogen; • We ondersteunen organisaties, verenigingen en gemeenschappen bij accommodatievraagstukken; • We dagen de gemeenschappen uit om een rol te pakken bij de integratie van nieuwkomers en wij faciliteren deze initiatieven daar waar nodig; • We faciliteren de Anti Discriminatie Voorziening Limburg om meldingen van discriminatie te registreren en af te handelen; • We faciliteren Mondiaal Burgerschap, een vrijwilligersorganisatie die zich inzet voor bevordering van de interculturele dialoog in Peel en Maas. <p>Inburgering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regionale samenwerking in de werkgroep 'sociale integratie' inzake statushouders; • Ten aanzien van statushouders en uitgenodigde vluchtelingen: <ul style="list-style-type: none"> ○ Voeren we regie over de taakstelling huisvesting: We hebben in 2023 een verbeterplan op vraag van de (toezichhoudende) provincie geschreven vanwege de achterstand op onze taakstelling huisvesting statushouders. We zijn in gesprek met de gemeente Horst aan de Maas over een regionale doorstroomvoorziening voor statushouders en onderzoeken de uitbreiding van

tijdelijke woonalternatieven in Peel en Maas zodat we meer opties kunnen benutten om de taakstelling te behalen

- Voeren we regie over de inburgeringstrajecten
- Faciliteren we de maatschappelijke begeleiding
- Voeren we samen met partners regie over het traject 'Participatieverklaring' en de 'Module Arbeidsmarkt Participatie';
- We benutten in het kader van inburgering de verschillende voorzieningen, zoals omschreven in programma 2.1. Werk en Inkomen, om participatie van de statushouders en uitgenodigde vluchtelingen te bevorderen.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Baten	666.688	606.869	323.869
Lasten	4.828.948	4.839.620	4.331.620
Saldo	-4.162.260	-4.232.751	-4.007.751

Het programma 3.1 laat over 2023 een positieve afwijking van € 70.491 zien. De baten zijn € 59.819 hoger dan begroot en de lasten zijn € 10.672 lager dan begroot, zodat per saldo een positieve afwijking resteert.

De afwijkingen kunnen (afgerond op € 1.000) als volgt worden verklaard:

Lasten:

- **Hogere lasten Experience Centre: -/- € 90.000**
Om te kunnen voldoen aan het Bouwbesluit hebben we extra uitgaven moeten maken op het gebied van ventilatiesysteem, brandmeldinstallatie en noodverlichting. Tegenover deze hogere uitgaven staat een bijdrage van € 32.000 van Wonen Limburg (zie baten) die niet begroot was.
- **Lagere kapitaallasten: € 80.000**
Door de uitgestelde start van de bouw van MFA de Paort in Kessel hebben we in 2023 lagere kapitaallasten op dit programma dan begroot.
- **Lagere lasten Mondiaal Burgerschap: € 25.000**
In 2023 is door de Stichting Mondiaal Burgerschap geen beroep gedaan op de subsidie voor het mondiaal burgerschap omdat de stichting nog voldoende middelen in reserve had.
- **verschillende kleinere afwijkingen: -/- € 4.000**
Er zijn binnen dit programma verschillende kleine afwijkingen. Deze afwijkingen leiden per saldo tot hogere lasten.

Baten:

- **Hogere baten Experience Centre: € 32.000**
Van Wonen Limburg hebben we een bijdrage ontvangen van € 32.000 die niet begroot was.
- **Hogere baten specifieke uitkering Inburgering: € 24.000**
In 2023 is het definitieve voorschot van deze specifieke uitkering naar beneden aangepast. Aangezien overschotten c.q. tekorten van een specifieke uitkering via de balans verlopen, hebben we in 2023 het bedrag van € 24.000 afgeboekt van de balans en naar de exploitatie gebracht. De schuld aan het Rijk is door aanpassing van het voorschotbedrag verminderd met € 24.000.

- **Verschillende kleinere afwijkingen: € 4.000**
Er zijn binnen dit programma verschillende kleine afwijkingen. Deze afwijkingen leiden per saldo tot hogere baten.

Programma 3.2 Onderwijshuisvesting

Kinderen en jongeren worden in staat gesteld te groeien naar zelfstandigheid, voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren, rekening houdend met hun leeftijd en ontwikkelingsniveau. Een goede stimulerende onderwijshuisvesting faciliteert daarbij.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?	Hebben we gedaan wat we ervoor zouden doen?
<p>1. Een goede, gezonde en stimulerende fysieke leeromgeving.</p>	<p>1.1 We geven uitvoering aan de afspraken en activiteiten die voortkomen uit het in 2021 vastgestelde Integraal Huisvestingsplan (IHP). Voor 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De School, Maasbree: nieuwbouw voorbereiden Er is gewerkt aan een haalbaar plan om De School in de Violier in te huizen. Hiervoor is de planvorming afgerond om te komen tot een voorstel realisatiekrediet in het eerste kwartaal 2024. Intrek van De School is voorzien in het nieuwe schooljaar 2024-2025. • Kindcentrum de FavoRiet, Panningen: nieuwbouw voorbereiden Voor zowel de nieuwbouw van het gebouw als de openbare ruimte is het programma van eisen afgerond en zijn de eerste schetsontwerp-plannen uitgewerkt. Aan de hand daarvan wordt begin 2024 de omgevingsdialoog gevoerd en de plannen verder uitgewerkt. • Kindcentrum de Kemp, Egchel: onderzoek businesscase renovatie of nieuwbouw te starten in januari 2023 Businesscase met uitgangspunten is afgerond en vastgesteld door de gemeenteraad. Uitwerking hiervan is opgestart en voorstel voorkeursvariant met voorbereidingskrediet voor verdere uitwerking in gang gezet. • De Diamant Baarlo: Gedurende de vorderingen van de gebiedsvisie Baarlo zijn gesprekken gevoerd rondom de toekomstvisie van het volledige primair onderwijs in Baarlo, ter voorbereiding op het komen tot uitvoering conform opgenomen in het IHP. <p>1.2 We realiseren in samenwerking met Prisma een structurele oplossing voor het capaciteitsprobleem van de Groenling in Panningen. Daarvoor is tijdelijke huisvesting geplaatst naast de Ringoven en wordt naar verwachting tweede kwartaal 2023 interne uitbreiding in de Groenling gerealiseerd, die gereed is met ingang van schooljaar 2023-2024. De voorbereidingen op de interne uitbreiding hebben in 2023 meer tijd gekost, waardoor dit naar verwachting pas in eerste kwartaal 2024 wordt gerealiseerd.</p> <p>1.3 We onderzoeken waar het Buurtcollege Agora Maas en Peel in augustus 2024 gehuisvest gaat zijn. Er is onderzoek gedaan naar de ruimtebehoefte van het Buurtcollege voor nieuwe tijdelijke huisvesting met een perspectief van permanente huisvesting op de korte termijn (circa 5 jaar). Er is onderzoek gedaan naar een gedeeltelijke invulling van deze ruimtebehoefte van het Buurtcollege in het Bouwens (circa 30%). Voor het overige gedeelte wordt er een locatie gezocht voor de tijdelijke huisvesting ter overbrugging richting permanente huisvesting in en/of rondom het Pius Park.</p>

Wat hebben we verder binnen dit programma gedaan?

- Nieuwe wet- en/of regelgeving met betrekking tot onderwijshuisvesting implementeren (bijvoorbeeld impact corona op luchtkwaliteit);
- Bij nieuwe onderwijshuisvesting het onttrekken van de onderwijsbestemming op het achterblijvende gebouw;
- Tussentijdse aanvragen van schoolbesturen voor uitbreiding (tijdelijke) huisvesting bij onverwachte groei behandelen;
- Het opstellen van leerlingenprognoses om (toekomstige) plannen te kwantificeren voor wat betreft de ruimtebehoefte en de huidige capaciteit;
- We realiseren in nauwe samenwerking met Akkoord! een tijdelijke invulling voor het capaciteitsprobleem van De Omnibus in Baarlo voor een periode van maximaal 5 jaar. De termijn is gekozen vanwege de ontwikkelingen rondom de gebiedsvisie Baarlo waar onderwijs ook onderdeel van is.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Baten	34.093	53.145	53.145
Lasten	2.111.544	2.073.867	2.049.867
Saldo	-2.077.451	-2.020.722	-1.996.722

Het programma 3.2 laat over 2023 een negatieve afwijking van € 56.729 zien. De baten zijn € 19.052 lager dan begroot en de lasten zijn € 37.677 hoger dan begroot, zodat per saldo een negatieve afwijking resteert.

De afwijkingen kunnen (afgerond op € 1.000) als volgt worden verklaard:

Lasten:

- **Hogere lasten tijdelijke huisvesting: -/- € 38.000**
De aansluit- en plaatsingskosten voor de tijdelijke units waren hoger dan we hadden begroot.

Baten:

- **Lagere baten Den Doelhof: -/-25.000**
De eigen bijdrage die Den Doelhof in Meijel jaarlijks zou moeten betalen is komen te vervallen.
- **Verskillende kleinere afwijkingen: € 6.000**
Er zijn binnen dit programma verschillende kleine afwijkingen. Deze afwijkingen leiden per saldo tot hogere baten.

Programma 3.3 Sport en Bewegen

Het eigenaarschap van sport en bewegen ligt nadrukkelijk bij de burgers, de verenigingen en de lokale gemeenschappen en is wat ons betreft onderwerp van het integrale debat in deze gemeenschappen. Onze rol is faciliterend en agenderend waar nodig. Sport en bewegen draagt bij aan vitaliteit van de kernen, zorgt voor vele ontmoetingen tussen sporters, vrijwilligers, ouders en supporters en draagt daarmee bij aan de gezondheid en het welzijn van de inwoners van Peel en Maas, aan het goede leven.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?	Hebben we gedaan wat we ervoor zouden doen?
<p>1. Sport en bewegen zijn een krachtig deel van het geheel van gemeenschappen.</p>	<p>1.1 We faciliteren initiatieven rond sportieve omgevingen en kindcentra. In 2023 hebben we specifiek aandacht voor onder andere samenwerking partners Pius Park. We hebben afgelopen jaar een adviserende rol gehad bij de ontwikkeling van het Pius Park. Het gebiedsplan is in 2023 vastgesteld en we ondersteunen de partners bij de verkenning naar passende organisatievormen.</p> <p>1.2 We maken gebruik van landelijke regelingen zoals de Brede Regeling Combinatiefuncties en Sportakkoorden. In 2023 bekijken we met de werkgroepen of de ambities en uitvoeringsafspraken zoals vastgelegd in Beweeg Peel en Maas nog actueel zijn. We hebben gesprekken gevoerd met de medewerkers Gezonde leefstijl (Vorkmeer) en afspraken voortgezet in 2023. Beweeg Peel en Maas is naar landelijke norm herijkt naar 'Lokaal Sportakkoord Peel en Maas (2023-2026)'. Hiermee verkrijgen we de sportakkoord middelen integraal met andere middelen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) via de brede SPUK. Ook hebben we toegewerkt naar de verlenging van de samenwerking Gezonde Leefstijl (gesubsidieerd uit Lokaal Sportakkoord en Brede Regeling Combinatiefuncties) met Vorkmeer voor de periode 2024-2026.</p> <p>1.3 In 2023 maken we uitvoeringsbeleid sport en bewegen, waar topsportbeleid een onderdeel van is. We bekijken onder andere naar de voorwaarden voor de huidige topsportbijdrage. We zijn in 2023 gestart met het analyseren en evalueren van het huidige en het verkennen van nieuw uitvoeringsbeleid. Met een aantal aanpassingen en updates, kan het huidige sportbeleid geactualiseerd worden. Dit wordt verder uitgevoerd in 2024.</p>
<p>2. Sportvoorzieningen en sport-accommodaties zijn zoveel mogelijk van de gemeenschappen zelf en zijn zo optimaal mogelijk in gebruik.</p>	<p>2.1 We stimuleren samenwerkingsverbanden. Voorbeelden hiervan zijn de samenwerking tussen voetbalverenigingen SV Panningen en SV Egchel; samenwerking tussen Stichting Thyas en Stichting Sporthal Helden. We hebben SV Panningen en SV Egchel gestimuleerd en gefaciliteerd in de verkenning van hun fusievereniging PEC. Er is locatieonderzoek verricht voor de nieuwe fusievereniging. De samenwerking tussen Thyas en Stichting Sporthal Helden krijgt een plaats in de nieuw op te zetten organisatievorm bij Pius Park.</p> <p>2.2 We faciliteren en ondersteunen bij accommodatievraagstukken rond sport met in 2023 specifiek aandacht voor het toekomstperspectief van de sporthallen Maasbree en Baarlo en de Heuf in Panningen. We hebben Bevo HC gefaciliteerd en ondersteund bij een toekomstverkenning van haar vereniging en haar accommodatie. Gemeente en BEVO HC hebben, gesteund door een extern bureau, een traject doorlopen om te komen tot een duurzaam</p>

	<p>toekomstscenario voor de handbalaccommodatie. Op basis van dit traject is een raadsvoorstel opgesteld, waarover in het eerste kwartaal van 2024 wordt besloten.</p> <p>We hebben een behoefteonderzoek Toekomst Sporthallen laten uitvoeren door een extern bureau om een onafhankelijk advies te krijgen over benodigde capaciteit en bezetting van sporthallen in de gemeente Peel en Maas. Dit onderzoek is gebruikt in de voorbereiding besluitvorming sporthal Maasbree en gebiedsontwikkeling de Kazing in Baarlo.</p> <p>We hebben onderzoek verricht voor een nieuwe sporthal in Maasbree op de locatie Breetse Peelweg. Dit onderzoek is afgerond en het raadsvoorstel ligt voor ter besluitvorming in maart 2024.</p> <p>We zijn gestart met het verkennen van de mogelijkheden van een nieuwe binnensportaccommodatie in Baarlo. We hebben collega's en de werkgroepen geadviseerd die betrokken zij bij het brede dorpsproces in Baarlo.</p>
<p>3. Er is een regionaal sportklimaat.</p>	<p>3.1 We faciliteren vanuit de sportregio initiatieven met een regionaal karakter die passen binnen de sportregiovisie. In 2023 faciliteert de sportregio onder andere IKS (Iedereen Kan Sporten), de Beweegbasis en de Survivaldagen.</p> <p>Vijftien scholen uit de gemeente hebben met hun leerlingen van groep 8 deelgenomen aan de survivaldagen. De medewerker Gezonde Leefstijl van Vorkmeer heeft een actieve rol in de organisatie van de beweegbasis. Zo heeft in 2023 de regionale workshop plaatsgevonden in de gemeente Peel en Maas. Hier namen acht docenten uit de gemeente aan deel. IKS was ook in 2023 weer partner in het Sportgala. Daarnaast is de samenwerking met IKS op individueel casusniveau voortgezet.</p>

Wat hebben we verder binnen dit programma gedaan?
<ul style="list-style-type: none"> • We exploiteren gemeentelijke binnensportaccommodaties: zorgdragen voor beheer, verhuur en/of onderhoud; • We bevragen gemeenschappen en sportverenigingen op hun samenhang. We zien er op toe dat sport en bewegen ook een plaats heeft in de dorpsontwikkelingsvisies; • We promoten sport via het jaarlijks Sportgala; • We werken samen met de medewerkers van Vorkmeer over hun activiteiten en belangrijke signalen uit het veld. Zij faciliteren de kernen, sportverenigingen en groepen inwoners om te sporten, te bewegen en aandacht te hebben voor een gezonde leefstijl; • Wij ondersteunen sport- en beweeginitiatieven vanuit de gemeenschap. Dit doen we door ambtelijke advisering, subsidie en indien nodig inzet van expertise; • We subsidiëren incidentele sportevenementen / initiatieven die passen binnen de uitvoeringsregeling Sport en Bewegen; • We bouwen samen met initiatieven uit de gemeenschap aan een openbare ruimte die uitnodigt om te sporten en te bewegen; • We onderhouden goede contacten met de sportverenigingen en beheersstichtingen zodat zij ons weten te vinden en zodat wij op de hoogte zijn van belangrijke ontwikkelingen; • We onderhouden goede contacten met de sportverenigingen en beheersstichtingen. Hierin hebben we onder andere samengewerkt in de vernieuwing van overeenkomsten; • We zijn in gesprek met sportaccommodaties die willen verduurzamen; • We zijn gestart met de lokale verkenning van regionale ketenaanpak valpreventie i.s.m. Vorkmeer.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Baten	1.185.423	1.341.515	559.515
Lasten	3.636.800	4.064.958	3.011.958
Saldo	-2.451.377	-2.723.443	-2.452.443

Het programma 3.3 laat over 2023 een positieve afwijking van € 272.066 zien. De baten zijn € 156.092 lager dan begroot en de lasten zijn € 428.158 lager dan begroot, zodat per saldo een positieve afwijking resteert.

De afwijkingen kunnen (afgerond op € 1.000) als volgt worden verklaard:

Lasten:

- **Hogere lasten specifieke uitkeringen: -/- € 110.000**
Aan specifieke uitkeringen die niet begroot waren is een bedrag van € 110.000 uitgegeven en ontvangen. Het betreft een bedrag van € 25.000 voor de lokale preventieakkoorden en een bedrag van € 85.000 voor de hogere energiekosten openbare zwembaden. Hiertegenover staat eenzelfde bedrag aan hogere baten.
- **Lagere lasten Brede SPUK: € 320.000**
In 2023 heeft het Rijk een nieuwe specifieke uitkering in het leven geroepen; de Brede SPUK regeling. Deze regeling is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. De afspraken hiervoor zijn vastgelegd in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). We hebben een bedrag ontvangen (en begroot) van € 782.000. Hiervan hebben we in 2023 een bedrag uitgegeven van € 462.000. Deze specifieke uitkering moeten we verantwoorden richting het Rijk en niet-bestede middelen moeten we te zijner tijd terugbetalen. Vandaar dat het bedrag dat we niet hebben besteed naar de balans hebben gebracht als een schuld richting het Rijk. Dit betekent dat we dus € 320.000 minder hebben uitgegeven dan begroot. Zie ook de toelichting bij de baten.
- **Lagere lasten Brede Regeling Combinatiefunctionaris: € 218.000**
In 2023 heeft het Rijk met de Brede SPUK gemeenten de mogelijkheid geboden om een aanvraag te doen voor verschillende subsidieregelingen. De Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) is een van de regelingen binnen deze Brede SPUK. Om in aanmerking te komen voor deze subsidie, was er de verplichting om een nieuw uitvoeringsplan BRC op te stellen. Dit proces heeft bijna geheel 2023 in beslag genomen ook omdat er met Vorkmeer nieuwe afspraken gemaakt moesten worden. De uitvoering van de BRC heeft daarom in 2023 op een laag pitje gestaan. Ook heeft Vorkmeer door genoemd proces de ontstane vacatures eind 2022 niet ingevuld in afwachting van de nieuwe plannen.

Baten:

- **Hogere baten specifieke uitkeringen: € 110.000**
De specifieke uitkeringen die we hebben ontvangen voor de lokale preventieakkoorden en voor de hogere energiekosten openbare zwembaden hadden we niet begroot.
- **Lagere baten Brede SPUK: -/- € 320.000**
Zie ook de toelichting bij de lasten. De financiële voorschriften schrijven voor dat als we minder hebben uitgegeven aan een specifieke uitkering dan ontvangen, we dit bedrag naar de balans moeten brengen. Dit moeten we verantwoorden als een correctie op de baten.

- **Hogere baten voorschot specifieke uitkering sportstimulering: € 13.000**
In 2023 hebben we een hogere uitkering ontvangen voor de regeling sportstimulering. Dit is een specifieke uitkering die we vanaf 2019 jaarlijks ontvangen door de verruiming van de sportvrijstelling. Op basis van de werkelijke uitgaven hebben we becijferd en verantwoord via de zogenaamde SISA-bijlage (Single Information Single Audit) dat we nog recht zouden hebben op een bedrag van het Rijk van € 59.000. Aangezien het Rijk niet meer uitbetaalt dan ze hiervoor heeft gereserveerd, weten we op dit moment niet hoeveel we nog ontvangen. Dit is afhankelijk van de verantwoordingen van alle andere gemeenten.
- **Hogere huuropbrengsten binnen- en buitensportaccommodaties: € 34.000**
We hebben onze sportaccommodaties vaker kunnen verhuren dan begroot.
- **Verskillende kleinere afwijkingen: € 7.000**
Er zijn binnen dit programma verschillende kleine afwijkingen. Deze afwijkingen leiden per saldo tot hogere baten.

Programma 3.4 Kunst en Cultuur

Kunst en cultuur zijn van essentiële waarde voor een vitale gemeenschap: ze zorgen voor de verbinding tussen inwoners en ze stimuleren het wij-gevoel en de verdraagzaamheid in de gemeenschap. Kunst en cultuur dragen bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor mensen en bedrijven. Inspireren en vernieuwen zijn belangrijke kernwaarden van cultuur. Ze stimuleren dat inwoners zelf aan de slag gaan. Het eigenaarschap ligt bij de inwoners zelf en bij de gemeenschappen waar die inwoners deel van uit maken.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?	Hebben we gedaan wat we ervoor zouden doen?
<p>1. Kunst en cultuur bieden plezier en dragen bij aan het bereiken van individuele en sociale zingeving, zelfvertrouwen, intellectuele ontplooiing, ontspanning en positieve gezondheid. Kunst en cultuur zijn krachtige middelen om in te zetten en spelen een grote rol bij het bevorderen van een goed functionerende maatschappij.</p>	<p>1.1. We onderhouden contacten met en maken afspraken over de invulling van beleid in relatie tot de actualiteit met culturele organisaties. In 2023 ligt de focus op</p> <ul style="list-style-type: none"> - De evaluatie die input geeft voor de uitvoering van het meerjarenbeleid door Bibliotheek Maas en Peel. - De ambitie van stichtingsbestuur om het Cultureel Centrum Dok6 toekomstbestendig te maken. <p>De evaluatie van de bibliotheek heeft conform afspraak in 2023 plaatsgevonden. Hierin is geconcludeerd dat de basis op orde is binnen de Stichting Bibliotheken Maas en Peel. De uitvoering ligt op koers en er wordt gewerkt aan een nieuw beleidsplan 2025-2029.</p> <p>De ambitie van het stichtingsbestuur Cultureel Centrum Dok6 heeft inmiddels geleid tot het uitvoeren van een onderzoek naar het toekomstbestendig maken van Dok6. Dok6 beraadt zich op een vervolg.</p> <p>1.2. We ontwikkelen uitvoeringsbeleid op het gebied van kunst en cultuur samen met het culturele veld. In de eerste helft van 2023 ligt de focus op erfgoed. In de tweede helft van 2023 start het proces om te komen op cultuurstimulering met als aandachtspunt onder andere mentale gezondheid (jeugd en volwassenen). In het voorjaar van 2023 heeft de raad de kaderstelling Kunst en Cultuur onderdeel Erfgoed vastgesteld en heeft het college op basis van deze kaderstelling het uitvoeringsbeleid opgesteld. Voor het uitvoeringsbeleid cultuurstimulering is een procesplan opgesteld, waar in 2024 na besluitvorming kaderstelling Vitale Gemeenschappen verder vorm aan wordt gegeven.</p> <p>1.3. We evalueren de combinatiefunctie cultuur, zoals deze voor de schooljaren 2022-2023/2023-2024 beschikbaar is gesteld aan het Bouwens voor het creëren van een plus op het gebied van cultuureducatie. Het Bouwens is door de gemeente twee schooljaren gefaciliteerd met twee combinatiefunctionarissen. Uit de evaluatie is gebleken dat zij cultuur succesvol hebben ingebracht in de cultuur en structuur van de school. Daardoor heeft het Bouwens nu een schoolaanbod waar cultuur een vast en integraal onderdeel van is.</p>
<p>2. Behoud van cultureel erfgoed en kunstwerken in de openbare ruimte.</p>	<p>2.1 We zetten in op de ontwikkeling van het materieel en immaterieel erfgoedbeleid in relatie tot de Omgevingswet. In 2023 ligt de focus op het vaststellen van een uitvoeringsbeleid op het gebied van erfgoed, een gemeentelijke erfgoedlijst, en op een herijkte nota ruimtelijke kwaliteit. Indien nodig passen we de erfgoedverordening hier op aan.</p>

	<p>Het uitvoeringsbeleid voor erfgoed en bijbehorende verordening zijn vastgesteld. In het proces om te komen tot een gemeentelijke erfgoedlijst zijn een aantal belangrijke stappen gezet zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inloop-/participatieavonden zijn gehouden met betrokken inwoners; - De inventarisatie van cultureel waardevolle objecten is afgerond; - Nieuwsbrieven zijn verstuurd richting belanghebbenden; - Op de gemeentelijke website is een pagina ingericht die informatie verstrekt over het erfgoedproces. <p>2.2. Met lokale, provinciale en landelijke projectpartners (Universiteit Leiden, Staatsbosbeheer, gemeente Venlo, Limburgs museum, provincie Limburg, Rijksdienst voor Cultureel erfgoed), grondeigenaren en de gemeenschap gaan we verder met het zichtbaar en beleefbaar maken van de grafheuvels in Baarlo.</p> <p>In samenwerkingsverband is met name in praktische zin vooruitgang geboekt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De bronzen situla van Baarlo is digitaal gescand door het Rijksmuseum van Oudheden en tentoongesteld in het museum Jan Kunen in Oss. - Parallel hieraan is ook gestart met het project grafheuvels Zaarderheiken-Venlo, waar nieuwe ontwikkelingen zijn. De bospercelen met de meeste en grootste grafheuvels zijn aangekocht door Greenport Venlo, waardoor ook hier onderzoek mogelijk is geworden. <p>2.3. We geven uitwerking aan het onderzoek om de molen van Kessel te verplaatsen.</p> <p>Het onderzoek is uitgevoerd en op basis van de resultaten is een raadsvoorstel opgesteld. In december heeft de raad besloten dat het voorliggende raadsvoorstel nog niet 'rijp' was voor besluitvorming. Dit krijgt in 2024 zijn vervolg.</p>
--	---

Wat hebben we verder binnen dit programma gedaan?	
	<ul style="list-style-type: none"> - We overleggen over de voortgang van de afspraken met Stichting Behoud de Keverberg, Museum Peel en Maas, Stichting PeelenMaasNet, Stichting PopPlaza, Vereniging Erfgoedplatform en Stichting Omroep P&M; <ul style="list-style-type: none"> o De stichting Behoud de Keverberg heeft financiële steun gekregen. o Voor het Museum Peel en Maas ondersteunen we tezamen met de provincie het plan van het Museum om een digitale-erfgoedroute te realiseren o Het Museum Peel en Maas wenst om de entree te wijzigen naar de voorzijde en het interieur aan te pakken. Hiervoor zijn plannen in opmaak. - We ondersteunen op ad hoc basis van initiatiefnemers in de ontwikkeling van culturele projecten. (idee, uitvoering, financieel, participatie, kwalitatief etc.); - We adviseren, verbinden, faciliteren en ondersteunen de ontwikkeling van organisaties/platforms gevraagd en ongevraagd die kunst en cultuur inzetten voor het bereiken van hun doelstellingen; - We faciliteren activiteiten die gericht zijn op een nieuw cultuuraanbod, op de kunstzinnige, culturele en muzikale ontwikkeling van inwoners; - We faciliteren activiteiten die gericht zijn op de coördinatie en de uitvoering van binnen - en buitenschoolse cultuur educatieve activiteiten; - We faciliteren de organisatie van de gemeentelijke cultuurprijs; - We faciliteren talentontwikkeling, het verhogen van zichtbaarheid van cultuur en het verbeteren van het productieklimaat (actieve kunstbeoefening) met als doel het behouden en versterken van het culturele veld. Dit doen we samen met de gemeenten van Cultuurregio Noord- en Midden Limburg en de Provincie Limburg; - We verbeteren de bescherming van het cultureel erfgoed van Peel en Maas door: <ul style="list-style-type: none"> o Het onderhouden, het digitaal ontsluiten en het geven van beleving aan objecten van cultuurhistorische waarden in gemeentelijk eigendom. o Het faciliteren van de gemeenschap in het onderhouden van kruisen en kapellen. o We zorgen voor de monumenten in gemeentelijk eigendom, zoals de molen in Kessel, de watermolen in Baarlo, kasteel de Keverberg, de Ringoven.

- Het adviseren van organisaties over het veilig stellen van erfgoed.
- We zijn sparringpartner bij ontwikkelingen van de gebedshuizen in Peel en Maas n.a.v. de gebedshuizenvisie van 2022.
- We beschermen de kunstwerken in de openbare ruimte door:
 - Het vergroten van de bewustwording van de waarde van objecten.
 - Het stimuleren van adoptie van kunstwerken door de gemeenschap.
 - Het te verzekeren op basis van geactualiseerde taxatie.
 - Het te tonen (onder andere in en aan eigen gebouwen en door het geven van bruikleen).
 - Het te (her)plaatsen in de openbare ruimte;
 - Het te voorzien van informatie.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Baten	238.971	233.982	188.982
Lasten	2.985.121	3.014.886	2.830.886
Saldo	-2.746.150	-2.780.904	-2.641.904

Het programma 3.4 laat over 2023 een positieve afwijking van € 34.754 zien. De baten zijn € 4.989 hoger dan begroot en de lasten zijn € 29.765 lager dan begroot, zodat per saldo een positieve afwijking resteert.

De afwijkingen kunnen (afgerond op € 1.000) als volgt worden verklaard:

Lasten:

- **Lagere lasten erfgoedbeleid: € 11.000**
Minder uitgegeven aan erfgoedbeleid doordat we meer zaken zelf hebben opgepakt dan uitbesteed.
- **Lagere lasten archeologisch onderzoek: € 19.000**
Jaarlijkse begroten we een bedrag aan archeologisch onderzoek. Bij ieder onderzoek wordt echter bekeken of dit betrekking heeft op een project of dat dit ten laste moet komen van dit begrote budget. In 2023 hebben we meer onderzoeken ten laste van projecten kunnen boeken.

Baten:

- **Verskillende kleinere afwijkingen: € 5.000**
Er zijn binnen dit programma verschillende kleine afwijkingen. Deze afwijkingen leiden per saldo tot hogere baten.

Programma 4.1 Economie

We ondersteunen de transitie naar een circulaire, waarden gedreven economie waarin het gaat om coöperatie in plaats van concurrentie en waarin kenniscirculatie uitgangspunt is. Een toekomst bestendige economie zorgt voor welvaart en draagt bij tot het goede leven in Peel en Maas.

Een toekomstbestendige economie kenmerkt zich door een solide economische structuur, met verschillende economische dragers, zoals agrofood, maakindustrie, logistiek, vrijetijdseconomie en detailhandel. Peel en Maas staat niet op zichzelf en maakt nadrukkelijk onderdeel uit van een regionale economie. Door aan te sluiten bij de kracht van de regio leveren we een bijdrage aan de ontwikkeling van en innovatie in de lokale en regionale economie. Wij leveren onze bijdrage door individuele ondernemers zo goed mogelijk te ondersteunen en verbindingen te leggen tussen ondernemers en door een goed ondernemingsklimaat te scheppen voor bestaande en nieuwe ondernemers om te ondernemen.

Naast de te onderscheiden lokale kwaliteiten van de Maas en de Peel zien wij het begrip ‘smaak’ als verbindend thema voor onze regio, waarbinnen wij een actieve en onderscheidende rol spelen.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?	Hebben we gedaan wat we ervoor zouden doen?
<p>1. Een verschillende en toekomstbestendige economische structuur.</p>	<p>1.1 We stimuleren het ontstaan van en desgevraagd faciliteren we netwerken waarin ondernemers, maatschappelijke instellingen (met name onderwijs) en/of inwoners bijdragen aan een toekomstbestendige economische structuur. Op verschillende thema's werken we samen met de regiogemeenten en de P10 gemeenten. In de dagelijkse praktijk vooral ook met "eigen" ondernemers in het kader van bijvoorbeeld Stichting Geopark, het Pius Park en met onze dorpen in het kader van gebiedsgericht werken.</p> <p>1.2 We participeren in regionale samenwerkingsverbanden die bijdragen aan een verschillende en duurzame regionale economische structuur. Met partners sturen we op prestatieafspraken en afgesproken doelen. Samen met de andere regiogemeenten werken we sinds 2020 officieel samen binnen de noemer De Gezondste Regio. Hierbinnen werken we op verschillende niveaus (Regio Deal, investeringsagenda en het innovatiefonds) met als doel te blijven bouwen aan een duurzame regionale economische structuur. In september heeft uw raad een projectrapportage ontvangen over alle projecten die binnen deze fondsen mogelijk gemaakt zijn. De inspanningen van de gemeente blijven erop gericht om het lokale bedrijfsleven te verbinden met de ontwikkeling binnen Greenport Venlo.</p> <p>1.3 Het stimuleren van ondernemerschap, zoals door het ondersteunen van initiatieven van 'Labs' en tijdelijke concepten. Wij faciliteren voornamelijk door partners te ondersteunen en een platform te bieden bij hun activiteiten. In regionaal verband doen we dit via het zogenoemde innovatiefonds en de regionale investeringsagenda, waarin innovatieve concepten passend binnen de gestelde kaders financieel worden ondersteund.</p> <p>Op lokaal niveau zetten we hier op in door onder meer de jaarlijkse ondernemers- en publieksprijs. De Kiwanis heeft als organisator de jaarlijkse Ondernemersprijs Peel en Maas-verkiezing weer georganiseerd. Ook het IKPM congres, dat de gemeente samen met IKPM, de Rabobank en Crossroads organiseert, heeft in 2023 weer kunnen plaatsvinden. Ditmaal met als thema Artificial Intelligence en het effect hiervan op ons als mens en onze economie.</p>

<p>2. Goed op elkaar afgestemde vraag van arbeidskrachten, zowel kwalitatief als kwantitatief.</p>	<p>2.1 We leveren een bijdrage aan een toekomstbestendige regionale kennisinfrastructuur, onder andere in verband met behouden van hoogopgeleide jongeren voor onze regio. Dit doen we regionaal via de Brightlands Campus en via de verschillende programma's binnen de regionale investeringsagenda. Een voorbeeld hiervan is het project "Regio in je Rugzak".</p> <p>2.2 We werken aan het zijn van een aantrekkelijke regio voor internationale werknemers zodat deze doelgroep zich (blijvend) zal vestigen en integreren in onze regio. Samen met andere regiogemeenten is een informatie-app voor internationale werknemers geïntroduceerd (de MyInfoNL app). Internationale werknemers krijgen via deze app toegang tot alle relevante informatie met betrekking tot onder andere wonen, werken, leven, hun rechten als werknemer en verschillende wet- en regelgeving.</p> <p>In de samenwerking Regio Noord-Limburg is het 10.000 Talenplan gestart. Dit plan is er onder andere op gericht zoveel mogelijk internationale medewerkers Nederlandse taallessen te bieden. Taal is belangrijk voor integratie. Het bevordert immers de leefbaarheid in de regio en vergroot het draagvlak voor internationale werknemers. In het kader van het plan werken we samen met taalaanbieders aan een laagdrempelig aanbod van taallessen: van basis Nederlands tot vaktaal. Het is de opmaat naar bredere afspraken met alle belanghebbenden (werkgevers, werkgevers- en werknemersorganisaties, taalaanbieders en intermediairs) over de toepassing van dit taalaanbod. De afspraken zijn vastgesteld in een gezamenlijk convenant.</p> <p>In 2023 zijn 1.438 mensen ingeschreven (vestiging vanuit buitenland), ten opzichte van 1.242 mensen in 2022.</p> <p>In 2023 hebben we 588 arbeidsmigranten op locaties ingeschreven, ten opzichte van 510 arbeidsmigranten in 2022.</p>
<p>3. Diversiteit in bedrijvigheid als kracht en kwaliteit.</p>	<p>3.1 Faciliteren van lokale bedrijven met bijzondere aandacht voor de agrarische sector, het MKB (industrie en retail) en recreatie en toerisme. Na een voorzichtig 2022 (einde coronamaatregelen en normalisering van persoonlijk contact) zijn er volop bedrijfsbezoeken geweest vanuit de accountmanagers. De bedrijfsbezoeken zijn informeel en worden gebruikt om bedrijfs- en marktontwikkelingen te volgen. Ook helpt dit ons een beter inzicht te krijgen waar de behoefte van de ondernemer ligt en wat er noodzakelijk is voor een goede procesgang. Op deze manier kan een ondernemersinitiatief nog beter begeleid worden en ontstaat er wederzijds begrip en duidelijkheid. Dit leidt uiteindelijk tot een betere en snelle afhandeling.</p> <p>In de zomer van 2023 hebben verschillende gesprekken met zogenaamde koplopers plaatsgevonden. Dit zijn ondernemers die inspelen op ontwikkelingen die op ons afkomen, zich bewust zijn van de omgeving waarin ze zich bevinden en klaar zijn voor de nieuwe economie (vernieuwend arbeidsmarktbeleid, (her)gebruik grondstoffen en de nieuwe verdienmodellen). Deze gesprekken waren uiterst geslaagd en gaven input voor onder andere onze eigen kaderstellingen.</p> <p>We werken actief samen binnen het samenwerkingsverband Vrijtijdseconomie Noord Limburg. Het regionale actieprogramma is in 2023 herijkt en doelen, actielijnen en de ambities zijn bijgesteld. Het</p>

	<p>nieuwe programma biedt waardevolle inzichten en concrete kansen voor de ontwikkelingen in de sector. Het actieprogramma vormde ook de input voor de visie van het Toeristisch-Recreatief Platform Peel en Maas.</p> <p>Ook is er verder gewerkt aan de ontwikkeling van enkele toeristische projecten binnen de regionale investeringsagenda. Een voorbeeld is de ontwikkeling van de zogenaamde TOP's. Dit zijn toeristische overstappunten met als doel de auto op strategische plekken te parkeren en vanuit daar toeristische (wandel- en fiets)routen bereikbaar te maken.</p> <p>Middels het concept Loeren bij de Boeren wordt aan de inwoners een realistisch beeld gegeven van de noodzaak van schaalvergroting als de behoefte aan schaalverkleining. Met onder andere ondersteuning van de gemeente Peel en Maas gingen zes agrarische ondernemers uit onze gemeente in 2023 middels het project Loeren bij de Boeren deze uitdaging aan om zich te presenteren hoe met minder ruimte, water, energie, mineralen en innovatie meer mensen aan kwalitatief hoogwaardig voedsel te helpen.</p> <p>3.2 We realiseren voldoende, vitale, goed bereikbare en duurzame werklocaties. We werken in 2023 ook verder aan de uitbreiding en/of betere ontsluiting van bedrijventerreinen in Peel en Maas. Ook 2023 stond in het teken van onderzoek naar de uitbreidingsmogelijkheden van de bedrijventerreinen in Maasbree en Meijel. Voor het bedrijventerrein in Maasbree heeft de raad een keuze gemaakt uit een drietal uitbreidingsscenario's inclusief een ontsluiting naar de zuidzijde aansluitend op de Provinciale weg. In 2024 zal e.e.a. verder worden uitgewerkt. Voor de uitbreiding van het industrieterrein in Meijel heeft een inloopavond plaatsgevonden met als doel informatie op te halen m.b.t. de mogelijke uitbreiding. Dit was een drukbezochte avond waarbij geïnteresseerde ondernemers en bewoners aanwezig waren. Inmiddels zijn de onderzoeken gestart.</p> <p>Daarnaast onderzoeken we ook de mogelijkheden voor uitbreiding van het industrieterrein Panningen op de voormalige locatie van Van Happen. De hiervoor benodigde gronden zijn reeds aangekocht. De potentiële uitbreiding zal in 2024 als project verder opgepakt worden.</p> <p>Ook hebben we de herijking van het huidige VAB-beleid (Vrijkomende Agrarische Bebouwing) verder uitgewerkt in 2023. Hierbij steken we in op een verruiming van de mogelijkheden een bedrijfsvestiging op (oude) agrarische locaties te realiseren. Naast verruiming van de mogelijkheden steken we hierbij ook in op kwaliteitsverbetering van het buitengebied en het tegengaan van ondermijning en verpaupering. Besluitvorming is voorzien in 2024.</p>
<p>4. Peel en Maas, als onderdeel van de Regio Venlo, is een aantrekkelijke groene toeristisch-recreatieve bestemming.</p>	<p>4.1 We promoten, samen met het bedrijfsleven en lokale Organisaties de regio Peel en Maas. Zo krijgt het Toeristisch Platform nieuw leven ingeblazen, een ontwikkeling die we op de voet volgen en van harte ondersteunen. Het Toeristisch-Recreatief Platform Peel en Maas heeft een visiedocument opgesteld, met de ambitie het toeristisch-recreatief klimaat in Peel en Maas te ondersteunen en verder te ontwikkelen, om ook in de toekomst voldoende economisch perspectief te bieden in en voor deze sectoren.</p> <p>Het visiedocument is een lokale vertaling van het recent herijkte regionale actieprogramma vrijetijdseconomie en biedt daarmee een</p>

	<p>goede basis om Peel en Maas op toeristisch-recreatief gebied te ondersteunen en verder te ontwikkelen. De uitgangspunten van de visie komen overeen met de uitgangspunten zoals benoemd in de omgevingsvisie en de kaderstellingen Ruimte en Economie. In samenspraak met de stichting wordt toegewerkt naar een gedragen uitvoeringsprogramma voor 2024. Dit programma zal concrete projecten en programma's bevatten om de gestelde ambitie invulling te geven. Jaarlijks zal het programma worden geëvalueerd en waar nodig bijgesteld en/of aangescherpt.</p> <p>4.2 We werken aan aantrekkelijke centra mede door de toeristische en culturele functie. Daartoe werken we samen met en ondersteunen we Centrummanagement Panningen en Retailmanagement Peel en Maas. Laatstgenoemde partner zal in 2023 verder gaan werken aan versterking van retail en horeca in alle kernen.</p> <p>Het project centrumplan Panningen (i.c.m. herontwikkeling voormalige postkantoorlocatie) loopt inmiddels volop. In maart 2023 heeft de raad een keuze gemaakt voor een ontwikkelvariant om het Raadhuisplein te vergroenen, waarbij geen woningen worden gesloopt. Ook is er opdracht gegeven om de verkeersstromen in het centrum te onderzoeken en variantenstudies hierop te doen alsook op een creatieve manier naar parkeermogelijkheden te kijken in en om het centrum van Panningen. In 2024 zal verder vervolg gegeven worden aan dit project. Het Centrummanagement is in deze ook een belangrijke (sparring)partner.</p> <p>De reclamebelasting is, na een korting in de coronajaren, vanaf dit jaar weer volledig geïnd. Ook zijn er verschillende projecten opgepakt (nieuwe bloembakken, geveltuintjes, posters van vroeger opgehangen etc.) en geslaagde activiteiten georganiseerd in het centrum.</p> <p>Vanuit het Retailmanagement zijn zaken als de sms-alert en zomerinfo voortgezet en er zijn verschillende goedbezochte trainingen/cursussen voor ondernemers en personeel gegeven.</p> <p>4.3 We faciliteren evenementen die een positief effect hebben op de leefbaarheid en het imago van de gemeente Peel en Maas.</p> <p>Het is wederom een uitdagend jaar gebleken voor de organisatie van kermissen, waarbij hoofdzakelijk de vulling in de kleine kernen een grote uitdaging is en blijft. Toch is het gelukt om overal weer een passende kermis te organiseren.</p> <p>Ook de Paas- en Pinkstermarkt hebben beide plaats kunnen vinden. Het animo voor deelname is nog altijd groot.</p>
--	---

Wat hebben we verder binnen dit programma gedaan?

We onderhouden intensief contact met partijen zoals ondernemers, agrariërs, bewoners, dorpsnetwerken, regiogemeenten en belanghebbende partijen als het gaat over bijvoorbeeld lokale en regionale economische ontwikkelingen. Waar mogelijk leggen we nieuwe verbindingen en netwerken tussen en met deze partijen.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Baten	1.431.774	1.394.766	256.022
Lasten	2.721.765	2.579.070	1.440.327
Saldo	-1.289.991	-1.184.304	-1.184.305

Het programma 4.1 laat over 2023 een negatieve afwijking van € 105.687 zien. De baten zijn € 37.008 hoger dan begroot en de lasten zijn € 142.695 hoger dan begroot, zodat per saldo een negatieve afwijking resteert.

De afwijkingen kunnen (afgerond op € 1.000) als volgt worden verklaard:

Lasten:

- **Hogere uitgaven voorbereidingskredieten industrieterrein De Wielen en De Schor: -/- € 132.000**
Er zijn in 2023 uitgaven gedaan op deze voorbereidingskredieten die in 2022 begroot waren. Er heeft in 2023 ook een dekking van deze kredieten uit de reserve risico grondexploitatie plaatsgevonden. Per saldo heeft het geen gevolgen voor het jaarrekeningresultaat in 2023.
- **Verschillende kleinere afwijkingen per saldo hogere uitgaven: -/- € 11.000**
Er zijn binnen het programma verschillende kleine afwijkingen. Deze afwijkingen leiden per saldo tot hogere lasten.

Baten:

- **Lagere opbrengsten marktengelden pachten kermissen: -/- € 39.000**
De pachten en de doorbelastingen zijn door contractuele afspraken lager geweest dan de kosten.
- **Lagere POC winst industrieterrein Panningen: -/- € 80.000**
Er is een bijstelling nodig van de tussentijdse winstneming (POC winst) De gevolgen van deze tussentijdse bijstelling worden verwerkt via de reserve risico grondexploitatie en hebben per saldo geen gevolgen voor het jaarrekeningresultaat in 2023.
- **Winstneming bedrijvenpark Kennedylaan: € 133.000**
Het project wordt met een winst afgesloten en deze winst wordt toegevoegd aan de reserve risico grondexploitatie. De winstneming heeft per saldo geen gevolgen voor het jaarrekeningresultaat in 2023.
- **Verschillende kleinere afwijkingen per saldo hogere baten: € 23.000**
Er zijn binnen dit programma verschillende kleine afwijkingen. Deze afwijkingen leiden per saldo tot hogere baten.

Programma 5.1 Integrale veiligheid

In Peel en Maas delen (groepen van) inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden de verantwoordelijkheid voor een veilig samenleven. We willen met zijn allen -ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid- een zo veilig mogelijke samenleving en realiseren ons tegelijkertijd dat 100 procent veiligheid een illusie is. We werken als betrouwbare en proactieve partner samen met organisaties die ook een verantwoordelijkheid hebben op dit terrein. We appelleren bij dit alles nadrukkelijk aan de eigen verantwoordelijkheid van individuen en gemeenschappen als het gaat om preventie en het met elkaar bespreekbaar maken van overlast en ander ongemak.

Zelf geven wij op een heldere en transparante wijze uitvoering aan de wettelijke taken die wij op dit terrein hebben. We leggen ons handelen helder uit, omdat wij de verwachting hebben dat begrip voor ons handelen ervoor zorgt dat mensen eerder de regels volgen. Wij kiezen ervoor om onze handhaving te richten op activiteiten waarvan wij verwachten dat de maatschappelijke meerwaarde het grootst is. Bij het maken van deze keuze kijken wij ook naar handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid. Wij verwachten dat het maken van deze duidelijke keuze ook bijdraagt aan een steviger veiligheidsgevoel in de samenleving en daarmee zorgt voor meer begrip voor ons handelen in dezelfde samenleving. We handhaven regels op een transparante manier, zodat overtredingen worden beëindigd en inwoners kunnen vertrouwen op hun gemeentebestuur. Overtredingen worden aangepakt via de inzet van bestuurs- en/of strafrechtelijke instrumenten in samenwerking met handhavingpartners.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?	Hebben we gedaan wat we ervoor zouden doen?
<p>1. Een veilig Peel en Maas waarin inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zich mede-eigenaar voelen van een veilige woon- en leefomgeving.</p>	<p>1.1 We maken vraagstukken die te maken hebben met veiligheid bespreekbaar in de lokale gemeenschappen. Desgevraagd en desgewenst ondersteunen we gemeenschapsinitiatieven die bijdragen aan de ontwikkelrichting zoals die in deze kaderstelling staat omschreven, met respect voor het eigenaarschap van de overheid en de gemeenschap. <i>We werken op tal van thema's (bijvoorbeeld woonoverlast, jeugdoverlast) binnen onze organisatie integraal samen en ook met onze veiligheidspartners.</i></p> <p><i>In het najaar is gestart met de werkgroep Veilig Buitengebied, bestaande uit een vertegenwoordiging van inwoners en ondernemers uit het buitengebied, medewerkers van de gemeente en andere overheidspartners. De werkgroep organiseert in samenwerking met de deelnemers verschillende acties voor een veiliger buitengebied.</i></p> <p>1.2 In samenwerking met de politie en het jongerenwerk continueren we en ontwikkelen we onze aanpak van jeugdoverlast verder door, waarbij we onze inspanningen op elkaar afstemmen. <i>Met partners uit het veiligheids- en zorgdomein werken we samen aan de aanpak van overlastgevende jongeren en/of jongeren die crimineel gedrag vertonen. Dat doen we onder andere structureel in het veiligheidsoverleg 18-.</i></p> <p><i>In 2023 is in met jongerenwerk, politie en justitie ingezet op een overlastgevende/criminele jeugdgroep. Daarbij is gewerkt met de groeps- en voor persoonsgerichte aanpak (PGA) van het Zorg- en Veiligheidshuis.</i></p> <p>1.3 We intensiveren de samenwerking tussen het zorg- en het veiligheidsdomein, door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De bekendheid over en weer over elkaars instrumenten en mogelijke interventies te vergroten;

	<ul style="list-style-type: none"> - Afspraken te maken over het afstemmen van casuïstiek en thema's die raakvlakken hebben met zorg en veiligheid; - Ketenoverstijgende vraagstukken en complexe casuïstiek op te pakken via (het netwerk van) het Zorg- en Veiligheidshuis Noord Limburg. <p>De informatiedeling tussen het veiligheidsdomein en het zorgdomein heeft blijvend de aandacht. De privacywetgeving vraagt van ons om een goede balans te vinden in dat wat wel en niet gedeeld mag/kan worden. Vandaar dat er in 2023 privacy-afspraken zijn vastgelegd in een convenant met alle externe veiligheidspartners om informatieveiligheid te waarborgen.</p> <p>In de aanpak van complexe casuïstiek wordt in toenemende mate opgeschaald naar het Zorg- en Veiligheidshuis. We maken daarbij gebruik van zowel een persoonsgerichte als een groepsgerichte aanpak.</p> <p>1.4 We herijken de kaderstelling integrale veiligheid waarin de actuele veiligheids- en leefbaarheidssituatie worden vertaald naar programmadoelen en uitvoeringsafspraken. De herijking van de kaderstelling Integrale Veiligheid staat in 2024 gepland.</p>
<p>2. Een weerbaar Peel en Maas dat bestand is tegen ondermijnende criminaliteit.</p>	<p>2.1 We versterken publiek-private samenwerking, door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een stevige relatie te onderhouden met relevante brancheorganisaties van het bedrijfsleven; - Inwoners, ondernemers en overige relevante partijen te informeren over de risico's van (deelname aan) ondermijnende criminaliteit, omdat wij geloven dat bewustwording leidt tot bewustzijn. Dit doen we door in te zetten op het herkennen van signalen en het bieden van een handelingsperspectief; - Activiteiten op te zetten die de meldingsbereidheid van inwoners vergroten; - Mogelijkheden te onderzoeken om (nieuwe) samenwerkingen met private partijen aan te gaan in de strijd tegen ondermijning. <p>We voeren periodiek overleg met Koninklijke Horeca Nederland en Horeca Peel en Maas.</p> <p>In 2022 is de campagne "Kijk niet weg" gestart. Een gezamenlijk initiatief van de acht Noord-Limburgse gemeenten. Met deze campagne worden inwoners op verschillende manieren bewust gemaakt van (de risico's van) ondermijnende criminaliteit, het herkennen van signalen en het melden hiervan. In 2023 is onder andere het volgende uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De verspreiding van een informatiefolder over ondermijning onder alle huishoudens in Noord-Limburg; • Het uitbrengen van een driedelige podcast over de gevaren en risico's van drugshandel en -gebruik; • Het organiseren van 'roadshows' waarbij op drukbezochte plekken inwoners worden geïnformeerd over ondermijning. <p>In het najaar 2023 is gestart met de werkgroep Veilig Buitengebied (zie hiervoor 1.1.)</p> <p>2.2 We blijven investeren in een bestuurlijke aanpak, onder meer door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Signalen vanuit de samenleving en/of professionals via het RIEC-convenant integraal op te pakken; • Het bestuursrechtelijk instrumentarium, waaronder de Algemene Plaatselijke Verordening, het Bibob- en Damoclesbeleid, up-to-date te houden en uit te voeren;

- Meer coördinatie en afstemming tussen onze (individuele) inspanningen en die van onze partners te realiseren;
- Integrale (bestuurlijke) interventies door het ACT! Interventieteam Noord-Limburg.

Het bestuurlijk instrumentarium wordt ingezet in de aanpak van ondermijning. Daar waar het noodzakelijk is, wordt overgegaan tot bestuurlijke handhaving dan wel andere bestuurlijke maatregelen. Dat doen we als gemeente zelf (mono) of integraal via het Regionaal Interventieteam ACT! Het ACT! is opgezet als project van de Regio Deal. Bij het ACT-team sluiten ook andere partners aan zoals de politie, belastingdienst of veiligheidsregio.

Het Damoclesbeleid (sluiting panden op grond van de Opiumwet) is in 2023 geactualiseerd en er is een start gemaakt met het actualiseren van het Bibob-beleid.

De APV is 'technisch' geactualiseerd naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024. Inhoudelijke wijzigingen volgen in 2024.

- 2.3 We benaderen ondermijnende criminaliteit als een maatschappelijk probleem, niet enkel als een veiligheidsprobleem. Hiertoe worden verbinding gemaakt met projecten/ ontwikkelingen / beleidsplannen / kaderstellingen die een voedingsbodem voor deelname aan ondermijnende criminaliteit kunnen wegnemen.

Voorbeelden van de preventieve aanpak van ondermijning zijn de persoonsgerichte aanpak van risicojongeren (voorkomen van afglijden naar crimineel gedrag) of preventief beleid ten aanzien van kwetsbare personen die dader en tegelijkertijd slachtoffer kunnen zijn. Een ander voorbeeld is de werkgroep Veilig Buitengebied (zie 1.1).

- 2.4 We investeren in een goede informatiepositie waarbij we systeeminformatie en 'straat informatie' met elkaar in verbinding brengen, zowel in casuïstiek als op het niveau van trends en ontwikkelingen (beleidsniveau).

We werken continu aan het verbeteren van onze informatiepositie door het beter en structureler benutten van (eigen) informatiebronnen. In 2023 is een privacy protocol binnengemeentelijke informatiedeling opgesteld.

- 2.5 We maken onze eigen, gemeentelijke organisatie weerbaarder door te investeren in de bewustwording en betrokkenheid van raad, college en organisatie bij het onderwerp ondermijnende criminaliteit.

Tijdens de veiligheidsavond zijn de raads- en commissieleden geïnformeerd door de politie en ACT! over de aanpak van ondermijning.

Bewustwording over de aanpak van ondermijning binnen de organisatie staat regelmatig op de agenda om te voorkomen dat we ongewenst faciliterend handelen, signalen beter herkennen en eerder een signaal melden. Zo is eind 2023 de gehele Buitendienst geïnformeerd tijdens een aantal bijeenkomsten. Ook volgen collega's bijeenkomsten/trainingen over de aanpak van ondermijning, georganiseerd door bijvoorbeeld het RIEC.

Vanuit het RIEC Limburg is een document, de Limburgse basisnorm, aangereikt dat wij gebruiken als hulpmiddel om onder andere de bewustwording in de organisatie te verhogen.

<p>3. Een Peel en Maas met een veilig ondernemings- en uitgaansklimaat.</p>	<p>3.1 We ondersteunen en faciliteren concrete initiatieven van ondernemers voor het verbeteren van de veiligheid van industrieterreinen, winkelcentra en uitgaansgebieden, waarbij we nadrukkelijk kijken naar het eigenaarschap van initiatieven. In het najaar 2023 is gestart met de werkgroep Veilig Buitengebied (zie 1.1). Er is een nauwe samenwerking met de horeca (zie 3.2).</p> <p>3.2 We onderhouden contacten met de horeca en voeren, indien nodig, toezicht uit in en rond de uitgaansgelegenheden om overlast in de openbare ruimte te beperken. Periodiek is er overleg met Koninklijke Horeca Nederland en Horeca Peel en Maas. Daar waar sprake is van (verwachte) overlast vanuit/door horecagelegenheden is samen met politie én de exploitant gewerkt aan verminderen/stoppen van overlast. Dat geldt ook voor bijvoorbeeld de jeugdcentra waarmee samen met de politie afspraken zijn gemaakt over het tegengaan van overlast.</p> <p>3.3 We hanteren het vastgestelde horecabeleid, waarin ingegaan wordt op: para-commercialisme, alcoholmatigingsbeleid, alcohol gerelateerde verstoringen van de openbare orde, controle en handhaving. We voeren toezicht en handhaving uit rondom evenementen samen met partners en voeren daarnaast leeftijdscontroles in het kader van schenken aan minderjarigen. Dat doen we aan de hand van de vastgestelde probleemanalyse en prioriteitenstelling.</p> <p>3.4 We adviseren over veiligheid in de voorbereiding van risicovolle evenementen in onze gemeente, waaronder de zogenoemde categorie B- en C-evenementen. Bij de aanvraag van een evenementenvergunning worden de veiligheids- en gezondheidsrisico's in kaart gebracht. De aard en omvang van veiligheidsmaatregelen is afhankelijk van de hoogte van het ingeschatte risico. Aansluiting bij en advisering over heeft plaatsgevonden. Ook is in 2023 een start gemaakt met een structureel gemeentelijk evenementenoverleg waar alle veiligheidspartners op aansluiten.</p>
<p>4. Een gemeente die adequaat is voorbereid op rampen en crises.</p>	<p>4.1 We ontwikkelen onze bevolkingszorg (onze gemeentelijk taak in de crisis- en rampenbeheersing) verder door met aandacht voor de verbetering van risico- en crisiscommunicatie. De gemeentelijke crisisorganisatie is en blijft geoefend en op sterkte.</p> <p>4.2 We leveren in samenwerking met de Veiligheidsregio Limburg Noord een kwalitatief uitstekende brandweezorg en crisisbeheersing tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. In 2023 is door de betrokken veiligheidspartners het (geactualiseerde) Rampbestrijdingsplan Hoogwater Limburg 2023-2026 opgeleverd en vastgesteld. In het kader van natuurbrandbeheersing en -bestrijding is samen met andere betrokken Pealgemeenten verder gewerkt aan een Natuurbrandbeheersplan voor de Groote Peel en de Heldense Bossen (aan de hand van een RIN; Risico Index Natuurbranden).</p> <p>4.3 Bij langdurende crisis brengen we waar mogelijk de gemeentelijke taken terug in bestaande structuren (intern en in de samenleving). De crisisorganisatie die was ingericht voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne is in 2023 afgeschaald. De taken die we als gemeente hebben zijn terug gebracht in de reguliere gemeentelijke organisatie.</p>

<p>5. Handelingen in strijd met geldende regels beëindigen als waarborg voor een gezonde en veilige leefomgeving.</p>	<p>5.1 We creëren intern en extern begrip en draagvlak voor beleid en regelgeving. Dit doen we door het verstrekken van informatie, voorlichting en communicatie over het belang van naleving voor een gezonde en veilige leefomgeving. De inzet van Boa's is structureel ingevuld. Boa's worden ingezet op meldingen van onder andere vuurwerkoverlast, jeugdoverlast, hondenoverlast, afvalstortingen, burenoverlast, ontruiming woningen, openbare dronkenschap en parkeeroverlast. Daarnaast houden Boa's (in afstemming en samenwerking met de politie) toezicht bij evenementen zoals kermissen, carnaval en bijvoorbeeld de periode rond de jaarwisseling. De inwoners zijn gewend aan de Boa's in de straat. Er is een wisselwerking in proactief benaderen en benaderd worden.</p> <p>5.2 We voeren toezicht en handhaving gestructureerd uit (programmatisch, planmatig en cyclisch) volgens de landelijke kwaliteitscriteria en als onderdeel van de beleidscyclus. Daar waar kan en wenselijk voeren we toezicht en handhaving integraal uit, bijvoorbeeld door de inzet van het ACT!-interventieteam Noord-Limburg. In 2023 is de lopende handhaving doorgezet en zijn er nieuwe handhavingzaken gestart. Regelmatig is er sprake van langdurige trajecten.</p>
---	--

Wat hebben we verder binnen dit programma gedaan?

- Borgen opvang zwerfdieren;
- Inzet bij (grotere) incidenten;
- Aanpak woonoverlast;
- Faciliteren en ondersteunen van Burgernet, WhatsApp-buurtpreventie;
- Coördineren van en ondersteunen bij sociale calamiteiten en maatschappelijke onrust;
- Adviseren over en mede uitvoeren van de Wet Tijdelijke huisverboden;
- Adviseren over en mede uitvoeren van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz);
- Voorkomen van radicalisering en tegengaan van mensenhandel;
- Aanpak complexe problematiek m.b.v. het Zorg- en Veiligheidshuis Noord Limburg;
- Doorontwikkeling van het jeugdnetwerk;
- Doorontwikkeling van de samenwerking tussen sociaal domein en veiligheid;
- Toepassen handhavingsinstrumenten;
- Faciliteren van veilig ondernemen en uitgaan;
- Adviseren over en mede uitvoeren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing en brandweertzaken;
- Integrale (bestuurlijke) interventies door ACT! Interventieteam Noord-Limburg;
- Samenwerking tussen Boa's en OOV verbeteren d.m.v. inzet domein 1 BOA;
- Bieden van ondersteuning bij deurwaardersontruiming;
- De uitvoerig van beleid op aanpak van bijtincidenten honden;
- Afstemming in het kader van de bestrijding van (dier) ziekten;
- Toepassen handhavingsinstrumenten en openbare orde bevoegdheden;
- Provinciale TUG-meldingen (helikopter) verwerken;
- Coördineren opruimen (drugs)afvaldumpingen.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Baten	4.356.795	3.233.023	207.023
Lasten	7.467.092	7.698.038	4.279.038
Saldo	-3.110.297	-4.465.015	-4.072.015

Het programma 5.1 laat over 2023 een positieve afwijking van € 1.354.718 zien. De baten zijn € 1.123.772 hoger dan begroot en de lasten zijn € 230.946 lager dan begroot, zodat per saldo een positieve afwijking resteert.

De afwijkingen kunnen (afgerond op € 1.000) als volgt worden verklaard:

Lasten:

- **Lagere lasten handhavingstrajecten: € 80.000**
Minder kosten voor de controles en aanschrijvingen van een paar “grote” dossiers. Zo hebben we deze werkzaamheden niet meer laten verzorgen door een extern bureau maar laten uitvoeren door onze eigen juristen.
- **Lagere lasten opvang vluchtelingen Oekraïne: € 200.000**
Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne hebben we in de begroting een budget van € 3 miljoen opgenomen. De werkelijke kosten voor de opvang, leefgeld, vervoer en dergelijke bedragen € 2,8 miljoen. Er is dus een positieve afwijking van € 200.000 ontstaan. De kosten zijn overigens exclusief de inzet van de eigen medewerkers.
- **Hogere lasten (drugs)afval: -/- 36.000**
In 2023 hadden we hogere lasten door dumpingen (drugs)afval. Voor een gedeelte van de drugsdumpingen hebben we een vergoeding ontvangen van de provincie.
- **Verschillende kleinere afwijkingen per saldo hogere uitgaven: -/- € 13.000**
Er zijn binnen het programma verschillende kleine afwijkingen. Deze afwijkingen leiden per saldo tot hogere lasten.

Baten:

- **Hogere opbrengsten dwangsommen/kostenverhaal afval: € 24.000**
Meer opbrengsten door een verbeurde dwangsom van € 15.000 en door het verhalen van kosten op derden door het dumpen van onder andere huishoudelijk afval. Deze bedragen waren niet begroot.
- **Hogere baten opvang vluchtelingen Oekraïne: € 1.100.000**
De rijksvergoeding ter compensatie van kosten die samenhangen met opvang van vluchtelingen uit Oekraïne is grotendeels gebaseerd op normbedragen. Per beschikbare opvangplek ontvangen we een normbedrag van € 83 per dag. Daarnaast wordt het werkelijk uitbetaalde leefgeld aan personen in de particuliere opvang volledig gecompenseerd. In totaal resulteert dat in een rijksvergoeding van € 4,1 miljoen. In de begroting is rekening gehouden met een vergoeding van € 3 miljoen dus is het financiële voordeel € 1,1 miljoen.

Programma 6.1 Bestuur, Communicatie en Dienstverlening

Wij zijn een overheid die bijdraagt aan het goede leven. De kernwaarden diversiteit, duurzaamheid en zelfsturing blijven voor ons hierbij een waardevol kompas. We dragen bij door ons op een effectieve manier tot waardevolle bewegingen en initiatieven in de samenleving te verhouden en door op een uitstekende manier uitvoering te geven aan onze dienstverlening. Het concept van de meervoudige overheid helpt ons hierbij. Wij zijn duidelijk over deze drie rollen, zodat de buitenwereld weet wat ze van ons mogen verwachten. Daar waar wij beleid en regelgeving opstellen, hebben wij de ambitie om waar dit mogelijk is het doel centraal te stellen.

Wij zijn een consistente partner in de (EU)regio. Overeenkomstig de met de regio gemaakte afspraak doen we lokaal wat we lokaal kunnen en werken we regionaal samen waar dit een meerwaarde heeft. We zijn een gemeente van gemeenschappen en willen ook zo gekend worden. Inwoners, ondernemers en instellingen bepalen zoveel als mogelijk zelf hoe, wanneer en waarvoor zij contact leggen met of ondersteuning vragen van de gemeente.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?	Hebben we gedaan wat we ervoor zouden doen?
<p>1. Onze kernwaarden diversiteit, duurzaamheid en zelfsturing en thema specifieke waarden, zorgen ervoor dat wij koersvast zijn in ons denken en doen.</p>	<p>1.1 We onderzoeken samen met de raad op welke wijze we de kaderstellingen herijken. Het proces om te komen tot herijkte kaderstellingen loopt in 2023 door. In het najaar van 2022 heeft een werkbijeenkomst met de raad plaatsgevonden op basis waarvan is bepaald hoe het proces eruit ziet om te komen tot een herijkte kaderstelling op ieder van de zes thema's die we in Peel en Maas onderscheiden. Dat betekent dat we dit beleid onder andere opbouwen op de waardevolle inzichten van inwoners, ondernemers en organisaties die werken aan een Peel en Maas waarin het goed leven is en dat wij dit beleid niet 'vanachter ons bureau' ontwerpen voor de lokale samenleving. Ook de raad is nadrukkelijk betrokken bij de totstandkoming van dit kaderstellend beleid. Dit gaat leiden tot besluitvorming over de eerste herijkte kaderstellingen (op de thema's Ruimte, Sociaal Domein, Vitale Gemeenschappen en Economie) in het voorjaar van 2024. Besluitvorming over de resterende thema's Integrale Veiligheid en Bestuur, Communicatie en Dienstverlening wordt eind 2024/ begin 2025 verwacht.</p> <p>1.2 De herijkte kaderstellingen vertalen wij door naar uitvoeringsbeleid voor alle begrotingsprogramma's. Evenals in voorgaande jaren is er in 2023 uitvoeringsbeleid vastgesteld waarin de kaderstellingen doorvertaald zijn. In 2023 betrof dit onder andere uitvoeringsbeleid over Vergunningen, Toezicht en Handhaving en Erfgoed.</p> <p>1.3 Bij de beweging naar doelregels denken en handelen wij vanuit de bedoeling. Gekeken wordt naar kansen en mogelijkheden. Dit heeft constant onze aandacht, bijvoorbeeld in het kader van de implementatie van de Omgevingswet. Bij alle beleidsontwikkeling bezien we of het wenselijk en mogelijk is om onze regels als doelregels te formuleren. Dit hebben we in 2023 met name gedaan bij het opstellen van de verordeningen en beleidsregels voor het sociaal domein, de Omgevingswet en het uitvoeringsbeleid voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.</p>
<p>2. Wij zijn van meerwaarde als het gaat om het behouden en verder brengen van het</p>	<p>2.1 Het concept van de meervoudige overheid is uitgangspunt in ons denken en doen. Hierop bevragen wij elkaar voortdurend. Het concept van de meervoudige overheid helpt ons als gemeente al jaren om onze bijdrage aan een goed leven in Peel en Maas op een</p>

<p>goede leven. Ook buiten de grenzen van Peel en Maas.</p>	<p>effectieve manier te leveren. Het staat centraal in de manier waarop wij tot (kaderstellend) beleid komen én in de wijze waarop wij dagelijks ons werk doen. Daarom besteden we in het leren en ontwikkelen van organisatie en bestuur aandacht aan meervoudigheid. Het heeft bijvoorbeeld een belangrijke rol bij de 'Samenspelbijeekomsten' (de ontmoetingen tussen inwoners die bij dorpsoverleggen en anderszins betrokken zijn in gemeenschappen en vertegenwoordiging van raad, college en organisatie) die jaarlijks plaatsvinden, bij de 'onboarding' van nieuwe medewerkers en bij het leren en ontwikkelen dat in de Peel en Maas Academie plaatsvindt.</p> <p>2.2 Raad, college en organisatie stellen in hun handelen steeds het behouden en verder brengen van het goede leven voorop en reflecteren hierop op regelmatige basis. Aanvullend op al het waardevolle dat inwoners en gemeenschappen zelf doen, willen wij als gemeente bijdragen aan een Peel en Maas waarin het goede leven is. Onze drie kernwaarden diversiteit, duurzaamheid en zelfsturing en de robuuste koers zoals opgenomen in onze kaderstellingen helpt ons hierbij. Het behouden en verder brengen van het goede leven heeft constant de aandacht van uw raad, het college en de organisatie. Naast reflectie in de praktijk wordt in de ambtelijke organisatie ook in intervisieverband en in trainingen gereflecteerd. Ook de raad bezoekt via 'de raad on tour' – aanvullend aan wat individuele raadsleden of fracties al zelf doen - goede voorbeelden waarin inwoners, ondernemers en organisaties werken aan het goede leven.</p> <p>2.3 We investeren doelgericht in netwerkontwikkeling. Daarbij steeds onze rol voor ogen houdende. We dragen in samenwerking met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij aan het goede leven in Peel en Maas; een ieder doet dit vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid. We doen dit op twee manieren. In de eerste plaats waarderen we en ondersteunen we – als dat al nodig is – netwerken waar we als gemeente een zogenaamde communicatieve rol hebben. Dan gaat het om netwerken waarin we betrokken zijn en daarbij geen direct belang hebben. In de tweede plaats nemen we deel aan netwerken waaraan we deelnemen vanwege een direct belang voor ons. Concreet wijzen we in dit kader graag op onze bijdrage aan de P10, de VNG Commissie Europa en Internationaal, de Regio Noord-Limburg en de Euregio Rijn-Maas-Noord.</p> <p>2.4 In de regio Noord-Limburg leveren we een zelfbewuste en stevige bijdrage. De regiovisie met het hierbij behorende programma is daarbij het uitgangspunt. We leveren een stevige bijdrage aan de regionale samenwerking. We zijn actief in verschillende regionale werkgroepen en bestuurlijke overleggen. In 2023 liep de uitvoering van verschillende regionale projecten uit de eerste rondes Regio Deal en Investeringsagenda. In 2023 heeft ook besluitvorming over de 4^e en 5^e envelop plaatsgevonden. We hebben daarnaast als Peel en Maas in 2023 een stevige bijdrage geleverd aan de doorontwikkeling en verdere professionalisering van de regionale overlegstructuur.</p>
<p>3. Transparante en integere bestuurlijke besluitvorming.</p>	<p>3.1 De beleidscyclus en begrotingscyclus blijven in samenhang gericht op het stellen van heldere en realiseerbare doelen, een deugdelijke en reële financiële onderbouwing, concrete acties en controleerbare verantwoording. Onze eigen 'Peel en Maas-manier' van werken, waarin de begrotingscyclus een afgeleide is van de beleidscyclus en waarin</p>

	<p>beide cycli nadrukkelijk met elkaar verbonden zijn, zorgt ervoor dat we in Peel en Maas met elkaar de basis goed op orde houden.</p> <p>3.2 Wij zorgen ieder jaar voor een reële, transparante en sluitende begroting met een gezonde reservepositie en een overzichtelijk en sluitend meerjarenperspectief. Financiële meevallers wenden we in eerste instantie aan om onze reservepositie te versterken. Ook in 2023 is een transparante en meerjarig sluitende begroting door de gemeenteraad vastgesteld waarbij de reservepositie stevig wordt versterkt.</p>
<p>4. De gemeentelijke dienstverlening is van uitstekende kwaliteit.</p>	<p>4.1 Wij passen het concept van een meervoudige overheid ook toe in al onze contactmomenten. In het concept van de meervoudige overheid is het zorgvuldig kiezen van één van de drie rollen die we daarin onderscheiden erg belangrijk. In al onze communicatie kijken we daarom nadrukkelijk naar de rol die we als gemeente in dat betreffende geval hebben. Belangrijke vraag daarbij is of wij als gemeente leidend zijn of dat andere partijen of inwoners dat zijn; hier passen we onze communicatie op aan.</p> <p>4.2 We stemmen onze communicatie af op de doelgroep, waarbij we steeds op een begrijpelijke manier en in heldere taal communiceren. Daarbij wordt steeds voor ogen gehouden wie vanuit zelfsturing de lead in de communicatie heeft. Ook de inzet van middelen zoals brieven, telefonie of social media stemmen wij af op de boodschap en de doelgroep. Voor 2023 is de implementatie van een online participatieplatform voorzien. Op dit platform kunnen inwoners, ondernemers en andere partijen actief meedenken over verschillende gemeentelijke thema's en projecten. Begin 2023 is het online participatieplatform Doe Mee Peel en Maas gelanceerd. Via dit platform hebben we inwoners gevraagd mee te denken over verschillende onderwerpen, zoals erfgoed, centrumplan Panningen en de nieuwe burgemeester.</p> <p>Op 1 november 2023 is Hallo Peel en Maas gestopt met de uitgave van haar huis-aan-huisblad. In de plaats hiervan publiceren we de gemeenteberichten in de digitale nieuwsbrief van de gemeente, de kabelkrant van Omroep P&M en op papier in de gemeenschapshuizen en bibliotheken.</p> <p>De gemeentelijke website telde in 2023 bijna 500.000 bezoeken. Dit is een stijging van meer dan 20% ten opzichte van het jaar ervoor. Ook het aantal volgers op Facebook (+10%), Instagram (+10%) en LinkedIn (+16%) groeit. Het aantal views op het YouTube-kanaal van de gemeente is gestegen tot ruim 20.000 in 2023.</p> <p>4.3 De dienstverlening blijft in ontwikkeling, waarbij steeds getoetst wordt aan de interne en externe ontwikkelingen en de behoefte van de klant. Het uitvoeringsplan wordt uitgevoerd en jaarlijks geactualiseerd. In 2023 wordt het accent gelegd op positieve klantbeleving. Verder wordt de klanttevredenheid op verschillende thema's gemeten. De resultaten worden gebruikt voor het verbeteren van de dienstverlening. Voorbeelden van thema's waarbij de klanttevredenheid voortdurend wordt gevraagd en verbeteringen worden doorgevoerd zijn WhatsApp, huwelijken, meldingen openbare ruimte en aanvragen reisdocumenten en rijbewijzen. Het aantal thema's wordt uitgebreid. Ook in 2023 hebben we de klanttevredenheid gemeten. Op hoofdlijnen was het beeld over 2023 positief. Opvallende zaken uit de metingen worden opgepakt en meegenomen in het optimaliseren</p>

	<p>van de huidige dienstverlening, maar zijn ook input voor nieuwe manieren van dienstverlening. Voorbeelden hiervan zijn de introductie van de participatiewebsite Doe Mee, de afvalkalender-app en ontwikkelingen die zorgen voor verbetering van digitale toegankelijkheid (WCAG) voor formulieren, website en apps. Verder zorgen technische aanpassingen aan ons klantgeleidingssysteem (inplannen afspraken Burgerzaken) ervoor dat onze klanten eenvoudiger van onze dienstverlening gebruik kunnen maken.</p> <p>4.4 In het Huis van de Gemeente wordt met verschillende partners gewerkt aan een optimale dienstverlening voor inwoners, ondernemers en verenigingen. Sinds de opening van het Huis van de Gemeente in 2015 werken we hierin effectief samen met een aantal partners, zoals Bibliotheek Maas en Peel en Vorkmeer. We werken ook aan optimale dienstverlening op locaties waar inwoners, ondernemers en organisaties bij elkaar komen. Denk bijvoorbeeld aan het werken op locatie van onze accountmanagers economie en collega's van WIJZ en Burgerzaken. Maar ook het werk dat onze collega's van de Buitendienst in de wijken leveren. Ook noemenswaardig is de ontwikkeling van het Experience Centre; de plek waar inwoners die nog onvoldoende kunnen profiteren van de huidige arbeidsmarkt elkaar ontmoeten en zich oriënteren op en ontwikkelen in werksoorten.</p>
--	--

Wat hebben we verder binnen dit programma gedaan?
<ul style="list-style-type: none"> • Basisregistratie Personen, Wet op de lijkbezorging, Burgerzaken en Burgerlijke stand; • Wet open overheid; • Digitalisering; • Verkiezingen; • Klantcontactcentrum.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Baten	533.188	661.396	661.396
Lasten	4.203.729	4.399.773	4.281.253
Saldo	-3.670.541	-3.738.377	-3.250.690

Het programma 6.1 laat over 2023 een positieve afwijking van € 67.836 zien. De baten zijn € 128.208 lager dan begroot en de lasten zijn € 196.044 lager dan begroot, zodat per saldo een positieve afwijking resteert.

De afwijkingen kunnen (afgerond op € 1.000) als volgt worden verklaard:

Lasten:

- **Lagere lasten college B&W: € 233.000**
Bij het product college burgemeester en wethouders is een financieel voordeel ontstaan van € 233.000. Dat wordt veroorzaakt door een pensioenuitkering die niet voorzien was. Deze uitkering is via de rubriek algemene dekkingsmiddelen toegevoegd aan de pensioenvoorziening voor (oud) bestuurders.
- **Hogere lasten burgerzaken: -/- € 83.000**
De kosten op het product burgerzaken zijn € 83.000 hoger dan begroot. Dat wordt veroorzaakt door een hogere doorbelasting van uren vanuit de kostenplaats Communicatie en Dienstverlening en betreft een verschuiving van werkzaamheden waardoor meer tijd is besteed aan burgerzaken.
- **Overige lagere lasten, per saldo: € 46.000**
Op de andere producten binnen programma 6.1 zijn per saldo € 46.000 lagere lasten gerealiseerd dan begroot. Dit betreft afwijkingen op productniveau die allemaal kleiner zijn dan € 50.000.

Baten:

- **Lagere baten burgerzaken: -/- € 128.000**
De begroting voor de legesopbrengsten van rijbewijzen en reisdocumenten is gebaseerd op een prognosemodel dat is opgesteld door de VNG. Ten opzichte van de model zijn er in 2023 fors minder identiteitskaarten verstrekt. Ook het aantal verstrekte paspoorten en rijbewijzen ligt wat lager dan de prognose. De oorzaak van de lagere omzet is niet exact aan te geven.

IV Paragrafen

Indeling paragrafen

In artikel 9 van het Besluit Begroting en Verantwoording is bepaald dat in de begroting en jaarstukken paragrafen moeten worden opgenomen. In die paragrafen moeten beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Het doel van die paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de jaarstukken zijn opgenomen, worden gebundeld in een kort overzicht zodat de raad voldoende inzicht krijgt. De paragrafen geven daarmee een dwarsdoorsnede van de jaarstukken.

Daarnaast dient de openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo) in de begroting en jaarrekening te worden opgenomen via een afzonderlijke paragraaf.

De overige verplichte paragrafen zijn:

A: Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft aan hoe robuust de financiële positie van de gemeente is door het weerstandsvermogen te bepalen. Dit gebeurt door de weerstandscapaciteit af te zetten tegen de aanwezige risico's. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken.

B: Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de exploitatie gemoeid die in verschillende programma's voorkomen. Door deze kosten in één paragraaf samen te voegen ontstaat een helder en volledig overzicht in de financiële positie.

C: Paragraaf financiering

Deze paragraaf hangt samen met de wet Fido en is een instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie.

D: Paragraaf bedrijfsvoering

Deze paragraaf geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens over de bedrijfsvoering. Bedrijfsvoering bestaat bijvoorbeeld uit: personeel, informatisering, automatisering, communicatie, organisatie, financieel beheer en facilitaire dienstverlening.

E: Paragraaf verbonden partijen

In deze paragraaf worden de partijen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft beschreven.

F: Paragraaf grondbeleid

Hier wordt de visie op het grondbeleid weergegeven in relatie tot de wijze waarop wordt geprobeerd de doelstellingen zoals opgenomen in het programmaplan te realiseren.

G: Paragraaf lokale heffingen

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid.

H: Demografische verschuivingen

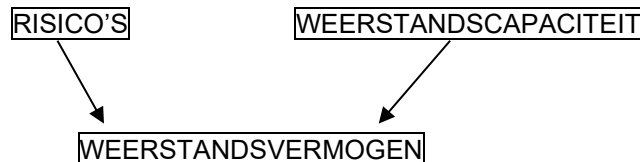
De toenemende vergrijzing van de bevolking en de krimp van de bevolking in bepaalde gebieden van Nederland zijn demografische feiten die gemeenten vaak voor nieuwe problemen plaatsen. In de paragraaf demografische verschuivingen is aangegeven hoe de gemeente Peel en Maas omgaat met de (op termijn) mogelijke daling van het aantal inwoners.

A Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Inleiding

Het weerstandsvermogen is het vermogen om onverwachte financiële risico's op te vangen om onze taken voort te zetten.

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe sterk onze financiële positie is. Dit doen we door de weerstandscapaciteit af te zetten tegen de aanwezige risico's. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden die we beschikken om niet begrote kosten te dekken. Risico's zijn alle feiten en gebeurtenissen die ons weerhouden om de doelstellingen te halen. Inzicht in de risico's is belangrijk om de weerstandscapaciteit te bepalen.



Om te beoordelen in hoeverre het weerstandsvermogen maken we gebruik van de weerstandsratio.

$$\text{Weerstandratio} = \frac{\text{Weerstandscapaciteit (= beschikbare weerstandscapaciteit)}}{\text{Gekwantificeerde risico's (= benodigde weerstandscapaciteit)}}$$

Er is een normtabel (ontwikkeld door Universiteit Twente) voor de waardering van de weerstandsratio.

Weerstandratio	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,4 – 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

We streven als gemeente Peel en Maas naar een weerstandsratio die groter dan 1 moet zijn. Bij de eindconclusie van deze paragraaf staat de berekening voor 2023.

Wanneer de weerstandscapaciteit te laag is stellen we een tijdsplan op om de weerstandscapaciteit weer te verhogen.

In deze paragraaf worden de incidentele weerstandscapaciteit, structurele weerstandscapaciteit en de risico's nader toegelicht. Verder zijn in deze paragraaf (financiële) kengetallen opgenomen over onder andere schuldquota en solvabiliteit.

2. Incidentele weerstandscapaciteit

Incidentele weerstandscapaciteit vangt eenmalige tegenvallers op. Tot het incidentele weerstandscapaciteit horen de algemene reserve en de bestemmingsreserves die bedoeld zijn om specifieke risico's op te vangen.

Incidentele weerstandscapaciteit:	31-12-2023
Algemene reserve	13.561.264
Algemene risicoreserve	5.631.400
Reserve Sociaal domein	25.891
Totaal	19.218.555

De reserve risico's grondexploitatie behoort ook tot de weerstandscapaciteit maar wordt apart beoordeeld in de paragraaf grondbeleid (volgens de IFLO methode). De risico's met betrekking tot grondexploitatie zijn ook in die paragraaf opgenomen. In die paragraaf is aangetoond dat de weerstandscapaciteit met betrekking tot grondexploitatie een stuk hoger ligt dan de gekwantificeerde risico's.

De post onvoorzien bedraagt in 2023 € 350.000 en rekenen we tot de incidentele weerstandscapaciteit. Daarmee komt de totale incidentele weerstandscapaciteit uit op **€ 19.568.555**.

Stille reserves

Stille reserves zijn de meerwaarden van eigendommen (activa) die niet of tegen een te lage waarde gewaardeerd zijn maar direct verkoopbaar zijn als dit wenselijk is. Het betreft vooral de waarde van gronden, onroerende goederen/zaken (niet noodzakelijk voor de bedrijfsvoering), deelnemingen opgenomen in de balans tegen nominale waarden en dergelijke. In veel gevallen is de werkelijke waarde niet of moeilijk te bepalen omdat hiervoor geen markt aanwezig is. Hoe groot de waarde is van de nog in bezit zijnde gronden (onder andere bossen en restpercelen), onroerende zaken en deelnemingen, is niet exact aan te geven maar moet blijken uit concrete verkoopbesluiten.

3. Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit is dat deel van de weerstandscapaciteit dat gebruikt kan worden om onverwachte tegenvallers structureel op te vangen. Tot de structurele weerstandscapaciteit rekenen we de onbenutte belastingcapaciteit en eventuele ruimte op de begroting.

Onbenutte belastingcapaciteit

We bepalen jaarlijks de belastingtarieven. Tussen onze tarieven en de tarieven die door het Rijk als redelijk worden geacht zit ruimte. Die ruimte is de onbenutte belastingcapaciteit. De onbenutte belastingcapaciteit wordt bepaald aan de hand van de norm die het Rijk hanteert voor het bepalen van de artikel 12-status. Jaarlijks wordt deze norm (redelijk peil) vastgesteld in de meicirculaire over de algemene uitkering. Deze norm bedraagt: 0,1614% (gecorrigeerd) van de WOZ-waarde.

Voor de belastingen in Peel en Maas geldt:

a. Onroerendzaakbelasting

Om te monitoren hoe de lokale lasten zich ontwikkelen monitort de rijksoverheid de (stijging) van die lasten. Daartoe wordt de benchmark lokale lasten gebruikt waarin gemeenten door het COELO worden vergeleken op de lasten voor OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. In de financiële kengetallen die in onderdeel 6 van deze paragraaf zijn opgenomen worden de lokale lasten van Peel en Maas vergeleken met de gemiddelde lasten (kengetal 'belastingcapaciteit'). Daaruit blijkt dat Peel en Maas onder het gemiddelde niveau van de Nederlandse gemeenten zit met de lokale lasten.

b. Rioolrecht

Met betrekking tot riolering werken we met een Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP). Op basis van dat GRP worden de jaarlijkse tarieven voor rioolheffing bepaald zodat dit over de volledige looptijd kostendekkend is. In de afzonderlijke jaarschijven kan die kostendekkendheid afwijken maar over de gehele looptijd bekeken is deze 100% kostendekkend.

c. Afvalstoffenheffing

Hierbij is het uitgangspunt maximaal 100% kostendekkendheid en de vervuiler betaalt.

d. Leges

Bij de leges geldt een maximale kostendekkendheid van 100%. Een hogere opbrengst is niet toegestaan. In de paragraaf lokale heffingen is de mate van kostendekkendheid van de verschillende soorten leges opgenomen.

e. Verblijfsbelasting

De opbrengst van de verblijfsbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. De onbenutte belastingcapaciteit op verblijfsbelasting wordt bepaald door de gemeenteraad omdat de tarieven ook door de gemeenteraad worden vastgesteld. Vanuit het Rijk zijn geen kaders voor de tarieven verblijfsbelasting.

f. Nieuwe belastingen

De gemeente Peel en Maas kan nog overgaan tot invoering van bepaalde nieuwe belastingen, zoals hondenbelasting, precario rechten en dergelijke. De onbenutte belastingcapaciteit voor deze mogelijke nieuwe belastingen worden bepaald door de gemeenteraad.

Ruimte in de begroting

De ruimte in de gemeentelijke begroting is de laatste jaren sterk ingeperkt door onder andere de kosten van het sociaal domein in vergelijking met de rijksmiddelen die daarvoor worden ontvangen. Dat blijft ook komende jaren een punt van aandacht. De positieve begrotingssaldi behoren ook tot de structurele weerstandscapaciteit.

4. Risico's

4.1 Risicomanagement bij de gemeente Peel en Maas

Risicomanagement staat in het wettelijk kader van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (de BBV). De uitgangspunten voor het risicomanagement van de gemeente Peel en Maas zijn:

- risicomanagement voegt waarde toe en draagt bij aan de verbetering van de organisatie;
- risicomanagement is een integraal onderdeel van de organisatieprocessen en een basis voor keuzes;
- risicomanagement maakt deel uit van de besluitvorming;
- zowel interne als externe transparantie rondom risico's wordt nagestreefd, om te zorgen voor meer vertrouwen bij de burgers en de bestuurders/medewerkers van de organisatie.

De Nota risicomanagement besteedt aandacht aan de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende actoren in de organisatie op het gebied van risicomanagement. Om te zorgen voor implementatie en monitoring van het risicomanagementbeleid is het kernteam risicomanagement ingesteld. De structurele verankering van het risicomanagement is een meerjarig proces. Hierbij is steeds aandacht voor de in de nota opgenomen uitgangspunten/doelstellingen.

4.2 De belangrijkste risico's

Risico's ontstaan door:

1. eigen beleid;
2. beleid van een hogere overheid;
3. samenwerking met andere gemeenten of instanties;
4. het doen/nalaten van derden;
5. niet te beïnvloeden (autonome) ontwikkelingen;
6. bedrijfsvoering.

We kunnen deze als volgt toelichten:

4.2.1. Risico's voortvloeiende uit het eigen beleid

Het ontwikkelen en uitvoeren van (eigen) beleid van de gemeente betekent ook dat er risico's ontstaan op verschillende gebieden.

De belangrijkste risico's zijn:

- Grondexploitatie en projecten

Aan investeringsprojecten en grondexploitatie wordt jaarlijks kosten van personeel doorbelast. Afname of toename van de bouwactiviteiten en investeringen net als uitstel van de uitvoering van projecten heeft dus directe consequenties voor de exploitatie. Dit wordt gemonitord en wanneer nodig vindt bijstelling plaats. De risico's met betrekking tot grondexploitatie worden specifiek afgedekt via de risicoreserve grondexploitatie en de verliesvoorzieningen voor specifieke grondexploitatieprojecten.

- Open eind regelingen Sociaal domein

In het sociaal domein bestaan de meeste open-einde regelingen die in financiële zin een belangrijk risico vormen. Meer specifiek gaat het hierbij om de volgende onderdelen:

Jeugdzorg, Wmo en participatie;

De door het Rijk in 2015 gedecentraliseerde taken op het gebied van jeugdzorg en Wmo begeleiding betreffen grotendeels open-einde regelingen. De rijksbudgetten die samen met de taken naar de gemeenten zijn overgeheveld zijn verlaagd met een efficiëncykorting wat de risico's nog groter maakt. Het gemeentelijk beleid is er op gericht om door meer preventief te werken minder kosten te hoeven maken in (dure) tweedelijns hulp. Sinds de invoering in 2015 kende het sociaal domein in Peel en Maas weliswaar jaarlijks tekorten, maar die waren wel kleiner dan 5% van het budget. Door gerichte acties (zoals nauwe samenwerking met huisartsen over verwijzingen) is de verwachting dat de tekorten in het sociaal domein binnen de perken kunnen blijven (< 5% van het budget). In 2022 en 2023 zijn er zelfs overschotten gerealiseerd ten opzichte van de begrote budgetten. Het feit blijft echter wel, dat het gaat om open einde regelingen waarbij een enkele casus grote financiële impact kan hebben. De kostenontwikkeling bij de aanbieders in het sociaal domein (met name personeelskosten) maakt ook dat de tarieven onder druk komen te staan. In regionaal verband kopen we de meest intensieve (en dure) vormen van jeugdhulp gezamenlijk in en worden de kosten via een vaste verdeelsleutel verdeeld.

Uitkeringen participatiewet – Werk en Inkomen

Voor Werk en inkomen geldt dat een overschot van de rijksuitkering (BUIG) vrij besteedbaar is. Aan de andere kant komt een tekort (rijksmiddelen zijn lager dan uitgaven) voor eigen rekening. Als er een tekort van meer dan 7,5% ontstaat kan, onder bepaalde voorwaarden, een beroep worden gedaan op een vangnetuitkering. Daarvoor moeten in het jaar zelf aantoonbaar maatregelen getroffen worden om het tekort te verminderen en daarover moet ook met de gemeenteraad zijn gecommuniceerd.

- Garantstellingen

In het treasurystatuut is de mogelijkheid opgenomen dat de gemeente Peel en Maas zich garant stelt voor leningen aan derden. Als dat gaat om garantstellingen voor verenigingen en stichtingen wordt in samenwerking met de desbetreffende bank al kritisch bekeken of de vereniging/instelling in de toekomst aan de rente en aflossingsverplichtingen kan voldoen. In indirecte zin staat de gemeente ook garant als 'achtervang'. Dat betreft specifiek de volgende situaties:

Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

De gemeente staat via de WSW garant voor de geldleningen van de woningcorporaties Antares en Wonen Limburg. Als 'achtervanger' is de gemeente verplicht om renteloze leningen te verstrekken aan het waarborgfonds als dit in liquiditeitsproblemen komt door een te laag fondsvermogen. Gelet op de omvang van het Waarborgfonds Sociale woningbouw (WSW) wordt dit risico als zeer laag ingeschat.

Waarborgfonds Eigen Woningbouw (WEW)

De gemeente fungeert als achtervang bij Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Het WEW biedt via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) aan de geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Geldgevers kunnen het WEW aanspreken voor de restschuld bij gedwongen verkoop van de particuliere woningen. De achtervangfunctie van de gemeente geldt alleen voor hypotheekleningen die tot 1 januari 2011 zijn afgesloten, daarna is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Hierdoor neemt de achtervangpositie jaarlijks verder af. Gelet op de omvang van het WEW wordt het (financieel) risico als zeer laag ingeschat.

4.2.2. Risico's voortvloeiende uit het beleid van hogere overheid

De rijksoverheid, Europese unie en/of de provincie kunnen regelgeving aanpassen of wetten invoeren die voor gemeenten grote impact hebben. De gevolgen voor gemeenten kunnen financieel van aard zijn maar uiteraard ook organisatorisch grote invloed hebben. De gemeente Peel en Maas onderkent de volgende specifieke risico's met betrekking tot het beleid van hogere overheden:

- *Algemene uitkering uit het gemeentefonds (relatie met algemene dekkingsmiddelen)*

Voor de verdeling van de algemene uitkering worden een aantal maatstaven gebruikt (zoals inwoneraantallen, aantal uitkeringsgerechtigden, aantal woningen etc.). Om de algemene uitkering te bepalen wordt een inschatting gemaakt van het verloop van de maatstaven. In werkelijkheid kunnen die maatstaven afwijken van de inschattingen.

Een tweede onzekere factor voor het gemeentefonds betreft de omvang van de rijksuitgaven. Vooraf worden die geraamd en daar wordt het accres (mutatie) van het gemeentefonds op gebaseerd. Als de werkelijke rijksuitgaven lager zijn dan is ook de groei van het gemeentefonds kleiner en ontvangen gemeenten minder algemene uitkering. De afgelopen jaren blijkt het verloop van de algemene uitkering zeer grillig waardoor het lastig is om hier goed en tijdig op te anticiperen. Daardoor vormt de algemene uitkering een onzekere factor in de gemeentebegroting. Het rijk heeft de algemene uitkering voor de jaren 2023 – 2025 voor een groot gedeelte 'vastgeklikt'. Dat wil zeggen dat gemeenten minder afhankelijk zijn van de daadwerkelijke rijksuitgaven voor de omvang van het gemeentefonds. De prijseffecten spelen nog wel een grote rol maar bij lagere prijzen dan verwacht dalen natuurlijk ook de kosten voor de gemeente (of stijgen minder hard).

Vanaf 2026 is de onzekerheid met betrekking tot de algemene uitkering groot omdat de omvang van het gemeentefonds dan afneemt, de opschalingskorting opnieuw wordt ingevoerd en er gewerkt wordt met nieuwe systematiek. De omvang van het gemeentefonds wordt dan niet langer gerelateerd aan de (gecorrigeerde) rijksuitgaven maar de ontwikkeling van het Bruto Binnenlands product (BBP). Wat daarvan de exacte effecten zullen zijn is nu nog niet in te schatten.

- *Rijksmiddelen en –beleid met betrekking tot Jeugdzorg, Wmo begeleiding en participatie*

De door het Rijk gedecentraliseerde taken op het gebied van jeugdzorg en Wmo gaan gepaard met efficiencykortingen die tot nu toe nog niet gerealiseerd worden.

De rijksmiddelen voor het sociaal domein worden verdeeld op basis van objectieve modellen waardoor op termijn de inkomsten en uitgaven (meer) in evenwicht moeten komen en gemeenten meer zekerheid krijgen over de verwachte inkomsten.

Er is extra compensatie toegekend om de tekorten bij de jeugdzorg af te dekken. Die extra middelen zijn vooralsnog tijdelijk en het rijk zet in op aanvullende maatregelen om de kosten te beperken (hervormingsagenda Jeugd, afschaffen abonnementstarief Wmo en dergelijke).

In hoeverre die maatregelen ook daadwerkelijk effectief zijn is nog maar de vraag. Veel van de nu aangekondigde maatregelen uit de hervormingsagenda worden immers al lokaal of regionaal toegepast in Peel en Maas.

- *Vennootschapsbelastingplicht*

De gemeente Peel en Maas is met ingang van 2016 belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting voor zover zij een onderneming in fiscale zin drijft. Op basis van de ingenomen standpunten, die met de Belastingdienst zijn besproken, worden de aangiften opgesteld. De aangiften over de jaren 2016 tot en met 2019 zijn door de Belastingdienst ook conform de aangiften definitief vastgesteld. Doordat de aangiften tot en met het jaar 2019 nu definitief zijn vastgesteld is het financieel risico voor te toekomst, als gevolg van een aanpassing van de uitgangspunten door de Belastingdienst, tot een minimum gedaald.

- *Dwingende uitspraken met betrekking tot PAS (Programma aanpak stikstof) en PFAS (poly- en perfluoralkyl-stoffen)*

De Raad van State heeft uitspraak gedaan over het PAS. Vooraf toestemming geven voor activiteiten die schadelijk kunnen zijn voor beschermde natuurgebieden mag niet meer. Daardoor is het verlenen van vergunningen voor activiteiten, in de buurt van Natura2000 gebieden, waar stikstof bij vrijkomt lastiger. Dit kan ook voor ons gevolgen hebben omdat

investeringen uitgesteld worden en opbrengsten voor bouwleges en vergunningverlening teruglopen.

Op 8 juli 2020 gaf de staatssecretaris een handelingskader voor PFAS-houdende grond. Daardoor moet de grond bij civiele werken onderzocht worden op de aanwezigheid van PFAS. Kavels die verkocht worden moeten ook onderzocht worden. Verontreinigde grond mag niet meer verwerkt worden. Dit zorgt voor extra kosten, vertragingen schaarste aan schone grond. En heeft mogelijk ook invloed op de voortgang van projecten en investering.

4.2.3. Risico's voortvloeiende uit de samenwerking met andere gemeenten en instanties

Samenwerking met andere partijen betekent dat er ook een risico ontstaat wanneer er bij de betreffende partners bijvoorbeeld financiële of organisatorische problemen ontstaan. Bij de gemeente Peel en Maas geldt dat in het bijzonder bij de volgende situaties:

- Gemeenschappelijke regelingen (GR)

De gemeente kan worden geconfronteerd met financiële tegenvallers van gemeenschappelijke regelingen. Op basis van de regelingen en de bestaande financiële situatie van de GR kunnen deelnemende gemeenten moeten bijdragen om zo'n verlies/tekort af te dekken.

- Samenwerkingsovereenkomsten

Op meerdere terreinen worden de taken van de gemeente uitgevoerd in samenwerking met anderen. Zo wordt er samengewerkt met de gemeenten in de regio op het gebied van belastingen, brandweer, vergunning toezicht en handhaving. Ook op het gebied van het sociaal domein doen we een aantal zaken samen met gemeenten in Noord en Midden Limburg.

- Mutsaersstichting

Een belangrijke aanbieder van jeugdzorg in de regio Noord-Limburg is de Mutsaersstichting. Zij leveren onder andere hoogspecialistische jeugdhulp en verblijf waarvoor in de regio nauwelijks alternatieven zijn. Door verschillende oorzaken is de financiële positie zeer slecht en worden gemeenten gevraagd om financiële steun om de zorg voor de jeugdigen te kunnen waarborgen. Daartoe is het draaiboek continuïteit jeugdzorg van de Jeugdautoriteit van toepassing verklaard en werken gemeenten, jeugdautoriteit en de Mutsaersstichting nauw samen. Er is een herstelplan opgesteld waarin de maatregelen staan beschreven die Mutsaersstichting neemt en gaat nemen om weer financieel gezond te worden. Dat zal niet lukken zonder externe hulp en in juni 2024 zal hoogstwaarschijnlijk een voorstel aan de gemeenteraad worden voorgelegd om financiële steun te verlenen. Daarbij zal dan ook de dekking voor die financiële bijdrage worden opgenomen.

4.2.4. Risico's voortvloeiende uit het doen/nalaten van derden

De gemeente Peel en Maas heeft tal van overeenkomsten afgesloten met derden. Wanneer deze partijen hun verplichtingen niet nakomen ontstaan en voor de gemeente mogelijk financiële gevolgen.

4.2.5. Risico's voortvloeiende uit voor de gemeente niet te beïnvloeden ontwikkelingen

Op veel zaken die gebeuren kan de gemeente geen of nauwelijks invloed uitoefenen. Dat zijn meestal autonome ontwikkelingen. De belangrijkste risico's zijn:

- Ontwikkelingen grondexploitatie

De risico's grondexploitatie zijn toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

- Renteontwikkeling

In de paragraaf financiering gaan we in op de risico's met betrekking tot leningen.

- Onroerende zaakbelastingen

Jaarlijks ontvangen alle eigenaren van woningen en niet-woningen beschikkingen over de nieuwe waarde van hun eigendommen. Bij de bepaling van het tarief OZB wordt met een bepaald percentage voor de waardestijging rekening gehouden. Dat kan afwijken van de werkelijke waardeontwikkeling.

De waardering van WOZ-objecten wordt voor Peel en Maas uitgevoerd door BsGW.

- Verblijfsbelasting

De verblijfsbelasting wordt bepaald door het aantal overnachtingen. Dit is wisselend en weersafhankelijk. Ook de bedrijfsvoering van exploitanten van toeristische bedrijven heeft hier invloed op. BsGW en de gemeente doen steekproefcontroles om de juistheid en volledigheid van de opbrengsten te controleren.

- Ontwikkelingen in andere bedrijfstakken

Ontwikkelingen in andere bedrijfstakken/sectoren kunnen ook (financiële) invloed hebben op de gemeente Peel en Maas. Als bijvoorbeeld de loonkosten stijgen in een bepaalde bedrijfstak kan dat effecten hebben op de prijzen waardoor uiteindelijk de kosten voor Peel en Maas kunnen stijgen. Het effect van de loon- en prijsinflatie was de afgelopen periode erg groot. Door externe oorzaken (oorlog in Oekraïne) stegen tarieven voor onder andere energie veel sneller dan was geraamd. Naast de hogere indexering van de budgetten op programmaniveau is ook een algemene stelpost opgenomen in de begroting om de eventuele knelpunten als gevolg van inflatie af te dekken.

Met betrekking tot de energiekosten is in de begroting al rekening gehouden met de tarieven die volgen uit het nieuwe energiecontract dat eind 2022 is afgesloten.

- Oorlog Oekraïne

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne worden in Peel en Maas vluchtelingen opgevangen. Dat gebeurt zowel op particuliere locaties als via gemeentelijke opvang. De aan de opvang verbonden kosten worden door het Rijk in 2022 en 2023 gecompenseerd op basis van normvergoedingen. De verwachting is dat wanneer in 2024 opvang nodig blijft daar ook rijkscompensatie voor wordt toegekend.

4.2.6 Risico's voortvloeiend uit bedrijfsvoering

Binnen de eigen organisatie van de gemeente Peel en Maas ontstaan ook risico's in het dagelijkse werk dat wordt verzet. De belangrijkste risico's met betrekking tot de eigen bedrijfsvoering zijn:

- De organisatie/personeel

Op het personele vlak houden we in de begroting beperkt rekening met kosten voor vervanging van medewerkers in verband met ziekte. Wanneer het ziekteverzuim groter wordt dan de opgenomen budgetten kan dat effect hebben op het begrotingssaldo.

- Aansprakelijkheid

Bedrijven en particulieren stellen de gemeente steeds vaker aansprakelijk. Wij zijn voor wettelijke aansprakelijkheid en bestuursaansprakelijkheid verzekerd. Bij beleidswijzigingen onderzoeken we de mogelijke risico's.

- Onderhoud/investeringen

De beheersplannen worden constant geoptimaliseerd. De onderhoudsniveaus bepalen het budget. De uitvoering stemmen we af op het budget. Veranderingen met financiële gevolgen hebben invloed op de reserves of de begroting.

5. Eindconclusie

Zoals beschreven in de Nota risicomanagement inventariseren we periodiek de aanwezige risico's. De risico's worden getoetst, gekwantificeerd en waar nodig worden beheersmaatregelen ingezet. Die periodieke inventarisatie leidt zowel tot specifieke risicodossiers als tot actualisatie van de algemenere risico's die in de voorgaande paragrafen zijn beschreven.

In de onderstaande tabel is aangegeven op welke wijze de belangrijkste risico's zoals die in deze paragraaf zijn opgenomen zijn gekwantificeerd en via welke reserve deze al direct worden afgedekt.

Risico's		Dekking
ALGEMENE RISICO'S		
<i>Risico's beleid hogere overheid en derden</i>		
Algemene uitkering	1.250.000	Algemene risicoreserve
Sociaal domein	700.000	Algemene risicoreserve
<i>Risico's autonome ontwikkelingen en bedrijfsvoering</i>		
Exploitatie algemeen	1.875.000	Algemene risicoreserve
SPECIFIEKE RISICO'S		
Specifieke risicodossiers	1.796.000	Algemene risicoreserve
	5.621.000	

Naast de specifiek benoemde reserves zijn er ook nog andere reserves die tot de weerstandscapaciteit behoren (zoals opgenomen in onderdeel 2 van deze paragraaf) en is de totale incidentele weerstandscapaciteit: **€ 19.568.555**.

De weerstandratio van de gemeente Peel en Maas bedraagt:

$\text{Weerstandratio} = \frac{19.568.555 \text{ (Weerstandscapaciteit)}}{5.621.000 \text{ (Gekwantificeerde risico's)}} = 3,48$
<p>Daarmee valt het weerstandsvermogen van Peel en Maas in de categorie uitstekend (weerstandratio van 2,0 en groter) en voldoet aan de gestelde norm >1.</p>

6. Financiële kengetallen

In de begroting en jaarstukken worden financiële kengetallen opgenomen die iets zeggen over de financiële situatie van de gemeente. De waarde van deze kengetallen kenmerkt zich vooral door het inzicht in het verloop gedurende een langere periode van werkelijke realisatiecijfers. Over 2019 t/m 2022 zijn de kengetallen op basis van de werkelijke realisatie opgesteld. De opgenomen kengetallen zijn:

1. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekend voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36, onderdelen b en c, van het BBV).

2. De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

3. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

4. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt nu het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De uitkomst van de berekening van dit kengetal is voor het jaarverslag hetzelfde als bij de begroting. Het kengetal hoeft dus voor het opnemen in het jaarverslag niet opnieuw te worden berekend. Het toch opnieuw opnemen houdt verband met het feit dat de kengetallen gezamenlijk en in samenhang bezien inzicht geven in de financiële positie van de gemeente.

De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is:

Woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten.

Normering financiële kengetallen

Voor de beoordeling van de financiële positie van gemeenten is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. De kengetallen *netto schuldquote* en *netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*, *solvabiliteitsratio* en *grondexploitatie* hebben betrekking op de balans. De kengetallen *structurele exploitatieruimte* en *belastingcapaciteit* brengen tot uitdrukking of een gemeente over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid de gemeente heeft om de structurele baten op korte termijn te vergroten. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de *netto schuldquote*. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. De *solvabiliteitsratio* drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Het *kengetal grondexploitatie* geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

De relevantie van het kengetal *structurele exploitatieruimte* is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Voor de gemeenten wordt de *belastingcapaciteit* gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt ook gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

Om een beeld te geven hoe de financiële positie van gemeenten zich ontwikkelt, zijn de gemeenten per kengetallen onderverdeeld naar 3 categorieën. In het algemeen is categorie A minder risicovol dan categorie B en B weer minder risicovol dan C. De onderstaande normering van de kengetallen is opgesteld door het ministerie van BZK en wordt landelijk gebruikt:

NORMEN		CATEGORIE A	CATEGORIE B	CATEGORIE C
		Minst risicovol	Gemiddeld risicovol	Meest risicovol
1a	Netto schuld quote	< 90%	90% - 130%	> 130%
1b	Netto schuld quote excl. leningen	< 90%	90% - 130%	> 130%
2	Solvabiliteitsratio	>50%	20% - 50%	< 20%
3	Grondexploitatie	<20%	20% - 35%	> 35%
4	Structurele exploitatieruimte	>0%	0	<0%
5	Belastingcapaciteit	<95%	95% - 105%	>105%

Kengetallen Peel en Maas 2020 – 2023

De berekeningen van de kengetallen voor de gemeente Peel en Maas leidt tot de volgende uitkomsten waarbij al is aangegeven in welke risicocategorie deze vallen.

	2020	2021	2022	2023	2023
	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Realisatie
Netto schuld quote	105%	94%	73%	96%	71%
Netto schuld quote excl. leningen	97%	83%	65%	87%	63%
Solvabiliteitsratio	26%	26%	31%	24%	32%
Grondexploitatie	7%	2%	2%	2%	1%
Structurele exploitatieruimte	2%	1%	4%	3%	6%
Belastingcapaciteit	96%	96%	91%	93%	80%

De uitkomsten laten zien dat Peel en Maas voor 2023 alleen scores heeft in categorie A (minst risicovol) en B (gemiddeld risicovol) zit en nergens boven de normen uitkomt voor de meest risicovolle categorie (C).

B Kapitaalgoederen

Algemeen

Door middel van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen krijgt de raad inzicht in de stand van zaken voor het onderhoud van de kapitaalgoederen en daardoor de mogelijkheid om richting te geven aan onderhoud van de infrastructuur (wegen, water, riolering, kunstwerken), voorzieningen (groen, verlichting, sportfaciliteiten) en gebouwen.

Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte

Op dit moment loopt het proces om te komen tot een herijking van de kaderstelling Ruimte. Parallel daaraan wordt het 'Uitvoeringsplan openbare ruimte' (dat is vastgesteld door het college op 26 september 2016) geactualiseerd. Dit uitvoeringsplan zet de basisinformatie ter onderbouwing van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen van de gemeente Peel en Maas op een rij. Het zijn gegevens zoals het areaal, de hoeveelheid te onderhouden openbare ruimte, de huidige kwaliteit daarvan, beschikbare middelen en berekende onderhoudskosten. In deze samenvatting gaat het vooral om de financiële consequenties. Er wordt ingegaan op zowel het technisch onderhoud als de verzorging en reiniging van de openbare ruimte. Beheer en onderhoud van de openbare ruimte richt zich op het veilig en functioneel houden van de openbare ruimte en het gedurende lange termijn in stand houden. Om dit te bereiken worden maatregelen uitgevoerd, die zijn te splitsen in dagelijks en groot onderhoud en vervangingen (aan het eind van de levensduur).

Riolering

In het Uitvoeringsplan openbare ruimte is riolering nog niet opgenomen. Riolering is nodig voor de bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast. De raad heeft op 12 oktober 2021 het Waterketenplan Noord 2021-2025 en Gemeentelijk RioleringsPlan Peel en Maas 2022-2026 vastgesteld. In dit wettelijk verplichte Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) beschrijven we hoe we werken in de (afval)waterketen. Daarmee geven we aan hoe wij als gemeente omgaan met de wettelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwatermaatregelen. We geven hiermee ook richting aan de invulling van onze zorgplicht voor het veiligstellen van de drinkwatervoorziening. Ook gaan we in op de nieuwe ontwikkelingen die onze zorgplichten raken; klimaatverandering en de invoering van de Omgevingswet zijn van invloed op onze werkzaamheden.

We werken samen binnen het Waterpanel Noord. De betrokken partners in de waterketen zijn de gemeenten van Waterpanel Noord, Waterschap Limburg (WL), Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) en Waterleidingmaatschappij Limburg (WML). Samen vertegenwoordigen we alle schakels die nodig zijn om water te winnen en uiteindelijk na gebruik weer te lozen.

De totale vervangingswaarde van ons rioelstelsel bedraagt bijna 250 miljoen euro. Om ons stelsel ook in de toekomst goed te laten functioneren zijn voor de komende 80 jaar de verwachte uitgaven berekend. De bedragen voor vervangen en/of renovatie zijn opgenomen in de investeringen, net als die voor verbeter- en grondwatermaatregelen. Samen met de investeringen in het verleden bedragen de kapitaallasten gedurende de planperiode van dit GRP jaarlijks ongeveer € 2 miljoen. In de jaarlijkse exploitatiebegroting zijn de kosten voor regulier onderhoud riolering opgenomen (het dagelijks beheer).

Een voorziening groot onderhoud is er niet, onderhoud zit in de exploitatielasten. Er is wel een voorziening voor vervanging van riolen, persleidingen en (onderdelen van) gemalen en drukriolering. Daarbij lopen de kapitaallasten uit het verleden af wat ook zorgt voor een wisseling in jaarlijkse kosten. De voorziening functioneert dus als een voorziening voor tariefegalisatie, een artikel 44 lid 2 voorziening zoals in het GRP staat aangegeven. Daarnaast beschikt de gemeente over een bestemmingsreserve riolering (BBV artikel 43 lid 1b), deze bevat gelden die het resultaat zijn van gerealiseerde efficiencyvoordelen of aanbestedingsresultaten. Het GRP gaat uit van kostendekkendheid in 80 jaar. Het product riolering is kostendekkend.

Notitie Waardeoriëntatie en kaderstelling thema's ruimte en economie

Het onderhoud van de kapitaalgoederen openbare ruimte maakt in de begroting deel uit van Thema 1 Ruimte van het programma 1.2 Beheer fysieke leefomgeving. De kaderstelling voor de thema's ruimte en economie is in december 2017 door de raad vastgesteld in de notitie 'Waardeoriëntatie en kaderstelling thema's ruimte en economie'. Zoals eerder vermeld loopt op dit moment een proces om te komen tot een herijking van deze kaderstelling. Vaststelling door de Raad is voorzien in het voorjaar van 2024. In de huidige kaderstelling wordt kort uitgelegd wat de gemeente wil bereiken, namelijk het 'goede leven' in Peel en Maas. Vervolgens worden de waarden benoemd, in de vorm van spanningsbogen voor zowel ruimte als economie en worden de bij deze waarden horende omgevingsdoelen weergegeven. Er wordt gewerkt aan een klimaat adaptieve en klimaat neutrale fysieke leefomgeving met oog voor biodiversiteit. De inwoners worden bewust gemaakt van klimaatveranderingen en we stimuleren en faciliteren maatregelen zoals het ontkoppelen van hemelwater, de aanleg van extra groen, het verminderen van bestaande verhardingen en het tegengaan van nieuwe verhardingen. Water wordt ingezet als kwaliteitsimpuls. Ook wordt er ruimte gemaakt voor de energietransitie.

2023

Onderstaand is aangegeven welke onderhoudsuitgaven ten laste van de respectievelijke onderhoudsvorzieningen zijn gebracht:

Categorie	Uitgaven 2023 t.l.v. voorzieningen	Uitgaven betreffen onder andere
Openbare verlichting	232.914	Vervanging openbare verlichting volgens contract met Ziut 2015 om te voldoen aan het SER energieakkoord uit 2013: reductie van 20% op energiekosten voor openbare verlichting in 2022 ten opzichte van peiljaar 2013
Groot onderhoud speeltoestellen	0	Deze voorziening is opgeheven. Op de investeringenlijst is jaarlijks € 150.000 opgenomen, dit is het gemiddeld benodigde bedrag voor vervanging.
Onderhoud wegen	0	Deze voorziening is opgeheven. Mutaties onderhoud wegen verlopen via het product wegen
Parkbos en kasteelterrein D'Erp Baarlo	0	
Riolering	-/- 179.300	De stand van de voorziening per 31-12-2023 sluit aan bij de beginstand van het GRP 2022-2027

De saldi en het verloop van de onderhoudsvorzieningen in 2023 kunnen als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	stand 1-1-2023	mutaties		stand 31-12-2023
		dotaties	onttrekkingen	
Voorziening openbare verlichting	182.903	50.012	232.915	0
Voorziening parkbos en kasteelterrein D'Erp Baarlo	83.227	16.583	0	99.810
Voorziening riolering	13.965.999	179.300	0	14.145.299
	14.232.129	245.895	232.915	14.245.109

Middelen en kosten opgenomen in de exploitatie

In onderstaande tabel is de vergelijking weergegeven tussen de benodigde en beschikbare middelen in de exploitatie begroting 2023 en de werkelijke kosten. Deze bedragen zijn inclusief VAT (kosten voor Voorbereiding, Administratie en Toezicht van het beheer en onderhoud) en exclusief kapitaallasten.

In 2023 zijn alle onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd zoals voorzien.

	begroot	werkelijk	verschil
	2023	2023	
Wijk, natuur en landschap	3.288.854	3.391.556	-102.702
Openbare verlichting	753.710	913.606	-159.896
Verharding	2.677.438	2.685.033	-7.595
Civiele kunstwerken	87.125	33.725	53.400
Gladheidsbestrijding	86.510	50.120	36.390
Riolering	2.249.893	2.580.929	-331.036
TOTAAL	9.143.530	9.654.969	-511.439

De hogere uitgaven bij openbare verlichting en riolering wordt veroorzaakt door hogere energiekosten dan begroot. Bij riolering (pompen en gemalen) wordt dit voor een deel veroorzaakt door de langdurige regenval in 2023. De overige oorzaken zijn we nog nader aan het onderzoeken.

Meerjarig verloop voorzieningen 2024-2028

VOORZIENINGEN 2024 - 2028	Saldo		mutaties 2024		Saldo		mutaties 2025		Saldo		mutaties 2026		Saldo		mutaties 2027		Saldo	
	1-1-2024		dotaties	onttrekkingen	1-1-2025		dotaties	onttrekkingen	1-1-2026		dotaties	onttrekkingen	1-1-2027		dotaties	onttrekkingen	1-1-2028	
Voorziening parkbos en kasteelterrein D'Erp Baarlo	99.810		16.583	46.519	69.875		16.583	0	86.458		16.583	0	103.041		16.583	99.367	20.256	
Voorziening riolering	14.145.299		82.663	14.062.636	27.977				14.090.613		90.493	0	14.181.106		165.304	0	14.346.410	
	14.245.109			14.132.511					14.177.071				14.284.147				14.366.666	

Voorziening openbare verlichting

Deze voorziening is per 31-12-2023 leeg. Vanaf 2024 is het jaarlijkse budget voor planmatige en reguliere vervanging opgenomen onder het Product openbare verlichting en wordt er geen gebruik meer gemaakt van de voorziening. Met ingang van 1 januari 2024 is het onderhoud van de openbare verlichting aanbesteed voor 2 jaar. Het jaarlijkse budget dat is opgenomen in het product openbare verlichting komt overeen met het bedrag van de aanbesteding.

Voorziening wegen

De gemeente Peel en Maas maakte gebruik van een voorziening wegen. Het doel van deze voorziening was egalisatie van kosten voor onderhoud wegen over de jaren heen. Omdat wij jaarlijks de voorziening helemaal leeg maakten voldeed deze niet aan de voorschriften. Vanaf 2022 worden de begrote kosten niet meer toegevoegd aan de voorziening maar aan de jaarlijkse uitgaven op het product wegen.

Voorziening speeltoestellen

Conform Uitvoeringsplan openbare ruimte worden speeltoestellen die technisch zijn afgeschreven, vervangen. We geven hiermee invulling aan de behoeften van ouders en kinderen om het buiten spelen en bewegen te bevorderen. Door planmatige vervanging houden we het totaal aan speelvoorzieningen op niveau en voldoen we aan de strenge veiligheidseisen. De voorziening speeltoestellen is leeg. Op de investeringenlijst wordt jaarlijks € 150.000 opgenomen, dit is het gemiddeld benodigde bedrag voor vervanging.

Onderhoud gemeentelijke accommodaties

De huidige meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) voor de gemeentelijke accommodaties zijn eind 2018/begin 2019 opgesteld. Deze zijn gespecificeerd per object en hier in zijn alle geplande onderhoudswerkzaamheden opgenomen van 2019 tot en met 2043. Eens in de vier jaren worden de onderhoudsplannen geactualiseerd.

Deze onderhoudsplannen zijn in 2023 geactualiseerd. In deze actualisatie is rekening gehouden met de wettelijk verplichte duurzaamheidsmaatregelen. Op dit moment, tijdens het opstellen van de jaarstukken 2023 worden de laatste zaken gecontroleerd. Is alles juist opgenomen in de meerjarenonderhoudsplannen. Daarna wordt bekeken of de huidige stand van de voorzieningen en de jaarlijkse begrote stortingen voldoende zijn om het groot onderhoud in de MJOP's voor de

komende 15-20 jaren te kunnen uitvoeren. Als dit niet het geval is dan zullen de stortingen bijgeraamd moeten worden.

Het onderhoud van de gemeentelijke accommodaties is erop gericht om een bepaalde functionaliteit in stand te houden. Uitgangspunt is de accommodaties zo effectief mogelijk in een dusdanige staat van onderhoud te houden dat er sprake is van een veilige, gezonde en bruikbare accommodatie, met daarbij als uitgangspunt het voorkomen van achterstallig onderhoud en calamiteiten en het behouden van een acceptabele visuele staat. In sommige gevallen is een hoger onderhoudsniveau gewenst en in andere gevallen is een wat lager onderhoudsniveau acceptabel. De kwaliteitsniveaus zijn gebaseerd op de NEN 2767 methodiek.

De uitwerking daarvan gaat uit van zes verschillende kwaliteitsniveaus:

- Niveau 1: uitstekend, nieuwbouwkwaliteit en/of met nieuwbouw vergelijkbare kwaliteit;
- Niveau 2: goed, nieuwbouwkwaliteit met de eerste tekenen van feitelijke veroudering;
- Niveau 3: redelijk, het natuurlijke verouderingsproces is duidelijk op gang gekomen;
- Niveau 4: matig, het verouderingsproces heeft het bouwdeel of de accommodatie duidelijk in zijn greep;
- Niveau 5: slecht, het verouderingsproces is min of meer onomkeerbaar geworden c.q. heeft het bouwdeel/de accommodatie zeer duidelijk in zijn greep;
- Niveau 6: zeer slecht, een zodanig slechte toestand dat dit niet meer te classificeren is onder niveau 5.

In de praktijk gaan wij uit van een viertal kwaliteitsniveaus. Het gekozen niveau is afhankelijk van de accommodatie zelf en de toekomstsituatie van de accommodatie.

- Kwaliteitsniveau 2: hiermee is bewust gekozen deze bijzondere gebouwen in een goede staat te houden met mogelijk wel wat zichtbare veroudering; bijvoorbeeld het Huis van de Gemeente en DOK6;
- Kwaliteitsniveau 3: het merendeel van de gemeentelijke accommodaties wordt op dit niveau onderhouden. Dit is een gangbare en meest efficiënte onderhoudsbenadering voor bestaande accommodaties;
- Kwaliteitsniveau 4: het gaat hier om accommodaties die potentieel afgestoten kunnen worden. We zijn hier terughoudend met het doen van onderhoud, maar waken wel voor het behoud van veiligheid, gezondheid en bruikbaarheid;
- Kwaliteitsniveau 5: hierbij worden de onderhoudskosten teruggeschroefd vanwege het ontwikkelend karakter, waarmee een potentieel verval in niveau 5 acceptabel is. Het gaat hier specifiek om accommodaties die onder leegstandsbeheer vallen en/of aanstaande sloop van de gebouwen door (toekomstige) ontwikkelingen.

De kosten in de onderhoudsplannen zijn gesplitst in de volgende categorieën:

- Jaarlijks onderhoud
- Groot onderhoud
- Investerings

Daarnaast is er een onderscheid gemaakt in kosten die voor rekening komen van de eigenaar en voor de gebruikers/huurders.

Voor het jaarlijkse onderhoud zijn in de begroting jaarlijkse budgetten opgenomen. De uitgaven voor het groot onderhoud dekken we uit de daarvoor in het leven geroepen voorzieningen. Jaarlijks storten we eenzelfde bedrag in de voorziening. Dit bedrag moet dan voldoende zijn om al het onderhoud voor groot onderhoud in de toekomst te kunnen uitvoeren.

Voor de investeringen wordt een nieuw krediet aangevraagd en hierop wordt afgeschreven. Het gaat hier om vervangingsinvesteringen. Deze investeringen zijn in het verleden ook geactiveerd. De "oude" kapitaallasten komen te vervallen omdat de oude investering is afgeschreven. Hiervoor in de plaats komen dan de kapitaallasten van de nieuwe vervangingsinvestering.

Op basis van de onderhoudsplannen onderscheiden we de volgende voorzieningen:

- Binnensportaccommodaties
- Buitensportaccommodaties
- Sociaal culturele accommodaties
- Dok6

- Huis van de Gemeente
- Gemeentewerf
- Overige gemeentelijke accommodaties

In onderstaand overzicht zijn de saldi en het verloop van de onderhoudsvoorzieningen in 2023 weergegeven:

Voorzieningen	Beginstand	Storting	Aanwending	Eindstand
Binnensportaccommodaties	375.377	90.000	106.529	358.848
Buitensportaccommodaties	279.614	110.000	11.400	378.214
Sociaal culturele accommodaties	255.616	35.000	29.648	260.968
DOK6	115.406	37.000	18.151	134.255
Huis van de gemeente	450.095	56.000	67.299	438.796
Gemeentewerf	139.330	28.000	14.389	152.941
Overige gemeentelijke gebouwen	145.165	13.000	535	157.630
	1.760.603	369.000	247.951	1.881.652

C Financiering

Inleiding

Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoorden van en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Doelstellingen treasury

In het treasury-statuuat heeft de gemeente zich als doel gesteld:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's.
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido, respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasury-statuuat.

Risicobeheer

Met betrekking tot risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

1. De gemeente mag uitsluitend ten behoeve van de uitoefening van de "publieke taak" leningen aangaan, middelen uitzetten of garanties verlenen.
2. De gemeente kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasury-functie als deze uitzettingen een behoedzaam karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het behoedzame karakter van deze uitzettingen wordt gewaarborgd met de richtlijnen en limieten van de Wet Fido en het treasury-statuuat.
3. Het gebruik van derivaten is toegestaan, maar deze worden uitsluitend toegepast ter beperking van financiële risico's. Voordat de derivatentransactie wordt afgesloten wordt advies ingewonnen bij een onafhankelijke extern ter zake kundig adviseur.

Bestaande wetgeving

De wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) en de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (Ruddo). Met de invoering Schatkistbankieren is de wet Financiering Decentrale Overheden aangepast en is een ministeriële regeling van kracht.

Invoering Schatkistbankieren voor decentrale overheden

De 'Wijzigingswet financiering decentrale overheden (Fido)' verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Een decentrale overheid behoudt, op basis van de wet Fido, de mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten uit hoofde van de publieke taak. Deelname aan schatkistbankieren verandert daar niets aan.

Aan de hand van bankstanden en liquiditeitsprognoses wordt bepaald in hoeverre geldmiddelen nodig of overtollig zullen zijn. Aan de hand van deze prognoses worden de mogelijkheden van kasgeldleningen optimaal ingezet. In 2023 hoefden we geen overtollige middelen af te storten naar het ministerie van Financiën.

Algemene ontwikkelingen

De toegestane toe te rekenen rente aan de grondexploitatie moet gebaseerd zijn op de daadwerkelijke te betalen rente over het vreemd vermogen. Het is niet toegestaan om rente over het eigen vermogen toe te rekenen aan de grondexploitatie. Het berekende rentepercentage voor de grondexploitatie bedraagt 1,05%.

Rentenotitie

In 2017 is een nieuwe notitie rente gemaakt door de commissie BBV. In deze notitie wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en -baten in de begroting en jaarstukken. Doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelwijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeenten de (verwachte) werkelijke rentelasten opnemen in de begroting en de jaarstukken en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie).

Zowel de commissie BBV als de provincie Limburg adviseert om het onderstaand renteschema op te nemen in de paragraaf financiering van zowel de begroting als de jaarstukken. Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Het renteomslagpercentage voor de berekening van de aan de taakvelden toe te rekenen rente is 0,75%. Dit is gelijk aan het renteomslagpercentage van de begroting 2023.

Renteschema	
De externe rentelasten lange financiering	887.270
De externe rentelasten korte financiering	466.071
-/- Externe rentebaten	132.152
Saldo	1.221.189
-/- Rente doorberekend aan grondexploitatie	30.427
-/- Rente projectfinanciering	48.001
Rentebaat projectfinanciering	48.001
Aan taakvelden toe te rekenen rente	1.190.762
Rente eigen vermogen	-
Rente voorzieningen	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	1.190.762
De aan taakvelden toegerekende rente	1.072.146
Renteresultaat taakveld Treasury	-118.616

Renterisico

Renterisico's worden beheerst door te voldoen aan de kasgeldlimiet en renterisiconorm. De kasgeldlimiet en de renterisiconorm hebben allebei als doel de leningportefeuille van decentrale overheden te behoeden voor een onverantwoord grote gevoeligheid voor rentefluctuaties. Ze stellen dus een grens aan de structuur van de leningen en niet aan de hoogte.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet richt zich hierbij op leningen met een rente typische looptijd van maximaal één jaar. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het totaal van de jaarbegroting en bedraagt 8,5%, ofwel afgerond € 9.731.000. Als het financieringstekort deze limiet structureel overschrijdt dient tot consolidatie van deze "vlottende" schuld te worden overgegaan. We zijn dan verplicht om een langlopende geldlening af te sluiten.

Aangezien de uitgaven en inkomsten niet geheel op elkaar aansluiten gedurende het dienstjaar is het noodzakelijk om kasgeldleningen af te sluiten. Op 31 december 2023 hadden we nog een kasgeldlening openstaan van € 9.000.000. Deze is op 4 januari 2024 afgelost.

Kasgeldlimiet 2023	9.731.000
Gemiddelde netto vlottende schuld	
1 ^e kwartaal 2023	14.531.316
2 ^e kwartaal 2023	14.776.982
3 ^e kwartaal 2023	15.084.547
4 ^e kwartaal 2023	12.509.767

In alle kwartalen is de kasgeldlimiet overschreden. In de laatste twee kwartalen bleven we ruim onder het kasgeldlimiet. Hierdoor hebben we op 18 december 2023 een nieuwe langlopende geldlening afgesloten van € 12.000.000 voor 10 jaren tegen een rentepercentage van 2,987%.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een instrument voor beheersing van risico's op lange termijn. De renterisiconorm geeft het maximumbedrag aan van het deel van de langlopende schuld waarover een renteaanpassing plaats kan vinden. Het doel is om spreiding aan te brengen in de rentetermijnen van de langlopende schuld en zo de invloed van een eventuele rentestijging niet te groot te laten zijn. Door binnen de renterisiconorm te blijven zal de invloed van een eventuele rentestijging op de exploitatie beperkt blijven. De renterisiconorm is vastgesteld op een percentage van 20% van het begrotingstotaal.

Voor 2023 bedraagt de renterisiconorm van de gemeente Peel en Maas **€ 22.754.000**

Overzicht 'renterisico en -norm'	2023	2024	2025	2026
Renteherzieningen langlopende leningen o/g	0	0	0	1.225.701
Aflossingen	10.106.531	9.349.125	8.259.956	8.272.402
Totaal renterisico	10.106.531	9.349.125	8.259.956	9.498.103
Renterisiconorm	22.754.000			
Ruimte binnen renterisiconorm	12.647.469			

Verstrekte geldleningen

De gemeente Peel en Maas heeft uit hoofde van haar publieke taak bepaalde langlopende geldleningen verstrekt.

Onderstaand is weergegeven welk soort leningen zijn verstrekt:

	Restantschulden ultimo jaar			
	2023	2024	2025	2026
Leningen aan woningbouwcorporatie	2.131.357	1.992.446	1.850.911	1.706.677
Leningen aan NLW	1.700.000	1.700.000	1.700.000	1.700.000
Leningen aan verenigingen en organisaties	2.024.954	1.938.965	1.853.196	1.771.796
Leningen aan deelnemingen	1.898.522	1.898.522	1.898.522	1.898.522
Totaal	7.754.833	7.529.933	7.302.629	7.076.995

Opgenomen geldleningen

De gemeente Peel en Maas heeft verschillende langlopende geldleningen opgenomen. Veruit de meeste leningen zijn afgesloten bij de BNG. De rentekosten van de opgenomen geldleningen bedroegen in 2023 € 887.270. Het gemiddelde rentetarief in 2023 bedroeg 1,19%.

De restantschulden zullen zich voor de bestaande lening portefeuille als volgt ontwikkelen:

	Restantschulden ultimo jaar			
	2023	2024	2025	2026
Opgenomen leningen	80.093.653	70.809.406	62.549.449	54.277.047

Koersrisico's

De gemeente beperkt de koersrisico's op uitzettingen uit hoofde van treasury, door uitsluitend de volgende producten te hanteren: rekening-courant, spaarrekening, daggeld, deposito's, obligatiefondsen en garantieproducten. Daarbij geldt altijd de hoofdsomgarantie.

Valutarisico's

Valutarisico's worden in de gemeente uitgesloten door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in euro's.



Omschrijving	2022	2023
	x € 1000,-	x € 1000,-
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	10.764	5.207
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	6.520	6.846
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	3.424	2.350
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	10.344	15.843
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	5.924	8.525
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	1.383	944
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	2.772	2.294
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	3.239	3.708
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	585	601
10 Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten		
11 Verkoop van effecten: a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee) b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	<input type="radio"/> ja <input checked="" type="radio"/> nee	<input type="radio"/> ja <input checked="" type="radio"/> nee
Berekend EMU-saldo	17.553	8.842

D Bedrijfsvoering

Wij zijn een gemeente die bijdraagt aan het goede leven in Peel en Maas. Dat is de missie die de raad bekrachtigde met de vaststelling van de Kaderstelling op het thema 'Bestuur, Communicatie en Dienstverlening'. Om deze ambitie te realiseren is een organisatie met kwaliteiten nodig.

Dit houdt in dat:

- we een rolzuiwere organisatie zijn, die stoelt op waardevolle bewegingen in de samenleving en daar waar nodig op aanvult;
- we een gezonde, ontwikkelgerichte en dienstverlenende organisatie zijn die grip heeft op haar bedrijfsvoering en waarin leren een tweede natuur is;
- we een organisatie zijn die een sterk collectief vormt waarin medewerkers goed werk met elkaar leveren.

We zijn een organisatie die veel taken zelf uitvoert en groot belang hecht aan integraal werken en korte lijnen tussen beleid, uitvoering en bedrijfsvoering. Verantwoordelijkheden liggen laag in de organisatie. We zijn kritisch naar onze eigen organisatie en blijven zoeken naar kostenbesparing/efficiency zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit. Overigens moeten we als organisatie wel telkens de balans zoeken tussen enerzijds het zijn van een compacte wendbare organisatie en anderzijds de ambities en taken van onze gemeente.

Bedrijfsvoeringsmiddelen

Om de organisatie goed te laten functioneren zijn verschillende zaken van belang. Goede huisvesting, goede digitale ondersteuning, opleidingsmogelijkheden, etc.

Het Huis van de Gemeente blijft de basis waarin onze medewerkers een solidaire werkgemeenschap vormen, en samen leren en ontwikkelen. Daarnaast bieden we de medewerkers de mogelijkheid om, als het werk het toelaat, gedeeltelijk thuis te werken.

Onderstaand een overzicht van een aantal kostenposten in relatie tot bedrijfsvoering.

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
Salariskosten	27.095.551	24.010.617
Kosten inhuur personeel	2.203.351	1.927.960
Opleidingskosten	246.877	226.615
Huisvestingskosten (incl. gemeentewerf)	1.824.142	1.337.531
ICT kosten	2.725.568	2.507.780
Tractie	623.750	555.627

Meer inzicht in de specifieke kosten voor bedrijfsvoering van de gemeente zijn opgenomen in hoofdstuk 1 bij de indicatoren.

Verantwoording integriteitsbeleid 2023

Met ingang van 2020 is de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in werking getreden. Hierin is opgenomen dat voortaan een verantwoording met betrekking tot het uitvoeren van het integriteitsbeleid wordt vereist en deze jaarlijks openbaar gemaakt moet worden.

In 2020 is er door het adviesbureau Necker van Naem een kwetsbaarheidsscan integriteit uitgevoerd. De overkoepelende bevindingen waren positief. In Peel en Maas zijn er weinig integriteitsincidenten. Op integriteitsvlak zijn de belangrijke fundamenten aanwezig en de integriteitsorganisatie is goed ingericht.

Peel en Maas geeft veel aandacht aan interactie tussen medewerkers in het kader van integriteit, bijvoorbeeld door het in eigen beheer uitvoeren van een integriteitsspel. Door de coronamaatregelen en de verplichting tot thuiswerken is dit spel in 2021 en 2022 niet tot uitvoering gebracht. In 2023 is hier weer mee gestart. Alle nieuwe medewerkers spelen het spel in het kader van de onboarding en ook op teamniveau wordt het spel aangeboden.

Het integriteitsbeleid en de daarbij behorende documenten zijn opgesteld in 2013. Als gevolg van relevante wetsontwikkelingen zoals de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren, de Ambtenarenwet en de EU-richtlijn met betrekking tot de bescherming van klokkenluiders, zijn alle relevante documenten in 2023 opnieuw tegen het licht gehouden. Dit heeft geresulteerd in een actualisatie van:

1. Het integriteitsbeleid;
2. De regeling melden vermoeden misstand;
3. De gedragscode integriteit;
4. Het uitvoeringsbesluit ambtseed- of belofte.

De ambtseed/belofte is een belangrijk onderdeel van het integriteitsbeleid. Ook in 2023 hebben nieuwe medewerkers in gezamenlijke bijeenkomsten ten overstaan van de burgemeester en de gemeentesecretaris de eed of belofte afgelegd. Naast de onderlinge kennismaking is het onderwerp integriteit in deze bijeenkomsten verdiepend besproken.

Verantwoording informatieveiligheid 2023

Jaarlijks dient er een horizontale verantwoording over informatieveiligheid aan het college van burgemeester en wethouders en het gemeentebestuur plaats te vinden door middel van een jaarverslag. We hebben ervoor gekozen om het Jaarverslag informatieveiligheid te integreren in deze paragraaf bedrijfsvoering, omdat informatieveiligheid onderdeel uitmaakt van de bedrijfsvoering. De informatieveiligheid wordt continu gemonitord en verantwoording wordt afgelegd door middel van de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) zelfevaluatie.

Het college van burgemeester en wethouders legt met een collegeverklaring de verantwoording af over geselecteerde informatiebeveiligingsnormen inzake DigiD en Suwinet. De collegeverklaring is een uitzonderingsrapportage: er wordt uitgegaan van het voldoen aan de onderliggende normenkaders. Als er sprake is van een tekortkoming, dan wordt dit aangegeven in de collegeverklaring. Vervolgens worden de onderdelen DigiD en Suwinet nog door een onafhankelijke auditor gecontroleerd en beoordeeld met een Assurance verklaring. Het college heeft in de verklaring aangegeven dat de beoogde en ingerichte beheersingsmaatregelen van de gemeente Peel en Maas op 31 december 2023 voldoen aan de normen van Suwinet.

Daarnaast steken we veel tijd in de 'bewustwording' van de medewerkers en zijn we voortdurend bezig met het toetsen en verbeteren van onze infrastructuur. Zo zorgen we voor het op orde hebben van onze informatieveiligheid en het waarborgen van de privacy van onze inwoners.

Op 14 december 2023 heeft de gemeente Peel en Maas de zelfevaluatie ingeleverd bij de landelijke toezichthouders. Inmiddels zijn deze akkoord en geüpload in ENSIA. Voor 1 mei 2024 wordt dit gecontroleerd en geauditeerd. Daarover ontvangen we in de loop van 2024 het resultaat.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 1 januari 2023 is een wetswijziging van kracht waardoor het college van B&W een uitspraak moet doen over de rechtmatigheid van het (financiële) handelen van de gemeente over het boekjaar 2023. Die verklaring gaat specifiek over een drietal criteria die ook met name zijn benoemd in de financiële verordening. Het betreft :

- Begrotingscriterium
Passen de uitgaven binnen de door de raad geautoriseerde begroting?
- Voorwaardencriterium
Is bij financiële beheershandelingen gehandeld in overeenstemming met de wet- en Regelgeving?
- Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium
Zijn voldoende waarborgen getroffen om misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet- en regelgeving te voorkomen?

De accountant controleert de getrouwheid van de jaarstukken (geven de cijfers een juist beeld van de werkelijkheid?) maar toetst ook of de basis van de rechtmatigheidsverklaring van het college correct en volledig is.

Zeer recentelijk is gebleken dat de invoering van de wet op de rechtmatigheid nog niet definitief kan worden gemaakt. Er moet nog een positief advies van de nationale rekenkamer worden

afgegeven maar deze heeft nog aanvullende vragen gesteld. Daardoor kan de wet voor wat de betreft het controlejaar 2023 niet meer definitief worden. Het gevolg is dat de accountant uiteindelijk ook over 2023 nog een verklaring over de rechtmatigheid moet afgeven over de baten en lasten die samenhangen met specifieke uitkeringen naast de verklaring die het college (mede op basis van onze eigen verordeningen) verplicht is op te nemen.

Wij zijn ons bewust van het risico dat er gefraudeerd kan worden. Daarom hebben we beheersmaatregelen genomen die dit specifieke risico minimaliseren:

- Maatregelen gericht op houding en gedrag van medewerkers zoals het afleggen van een ambtseed of -gelofte, uitvoeren van integriteitsonderzoeken bij bestuurders, een vastgestelde integriteitscode en de aanwezigheid van vertrouwenspersonen.
- Maatregelen die ongewenst gedrag voorkomen zoals functiescheidingen in onze processen, periodieke (verbijzonderde) interne controles, aandacht voor informatieveiligheid.
- Specifieke fraude-risico analyses op processen met specifieke onderdelen waar misbruik of oneigenlijk gebruik een expliciet risico is. Op die onderdelen zijn nog specifieke/aanvullende beheersmaatregelen getroffen die het risico van misbruik of oneigenlijk gebruik minimaliseren.

In 2023 zijn geen gevallen van misbruik of oneigenlijk gebruik vanuit de eigen organisatie naar voren gekomen.

In de financiële verordening en het controleprotocol is opgenomen wanneer er sprake is van (on)rechtmatigheid en over welk soort afwijkingen gerapporteerd moet worden aan de gemeenteraad.

Er is een grens gesteld van 1% van de totale lasten uit de jaarrekening. Afgerond komt dat neer op een bedrag van € 1.200.000. Als de fouten die blijken uit de toetsing van de rechtmatigheid (begrotingscriterium, voorwaardencriterium en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium) groter zijn dan de grens van 1% (in dit geval € 1.200.000) is er sprake van onrechtmatigheid. Afwijkingen die groter zijn dan € 50.000 moeten in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht.

Uit de uitgevoerde (steekproef)controles en de afstemming met de accountant blijkt dat er, behalve een acceptabele begrotingsoverschrijding, geen fouten of onzekerheden zijn m.b.t. de rechtmatigheid dus is de conclusie dat de in de jaarrekening opgenomen baten en lasten voldoen aan de eisen van de rechtmatigheid zoals beschreven in de financiële verordening en er geen specifieke fouten of onzekerheden zijn waarover gerapporteerd moet worden in de paragraaf bedrijfsvoering.

E Verbonden partijen

Onder verbonden partijen worden verstaan deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft en waarbij de participaties zijn gericht op de behartiging van het publieke belang.

De verbonden partijen worden volgens artikel 15 van het BBV onderverdeeld in:

- Gemeenschappelijke regeling
- Vennootschappen en coöperaties
- Stichtingen en verenigingen
- Overige verbonden partijen

De gemeente Peel en Maas kent de volgende verbonden partijen:

Gemeenschappelijke regelingen

- Werkvoorzieningschap Noord-Limburg West (NLW)
- Belastingssamenwerking gemeenten en waterschappen (BSGW)
- Modulair Gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Limburg Noord (MGR SDLN)
- Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz
- Veiligheidsregio Limburg Noord (VRLN)
- Gemeenschappelijke regeling RUD Limburg Noord (GR RUD LN)
- Maasveren Limburg-Noord

Vennootschappen en coöperaties

- Gemeente Helden Holding BV
- Nazorg (bodemzorg) Limburg BV

In het besturingskompas is opgenomen dat we als gemeente alleen effectief kunnen werken aan onze ambitie om bij te dragen aan het goede leven wanneer we dit samen met (groepen) inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden doen. We werken dan als organisatie samen met andere organisaties.

De gemeente gaat niet over tot de oprichting van of de deelneming in een verbonden partij, tenzij op deze wijze een publiek belang wordt behartigd dat niet op een andere wijze tot stand kan worden gebracht. De voorkeur heeft de publiekrechtelijke organisatie, omdat deze meer accent op de democratische controle en verantwoording heeft dan een privaatrechtelijke organisatie. Het aangaan van een verbonden partij is afhankelijk van de vraag of het doelmatig en doeltreffend is om de publieke belangen te dienen. De toetsingscriteria ten aanzien van het wel of niet aangaan van een samenwerking zijn als volgt:

- er dient sprake te zijn van een publiek belang;
- dit belang kan niet volledig door de gemeente zelf worden uitgevoerd;
- de taken in het kader van dit belang kunnen niet uitbesteed worden of door marktpartijen uitgevoerd worden.

Daarnaast zijn er enkele aanvullende uitgangspunten opgesteld:

- De gemeente gaat geen toekomstige 50-50 zeggenschapsverhoudingen aan met externe partners wanneer de gemeente garant staat voor eventuele tekorten.
- Wanneer een samenwerking wordt aangegaan worden op voorhand eenduidige en adequate formele afspraken gemaakt tussen betrokken partijen, met name omtrent de rolverdeling, communicatie en informatievoorziening.
- Onnodige financiële verbondenheid van grootschalige projecten wordt vermeden.
- Bij grootschalige (regionale) evenementen zal expliciet een afwikkelingsfase worden beschreven en in tijd worden weggezet.

De organisaties Enexis B.V. en aanverwante deelnemingen (voormalige Essent) en de BNG, waar de gemeente Peel en Maas weliswaar aandeelhouder is, zijn niet opgenomen omdat het bestuurlijk belang dat Peel en Maas heeft op basis van het aantal aandelen te verwaarlozen is. Het financiële belang met betrekking tot deze organisaties beperkt zich tot het bedrag van de aandelen. Op de dividendpolitiek van deze organisaties kan de gemeente Peel en Maas nagenoeg geen invloed uitoefenen gezien het gering aantal aandelen. Enexis B.V. en de BNG worden dan ook door de gemeente Peel en Maas niet gezien als een verbonden partij.

Op de volgende pagina's wordt een nadere toelichting gegeven per verbonden partij.

Naam:	Werkvoorzieningsschap Noord-Limburg West (NLW)									
Vestigingsplaats:	Venray									
Gemeentelijke visie:	Het werkvoorzieningsschap moet op adequate en doelmatige wijze de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) verzorgen namens de gemeente Peel en Maas.									
Doelstelling:	De doelstelling van de organisatie is om samen met de andere deelnemers (gemeente Venray en Horst aan de Maas) WSW-geïndiceerden een passende (WSW) dienstbetrekking aan te bieden. (Gerelateerd aan thema 2 Sociaal domein)									
Reden deelneming:	Uit efficiencyoogpunt is de deelneming aan de gemeenschappelijke regeling gunstiger dan het zelfstandig uitvoeren van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).									
Activiteiten / prestaties:	Het werkvoorzieningsschap voert de volgende taken uit: <ul style="list-style-type: none"> - Regiefunctie c.q. opdrachtgever voor de uitvoering WSW. - Houder van de aandelen in de NLW groep NV en het uitoefenen van de zeggenschapsrechten in de algemene vergadering van aandeelhouders. 									
Organisatie bestuurlijk belang:	Werkvoorzieningsschap Noord-Limburg West is een gemeenschappelijke regeling die bestaat uit de gemeenten Horst aan de Maas, Peel en Maas en Venray.									
Eigen – en vreemd vermogen	De saldi van het eigen en vreemd vermogen van het Werkvoorzieningsschap Noord-Limburg West bedragen: <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: center;">31-12-2022 Jaarrekening 2022</th> <th style="text-align: center;">31-12-2023 Jaarrekening 2023</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td style="text-align: center;">38.000</td> <td style="text-align: center;">67.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td style="text-align: center;">5.571.000</td> <td style="text-align: center;">6.081.000</td> </tr> </tbody> </table>		31-12-2022 Jaarrekening 2022	31-12-2023 Jaarrekening 2023	Eigen vermogen	38.000	67.000	Vreemd vermogen	5.571.000	6.081.000
	31-12-2022 Jaarrekening 2022	31-12-2023 Jaarrekening 2023								
Eigen vermogen	38.000	67.000								
Vreemd vermogen	5.571.000	6.081.000								
Resultaat verbonden partij:	Het exploitatieresultaat van de gemeenschappelijke regeling over 2023 bedraagt: € 29.000 positief.									
Gemeentelijk aandeel in de kosten:	Naast de reguliere gemeentelijke bijdrage van betaalt Peel en ook de rijkssubsidie WSW (onderdeel van de Participatiewet) door aan NLW. Aan NLW NV wordt jaarlijks een bijdrage in het (verwachte) exploitatietekort betaalt. Voor het jaar 2023 betreft dat de volgende bedragen: Reguliere bijdrage: € 168.123 Doorbetaling rijkssubsidie WSW: € 6.010.355 Bijdrage aan exploitatietekort NLW NV: € 447.231									

*Risico's en
weerstandspostie:*

Het Werkvoorzieningsschap Noord-Limburg West heeft een 100% deelneming in de NLW Groep NV. De waardering van die deelneming is gebaseerd op de omvang van het eigen vermogen + de stille reserves van de NLW Groep NV. Wanneer het eigen vermogen + de stille reserves van de NLW groep NV structureel lager blijken dan de deelneming bij het werkvoorzieningsschap dan zal afwaardering volgen. Het afwaarderen van de deelneming zal nadelige gevolgen voor de deelnemende gemeenten aan het werkvoorzieningsschap Horst aan de Maas, Venray en Peel en Maas.

Er is besloten dat het eigen vermogen van de NLW groep NV minimaal € 1 miljoen moet bedragen. Wanneer het eigen vermogen onder dat minimum dreigt te komen zullen de gemeenten Venray, Horst aan de Maas en Peel en Maas aanvullende bijdrages verstrekken (in de gemeentelijke begroting van Peel en Maas is hiermee al rekening gehouden bij de bepaling van het weerstandsvermogen). Op dit moment is afwaardering van de deelneming niet nodig.

Met betrekking tot NLW NV geldt specifiek een risico dat de exploitatieresultaten nadeliger zijn dan in de prognoses aangegeven. Daardoor zal mogelijk een aanvullende gemeentelijke bijdrage nodig zijn. Dit wordt altijd in relatie tot het benodigde weerstandsvermogen beoordeeld. In de bepaling van het gemeentelijk weerstandsvermogen wordt dit risico meegenomen.

Toekomstperspectief:

De in 2020 vastgestelde koers/visie blijkt door verschillende omstandigheden niet meer realistisch. Daarom wordt door gemeenten een nieuwe strategie ontwikkeld hoe we er voor kunnen zorgen dat iedereen passend en waardevol mee kan doen in de maatschappij. De (toekomstige) rol van NLW wordt in dit onderzoek meegenomen.
In de begroting van Peel en Maas zijn voorzichtigheidshalve de bijdragen gebaseerd op exploitatietekorten van € 1,9 miljoen.

Naam: **Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)**

Vestigingsplaats: Roermond

Gemeentelijke visie: BsGW moet op adequate en doelmatige wijze de heffing en inning van de gemeentelijke belastingen (afvalstoffenheffing, rioolheffing, OZB en verblijfs- en forensenbelasting) verzorgen namens de gemeente Peel en Maas.

Doelstelling: BsGW behartigt als uitvoeringsorganisatie van de deelnemende gemeenten en waterschappen de zorg voor het volledig, tijdig, rechtmatig, juist en doelmatig heffen en innen van de lokale belastingen. BsGW werkt daarbij tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/ prestatie verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening. *BsGW heeft een relatie met programma 1.2 beheer leefomgeving en het onderdeel algemene dekkingsmiddelen (belastingen) uit de gemeentelijke begroting.*

Reden deelneming: Uit efficiencyoogpunt is het heffen en innen van lokale belastingen via BsGW voordeliger dan het zelf uitvoeren van die taken.

Activiteiten/prestaties: BsGW verzorgt de heffing en inning van de lokale belastingen (afvalstoffenheffing, rioolheffing, OZB, verblijf- en forensenbelasting) namens de gemeente Peel en Maas.

Organisatie bestuurlijk belang: BsGW is een gemeenschappelijke regeling bestaande uit
Waterschappen:
Waterschap Limburg
Gemeenten:
Venlo Bergen
Nederweert Roermond
Beek Leudal
Nuth Maasgouw
Echt-Susteren Roerdalen
Peel en Maas Stein
Brunssum Heerlen
Landgraaf Onderbanken
Simpelveld Voerendaal
Maastricht Sittard-Geleen
Weert Eijsden-Margraten
Schinnen Valkenburg aan de Geul
Meerssen Vaals
Gulpen-Wittem Beesel
Gennep Kerkrade
Mook en Middelaar

Eigen – en vreemd vermogen: De saldi van eigen en vreemd vermogen bedragen:

	31-12-2022 Jaarrekening 2022	31-12-2023 Jaarrekening 2023
Eigen vermogen	1.982.000	PM
Vreemd vermogen	8.199.000	PM

<i>Resultaat verbonden partij:</i>	Het verwachte resultaat van BsGW over 2023 is -/- € 1.309.000.
<i>Gemeentelijk aandeel in de kosten:</i>	Voor 2023 is de reguliere gemeentelijke bijdrage van Peel en Maas € 755.643 (excl. BTW).
<i>Risico's en weerstandspositie:</i>	Afgelopen jaren hebben de deelnemers aan BsGW aanvullende bijdrages gedaan waarmee het (negatieve) eigen vermogen is aangevuld tot het benodigde weerstandsvermogen. Ook in de toekomst moeten deelnemers eventuele tekorten op het weerstandsvermogen aanvullen.

Naam:	Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Limburg-Noord (MGR SDLN)
Vestigingsplaats:	Venlo
Gemeentelijke visie:	De MGR SDLN behartigt de belangen van de deelnemers ten aanzien van uitvoerende taken binnen het sociaal domein. (Gerelateerd aan thema 2 Sociaal domein)
Doelstelling:	<p>Tot 2022 kende de MGR SDLN één module: 'Opdrachtgeven in het sociaal domein'. Daarbinnen worden de volgende taken uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - initiële inkoop; - contracteren (uitvoeren van inkooptrajecten); - contractbeheer; - leveranciersmanagement (monitoring); - voorfinancieren bovenregionale functies. <p>Vanaf 2022 is een 2^e module toegevoegd aan de MGR SDLN en dat betreft 'Beschermd wonen, Maatschappelijke opvang en bemoeizorg & preventie' waaraan ook de gemeenten uit Midden Limburg deelnemen. Binnen deze module administreert en bewaakt de MGR de regionale begroting voor Beschermd wonen en maatschappelijke opvang.</p>
Reden deelneming:	Voor de inkoop van bepaalde bovenlokale en bovenregionale diensten is regionale samenwerking verplicht. Voor de andere inkoop binnen het sociaal domein is er vooral efficiencywinst te behalen door de regionale samenwerking.
Organisatie bestuurlijk belang:	<p>Aan de MGR SDLN nemen de volgende gemeenten deel:</p> <p>Module 1: Opdrachtgeven in het sociaal domein:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beesel - Bergen - Gennep - Horst aan de Maas - Peel en Maas - Venlo - Venray <p>Module 2: Beschermd wonen, Maatschappelijke opvang en bemoeizorg & preventie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beesel - Bergen - Gennep - Horst aan de Maas - Peel en Maas - Venlo - Venray - Roermond - Leudal - Maasgouw - Echt – Susteren - Roerdalen - Nederweert - Weert

*Eigen – en
vreemd vermogen:*

De saldi van eigen en vreemd vermogen bedragen:

	31-12-2022 Jaarrekening 2022	31-12-2023 Jaarrekening 2023
Eigen vermogen	60.000	275.000
Vreemd vermogen	10.583.612	10.217.836

Resultaat verbonden partij:

Het verwachte resultaat over 2023 is € 0.

Gemeentelijk aandeel:

Peel en Maas is één van de 7 deelnemende gemeenten in module 1. In module 2 nemen ook de gemeenten uit Midden Limburg deel en zijn in totaal 14 deelnemers. Er geldt een gewogen stemverhouding op basis van inwoneraantallen waarbij een gekwalificeerde meerderheid moet instemmen om tot een besluit te komen.

De totale gemeentelijke bijdrage van Peel en Maas voor 2023 bedraagt € 361.066 (exclusief BTW).

Deze bijdrage is opgenomen in programma 2.2 Zorg en ondersteuning.

Risico's en weerstandspositie:

Het eigen vermogen van de MGR is € 0 en daardoor is de weerstandspositie minimaal. Dat betekent dat eventuele tekorten ten laste komen van de deelnemers.

Naam: **Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz**

Gemeentelijke visie + doelstelling: Gemeenten organiseren gezamenlijk de aanpak van het doelgroepenvervoer in Limburg en hebben de ambitie om het doelgroepenvervoer toekomstbestendig te organiseren met een nadrukkelijke aansluiting op het openbaar vervoer. De basis hiervan staat in twee, door alle gemeenten vastgestelde, regionale visies van Zuid-, Noord- en Midden-Limburg.
Gerelateerd aan programma 2.2 Zorg en ondersteuning.

Organisatie bestuurlijk belang: Aan de gemeenschappelijke regeling Omnibuzz nemen 32 Limburgse gemeenten deel die allemaal een zetel hebben in het algemeen bestuur.

Eigen – en vreemd vermogen: De saldi van eigen en vreemd vermogen bedragen

	31-12-2022 Jaarrekening 2022	31-12-2023 Jaarrekening 2023
Eigen vermogen	4.421.663	3.005.099
Vreemd vermogen	1.977.411	4.490.067

Resultaat verbonden partij: Het verwachte resultaat voor 2023 is € 2.069.855 positief.

Gemeentelijk aandeel: Naast de vervoerskosten dragen gemeenten volgens een verdeelsleutel bij aan de kosten voor planning, regie en bedrijfsvoering. De gemeentelijke bijdrage van Peel en Maas bedraagt in 2023 € 591.538.
Opgenomen onder programma 2.2 Zorg en ondersteuning.

Risico's en weerstandspositie: Op 31-12-2023 is het weerstandsvermogen conform de jaarrekening 2023 van Omnibuzz boven de norm dat op basis van de risico-inventarisatie aanwezig moet zijn.

Naam: Veiligheidsregio Limburg Noord (VRLN)

Vestigingsplaats: Venlo

Gemeentelijke visie en doelstelling

De Veiligheidsregio Limburg-Noord vervult een coördinerende en uitvoerende rol op het gebied van veiligheid, gezondheid en verschillende specifiek bepaalde onderwerpen. Het uitgangspunt is dat door het onderbrengen van die bepaalde taken bij de Veiligheidsregio efficiency voordelen behaald kunnen worden.

De Veiligheidsregio Limburg-Noord geeft vorm en inhoud aan intergemeentelijke samenwerking op de schaal van Noord- en Midden-Limburg en heeft tot doel:

1. De behartiging van de belangen van de gemeenten en hun ingezetenen op het gebied van:
 - a) de brandweezorg;
 - b) de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen;
 - c) de rampenbestrijding en crisisbeheersing;
 - d) het bevorderen van de multidisciplinaire uitvoering van de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de bestrijding van zware ongevallen;
 - e) het bevorderen van een samenhangend integraal veiligheidsbeleid in de regio.

Gerelateerd aan programma 5.1 Integrale veiligheid.

2. De behartiging van die taken die door de wet- en regelgeving aan gemeenten zijn toegekend op het gebied van collectieve preventie volksgezondheid en maatschappelijke zorg. En waarvoor samenwerking tussen gemeenten op de schaal van de regio uit het oogpunt van verhoging van efficiency en effectiviteit wordt vereist.

Gerelateerd aan programma 2.2 Zorg en ondersteuning.

Reden deelneming:

Uit efficiency overwegingen en door bestuurlijke duidelijkheid is ervoor gekozen alle taken waarbij de gemeente wil of moet samenwerken met andere gemeenten onder te brengen bij één organisatie.

Organisatie bestuurlijk belang:

Het aantal deelnemers aan de Veiligheidsregio Limburg-Noord bestaat uit 15 gemeenten. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten. Deze hebben ieder 1 stem.

Eigen- en vreemd vermogen:

De saldi van eigen en vreemd vermogen bedragen:

	31-12-2022 jaarrekening	31-12-2023 Concept jaarrekening
Eigen vermogen	6.551.000	8.014.000
Vreemd vermogen	32.793.000	32.363.000

- Resultaat verbonden partij:* Het positieve resultaat voor 2023 bedraagt € 1.948.000. Het resultaat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door incidentele voordelen.
- Gemeentelijk aandeel:* De gemeentelijke bijdrage was in 2023 € 5.117.885.
- Risico's en weerstandspositie:* Vanuit de risico-inventarisatie is een benodigd weerstandsvermogen (vrije reserves) becijferd van € 1.250.000. Op dit moment is het weerstandsvermogen voldoende (€ 2.010.000) en hoeft er geen extra bijdrage meer betaald te worden voor het aanvullen van het weerstandsvermogen. De Veiligheidsregio maakt op geregelde tijden gedurende een dienstjaar een doorrekening van het resultaat. Dit om het risico op een afwijkend resultaat bij de jaarstukken zoveel mogelijk te voorkomen.
- Toekomstperspectief:* De begroting 2023 was gebaseerd op het beleidsplan voor de periode 2020- 2023. De maatschappelijke thema's gezondheid en veiligheid zijn aan verandering onderhevig. Nieuwe of veranderde wet- en regelgeving, verschuiving in taken tussen lokale en landelijke overheid, veranderende samenstelling van de bevolking, veranderende waarden en normen, verschuiving van risico's en verdergaande digitalisering. Deze veranderingen hebben invloed op het werk van de Veiligheidsregio in beide thema's.
- Het is belangrijk om regelmatig te bekijken of de veiligheidsregio nog bezig is met de juiste zaken, of de kwaliteit op niveau is en of taken efficiënt worden uitgevoerd. Vandaar dat in 2021/2022 een kerntakendiscussie was.
- Wat de brandweer betreft is de conclusie dat de (voornamelijk wettelijke) taken met de visie Brandweer 2030 goed zijn belegd. De veranderingen zijn in gang gezet en vragen de komende periode de nodige aandacht, ook in de interactie tussen gemeenten en Veiligheidsregio.
- Voor wat betreft de gezondheid kunnen de besprekingen die gestart zijn rondom het manifest "Naar gelijke kansen op Gezondheid!" komende jaren nieuwe inzichten opleveren over het gewenste takenpakket.

<i>Naam:</i>	Gemeenschappelijke Regeling RUD Limburg-Noord (GR RUD LN)									
<i>Vestigingsplaats:</i>	Roermond									
<i>Gemeentelijke visie en doelstelling:</i>	<p>De GR RUD LN is een innovatieve, slagvaardige en efficiënte organisatie, die bijdraagt aan de verbetering van de kwaliteit, gezondheid en veiligheid van de leefomgeving en aan de verbetering van de dienstverlening aan burgers en bedrijven. De deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de kwaliteit van dienstverlening aan burgers, bedrijven en belanghebbenden te verbeteren bij de uitvoering van VTH-taken; 2. de kwaliteit, veiligheid en gezondheid van de leefomgeving te verbeteren. 									
<i>Reden deelneming:</i>	De Gemeenschappelijke Regeling Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord is per 1 januari 2018 van kracht. Het doel van deze regeling was en is om samen met de deelnemers (1) de kwaliteit van dienstverlening aan burgers, bedrijven en belanghebbenden te verbeteren bij de uitvoering van VTH-taken en (2) de kwaliteit, veiligheid en gezondheid van de leefomgeving te verbeteren.									
<i>Organisatie bestuurlijk belang:</i>	<p>Aan de GR RUD LN nemen de volgende partijen deel:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Provincie Limburg <p>Gemeenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Beesel -Bergen -Echt-Susteren -Gennep -Horst aan de Maas -Leudal -Maasgouw -Mook en Middelaar -Nederweert -Peel en Maas -Roerdalen -Roermond -Venlo -Venray -Weert 									
<i>Eigen en vreemd vermogen:</i>	Het eigen en vreemd vermogen bedraagt:									
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <thead> <tr> <th style="width: 30%;"></th> <th style="width: 35%;">31-12-2022 Jaarrekening 2022</th> <th style="width: 35%;">31-12-2023 Jaarrekening 2023</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 346.000</td> <td>€ 721.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 1.106.000</td> <td>€ 1.673.000</td> </tr> </tbody> </table>		31-12-2022 Jaarrekening 2022	31-12-2023 Jaarrekening 2023	Eigen vermogen	€ 346.000	€ 721.000	Vreemd vermogen	€ 1.106.000	€ 1.673.000
	31-12-2022 Jaarrekening 2022	31-12-2023 Jaarrekening 2023								
Eigen vermogen	€ 346.000	€ 721.000								
Vreemd vermogen	€ 1.106.000	€ 1.673.000								
<i>Resultaat verbonden partij:</i>	Volgens de voorlopige gegevens over 2023 is het resultaat € 382.000 positief.									
<i>Gemeentelijk aandeel:</i>	<p>De gemeentelijke bijdrage van Peel en Maas aan de GR RUD LN bedraagt in 2023: € 122.681</p> <p><i>Deze bijdrage is opgenomen onder programma 1.1 Vitale leefomgeving.</i></p>									

Risico's en weerstandspositie: Er is een uitgebreide risico-inventarisatie uitgevoerd met betrekking tot de GR RUD LN waaruit blijkt dat het niet noodzakelijk is om een eigen weerstandsvermogen op te bouwen.

Toekomstperspectief:

Ontwikkelingen

Het rapport van de commissie van Aartsen (maart 2021) concludeerde dat het stelsel van Omgevingsdiensten beter moet functioneren om ongewenste gevolgen (schade) voor het leefmilieu te voorkomen. Het stelsel van Omgevingsdiensten is hierdoor in beweging gekomen. Alle betrokken partijen, VNG, IPO, de Omgevingsdiensten en 3 ministeries (EZK, IenW, V&J) ontwikkelen samen plannen voor een versterking van het stelsel in de vorm van het Interbestuurlijk Programma (IBP). Daarnaast is de RUD LN zelf proactief aan de slag om "in de geest van het IBP" verbeteringen in onze eigen dienst door te voeren. Hiervoor is het "Plan van aanpak ontwikkeling Omgevingsdienst Noord-Limburg (ODNL)" gemaakt. Het gaat hierin om:

- Uniformiteit in regionaal uitvoeringsbeleid
- Werken volgens de (wettelijke) kwaliteitscriteria
- Verbeteren jaarlijks Uitvoeringsprogramma
- Beter inzicht in de voortgang (monitoring)
- Aansturing versterken en mandaat aanpassen
- Aanpassen gemeenschappelijke regeling

Op 7 juli 2022 heeft het Algemeen Bestuur dit plan vastgesteld en na consultatie van de raden is er een begrotingswijziging doorgevoerd waarmee de incidentele middelen voor de uitwerking van het plan van aanpak over de jaren 2023 en 2024 in de meerjarenbegroting zijn opgenomen. Verder is bij het besluit van 7 juli 2022 aangegeven dat de structurele effecten die uit het plan voortkomen in de begroting 2024 zullen worden opgenomen. Dit is echter nog niet gedaan, hieronder zal dit nader worden toegelicht. Bij de uitvoering van het PVA blijkt nog op een aantal onderdelen verdere uitwerking nodig alvorens verantwoorde en zorgvuldig onderbouwde afwegingen kunnen worden gemaakt over de te volgen koers en de hiervoor benodigde structurele middelen. Het AB van 20 april 2023 heeft hierover een duidelijk signaal afgegeven. Eerst nader onderzoeken/verdiepen /uitwerken en dan pas besluitvorming.

Het Dagelijks Bestuur heeft daarop besloten om het plan nu eerst verder uit te werken en de afwegingen, die nodig zijn om keuzes te maken, beter in beeld te brengen, in nauwe samenwerking met de betrokken medewerkers.

Op 28 maart 2024 heeft het AB het PVA vastgesteld. Dit leidt tot extra incidentele kosten voor de uitvoering van het PVA. Deze kosten zijn deels geraamd in het PVA (€ 3,3 miljoen) en deels P.M. Uit eerdere berekeningen is gebleken dat voor het P.M. deel rekening gehouden kan worden met ca. € 3 miljoen. De gemeente Peel en Maas draagt aan de gemeenschappelijke regeling ca. 8%.

Het PVA leidt uiteindelijk ook tot extra structurele kosten. De begroting van de RUD-LN groeit volgens het PVA naar € 16,5 miljoen wat voor gemeente Peel en Maas leidt tot extra structurele lasten.

Relatie landelijke ontwikkelingen (IBP)

Het landelijk programma voor de versterking van het VTH-stelsel is inmiddels van start gegaan. De resultaten van de 6 deelplannen (pijlerplannen), waaruit het IBP bestaat, komen in de loop van 2023 naar buiten. Voor de Omgevingsdiensten is met name pijler 1 spannend, hoewel natuurlijk alle andere pijlers ook consequenties kunnen hebben.

Pijler 1 gaat over de criteria waaraan Omgevingsdiensten moeten voldoen: de zogenaamde robuustheidscriteria. De staatssecretaris heeft aangegeven voor de zomer deze criteria en de bijbehorende normen te willen vaststellen en houdt er daarnaast rekening mee dat als de criteria niet tijdig gereed zijn, zij dan zelf zal ingrijpen. Niet bekend is wat dit laatste dan inhoudt, maar zeker is dat het Rijk een reductie van het aantal Omgevingsdiensten voorstaat.

Deze ontwikkelingen worden door ons op de voet gevolgd en het kan zijn dat ze consequenties hebben voor de begroting. Mocht dit noodzakelijk blijken dan bestaat er de mogelijkheid om in het najaar een begrotingswijziging voor te stellen.

Naam:	Maasveren Limburg-Noord									
Vestigingsplaats:	Horst aan de Maas									
Gemeentelijke visie:	De Gemeenschappelijke Regeling Maasveren Limburg–Noord moet zorg dragen voor het beheer en de exploitatie van de Maasveren op het grondgebied van de deelnemende gemeenten.									
Doelstelling:	<p>In het kader van de Gemeenschappelijke Regeling Maasveren Limburg-Noord draagt de gemeente Horst aan de Maas als centrumgemeente, in opdracht van de deelnemers aan deze Regeling, er zorg voor dat de belangen van de Maasovergemeenten, elk voor zover het hun grondgebied betreft, worden behartigd op het gebied van onderhoud en vervanging van de vaartuigen Maasveren Limburg-Noord en het onderhoud en beheer van de veerstoepen.</p> <p>Het uitgangspunt bij de exploitatie is:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Handhaven van de continuïteit en kwaliteit van alle vijf Maasveren - Zo ruim mogelijke vaartijden - Zo laag mogelijke tarieven - Borging van veiligheid <p><i>(Gerelateerd aan programma 1.2 Beheer vitale leefomgeving)</i></p>									
Reden deelneming:	Om de continuïteit en kwaliteit van alle vijf Maasveren te handhaven.									
Organisatie bestuurlijk belang:	De deelnemende gemeenten in de Gemeenschappelijke Regeling Maasveren Limburg–Noord zijn Horst aan de Maas, Venlo, Beesel en Peel en Maas. Er is ten minste één maal per jaar portefeuillehouderoverleg. Dit overleg bestaat uit de verantwoordelijk portefeuillehouders Veren van de deelnemende gemeenten. Voorzitter van het overleg is de portefeuillehouder van de centrumgemeente Horst aan de Maas.									
Eigen- en vreemd vermogen:	<p>De saldi van eigen en vreemd vermogen bedragen:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>31-12-2022 Cf. jaarrekening</th> <th>31-12-2023 Cf. jaarrekening</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>2.004.753</td> <td>2.055.227</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table> <p>(concept, vaststelling verwacht juni 2024)</p>		31-12-2022 Cf. jaarrekening	31-12-2023 Cf. jaarrekening	Eigen vermogen	2.004.753	2.055.227	Vreemd vermogen	0	0
	31-12-2022 Cf. jaarrekening	31-12-2023 Cf. jaarrekening								
Eigen vermogen	2.004.753	2.055.227								
Vreemd vermogen	0	0								
Resultaat verbonden partij:	<p>Het concept-resultaat over 2023 is € 50.474 voordelig Het begroot resultaat na wijziging is € -/- 52.198 Verschil tussen begroot en werkelijk is € 102.672 voordelig</p>									
Absoluut en relatief belang:	De gemeenteraden van de 4 deelnemers stellen jaarlijks vóór 1 juli, voorafgaand aan het jaar waarvoor deze geldt, de begroting vast.									

Resultaat verbonden partij

Uitgangspunt is een kostendekkende exploitatie van de vijf Maasveren gezamenlijk. Eventuele overschotten worden in de algemene reserve gestort, eventuele tekorten worden aan de algemene reserve onttrokken.

De exploitatie geschied op basis van de in december 2022 overeengekomen Concessieovereenkomst tussen de centrumgemeente Horst aan de Maas (namens de GR Maasveren Limburg-Noord) en Ton Paulus Veerbedrijf BV. Het betreft een overeenkomst voor 5 jaar voor de gezamenlijke exploitatie van de vijf veerverbindingen. De veren blijven in eigendom van de centrumgemeente en worden door middel van een huurbepaling beschikbaar gesteld aan de exploitant, die ook verantwoordelijk is voor het onderhoud. De exploitant betaald een concessie vergoeding aan de GR Maasveren. Hiermee worden naast de apparaatskosten van de centrumgemeente en het onderhoud aan de veerstoepen, ook de algemene reserve aangevuld welke gebruikt zal worden voor de vervangingsinvesteringen.

Gemeentelijk aandeel:

Uitgangspunt is een kostendekkende exploitatie van de vijf Maasveren gezamenlijk. Eventuele overschotten worden in de algemene reserve gestort, eventuele tekorten worden aan de algemene reserve onttrokken.

Risico's en weerstandspositie:

Als uit de exploitatie blijkt dat zich structurele tekorten zouden gaan voordoen, zullen via wijzigingen in de exploitatie (tarieven, veertarieven, in het uiterste geval opheffen van veerverbinding(en) maatregelen getroffen worden om de exploitatie tenminste kostendekkend te houden of te maken.

Als sprake is van kosten die de omvang van de reserve te boven gaan, zijn de deelnemers samen verantwoordelijk voor de dekking van de kosten middels een evenredige verdeling op basis van inwoneraantal.

Toekomstperspectief:

Het jaar 2023 stond in het teken van de beschermende maatregelen veerstoepen naar aanleiding van het hoogwater. Bestuurlijk is ingestemd om een aantal veerstoepen met damwanden te voorzien vanwege het onderspoelen van het asfalt. In afspraak met de exploitant is gekozen om de damwanden buiten de drukke periode aan te brengen. De damwanden liggen klaar om te zetten echter het hoge water speelt de GR Maasveren sinds oktober parten. Zodra het waterpeil voldoende gezakt is zullen de damwanden in 2024 worden geplaatst.

In 2023 is het besluit genomen om te stoppen met blauwe diesel en het prijsverschil, wat de GR hieraan bijbetaald, te stoppen in de algemene reserve. Dit om deze gelden extra in te zetten als uit de markt technische duurzame ontwikkelingen komen.

Naam:	Nazorg Limburg BV									
Vestigingsplaats:	Maastricht									
Gemeentelijke visie en doelstelling:	De kerntaak van Bodemzorg Limburg is het beheren van grotere complexe voormalige stortplaatsen. Er zijn voorzieningen aangebracht die ervoor zorgen dat mogelijk in deze locaties aanwezige verontreinigingen zich niet verspreiden naar de omgeving. Bodemzorg Limburg draagt zorg voor het in stand houden van deze voorzieningen. (Gerelateerd aan programma 1.2 Beheer fysieke leefomgeving)									
Reden deelneming:	De kerntaken van Nazorg Limburg BV zijn 1) het beheren van grotere complexe voormalige stortplaatsen en 2) het renderend maken van het vermogen dat daarvoor beschikbaar is gesteld. Er zijn voorzieningen aangebracht die ervoor zorgen dat mogelijk in deze locaties aanwezige verontreinigingen zich niet verspreiden naar de omgeving. Nazorg Limburg BV is verantwoordelijk voor het in stand houden van deze voorzieningen. De afgelopen jaren zijn door een extern bureau regelmatig onderzoeken uitgevoerd naar de kwaliteit van het grondwater rondom onze locaties. Hieruit blijkt dat tot nu toe in het kader van de nazorg geen specifieke maatregelen nodig zijn.									
Organisatie bestuurlijk belang:	Geplaatst kapitaal bestaat uit 55.528 aandelen van € 0,45. Bij de gemeenten staan 27.640 aandelen uit. Ieder aandeel geeft recht op één stem. De gemeente Peel en Maas heeft 990 aandelen. Bodemzorg Limburg functioneert als een zelfstandige vennootschap en heeft alle gemeenten in de provincie Limburg als aandeelhouder.									
Eigen- en vreemd vermogen:	De saldi van eigen en vreemd vermogen bedragen: <table border="1" data-bbox="568 1261 1311 1388"> <thead> <tr> <th></th> <th>31-12-2021 Jaarrekening 2021</th> <th>31-12-2022 Jaarrekening 2022</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>8.744.317</td> <td>6.380.593</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>32.736.016</td> <td>32.568.370</td> </tr> </tbody> </table>		31-12-2021 Jaarrekening 2021	31-12-2022 Jaarrekening 2022	Eigen vermogen	8.744.317	6.380.593	Vreemd vermogen	32.736.016	32.568.370
	31-12-2021 Jaarrekening 2021	31-12-2022 Jaarrekening 2022								
Eigen vermogen	8.744.317	6.380.593								
Vreemd vermogen	32.736.016	32.568.370								
Resultaat verbonden partij:	Het resultaat van de jaarstukken 2022 is -/- € 2.363.724. Het resultaat is ten laste gebracht van het eigen vermogen. De jaarstukken 2023 hebben we nog niet ontvangen.									
Gemeentelijk aandeel:	€ 0,25 per inwoner; voor 10 jaren tot en met 2021. Vanaf 2022 is er geen bijdrage meer verschuldigd.									
Risico's en weerstandspositie:	In 2019 is het bestaande beleggingsstatuut, met het oog op mogelijke beleggingen in de zonneparken, door de Raad van Commissarissen aangepast. Uitgangspunt is dat, conform wet Fido, tenminste 42% van de effectenportefeuille bestaat uit producten waarvan de hoofdsom is gegarandeerd.									
Toekomstperspectief:	Bodemzorg Limburg zoekt actief naar mogelijkheden om gesloten stortplaatsen een maatschappelijk verantwoorde functie te geven. Daarbij dient als uitgangspunt dat de nieuwe activiteiten het beleid van de overheid ondersteunen.									

Naam: Gemeente Helden Holding BV

Vestigingsplaats: Helden

Organisatie bestuurlijk belang: De gemeente Peel en Maas heeft via de gemeente Helden Holding BV 100% van de aandelen van "De Heldense Bossen BV" in bezit. De aandelen van de Holding staan voor een bedrag van € 862.182 op de balans van de gemeente.

Risico: De groei van het resultaat heeft zich de afgelopen jaren doorgezet tot een substantieel resultaat. In 2021 hebben de effecten van corona een tijdelijke dip veroorzaakt maar hebbe zich in 2022 weer genormaliseerd.

Eigen- en vreemd vermogen: De jaarrekening 2023 is op het moment van het tot stand komen van deze jaarrekening nog niet beschikbaar. Hieronder zijn het eigen en vreemd vermogen voor het jaar 2022 opgenomen op basis van de vastgestelde jaarrekening 2022.

De saldi van eigen en vreemd vermogen bedragen:

	31-12-2021 Cf. jaarrekening	31-12-2022 Cf. jaarrekening
Eigen vermogen	1.724.363	1.810.017
Vreemd vermogen	1.650	1.650

Resultaat: Het netto resultaat na belastingen over 2022 is € 85.654 positief en is aan de overige reserve toegevoegd.

Toekomstperspectief: De raad heeft besloten om de huidige eigendomsverhoudingen te handhaven en dus de camping niet te verkopen. In opdracht van de raad zijn aanvullende doelstellingen voor de camping uitgewerkt.

F Grondbeleid

Algemeen

Door middel van het grondbeleid kan de gemeente invloed uitoefenen op de wijze waarop gronden worden gebruikt. Sturing van het grondgebruik door middel van het grondbeleid is wenselijk omdat het kan bijdragen aan de realisering van publieke doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, infrastructuur, werkgelegenheid, milieu, financiën etc.

Hoofdpijnen grondbeleid

Bij raadsbesluit van 6 juli 201 is de Nota grondbeleid 2021 vastgesteld. Met deze nota is het bestaande grondbeleid geactualiseerd en herijkt, op een klein aantal punten heeft dit geleid tot aanpassingen in beleid.

De hoofdpijnen van het grondbeleid zijn:

- De gemeente kiest voor een situationeel grondbeleid voor woningbouw;
- De gemeente kiest, daar waar nodig, voor een actief grondbeleid voor bedrijfs- en industrieterreinen;
- Voor de ontwikkeling van de gebieden met een passief grondbeleid worden zoveel mogelijk anterieure overeenkomsten aangegaan, waarbij de gemeente de kaders vaststelt;
- De gemeente bedingt steeds dat zij een beslissende stem heeft betreffende het bouwprogramma, stedenbouwkundige plannen en beeldkwaliteit;
- De gemeente wil maatschappelijk gewenst en efficiënt ruimtegebruik bewerkstelligen waarbij gestreefd wordt naar een optimale prijs/kwaliteitsverhouding;
- De gemeente hanteert jaarlijks marktconforme grondprijzen gebaseerd op de comparatieve methode (regionale vergelijking) die vierjaarlijks wordt geijkt middels residuele berekeningen (in 2022 uitgevoerd ten behoeve van de grondprijzenbrief 2023). (laatste grondprijzenbrief is van 2024 en dateert van 8 januari 2024);
- De gemeente wil via haar grondbeleid ervoor zorgen dat voldoende geld beschikbaar komt voor de realisatie van publieke doelstellingen en gemeenschapsvoorzieningen en eventuele (in financiële zin) negatieve resultaten op bepaalde locaties opvangen door positieve resultaten elders.

Grondbeleid

Doelstelling 2023	Resultaat 2023
Eenduidige grondprijzenbeleid voor de gemeente Peel en Maas	Grondprijzenbrief 2024 is vastgesteld door het college in haar vergadering van 8 januari 2024.
Verkoop niet strategisch vastgoed	Er is in 2023 het volgende niet strategische vastgoed verkocht: <ul style="list-style-type: none">- Verkoop landbouwgrond- Verkoop overige gronden
Strategische verwervingen	Er zijn in 2023 de volgende strategische verwerving gedaan: <ul style="list-style-type: none">- Aankoop stalle Zelen- Landbouwgrond

Grondexploitatie

In de toelichting op lopende projecten (plannen die door de gemeenteraad zijn vastgesteld) over de grondexploitatie wordt voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen aangegeven:

- A. De boekwaarde aan het begin van het jaar;
- B. De vermeerderingen in het jaar;
- C. De verminderingen in het jaar;
- D. De boekwaarde aan het einde van het jaar;
- E. De geraamde nog te maken kosten en een onderbouwing hiervan;
- F. De geraamde opbrengsten en een onderbouwing hiervan;
- G. Het geraamde eindresultaat;
- H. Een uiteenzetting van de wijze waarop eventuele nadelige resultaten worden opgevangen;
- I. Van de nog niet in exploitatie genomen gronden wordt de gemiddelde boekwaarde per m² vermeld.

De resultaten en de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie vind u in tabel A.

Winstneming

Volgens de <i>primitieve</i> begroting 2023 werd een winstneming voorzien voor:			
Plan	Begrootte Winst 2023	Werkelijke Winst 2023	waarvan reeds genomen POC-winst
Bedrijvenpark Kennedylaan	2.996.000,00	3.032.960,61	2.900.000
Panningen			
De Groene Pijl Beringe	5.000,00	230.008,39	0
Bij de jaarrekening 2023 aanvullend afgesloten			
Plan	Begrootte Winst	Werkelijke Winst 2023	waarvan reeds genomen POC-winst
Giel Peetershof fase 1	- 46.238	207.013,01	0
Faciliterend project Baarskampstraat	18.714	28.479,54	n.v.t.

Verliesneming

Plan	Begrootte verlies 2023	Werkelijke verlies 2023
Volgens de <i>primitieve</i> begroting 2023 werden geen verliezen voorzien.		
Bij de jaarrekening 2023 aanvullend verlies genomen		
Plan	Begrootte verlies 2023	Werkelijke verlies 2023
Project Egchel Hook	1.040.329	1.187.093,61

Tussentijdse winstneming

Vanuit de regels van het BBV is het verplicht om jaarlijks te beoordelen of er tussentijds winst genomen moet worden op basis van de Percentage Off Completion methode (hierna: POC methode) als het project dit toelaat. Hierbij moet het volgende in acht worden genomen:

- Winstneming voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd tussentijds naar rato voortgang exploitatie winst nemen;
- Verwacht resultaat grondexploitatie moet voldoende betrouwbaar te schatten zijn: het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én de kosten zijn gerealiseerd;

Dit jaar is het op basis van deze regeling verplicht om bij 2 projecten tussentijds winst te nemen. Voor een 1 project betreft dit een aanvulling ten opzichte van vorig jaar en voor een 1 project betekent dit een neerwaartse bijstelling. Verder is het project Bedrijvenpark Kennedylaan afgesloten, waardoor er geen sprake meer is van tussentijdse winstneming. Toelichting over de winstnames vindt u bij de desbetreffende projecttoelichting.

Plan	POC 2022	POC 2023	verschil
Tussentijdse winstneming Bedrijvenpark Kennedylaan	2.900.000,00	0,00	-2.900.000,00
Tussentijdse winstneming In den Bosch	2.590.000,00	2.750.000,00	160.000,00
Tussentijdse winstneming IT Panningen	800.000,00	720.000,00	-80.000,00
Totaal	6.290.000,00	3.470.000,00	-2.820.000,00

Uitgangspunten per project

De grondexploitaties zijn ten behoeve van de jaarrekening 2023 herzien. De uitgangspunten die hiervoor gehanteerd worden wijken af van de vorige herzieningsronde (jaarrekening 2022). De uitgangspunten voor de kosten- en opbrengstenstijging 2024 en jaren zijn (nagenoeg) gelijk gebleven: de kostenstijging voor het jaar 2024 en 2025 is bepaald op 4% en daarna 2%. Daarnaast is de rente is aangepast van 0,72% naar 1,05% conform de richtlijnen van het BBV. Verder is rekening gehouden met de herziene grondprijzen 2024, zoals vastgesteld door het college in haar vergadering van 8 januari 2024. De verwachte opbrengstenstijgingen vanaf 2025 zijn gelijk aan de uitgangspunten van de vorige keer, te weten 2%.

Risico's grondexploitatie

De bovengenoemde uitgangspunten zijn allemaal ingegeven om de grondexploitaties op een zo reëel mogelijke manier te begroten en ook het incalculeren van enige risicobuffer in de grondexploitaties.

Het is van belang de volgende risico's te benoemen die gevolgen kunnen hebben op de grondexploitaties:

- Achterblijven verkopen
- Lagere of hogere kostenstijging
- Stabiliserende of dalende grondprijzen
- Aanbestedingsvoor- of nadelen
- Vennootschapsbelasting voor overheid per 1-1-2016
- Problematiek stikstof en PFAS
- Aansluitingstermijn nutsvoorzieningen

Naast deze algemene risico's zijn er nog project specifieke risico's. Deze worden bij het betreffende project vermeld.

Toelichting per project

Hieronder volgt een korte toelichting op de verschillende projecten. Er wordt kort ingegaan op hetgeen in 2023 gebeurd is met het project. Aan het eind van de paragraaf volgt een overzicht van het geplande financiële verloop van de grondexploitaties.

Actief woningbouw

Kern Grashoek

Dorpshart Grashoek

De woningen zijn gereed. In het voorjaar van 2024 zal het plan woonrijp worden gemaakt. Financieel zijn er geen bijstellingen geweest behalve de aanpassing van de parameters voor indexering en kosten- en rentestijging. Hierdoor is het resultaat met afgerond € 12.000 nadeliger geworden.

Het voorlopig negatief eindresultaat bedraagt afgerond € 90.000

Kern Beringe

De Groene Pijl

De woningbouw is gereed. Het plan is nagenoeg woonrijp gemaakt. In 2024 wordt nog aanvullend groen aangebracht. Hiervoor is een voorziening gevormd van € 29.750 waardoor het plan bij de jaarrekening 2023 kan worden afgesloten.
Het plan sluit met een positief eindresultaat van afgerond € 230.000.

Kern Egchel

Giel Peetershof fase 1

De woningbouw is gereed. Het bouwrijp maken is al in een eerdere fase gebeurt. Voor de aanpassingen aan de Gielenhofweg en Klaassenhof/Roosenhof zijn separate budgetten gereserveerd. Hierdoor kunnen de begrote kosten in de grondexploitatie vervallen en kan de grondexploitatie Giel Peetershof bij de jaarrekening 2023 worden afgesloten.
Het plan sluit hierdoor met een positief eindresultaat van afgerond € 207.000.

Giel Peetershof fase 2a

In 2023 is de grondexploitatie vastgesteld voor Giel Peetershof fase 2a. Inmiddels zijn de eerste schetsen gereed en kan er in 2024 verder wordt toegewerkt aan een voorlopig ontwerp, definitief ontwerp en de voorbereidingen voor de wijziging van het Omgevingsplan.
De grondexploitatie is aangepast aan de eerste schets.
Hierdoor is het resultaat met afgerond € 18.000 nadeliger geworden.
Het plan sluit hierdoor met een negatief resultaat van afgerond € 869.000.

Egchel Hook

Het geschil met betrekking tot de oorzaak van waterschade aan 2 woningen is geschikt. Hierdoor kan het plan nu worden afgesloten. Binnen de grondexploitatie was een nog te ontvangen exploitatiebijdrage van € 176.800 begroot op het moment dat een bouwvergunning zou worden aangevraagd. Deze exploitatiebijdrage is afhankelijk van een ontwikkeling van derden welke de afgelopen 10 jaren niet tot ontwikkeling is gekomen. Bij het afsluiten van de grondexploitatie mag deze niet worden meegenomen als nog te ontvangen bedrag waardoor het resultaat hiermee negatief beïnvloed wordt.
Het plan sluit daarom met een negatief eindresultaat van afgerond € 1.187.000.

Kern Maasbree

In den Bosch

Dit gebied ligt ten noorden van de Molenstraat en ten oosten van de Tongerveldweg. De eerste fase is afgerond en in 2009 is gestart met fase 2. Deze fase voorzag in de bouw van 118 woningen.
In 2023 zijn 8 kavels verkocht (5 cpo-kavels en 3 kavels voor particuliere verkoop). Per 1 januari 2024 was er nog 1 kavel voor particuliere verkoop niet verkocht, er loopt wel een reservering voor deze kavel.

Het jaar 2024 staat voor het plan In den Bosch vooral in het teken van afbouw woningbouw, verkoop resterende kavel en – afhankelijk van de snelheid van het bouwproces – wordt mogelijk een start gemaakt met het woonrijp maken van het laatste gedeelte van het plangebied.

Financieel zijn er bijstellingen geweest in de kosten bouw- en woonrijpmaken, hogere indexering vanuit het verleden en meerkosten. Verder zijn er de mutaties van de aanpassing van de toekomstige parameters voor indexering en kosten-, opbrengsten en rentestijging. Hierdoor is het resultaat met afgerond € 14.800 nadeliger geworden.

-	Bouw- en woonrijp maken (incl. pok en vtu)	-/-	92.700
-	Overige kosten: grondaankoop +/- lagere planschade per saldo	+/+	7.500
-	Verkoopopbrengsten	+/+	5.600
-	Indexering (saldo kosten- en opbrengstenindexering)	+/+	22.160

- Rente	+ / +	42.640
Totaal	- / -	14.800

Het voorlopig positieve eindresultaat bedraagt afgerond € 2.923.000.

Volgens de voorschriften van het BBV is het verplicht om een tussentijdse winstneming te doen volgens de eerder vermelde POC-methode. Voor deze grondexploitatie houdt dit in dat er in totaliteit € 2.750.000 winst genomen moet worden. Bij de jaarrekening 2022 was er sprake van een cumulatieve winstneming van € 2.590.000, zodat dit jaar € 160.000 extra winst zal worden genomen. Van de extra winstneming 2023 is € 56.960,45 toegevoegd aan de reserve infrastructuurle werken en € 103.039,55 toegevoegd aan de reserve risico's grondexploitaties.

Kern Baarlo

Heierhof-Kuukven fase 3-4-5

De voorbereidingskredieten zijn toegekend in juli 2021 en januari 2023. In de raadsvergadering van 6 februari 2024 is een krediet beschikbaar gesteld voor het gehele plangebied.

Herontwikkeling voormalig VMBO terrein

De 8 patiowoningen en de 4 starterswoningen zijn in 2023 gereed gekomen. De bouw van de 2 woontorens door Wonen Limburg op het terrein is inmiddels aangevangen en zal in 2024 gereed komen.

De oorspronkelijke ontwikkelaar die de herinvulling van de voormalige praktijklokalen heeft gewonnen is door economische omstandigheden afgehaakt. Inmiddels is met de 2^e partij ambtelijk overeenstemming bereikt over herinvulling van de praktijklokalen. Voor het nieuwe plan is een subsidie aangevraagd in het kader van de regeling "Subsidie stimulering bouwimpuls = SBI). De subsidie is inmiddels toegezegd door het ministerie en bedraagt € 130.000. Hierdoor kan de herinvulling gerealiseerd kunnen worden.

Ook is de tuinderskas ter beschikking gesteld voor een sociaal maatschappelijk initiatief. Inspiratielab Peel en Maas (Plant Aardig) biedt met hulp van een team vrijwilligers een laagdrempelige ontmoetingsplek voor jongeren uit Peel en Maas tussen 11 en 25 jaar.

Financieel heeft een bijstellingen plaatsgevonden als gevolg van de projectraming voor het woonrijp maken. Hierdoor is het resultaat met afgerond € 33.000 voordeliger geworden. De voorziening verliezen grondexploitatie is met een gelijk bedrag verlaagd.

- Lagere opbrengst	-/-	205.000
- SBI subsidie	+/+	130.000
- Aanpassing n.a.v. kredietraming	+/+	83.000
- Overige inkomsten	+/+	17.000
- Kostenstijging	+/+	<u>8.000</u>
Totaal	-/-	14.000

Het voorlopig negatief eindresultaat bedraagt afgerond € 1.035.000.

Actief (agrarisch) bedrijventerrein

Kern Panningen

Industrieterrein Panningen fase 1,2,3

De uitbreiding van het industrieterrein heeft in 2023 als gevolg van andere prioritering nagenoeg stilgelegen. Eind 2023 is het plan weer opgepakt en zal in 2024 verder ontwikkeld worden. Financieel is de planning hieraan aangepast.

Financieel heeft er een administratieve correctie plaatsgevonden. Het betreft een indexering van de opbrengsten die abusievelijk meegenomen was. Daarnaast heeft de fasering en kosten-, opbrengsten- en rentestijging nog invloed op het resultaat. Hierdoor is het resultaat met afgerond € 175.000 nadeliger geworden.

- Indexering opbrengsten	-/-	358.000
- Indexering kosten	-/-	18.000
- Rentelasten	-/-	41.000
- Opbrengstenstijging	+/+	144.000
- Kostenstijging	+/+	96.000
- Overige	+/+	<u>2.000</u>
Totaal	+/+	175.000

Het positief resultaat bedraagt nu op eindwaarde afgerond € 968.000.

Bedrijvenpark JF Kennedylaan

Er is nu nog 1 kavel, groot ca. 1.335 m², die verhuurd was tot en met 2023. Inmiddels is de huurovereenkomst met 5 jaar verlengd. Om de grondexploitatie niet onnodig open te houden voor deze kavel is besloten om het project af te sluiten. De waarde van de bouwkaavel wordt dan administratief verwerkt en op de balans gezet als verhuur van grond.

Het plan sluit met een positief eindresultaat van afgerond € 3.033.000.

Volgens de voorschriften van het BBV is het verplicht om een tussentijdse winstneming te doen volgens de eerder vermelde POC-methode. Voor deze grondexploitatie houdt dit in dat er in 2022 € 2,9 miljoen aan winst genomen was. Dit houdt in dat er bij de jaarrekening 2023 nog per saldo afgerond € 133.000 aan winst wordt genomen.

Kern Meijel

Uitbreiding bedrijventerrein De Wielen

Het project is in 2023 gestart. In 2024 wordt in nauwe samenwerking met de omgeving toegewerkt naar een definitief ontwerp. Op basis van dit ontwerp zal uw raad naar verwachting begin 2025 een grondexploitatie worden voorgelegd.

Kern Maasbree

Verdere uitbreiding bedrijventerrein de Schor

Een voorbereidingskrediet is in december 2021 toegekend. In december 2023 heeft uw raad besloten uitbreidingsgebied Noord nader te onderzoeken. Dit geldt ook voor het beoogde tracé van de nieuwe ontsluiting aan de oostzijde van het bestaande terrein richting de Provincialeweg N275. Afhankelijk van de benodigde grondverwerving wordt uw raad in 2025 het definitief plan en het bijbehorende Omgevingsplan voorgelegd.

Faciliterend woningbouw

Kern Meijel

Meijel Oost

Het gebied is opgesplitst in 2 deelgebieden, Kapelkeshof (voorheen locatie Frikandellenfabriek Beckers) en De Hoek (voorheen locatie Zanderink).

Het plan Kapelkeshof wordt ontwikkeld door Focus Projectontwikkeling & Vastgoed BV. De verantwoordelijkheid hiervoor is in het rekeningjaar overgedragen aan Driessen de Pannen BV. Dit plan omvat in totaal 71 wooneenheden, bestaande uit 6 eengezinswoningen, 6 patiowoningen, 8 starterswoningen en 3 appartementencomplexen. Van deze 3 appartementencomplexen omvatten 2 complexen reguliere koopappartementen (in totaal 28) en 1 complex 23 zorgappartementen (voor begeleid wonen). De zorgappartementen zijn in samenspraak met een zorgaanbieder en de ontwikkelaar tot stand gekomen.

De woningen en de appartementencomplexen zijn alle gereed. Na de onderhoudstermijn van het openbaar gebied zal het aan de gemeente worden overgedragen.

Het plan De Hoek wordt ontwikkeld door Mulleners Vastgoed BV. De woningen zijn in 2023 alle gereed gekomen. Na de onderhoudstermijn van het openbaar gebied zal het aan de gemeente worden overgedragen.

Het project Meijel-Oost kende eind 2023 een batige boekwaarde van afgerond € 89.000.

Het voorlopig positief eindresultaat bedraagt afgerond € 81.000.

Kern Helden

Plan Weidebos (voorheen RvR 2^e tranche De keup e.a.)

In plan Weidebos zijn de in totaal 34 kavels allemaal verkocht. Bijna alle woningen zijn al gereed en bewoond. De ontwikkelaar is inmiddels gestart met het woonrijp maken van het plan. Nadat de onderhoudstermijn hiervan verstreken is zal de gemeente het openbaar gebied overnemen.

Het project kent eind 2023 een batige boekwaarde van afgerond € 29.000

Het voorlopig positief eindresultaat bedraagt afgerond € 18.000.

De Moennik

De bouw van de 9 woningen op het achter terrein is afgerond. Er loopt nog een beroepszaak met de vorige eigenaar over de verkoop van de grond. De rechtbank heeft ons in het gelijk gesteld.

De vorige eigenaar, de tegenpartij is in hoger beroep gegaan bij het Gerechtshof. Voordat het hof uitspraak doet komt er nog een mondelinge behandeling. Het eindoordeel laat dus nog enige tijd op zich wachten.

Voor de kosten van de juridische begeleiding van de beroepszaak is een bedrag opgenomen.

Met de mogelijke opbrengst is uit voorzichtigheidsprincipe geen rekening gehouden.

Het project kent eind 2023 een batige boekwaarde van afgerond € 36.000.

Het voorlopig positief eindresultaat bedraagt afgerond € 5.000

Dörper Toore

Het plan wordt ontwikkeld door Janssen de Jong Planontwikkeling. In 2022 zijn de laatste woningen door de ontwikkelaar opgeleverd. De ontwikkelaar heeft in 2023 het plan woonrijp gemaakt. Na de onderhoudstermijn zal het openbaar gebied aan de gemeente worden overgedragen.

Het project kent eind 2023 een batige boekwaarde van € 67.000.

Het voorlopig positief eindresultaat bedraagt afgerond € 52.000.

Faciliterend (agrarische) bedrijventerrein

Kern Grashoek

Kievit

De gronden zijn in 2020 verkocht aan een aangrenzend tuinbouwbedrijf. Conform overeenkomst zullen wij een bijbetaling ontvangen op het moment dat er een omgevingsvergunning voor de bouw wordt aangevraagd op het perceel. Momenteel is er nog geen omgevingsvergunning verleend.

Het project kent eind 2023 een batige boekwaarde van € 21.000.

Het voorlopig positief eindresultaat bedraagt afgerond € 395.000.

Kern Maasbree

Kassengebied Siberië III&IV

De uitwerking van de afspraken zoals vastgelegd in de Locatieontwikkelingsovereenkomst (LOK) uit 2009 zijn nagenoeg gereed. Er moeten enkel nog civieltechnische werkzaamheden worden uitgevoerd bij de locatie Willekamp. De insteek van de ontwikkelaar was in 2016 om deze werkzaamheden te combineren, mede in relatie tot de verkoop van de bedrijfskavels. Omdat de verkoop van de bedrijfskavels stagneerde bleef dit onderdeel van de post “uit te voeren civieltechnische werken” openstaan als verplichting. Door de ontwikkelaar worden andere mogelijkheden onderzocht voor deze locatie. Tot die tijd dient de LOK en het Exploitatieplan Siberië als “stok achter de deur” te fungeren voor het kostenverhaal.

Andere zaken die ook nog spelen zijn de afwikkeling bepaling hoogte planschadevergoeding, welke voor rekening van de projectontwikkelaar komt.

Voor zowel de planschade-afwenteling alsook de nakoming van de inrichting van het gebied Willekamp is een garantstelling in de vorm van een depot-overeenkomst bij een notaris afgesloten.

De boekwaarde van het project is € 1.467,60. (waarbij al eerdere verliezen zijn afgeboekt). De nog te maken kosten betreft voornamelijk inzet van uren, die niet meer verhaald kunnen worden.

Het verwachte nadelige eindresultaat wordt, conform de jaarrekening 2022, ingeschat op

€ 25.000, hiervoor is inmiddels bij de jaarrekening 2022 een voorziening gevormd.

Reserves, voorzieningen en risico's

Grondbeleid gaat gepaard met grote financiële kansen en risico's.

Voor verliesgevende actieve projecten wordt een voorziening gevormd ter hoogte van het tekort op eindwaarde.

Voor faciliterende projecten wordt de voorziening verhoogd met de boekwaarde van deze projecten per 31-12-2023 waarbij nog geen definitieve overeenstemming is met de ontwikkelaar. Zo hebben wij, mocht het onverhoopt niet tot een ontwikkeling komen, voldoende middelen gereserveerd om de gedane lasten te kunnen dekken. Als de kosten van het project na verloop van tijd niet kostendekkend blijkt, en niet meer extra te verhalen zijn, zal het tekort op eindwaarde eveneens opgenomen worden in de te verwachten mutaties ten laste van de voorziening.

Voorziening verliezen grondexploitatie

Voor specifieke grondexploitatieprojecten waarvan een verlies wordt verwacht dient een voorziening te worden getroffen voor de omvang van het verwachte verlies.

De opbouw van de voorziening wordt in onderstaande tabel weergegeven.

project	Aanwezige 1-1-2023	In 2023 aangevuld	Benut 2023	Te muteren	Benodigde 31-12-2023
Actieve projecten					
Herinvulling vm VMBO locatie	1.068.755			-33.275	1.035.480
Dorpshart Grashoek	103.168			-12.915	90.253
Giel Peetershof fase 2a	0	866.000		3.287	869.287
Faciliterende projecten					
Meijel-Oost	41.168			-41.168	0
Kassengebied Siberië III&IV Maasbree	25.000			0	25.000
Algemene planschades					
Planschades	59.275		58.740		535
Afgesloten (af te sluiten) project(en)/ontwikkelingen					
Giel Peetershof	46.238			-46.238	0
Egchel Hook (Egchel noord)	1.040.329		1.187.094	146.765	0
	2.383.933	866.000	1.245.834	16.456	2.020.555

Het verloop van deze voorziening in 2023 staat in onderstaande tabel.

Voorziening verliezen grondexploitaties	2023
stand per 1-1	2.383.933,00
stortingen:	
- Grondexploitatie Giel Peetershof fase 2a	866.000,00
onttrekkingen:	
- afsluiten Egchel Hook	1.187.093,61
- planschadevergoedingen	58.740,36
stand per 31-12	2.004.099,03
Stand moet zijn volgens jaarrekening 2023	2.020.555,00
Mutatie 2023 ten laste van de reserve risico's grondexploitatie	16.455,97

De voorziening verliezen zou naar aanleiding van de resultaten 2023, € 2.020.555 moeten zijn. De stand na mutaties 2023 is afgerond € 2.004.099 waardoor er afgerond € 16.456 bijgestort moet worden. Conform de nota reserves en voorzieningen is dit ten laste van de reserve risico's grondexploitaties gegaan.

Reserve risico's grondexploitatie

De risicoreserve grondexploitatie dient om de risico's van de grondexploitaties af te dekken. De reserve risico's grondexploitaties moet groot genoeg zijn om de grondexploitatie op reguliere wijze te laten functioneren.

Het verloop van deze reserve in 2023 staat in onderstaande tabel.

Mutatie reserve risico grondexploitatie	2023
stand per 1-1	3.598.283,45
(waarvan aandeel POC-winst € 4.067.540,43)	
stortingen:	
- Afsluiten project Groene Pijl	230.008,39
- Afsluiten project Giel Peetershof	207.013,01
- Afsluiten project Bedrijvenpark Kennedylaan	132.960,61
- POC-winst 2023 In den Bosch	103.039,55
- POC-winst 2023 IT Panningen	-80.000,00
onttrekkingen:	
- grondexploitatie Giel Peetershof fase 2a	866.000,00
- doorontwikkeling Heierhof Kuukven Baarlo	135.124,36
- Nwe uitbr.IT de Schor Maasbree	88.900,24
- Bedr.terr.de Wielen Meijel	43.277,31
- woningbouwplan Panningen-zuid	20.703,47
- mutatie voorziening verliezen grondexploitaties	16.455,97
stand per 31-12	3.020.843,66
Aanvulling reserve tlv algemene reserve	
Afroming reserve ten gunste van de gewone dienst	
Stand reserve 31-12	3.020.843,66
(waarvan aandeel POC-winst € 1.696.979,98)	

Van deze reserve is middels raadsbesluit(en) reeds geclaimd:

	budget	Besteed t/m 2023	Restant 31-12-2023	Raad
- Doorontwikkeling Heierhof Kuukven	285.000,00	238.865,77	46.134,23	6-7-2021 31-01-2023
- Voorbereidingskrediet woningbouw Panningen zuid	110.000,00	42.635,00	67.365,00	6-7-2021
- Voorbereidingskrediet uitbreiding De Schor	120.000,00	88.900,24	31.099,76	21-12-2021
- Voorbereidingskrediet uitbreiding De Wielen	100.000,00	43.277,31	56.722,69	21-12-2021
- voorzien verlies grondexploitatie Kuukven (tzt via voorz.)	1.068.509,00	0,00	1.068.509,00	6-2-2024
Nog te onttrekken			1.269.830,68	

Omvang weerstandvermogen (reserve en voorziening)

De gemeente Peel en Maas heeft ervoor gekozen om het weerstandvermogen te bepalen via de IFLO-norm (Inspectie Financiën Lagere Overheden). De IFLO-norm relateert de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit aan de boekwaarden van (nog) in exploitatie te nemen complexen en de te maken kosten. De norm bedraagt:

- 10% van de boekwaarden van de exploitaties plus
- 10% van (nog) te maken kosten in de exploitaties.

De IFLO-norm houdt rekening met de toekomstige verplichtingen bij een lopende exploitatie.

ultimo	Boekwaarde	10 % van de BW	Nog te maken kosten	10 % van de nog te maken kosten	benodigde reserve	aanwezige reserve + voorziening
2023	1.541.767	154.177	6.543.181	654.318	808.495	5.041.400
2024	1.047.030	104.703	5.578.702	557.870	662.573	
2025	-551.560	55.156	3.107.709	310.771	365.927	
2026	-314.274	31.427	1.746.489	174.649	206.076	
2027	-2.107.188	210.719	1.031.732	103.173	313.892	

De voorziening verliezen grondexploitatie is op dit moment € 2.020.555. De stand van de reserve risico's grondexploitatie bedraagt € 3.020.843,66. Vergelijken wij beiden met het benodigde weerstandvermogen (€ 808.000) dan is dit ruimschoots voldoende. Geconcludeerd kan worden dat de huidige stand van de bestemmingsreserve en voorziening voldoet aan de IFLO norm. De IFLO-tabel laat zien dat op langere termijn een lager weerstandvermogen nodig is en dat hierdoor ook op termijn aan de norm kan worden voldaan. Echter bovenstaande berekening gaat uit van de reeds in exploitatie genomen projecten. Wanneer nieuwe projecten opgepakt gaan worden – wat nu speelt - zal dit ook zijn weerslag krijgen op het benodigde weerstandvermogen in de jaarschijven.

Onderstaand overzicht geeft het aandeel POC winst weer van niet afgesloten actieve projecten in de reserve risico's grondexploitatie, ook wordt het verschil met de huidige boekwaarde inzichtelijk gemaakt:

Plan	Totale POC-winst per 31.12.2023	Aandeel POC-winst in reserve grex per 31.12.2023	Boekwaarde per 31.12.2023	verschil boekwaarde versus POC-winst in reserve grex
In den Bosch Industrieterrein Panningen fase 1,2,3 geconsolideerd	2.750.000,00	1.383.159,98	3.237.634,00	1.854.474,02
	720.000,00	313.820,00	640.905,69	327.085,69
stand per 31-12	3.470.000,00	1.696.979,98	3.878.539,69	2.181.559,71

Uit bovenstaand schema bleek in eerdere jaren dat - vergeleken met de situatie voor 2017 – POC-winst ook wordt genomen als de boekwaarde van het project nog negatief is. Vanuit voorzichtigheid is dat voor het bepalen van de aanwezige weerstandscapaciteit geen wenselijke situatie. Het risico op terugname van reeds genomen, maar niet gerealiseerde, winsten is aanwezig.

Om te bepalen of de reserve risico's grondexploitatie niet te hoog is naarmate het doel van de reserve is een berekening opgesteld om het maximum van de reserve te bepalen. In de nota reserves en voorzieningen 2021 is bepaald dat het maximum voor 4 jaar bepaald is op

€ 3.000.000. Om vast te stellen wat het huidige maximum is wordt de volgende berekening gevolgd:

1. Minimum van de reserve bedraagt € 2.000.000,00
2. Plus 2 maal de IFLO-norm
3. Plus saldo genomen POC-winst in de reserve grondexploitatie versus boekwaarde betreffende plannen.

Eind 2023 betekend dit:

- Minimumsaldo	€	2.000.000
- 2 x IFLO (2 x € 808.495)	€	1.616.990 +/+
- POC- winst versus boekwaarde	€	0 +/+
Maximum benodigde reserve risico's grondexploitaties	€	3.616.990

Het nieuw berekende maximum voor de reserve risico's grondexploitaties ligt boven het vastgestelde maximum van € 3.000.000 bij de nota reserves en voorzieningen 2023 zoals opgenomen in de nota reserves en voorzieningen 2023. Hierdoor hoeft de reserve niet afgeroomd te worden aangezien er een hoger maximum mag zijn.

Reserve Fonds infrastructurele werken

Deze reserve is ter dekking van kosten voor uitgaven van infrastructurele werken zoals benoemd in het programma kostenverhaal en financiële bijdragen gemeente Peel en Maas.

De gelden in deze reserve zijn voor een groot deel door derden beschikbaar gesteld voor de doelen zoals aangegeven. Als deze niet worden besteed voor het doel dan dienen deze terugbetaald te worden aan degene die ze betaald hebben.

Het verloop van deze reserve in 2023 staat in onderstaande tabel.

Mutatie reserve fonds infrastructurele werken	2023
stand per 1-1	1.632.596,02
stortingen:	
- toevoeging rente aan reserve	12.244,47
- stortingen uit anterieure overeenkomsten	371.017,00
- aandeel POC-winst 2023 In den Bosch (irt verkochte gronden 2023)	56.960,45
- afsluiten faciliterend project Baarskampstraat	28.479,54
onttrekkingen:	
- Ontsluiting Napoleonsbaan-Kuukven	48.899,17
- Plan Kwistbeek	177.557,70
stand per 31-12	1.874.840,61
(waarvan POC-winst € 480.970,02)	

Van het restantbedrag is middels raadsbesluiten reeds geclaimd:

				23nov.2010/
- Ontsluiting Napoleonsbaan-Kuukven	1.068.000	950.434,98	0,00	1 ^e berap 2015+2016
			krediet af	+2 ^e berap 2021
- Structuurvisie kernen en bedrijventerreinen	50.000	37.618,00	12.382,00	31-3-2015
- Project Kwistbeek	204.255	204.255,00	0,00	21-1-2020
- voorbereidingskrediet ontsluiting IT De schor	100.000	0,00	100.000,00	21-12-2021
Nog te onttrekken			112.382,00	

Herstructureringsfonds

Het herstructureringsfonds is ter dekking van geplande uitgaven zoals benoemd in het programma kostenverhaal en financiële bijdragen gemeente Peel en Maas.

De gelden in deze reserve zijn voor een groot deel beschikbaar gesteld door derden voor de doelen zoals aangegeven in het programma. Als deze niet worden besteed voor het doel dan dienen deze terugbetaald te worden aan degene die ze betaald hebben.

Het verloop van deze reserve in 2023 staat in onderstaande tabel.

Mutatie reserve herstructurering	2023
stand per 1-1	2.160.541,26
stortingen:	
- toevoeging rente aan reserve	21.605,41
- stortingen uit anterieure overeenkomsten	24.562,50
onttrekkingen:	
- Afboeken boekwaarde vm basisschool De Fontein	82.247,90
stand per 31-12	2.124.461,27
(waarvan POC-winst € 229.770,00)	

Van het restantbedrag is middels raadsbesluiten reeds geclaimd:

	budget	Besteed t/m 2023	Restant 31-12-2023	Raad
- Dörper Toore	47.241,06	0,00	47.241,06	17-12-2009
- uitwerken toekomstbestendige bedrijventerreinen	25.000,00	0,00	25.000,00	12-11-2019
- Dorpsstraat 26 te Meijel	50.000,00	0,00	50.000,00	23-3-2021
- sanering vervuilde grond Houbenslag	150.000,00	0,00	150.000,00	4-7-2023
- herontwikkeling vm Postkantoorlocatie	80.000,00	0,00	80.000,00	21-11-2023
Nog te onttrekken			352.241,06	

Bijdrage in de ruimtelijke ontwikkeling

Deze reserve kwaliteitsfonds ruimtelijke ontwikkeling dient ter dekking van geplande doelen zoals benoemd in het programma kostenverhaal en financiële bijdragen gemeente Peel en Maas.

In 2023 zijn onderstaande bijdragen uit overeenkomsten geëffectueerd c.q. de middelen ingezet:

Kwaliteitsfonds ruimtelijke ontwikkeling	2023
stand per 1-1	274.621,44
stortingen:	
- rentetoerekening	2.746,21
onttrekkingen:	
-	
stand per 31-12	277.367,65

Van het restantbedrag is middels raadsbesluit(en) reeds geclaimd:

	budget	Besteed t/m 2023	Restant 31-12-2023	Raad
- geen claims meer				

Gelden voor investeringen in glastuinbouwgebied Tangbroek

Bij raadsbesluit van 22 mei 2012 is de structuurvisie Tangbroek vastgesteld. Deze structuurvisie voorziet in een aantal aanpassingen in de openbare ruimte (wegen, groen, water). De meeste activiteiten zijn inmiddels afgerond. Om een 3-tal activiteiten uit deze structuurvisie te bekostigen wordt kostenverhaal (met ingang van de Omgevingswet spreken we hier van financiële bijdrage) gepleegd. De eerste bijdrage is in 2021 ontvangen.

Reserve glastuinbouwgebieden	2023
stand per 1-1	371.099,74
stortingen:	
- rentetoerekening	3.711,00
- dotatie aan reserve (jaarlijks)	50.000,00
onttrekkingen:	
- ter dekking kapitaallasten investeringen Tangbroek	14.112,00
stand per 31-12	410.698,74
(waarvan dekking voor afschrijvingsdeel kapitaallasten € 331.047,78)	
(waarvan voor extra investeringen Tangbroek € 66.522,78)	

Besteding van de in 2021 ontvangen gelden voor extra investeringen dient plaats te vinden ten behoeve van de activiteiten opgenomen in de structuurvisie Tangbroek. De overige gelden dienen, tezamen met de jaarlijkse dotatie (toevoeging en rente), ter dekking van het rentedeel van de kapitaallasten van eerdere investeringen.

Fonds strategische verwervingen

De reserve dient ter dekking van kosten die voortkomen uit (grond)verwervingen die nodig zijn om strategische redenen en aanloopkosten van strategische grondverkoop. De reserve wordt gevoed door de boekwinsten van verkochte niet strategische gronden en onroerende zaken toe te voegen. Het fonds wordt gevoed tot maximaal € 750.000,00 en bij overschrijding van dit maximum zullen de gelden worden overgeheveld naar de reserve risico's grondexploitaties. Er geldt geen minimum-bedrag voor deze reserve.

Reserve fonds strategische verwervingen	2023
stand per 1-1	500.000,00
stortingen:	
- verkoop landbouwperceel	172.523,75
- verkoop RvR kavels	304.042,17
- verkoop resstroken	103.804,03
onttrekkingen:	
- sanering Kaumeshoek	219.154,93
- sanering Zelen	235.398,36
- kosten reststroken	22.980,32
- kosten RvR kavels	26.657,62
- kosten vm LOG	50.177,06
- algemene kosten	185.005,53
- kosten vm Scholen	21.822,50
- kosten achter de kazerne	40.728,95
- taxaties strategische verwervingen	32.668,95
- voorbereidingskrediet inbreiding Kerkstraat Meijel	2.466,40
stand per 31-12	243.309,33
Stand maximum	750.000,00
Afoming naar reserve risico's grondexploitatie	0,00

Van het restantbedrag is middels raadsbesluit(en) reeds geclaimd:

	budget	Besteed t/m 2023	Restant 31-12-2023	Raad
- Voorbereidingskrediet inbreiding Kerkstraat Meijel	50.000	10.016,54	39.983,46	6-7-2021

Reserve Parkeerfonds

Deze reserve dient ter dekking van de gemeentelijke kosten voor het aanleggen van openbare parkeerplaatsen in de centra van de verschillende kernen. Initiatiefnemers van ontwikkelingen in centra kunnen, als zij niet kunnen voldoen aan de parkeernorm, een bijdrage doen aan het fonds. Vervolgens realiseert de gemeente deze parkeerplaatsen binnen bepaalde afstandsnorm in de openbare ruimte. De basis van deze bijdrage is gelegd in de nota kostenverhaal. Het Programma kostenverhaal en financiële bijdragen gemeente Peel en Maas van 18 december 2023 heeft de voeding in deze reserve gecontinueerd.

Reserve parkeerfonds	2023
stand per 1-1	23.335,97
stortingen:	
- rentetoerekening	233,35
onttrekkingen:	
-	
stand per 31-12	23.569,32

Voorziening kosten afgesloten grondexploitaties

Bij de jaarrekening 2021 zijn vier projecten afgesloten waarbij enkel nog afwerking van een beperkt openbaar gebied nodig is. Aangezien het een beperkt deel bevat is een inschatting gemaakt van de nog te maken kosten. Deze zijn ten laste van het project gebracht en overgeheveld naar een ingestelde aparte voorziening voor het afwerken van afgesloten grondexploitaties. Hierdoor zijn de betreffende grondexploitaties afgesloten. In 2023 zijn geen kosten ten laste van deze voorziening gekomen, wel is de eerdere raming voor afwerking van het plan IT De Wielen IV komen te vervallen.

Eind 2023 staan voor een 2-tal voormalige projecten nog ramingen in de voorziening.

Voorziening kosten afgesloten grexen	2023
stand per 1-1	81.202,11
stortingen:	
-	
onttrekkingen:	
- groen en inritten De Wielen IV	35.000,00
stand per 31-12	46.202,11
<i>waarvan</i>	
- groen en inritten vm St. Josephschool: € 36.301,27	
- groen, verlichting, leidingwerk etc. uitbr.IT De Schor: € 9.900,84	

Grondbank

In de grondbank Peel en Maas zit (strategisch) verworven onroerend goed waar nog geen definitieve ontwikkeling voor plaatsvindt. De grondbank is als volgt samengesteld:

Overzicht boekwaarde grondbank Peel en Maas			oppervlakte m2	waarde per m2
Praktijkruimte JF Kennedylaan 94 opgave B&U Panningen	223.000,00	bedrijfspan	630	353,97
Totaal waarde bedrijfspanden	223.000,00			
Geliberaliseerde pacht (vm gemeente Helden)	1.203.449,50	grond	722.848	1,66
Reguliere verpachtingen (vm gemeente Helden)	897.056,13	grond	1.025.207	0,88
Perceel H 979	99.975,00	grond	19.975	5,01
Perceel H 197, 198 en 199	182.005,00	grond	36.401	5,00
Perceel M 130 pachtvrij gemaakt	162.721,25	grond	46.710	3,48
Giel Peetershof fase 2b	675.413,04	grond	21.495	31,42
Perceel G 4872 en 5045 (vm basisschool Panningen-zuid)	180.553,37	grond	7.324	24,65
Terrein Loosteeg voormalig Gourmetsalades Panningen	62.192,00	grond	11.960	5,20
Perceel V 292	21.913,60	grond	3.424	6,40
Perceel W 847	51.072,00	grond	8.512	6,00
Gronden LOG	791.126,35	grond	97.211	8,14
Perceel D 2144	189.533,30	grond	32.510	5,83
Perceel vm postkantoorlocatie	421.459,62	grond	1.472	286,32
Perceel W 253	104.982,00	grond	17.497	6,00
Perceel D 5139	23.649,16	grond	9.621	2,46
Perceel H 718 en 3452	500.000,00	grond	34.075	14,67
Perceel M 129	341.025,00	grond	45.470	7,50
Regulier verpachtingen Kessel	43.337,88	grond	49.529	0,88
Geliberaliseerde pacht Meijel	29.260,88	grond	54.986	0,53
Reguliere verpachtingen Meijel	81.740,76	grond	93.418	0,88
Kavelruil Meijel D 260	53.900,00	grond	15.400	3,50
Kavelruil Meijel akte 24-5-2019 D 397	51.687,00	grond	8.270	6,25
Kavelruil Meijel akte 24-5-2019 D 398	39.375,00	grond	6.300	6,25
Kavelruil Meijel akte 24-5-2019 D 1457	88.563,00	grond	14.170	6,25
Kavelruil Meijel akte 24-5-2019 D1458	90.063,00	grond	14.410	6,25
R 253 nabij uitbreiding De Schor te Maasbree	41.492,43	grond	47.227	0,88
R 586 achter Rena nabij De Schor te Maasbree	1.563,86	grond	1.780	0,88
V 328 Rinkesfort te Maasbree (toek.natuurontw.)	2.635,72	grond	3.000	0,88
R 287 nabij uitbreiding De Schor te Maasbree	5.280,23	grond	6.010	0,88
Percelen R 286 en R 342 nabij De Schor	41.536,25	grond	23.734	1,75
Reguliere verpachtingen Maasbree/Baarlo	114.998,63	grond	131.427	0,88
Grondexploitatie Meuleveld 2e fase	423.454,09	grond	30.008	14,11
Grondexploitatie Kuukven fase 5 en 3 omliggend terrein	387.529,79	grond	31.981	12,12
R 386 en R 453	60.022,50	grond	8.003	7,50
Perceel K 3426	155.975,00	grond	3.670	42,50
Totale waarde gronden	7.620.542,32		2.685.035	2,84
Totale waarde grondbank 31-12-2023	7.843.542,32			

De gronden worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde of lagere marktwaarde. Door de aan/verkoop van niet strategische gronden zal de boekwaarde van de grondbank toe/afnemen.

De gemiddelde boekwaarde van de gronden bedraagt per 31-12-2023 € 2,84 per m².

project	BW	2023	2023	BW	2024	2024	BW	2025	2025	BW	2026	2026	BW	2027	2027	BW	rest.	rest.	Resultaat	Jaar
	1-1-2023	vermeerd.	vermind.	1-1-2024	vermeerd.	vermind.	1-1-2025	vermeerd.	vermind.	1-1-2026	vermeerd.	vermind.	1-1-2027	vermeerd.	vermind.	1-1-2028	vermeerd.	vermind.	eind	einde
Actieve projecten																				
Egchel Hook	-1.149.110	37.983	1.187.094	0																2023
Giel Peetershof fase 1	8.507	208.507	200.000	0																2023
Bedrijvenpark Kennedylaan	2.900.786	3.002.749	101.964	0																2023
Beringe De Groene Pijl	357.486	357.486	0	0																2023
Dorpshart Grashoek	176.476	431	1.853	177.898	270.019	1.868	-90.253													2024
Herontwikkeling vm VMBO locatie	-506.354	108.048	225.775	-388.627	193.847	127.000	-455.473	769.372	189.366	-1.035.480										2025
In den Bosch Maasbree	2.629.945	121.101	728.790	3.237.634	183.701	72.373	3.126.306	170.095	71.972	3.028.182	137.066	31.796	2.922.912							2026
Giel Peetershof fase 2a	0	844.231		-844.231	158.404		-1.002.635	432.217	520.814	-914.038	592.438	531.231	-975.245	455.785	541.855	-889.174	532.805	552.692	-869.287	2028
Industrieterrein Panningen fase 1,2,3	-1.519.884	25.626	904.603	-640.907	158.508	268.500	-530.915	1.099.309	0	-1.630.224	631.716	0	-2.261.941	258.971	1.302.898	-1.218.014	498.927	2.684.491	967.551	2029
	2.897.851	4.706.163	3.350.078	1.541.767	964.479	469.741	1.047.030	2.470.993	782.152	-551.560	1.361.221	563.027	-314.274	714.756	1.844.753	-2.107.188	1.031.732	3.237.183	98.264	
(verwachte) winstnames	0			0			0			0			2.922.912			0				967.551
(verwachte) verliesnames	0			0			-90.253			-1.035.480			0			0				-869.287

project	BW	2023	2023	BW	2024	2024	BW	rest.	rest.	Resultaat	Jaar
	1-1-2023	vermeerd.	vermind.	1-1-2024	vermeerd.	vermind.	1-1-2025	vermeerd.	vermind.	eind	einde
Faciliterende projecten											
Locatie Baarkampstr-Schijfweg Zuid plan Molengaerde (Kess)	28.714	234,32	0,00	28.480							2023
RvR 2e tranche De keup e.a.	31.116	2.247,54	0,00	28.869	11.000	0	17.869				2024
Kievit	20.671	0,00	0,00	20.671	8.000	382.320	394.991				2024
De Moennik	100.931	64.519,12	0,00	36.412	52.767	16.355	0				2024
Meijel Oost	91.659	2.291,57	0,00	89.367	8.192	0	81.175				2024
Dörper Tore (Helden)	72.245	5.185,72	0,00	67.060	15.000	0	52.060				2024
Kassengebied Siberië III&IV Maasbree	0	43.552,52	42.085,00	-1.468	50.000	45.000	-6.468	18.532	0	-25.000	2025
	345.335	118.031	42.085	269.391	144.959			18.532	0	-25.000	

G Lokale heffingen

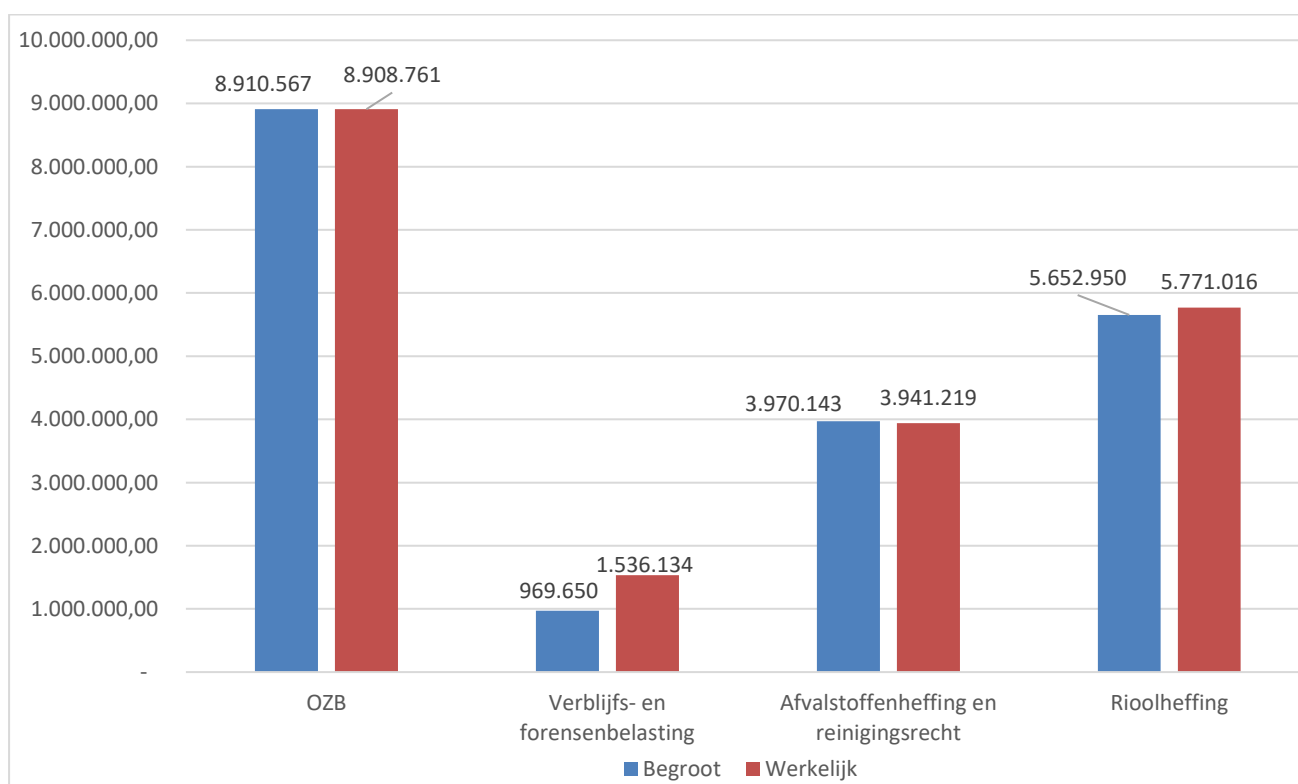
Algemeen/visie

Voor riolering en afval zijn de tarieven gebaseerd op het uitgangspunt van kostendekkendheid. Met betrekking tot de riolering geldt dat de kostendekkendheid is bepaald over een periode van 80 jaar gebaseerd op het GRP 2017-2021. Vanaf 2020 wordt de rioolheffing volledig geheven bij eigenaren in plaats van gebruikers.

Voor de OZB opbrengsten geldt dat er een opbrengstenstijging van 2,0% is opgenomen in de begroting 2023. Dit betreft de stijging exclusief de areaaluitbreiding. De opbrengsten die voortkomen uit OZB vormen voor de gemeente algemene opbrengsten die vrij inzetbaar zijn. Bij de berekening van de jaarlijkse OZB tarieven wordt behalve de gewenste opbrengststijging ook de waardeontwikkeling van het onroerend goed meegenomen.

In 2023 is aan lokale heffingen een bedrag van ruim € 19,5 miljoen begroot aan inkomsten. De werkelijke opbrengst lokale heffingen in 2023 bedraagt ruim € 20,1 miljoen. In werkelijkheid is ca. € 650.000 meer aan opbrengst gerealiseerd. Dat wordt met name veroorzaakt door een hogere opbrengst verblijfsbelasting (€ 566.000).

In de onderstaande grafiek is per opbrengstsoort het verschil tussen begroot en werkelijk zichtbaar:



	BOEKJAAR 2023			
	Begroot	Werkelijk	Afwijking	%
OZB	8.910.567	8.908.761	-1.806	-0,02%
Verblijfs- en forensenbelasting	969.650	1.536.134	566.484	36,88%
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	3.970.143	3.941.219	-28.924	-0,73%
Rioolheffing	5.652.950	5.771.016	118.066	2,05%
	19.503.310	20.157.129		

In deze paragraaf worden de afzonderlijke onderdelen nader toegelicht.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Vanaf 2018 wordt het afval in de gehele gemeente ingezameld door onze eigen inzameldienst. De werkelijke opbrengst aan de reinigingsheffingen bedroeg in 2023 1% minder dan geraamd.

De gehanteerde tarieven in 2023 zijn:

	Afvalinzameling
Eénpersoonshuishouden	181,00
Meerpersoonshuishouden	231,00

In vergelijking met de begroting is de werkelijke opbrengst (incl. verrekening kwijtschelding) als volgt:

	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Werkelijk 2022
Afvalstoffen- en reinigingsrecht	3.970.143	3.941.219	3.764.552

Rioolrecht

Gemeenten hebben, naast de zorgplicht voor het afvalwater, ook de zorgplicht voor het hemel- en grondwater. Dit betekent dat alle kosten die gerelateerd zijn aan deze zorgplicht verhaald kunnen worden via de rioolheffing. De heffing mag op begrotingsbasis maximaal 100% kostendekkend zijn. In 2023 is het tarief rioolrecht vastgesteld op € 284,64. Vanaf 2020 wordt rioolrecht volledig geheven bij eigenaren.

De opbrengsten in 2023 in vergelijking met de begroting en 2022 zijn als volgt:

	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Werkelijk 2022
Rioolrechten	5.652.950	5.771.016	5.628.715

Onroerende Zaakbelasting (OZB)

Bij de tariefbepaling voor 2023 is rekening gehouden met het feit dat de totale OZB opbrengt 2,0% mocht stijgen exclusief het effect van areaaluitbreidingen. De OZB opbrengst is afhankelijk van de WOZ waarde van de objecten per peildatum. In het boekjaar 2023 is de peildatum 1 januari 2022. In december 2022 zijn de volgende tarieven vastgesteld voor de OZB:

Tarievenoverzicht (= percentage van waarde)	Peel en Maas 2023	Peel en Maas 2022
Gebruikersbelasting niet-woningen	0,1779 %	0,1755 %
Eigenarenbelasting woningen	0,0788 %	0,0927 %
Eigenarenbelasting niet-woningen	0,2220 %	0,2190 %

De totaalopbrengsten over 2023 zijn als volgt:

BELASTINGEN	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Werkelijk 2022
OZB Woningen - eigenaar	5.195.702	5.188.790	5.073.224
OZB Niet woningen - eigenaar	2.227.110	2.234.779	2.138.326
OZB Niet woningen - gebruiker	1.487.555	1.485.192	1.457.000
	8.910.567	8.908.761	8.668.551

Verblijfsbelasting en forensenbelasting

Het tarief voor de onderkomens waarvoor een ruimtelijke toestemming is verleend voor de huisvesting van arbeidsmigranten bedroeg € 1,25. Het tarief voor de overige onderkomens bedroeg € 1 per persoon, per overnachting. Dit resulteert in de volgende opbrengst ten opzichte van de begrote opbrengst:

	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Werkelijk 2022
Verblijfsbelasting	950.000	1.518.056	1.233.762
Forensenbelasting	19.650	18.078	24.759
TOTAAL	969.650	1.536.134	1.258.521

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing, rioolrecht en overige leges

De tarieven voor afvalstoffenheffing, rioolrecht en leges mogen maximaal kostendekkend zijn. Dat wil zeggen dat we geen 'winst' mogen maken op de heffingen en leges. Als gevolg van de gewijzigde regels van het BBV is het niet meer mogelijk om uit de begroting te herleiden wat de totale kosten zijn die samenhangen met bijvoorbeeld afval of riolering. Voorheen was BTW de enige component die niet rechtstreeks was terug te vinden in de begroting. Daar komt de component overhead bij. Overhead staat apart in de begroting en is niet doorverdeeld naar de andere programma's en producten. Daardoor zijn de kosten in de begroting voor afval en riolering niet de volledige kosten die gebruikt worden voor het bepalen van de kostendekkendheid.

Overhead

Op het taakveld overhead zijn alle kosten verzameld die onder de overhead vallen. Dat betreft:

- Huisvesting Huis van de Gemeente
- Management en directie
- ICT
- Financiële administratie
- Facilitaire zaken
- Bestuurssecretariaat
- P&O
- Juridische zaken (algemeen)
- Inkoop (algemeen)
- Bezwaarschriftencommissie
- P&C

Voorheen werden deze kosten verzameld op een kostenplaats en dan doorverdeeld naar de 'directe' producten in de begroting op basis van een opslag op het uurtarief van de betreffende teams. Met ingang van de begroting 2017 is die doorverdeling niet meer toegestaan en blijven de overheadkosten 'hangen' als een aparte rubriek (taakveld) in de begroting. De overheadkosten die samenhangen met investeringen en projecten mogen wel nog worden doorbelast maar alle overige overhead staat als totaalbedrag apart in de begroting. In de begroting 2023 bedraagt het totale overhead € 13,4 miljoen waarvan een bedrag van € 646.000 wordt doorbelast naar investeringen en projecten.

Om te bepalen welk deel van de overhead (extracomptabel) mag worden toegerekend aan de producten afval en riolering is de volgende systematiek gehanteerd:

Het totaalbedrag aan overhead is gedeeld door het aantal 'productieve uren'. Dat is dezelfde systematiek die ook in voorgaande jaren is toegepast.

Om te komen tot het aantal 'productieve uren' is het aantal FTE genomen van de teams die aan producten werken die rechtstreeks in de begroting zijn opgenomen. Dat zijn de teams zoals VTH, Openbare ruimte, Omgevingsontwikkeling. Daaruit volgt een aantal FTE van 177,85.

Per FTE gaan we uit van 1.400 productieve uren per jaar zodat er in totaal (177,85 x 1.400) 248.990 productieve uren voor 2023 zijn geraamd.

De opslag voor overheadkosten wordt berekend op **€ 56,32** per uur. (€ 13,4 milj. / 248.990 uur).

Dit bedrag per uur is gebruikt om de overhead te bepalen die kan worden toegerekend aan investeringen en projecten en wordt eveneens gebruikt voor de (extracomptabele) bepaling van de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing, rioolrecht en leges.

Voor de jaarstukken 2023 is geen herrekening gemaakt van het uurtarief dat in de begroting is berekend v.w.b. de overheadtoeslag en is dus hetzelfde tarief gebruikt.

Afvalstoffenheffing

Het merendeel van de kosten voor afvalstoffenheffing is opgenomen op het product/taakveld afval (121: afvalinzameling). In de rechtstreekse uitgaven op dit product zijn echter een aantal componenten niet opgenomen die wel onderdeel uitmaken van de kostendekkendheid.

Aan overheadkosten is € 540.665 toegerekend aan afval (is gelijk aan bedrag uit begroting). Verder is er nog de BTW component over de uitgaven die voor de kostendekkendheid aan de kosten moet worden toegerekend. In vergelijking met de begroting ziet de kostendekkendheid voor afvalstoffenheffing er als volgt uit:

	begroting 2023		Jaarrekening 2023	
	uitgaven	opbrengsten	uitgaven	opbrengsten
uitgaven product afval rechtstreeks (prod. 121)	3.935.192		3.901.648	
uitgaven m.b.t. straatreiniging 1/3 deel	48.508		68.484	
overhead afval	540.665		540.665	
btw kosten m.b.t. afval	452.537		450.399	
rechtstreekse opbrengsten m.b.t. afval zoals:		821.392		995.403
- vergoedingen nedvang				
- opbrengsten milieupark				
- subsidies m.b.t. zwerfafval				
kosten gedekt uit reserve				
opbrengsten reinigingsrecht en afvalstoffenheffing		4.070.143		4.026.369
kwijtschelding afvalstoffenheffing		-100.000		-85.178
	4.976.901	4.896.347	4.960.997	4.936.595
kostendekkendheid	96,28%		99,51%	

Rioolrecht

Met betrekking tot riolering zijn de uitgaven en opbrengsten in de begroting gegroepeerd op product 124 Water en riolering. Voor de bepaling van de kostendekkendheid moeten echter ook nog de kosten met betrekking tot overhead en BTW worden meegenomen. De bepaling van de overheadkosten gebeurt op dezelfde manier als bij afval door middel van een overheadopslag per uur dat wordt gewerkt aan riolering door de eigen medewerkers. Het overzicht met betrekking tot de kostendekkendheid rioolrecht 2023 is als volgt:

	begroting 2023		jaarrekening 2023	
	uitgaven	opbrengsten	uitgaven	opbrengsten
uitgaven product riolering (prod. 124)	4.282.099		4.585.331	
overhead riolering	590.071		590.071	
btw-kosten m.b.t. riolering	780.780		838.065	
rechtstreekse opbrengsten riolering (prod. 124)		0		0
opbrengst rioolheffing		5.652.950		5.771.016
kwijtschelding rioolheffing		0		
	5.652.951	5.652.950	6.013.467	5.771.016
kostendekkendheid	100%		95,97%	

Leges

Om te bepalen in hoeverre de leges, die worden geheven op basis van de legesverordening, kostendekkend zijn moet een andere systematiek worden toegepast dan bij afvalstoffenheffing en

rioolrecht. De uitgaven en opbrengsten moeten per onderdeel worden bepaald en die gegevens zijn niet rechtstreeks uit de begroting te herleiden.

De kostendekkendheid wordt per titel (zoals ook in de legesverordening beschreven) bepaald.

- Titel 1 betreft legesproducten die betrekking hebben op algemene dienstverlening (burgerlijke stand, rijbewijzen etc.).
- Titel 2 betreft dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving en betreft producten zoals omgevingsvergunningen.
- Titel 3 betreft dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn en bevat producten zoals horeca- en exploitatievergunningen.

De bepaling van de kostendekkendheid gebeurt op productniveau en gaat als volgt in zijn werk:

Per product is bepaald wat de kosten zijn. Daarbij worden uiteraard de externe kosten meegenomen (zoals af te dragen rijksleges bij rijbewijzen en paspoorten) maar ook de kosten van de eigen medewerkers. Om die kosten te bepalen zijn normtijden opgesteld die aangeven hoe lang het verstrekken van een bepaald product gemiddeld duurt. Die normtijden worden periodiek geactualiseerd. Om de kosten van de eigen medewerkers te bepalen wordt het uurtarief gebruikt van het betreffende team. In dat uurtarief zijn de salariskosten en overige directe personeelskosten van het team verrekend. Daar wordt dan de overheadtoeslag nog bij opgeteld om te komen tot een totaal uurtarief. Dat uurtarief wordt afgezet tegen de normtijd per product om de kosten te bepalen voor de eigen medewerkers. Op die manier wordt de kostprijs van een product bepaald. Het tarief voor de producten wordt vastgesteld in de legesverordening.

Het gevolg van deze systematiek is dat op jaarrekeningbasis geen herrekening plaatsvindt van de werkelijke kosten. Wel wordt bij het opstellen van de begroting 2024 gebruik gemaakt van de actuele gegevens uit 2023 met betrekking tot normtijden en dergelijke.

Onderstaand wordt de kostendekkendheid van de leges voor 2021, 2022 en 2023 vergeleken:

Producten	Kostendekkendheid 2021	Kostendekkendheid 2022	Kostendekkendheid 2023
Titel 1: Algemene dienstverlening	70,33%	70,33%	66,74%
Titel 2: Dienstverlening en besluiten in kader van de Omgevingswet	66,78%	65,78%	64,88%
Titel 3: Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	49,51%	50,85%	44,17%
	67,11%	66,49%	64,69%

H Demografische ontwikkelingen

In 2019 heeft het CBS haar prognosecijfers bekend gemaakt van de bevolkingsontwikkeling van Peel en Maas tot 2050. Daaruit blijkt dat de verwachting is dat de bevolking de komende jaren groeit naar 45.000 inwoners in 2050. Volgens deze cijfers is de verwachting dat het aantal 65-plussers in 2040 een hoogtepunt bereikt (31% van de bevolking).

Het aantal potentiële werknemers, leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar daalt van 26.040 in 2010 naar 21.500 in 2040 ofwel een afname van ruim 17%. Vervolgens verwacht het CBS dat deze groep van potentiële werknemers weer stijgt.

Algemene tendensen zoals groei aantal ouderen door dubbele vergrijzing, afname aantal potentiële werkenden en afname aantal jeugdigen zijn aan de orde. Zaken als migratie spelen echter ook een rol. Juist in Noord-Limburg is het economisch perspectief van de voormalige anticipeerregio's in vergelijking met andere regio's sterk. Dit verklaart waarschijnlijk voor een belangrijk deel het feit dat het aantal inwoners in Noord-Limburg vooralsnog niet daalt en dat het CBS verwacht dat het aantal inwoners van Peel en Maas zal groeien.

Als Regio Noord-Limburg is een programma vastgesteld dat zich richt op sterke kanten van de regio om die voor de toekomst nog beter te positioneren. De projecten zijn voor een belangrijk deel ook gericht op het bijsturen van de consequenties van de demografische ontwikkeling.

I Wet open overheid

De Wet open overheid

De Wet open overheid (hierna: Woo) heeft op 1 mei 2022 de Wet openbaarheid van bestuur vervangen. De Woo is een belangrijke stap naar het transparanter maken van het handelen van de overheid. De Woo regelt het recht van burgers op publieke informatie van de overheid.

Daartoe kent de wet een aantal elementen:

- a. Alle bestuursorganen zijn verplicht om overheidsinformatie openbaar te maken, zowel uit eigen beweging (actieve openbaarmaking) als op verzoek (passieve openbaarmaking).
- b. Er worden een of meer contactpersonen benoemd om vragen van burgers te beantwoorden over de beschikbaarheid van publieke informatie.
- c. De Woo vergt van bestuursorganen dat er maatregelen worden getroffen om de duurzame toegankelijkheid van digitale documenten te borgen.
- d. In de begroting en jaarverslag wordt er in een openbaarheidsparagraaf aandacht besteed aan de manier waarop de Woo wordt uitgevoerd.

De Woo bepaalt dus ook, dat bestuursorganen jaarlijks in de begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Woo en in de verantwoording verslag doen van de uitvoering van de wet, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Hiermee wordt beoogd om een impuls te geven aan de actieve openbaarheid, door voor te schrijven dat bestuursorganen in hun begroting en verantwoordingsverslag aan moeten geven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo.

De gemeente Peel en Maas en de Wet open overheid

Binnen de gemeente Peel en Maas hebben we een Woo coördinator, die ieder Woo verzoek coördineert en zorgt voor een juiste afhandeling in samenspraak met de vakambtenaar. Daarnaast is er een projectgroep operationeel. We zijn met behulp van een extern bureau volop bezig met het in kaart brengen van onze uitgangssituatie die wij hebben met betrekking tot het actief openbaar maken van documenten. Hiermee krijgen we inzicht in welke stukken binnen de gemeente onder de Woo vallen, waar deze stukken zich bevinden, om welke aantallen het gaat, of er reeds stukken openbaar gemaakt worden, door wie de stukken openbaar worden gemaakt en hoe die openbaarmaking gaat (handmatig of automatisch). De VNG heeft hiervoor een stappenplan en meetinstrument ontwikkeld, waar bepaalde vragen systematisch ingevuld kunnen worden. Zo ontstaat een nulmeting of startpositie voor een goede implementatie van de Woo.

Door de invoering van de Wet Open Overheid worden gemeenten verschillende nieuwe verplichtingen opgelegd die ook extra kosten tot gevolg hebben. De implementatie is uitgesmeerd over verschillende jaren. Ter compensatie van die kosten zijn aan de algemene uitkering (incidentele en structurele) middelen toegevoegd. Voor de uitvoering ontvangen we structureel een budget op jaarbasis van zo'n € 120.000.

Jaarrekening

Gemeente Peel en Maas

V Waarderingsgrondslagen en grondslagen voor bepaling van resultaat

Waarderingsgrondslagen

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en indien van toepassing onder aftrek van ontvangen subsidies en bijdragen van derden.

Materiële vaste activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, worden voortaan op de balans opgenomen in een aparte categorie. Onder de vaste activa worden alleen investeringen verantwoord, waarvan de aanschafwaarde boven de € 25.000 ligt; zie notitie Activabeleid. De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde of lagere marktwaarde.

De materiële en immateriële vaste activa worden afgeschreven op lineaire basis. De afschrijvingstermijnen zijn gewaardeerd op de verwachte nuttigheidsduur. Wanneer na het verstrijken van de afschrijvingsperiode de levensduur langer blijkt dan de gehanteerde afschrijvingsduur wordt de restantboekwaarde van het afgeschreven object op € 1 gesteld. Als start van de afschrijving geldt het moment van ingebruikname van het object.

De onder immateriële vaste activa opgenomen kosten voor onderzoek en ontwikkeling worden afgeschreven in ten hoogste vijf jaar. De bijdragen in activa in eigendom van derden worden sinds 2016 gepresenteerd bij de immateriële vaste activa in plaats van bij de financiële vaste activa. Bij de immateriële vaste activa worden deze bijdragen aan activa in eigendom van derden conform artikel 62 en 63 BBV gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

De reserves zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en ook de voorzieningen zijn overwegend gewaardeerd tegen de nominale waarde. Jaarlijks vindt rentebijdraving plaats op deze reserves. Dit geldt eveneens voor de voorzieningen die zijn gewaardeerd tegen contante waarde. In het Wijzigingsbesluit van 25 juni 2013, van toepassing met ingang van begrotingsjaar 2014, is in artikel 44, lid d BBV een separate voorzieningscategorie geïntroduceerd voor vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven.

De voorraad bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs eventueel na aftrek van de gevormde voorzieningen in verband met verwachte exploitatietekorten (per complex bepaald). De ontvangsten door verkopen zijn hierop in mindering gebracht. Leningen, debiteuren evenals overige activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vanaf 2016 worden de kosten die gemeenten maken in het kader van faciliterend grondbeleid en kunnen verhalen op derden, geclassificeerd als vordering op de gemeentelijke balans. Afhankelijk van de status van de vordering dient deze vordering op de balans van de gemeente tot uiting te komen als kortlopende vordering of overlopend actief.

Met betrekking tot de verwerking van de Algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accres mededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar. Gemeente Peel en Maas heeft de verwerking van de algemene uitkering gebaseerd op de decembercirculaire 2023. In deze circulaire zijn geen accresaanpassingen verwerkt, maar zijn wel de maatstaven geactualiseerd om de Algemene uitkering te berekenen.

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. Het CAK verstrekt aan de gemeenten een totaaloverzicht waarbij maandelijks afstorting plaatsvindt van de geïncasseerde bijdragen.

Gemeenten kunnen op deze overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleem is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. De gemeente zal deze onzekerheid in de jaarstukken moeten noemen, ook al ligt daar de oorzaak niet.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Hierbij wordt rekening gehouden met het confrontatieprincipe. De kosten worden dan toegerekend aan dezelfde periode als de ermee samenhangende opbrengsten.

Verliezen worden verantwoord op het moment, dat zij voorzienbaar zijn (voorzichtigheidsprincipe). Bij het stelsel van baten en lasten zoals geformuleerd in het BBV zijn het toerekeningbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel essentiële uitgangspunten. Baten en lasten – en het daaruit vloeiende resultaat – moeten worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij de grondexploitatieprojecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een **verplichting** die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten.

De afschrijvingen worden bepaald, rekening houdend met de verwachte nuttigheidsduur. Extra afschrijvingen voor materiële vaste activa met economisch nut worden uitsluitend toegepast op basis van nieuwe inzichten in de technische en/of economische levensduur van de investeringen.

Ten aanzien van de toegerekende rente is bij deze jaarrekening uitgegaan van een renteomslagpercentage van 0,75%.

VI Balans met toelichting

Op de volgende twee bladzijden vindt u de balans met toelichting. In de balans zijn de cijfers opgenomen aan het begin van het dienstjaar (deze sluiten aan met de eindbalans in de jaarstukken 2022) en op het eind van het dienstjaar.

Aansluitend aan de balans vindt u een toelichting op de balansposten.

Activa	31-12-2023	31-12-2022
<i>Immateriële vaste activa</i>		
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	4.510.450	4.743.789
	4.510.450	4.743.789
<i>Materiële vaste activa</i>		
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	41.401.112	39.703.287
Investeringen met economisch nut	64.757.116	65.184.908
Gronden uitgegeven in erfpacht	6.872.849	6.871.989
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	42.736.006	35.720.342
	155.767.083	147.480.526
<i>Financiële vaste activa</i>		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	1.562.117	1.562.117
Leningen aan woningbouwcoöperaties	2.131.357	2.267.714
Leningen aan deelnemingen	1.898.522	1.898.522
Leningen aan overige verbonden partijen	1.700.000	1.700.000
Overige langlopende geldleningen	3.435.196	3.232.007
	10.727.192	10.660.360
Totaal vaste activa	171.004.725	162.884.676
<i>Voorraden</i>		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	695.376	1.899.862
Gereed product en handelsgoederen	-	-
	695.376	1.899.862
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	6.470.412	4.690.094
Overige vorderingen	2.873.279	2.755.334
Rekening-courantverhouding met niet-financiële instellingen	482.055	722.694
	9.825.746	8.168.122
<i>Liquide middelen</i>		
Kassaldo	16.677	6.195
Banksaldi	1.255.724	224.040
	1.272.401	230.235
<i>Overlopende activa</i>		
De van de Europese en Nederlands overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van :		
- Het Rijk	4.041.713	3.603.361
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	766.980	1.613.198
	4.808.693	5.216.559
Totaal vlottende activa	16.602.216	15.514.777
Totaal activa	187.606.941	178.399.452

Passiva	31-12-2023	31-12-2022
<i>Eigen vermogen</i>		
Algemene reserve	13.561.264	6.712.091
Bestemmingsreserves	39.527.445	40.212.667
Gerealiseerde resultaat	7.011.802	7.968.840
	60.100.511	54.893.598
<i>Voorzieningen</i>		
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.213.852	3.517.682
Voorziening ter egalisering van kosten	2.014.330	2.075.950
Voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	14.145.299	13.965.999
	20.373.481	19.559.631
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>		
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	80.593.653	78.200.184
Onderhandse leningen van binnenlandse bedrijven	460.000	460.000
	81.053.653	78.660.184
Totaal vaste passiva	161.527.645	153.113.413
<i>Netto vlottende schuld met rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	9.000.000	11.000.000
Overige schulden	4.899.704	4.223.102
	13.899.704	15.223.102
<i>Overlopende passiva</i>		
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking en lasten van volgende begrotingsjaren en uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	7.848.385	5.201.208
- Overige Nederlands overheidslichamen	676.183	699.150
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgende begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	3.570.435	4.114.833
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	84.589	47.746
	12.179.592	10.062.938
Totaal vlottende passiva	26.079.296	25.286.039
Totaal passiva	187.606.941	178.399.452

Activa

Bijdrage aan activa in eigendom van derden

	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Des- investerings	Bijdragen derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2023
Immateriële vaste activa						
IVA Bijdrage aan activa in eigendom van derden	4.743.789	33.113	-	-	266.452	4.510.450
	4.743.789	33.113	-	-	266.452	4.510.450

Onder bepaalde voorwaarden mogen bijdragen aan activa in eigendom van derden worden opgevoerd als investeringen. De bijdragen die op deze wijze zijn geactiveerd bedragen per 1 januari 2023 € 4.743.790. Op 31 december 2023 was het geactiveerde bedrag € 4.510.450. De investering van betreft met name de afrekening van de renovatie gemeenschapshuis D'n Binger in Meijel (€ 22.354) en de reconstructie van Kruispunt N273 in Baarlo (€ 9.897).

Vaste activa

Bij het waarden en afschrijven van de vaste activa is de nota Activabeleid gevolgd, die op 4 juli 2023 door de Raad is vastgesteld. Hierin zijn onder andere de afschrijvingsmethode en de afschrijvingstermijnen opgenomen. De materiële vaste activa worden uitgesplitst in activa met een economisch (EN) en een maatschappelijk nut (MN).

Materiële vaste activa; dekking door heffing

	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Des- investerings	Bijdragen derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2023
Materiële vaste activa; dekking door heffing						
MVA EN Dekking door heffing -Rioolinvesteringen	38.673.561	3.435.058	-	89.917	1.638.355	40.380.347
MVA EN (dekking door heffing) Afval	1.029.726	174.919	-	-	183.880	1.020.765
	39.703.287	3.609.977	-	89.917	1.822.235	41.401.112

Hieronder is aangegeven per categorie de belangrijkste (des)investeringen (>€ 50.000) in 2023

Rioolinvesteringen

3.058.000

- Verbeteringsmaatregelen (KRW) 450.000
- Renovatie/vervanging gemalen vrij verval riolering 1.377.000
- Renovatie/vervanging gemalen drukriolering 174.000
- Riolering Muldersweg/Thomassenstraat en van Agchellstraat Egchel 288.000
- Reconstructie Molenstraat Helden 769.000

Afval

132.000

- Onepass; vuilnisauto 132.000

Materiële vaste activa; economisch nut

Materiële vaste activa; economisch nut	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Des- investerings	Bijdragen derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2023
MVA EN Gronden en Terreinen	11.649.465	1.298.964	794.160	-	6.190	12.148.079
MVA EN Woonruimten	176.519	-	-	-	5.612	170.907
MVA EN Bedrijfsgebouwen	49.056.287	835.717	-	-	2.238.517	47.653.487
MVA EN Grond-, weg en waterbouwkundige werken	1.096.749	542.780	-	-	97.300	1.542.229
MVA EN Vervoermiddelen	149.076	-	-	-	31.701	117.375
MVA EN Machines, apparaten en installaties	2.878.008	810.531	-	-	904.044	2.784.495
MVA EN Overig	178.804	203.218	-	22.700	18.778	340.544
	65.184.908	3.691.210	794.160	22.700	3.302.142	64.757.116

Hieronder is aangegeven per categorie de belangrijkste (des)investerings (>€ 50.000) in 2023:

Gronden en terreinen	505.000	
• Grondbank Peel en Maas		233.000
• Nog te verkopen kavels		272.000
Bedrijfsgebouwen	690.000	
• Huisvesting Openbare school Maasbree		78.000
• Verbouwen Kloosterstraat 14 Helden		53.000
• Sportzaal Baarlo; LED-verlichting		56.000
• Zonnepanelen/elektrische infrastructuur werf		162.000
• Kindcentrum de Riet Panningen		262.000
• Kas VMBO locatie Panningen		79.000
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	534.000	
• LTC Tonido; vervanging toplaag tennisbanen		147.000
• Voetbalvereniging MVC; LED-verlichting		58.000
• Hockeyclub; vervanging kunstgrasveld		329.000
Machines, apparaten en installaties	649.000	
• Vervanging basis ICT 2022-2026		259.000
• Wmo vervoersvoorzieningen		390.000
Overig	191.000	
• Speelvoorzieningen		191.000

Materiële vaste activa; gronden uitgegeven in erfpacht

Materiële vaste activa; gronden uitgegeven in erfpacht	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Des- investerings	Bijdragen derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2023
MVA EN Gronden uitgegeven in erfpacht	6.871.989	860	-	-	-	6.872.849
	6.871.989	860	-	-	-	6.872.849

Voor bepaalde investeringen met economisch nut wordt de reserve Dekking kapitaallasten gedurende de looptijd van de investering aangewend om (een deel van) de kapitaallasten te dekken.

Materiële vaste activa; maatschappelijk nut

Materiële vaste activa; maatschappelijk nut	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Des- investerings	Bijdragen derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2023
MVA MN Grond-, weg en waterbouwkundige werken	35.295.215	8.392.449	-	37.220	1.418.790	42.231.654
MVA MN Machines, apparaten en installaties	53.886	-	-	-	2.897	50.989
MVA MN Overige	371.241	115.884	-	-	33.762	453.363
	35.720.342	8.508.333	-	37.220	1.455.449	42.736.006

Hieronder is aangegeven per categorie de belangrijkste (des)investerings (>€ 50.000) in 2023:

Grond-, weg en waterbouwkundige werken	7.678.000	
• Herinrichting Schrames Helden		63.000
• Kieënweg-Bong-Schersweg Baarlo		78.000
• Muldersweg-Thomassenstraat-van Agchellstraat Egchel		214.000
• Jan Thijssensteeg-Steegstraat-Kapelkesweg, Meijel		245.000
• Helenaveenseweg-Ontginningsweg-Marisstr-Roomweg Grashoek		409.000
• Oude Heldenseweg-Leeuwerik-Laar-Schuttenbos, Maasbree		182.000
• Onderhoud gedeelte wegen (vervanging riolering)		65.000
• Reconstructie Heldensedijk inclusief brug Meijel		4.223.000
• Gebiedsontwikkeling Piuspark		104.000
• Herinrichting Kerstraat en parkeerplaatsen Kurversweg Meijel		1.020.000
• Herinrichting Peelstraat Beringe		75.000
• Reconstructie Nannesweg Panningen		98.000
• Herinrichting Bosakkerweg Kessel		460.000
• Herinrichting Poorterweg Koningslust		60.000
• Reconstructie Molenstraat Helden		382.000
Overig	115.000	
• Aanplant bomen verschillende kernen		115.000

De boekwaarde van de Investerings op 31 december 2023 met maatschappelijk nut geactiveerd vanaf 2017 is € 23.679.657 en geactiveerd voor 2017 € 19.056.349 (de activa tot en met nummer 1299 zijn geactiveerd voor 2017).

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Des- investerings	Bijdragen derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2023
FVA Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	1.562.117	-	-	-	-	1.562.117
FVA Leningen aan woningbouwcorporaties	2.267.714	-	136.357	-	-	2.131.357
FVA Leningen aan deelnemingen	1.898.522	-	-	-	-	1.898.522
FVA Leningen aan overige verbonden partijen	1.700.000	-	-	-	-	1.700.000
FVA Overige langlopende leningen	3.232.007	341.416	138.227	-	-	3.435.196
	10.660.360	341.416	274.584	-	-	10.727.192

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Onder kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen zijn de deelnemingen opgenomen die wij als gemeente hebben in andere bedrijven. De grootste zijn de Helden Holding B.V. en Enexis Holding.

Leningen aan woningbouwcorporaties

In 2023 is er een bedrag van € 136.357 afgelost aan leningen verstrekt aan de woningbouwcorporaties. Hierdoor staat er op 31 december 2023 nog een bedrag open van € 2.131.357.

Leningen aan deelnemingen

In 2020 hebben we een 30-jarige lening verstrekt aan Enexis Holding BV voor een bedrag van € 1.898.522. De rente bedraagt 1,4% vast voor een periode van 10 jaar. De gemeente Peel en Maas is voor 0,3797% aandeelhouder van Enexis Holding N.V. Enexis heeft de wettelijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid voor een veilig, betaalbaar en betrouwbaar energienetwerk. De energietransitie en het landelijk overeengekomen Klimaatakkoord brengen voor Enexis grote extra investeringen met zich mee. Om deze (publieke) investeringen te kunnen

financieren, heeft Enexis aan al haar aandeelhouders gevraagd om deel te nemen in een lening. Deze bedraagt in totaal € 500 miljoen. Het aandeel van Peel en Maas op basis van het aandelenbezit komt uit op € 1.898.522.

Leningen aan overige verbonden partijen

De leningen aan overige verbonden partijen betreffen de leningen die door Peel en Maas zijn verstrekt aan de NLW.

Overige langlopende leningen

Een specificatie van deze post ziet er als volgt uit:

Verstrekte langlopende leningen	31-12-2023
Onderwijs	270.000
(Sport)verenigingen en organisaties	34.005
Startersleningen	1.268.775
Personeel	1.038
Jongeren­sociëteit Mafcentrum	221.375
Verstrekte BZ leningen	134.020
Plattelandshoes	203.886
Revolverend fonds	85.784
Opstallen SIF	613.333
Opstallen Kurversweg SKM	602.980
	3.435.196

Vlottende activa

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Onderhanden werk	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Des- investerings	Bijdragen derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2023
Bouwgrond in exploitatie	3.446.545	2.147.776	3.666.087	-	-	1.928.234
	3.446.545	2.147.776	3.666.087	-	-	1.928.234

De kosten die gemeenten maken in het kader van faciliterend grondbeleid komen, afhankelijk van de status op de balans tot uiting, als een kortlopende vordering, overlopende activa of overlopende passiva.

De stand van de voorziening Verliezen grondexploitatie bedroeg op 31-12-2023 € 2.020.555. Deze voorziening is voor de volgende onderdelen: verliezen actieve projecten, verliezen faciliterende projecten en uitkering planschades. Op grond van het BBV moet het gedeelte van de voorziening dat betrekking heeft op de verliesgevende projecten gepresenteerd worden als een correctie op de boekwaarde van grondexploitatie. Wanneer de voorziening echter hoger is dan de actuele boekwaarde dan dient dit hogere bedrag gepresenteerd te worden op de passiefzijde van de balans; bij het onderdeel voorzieningen.

Het gedeelte van de voorziening waarvan een verlies wordt verwacht van de actieve projecten is € 1.232.858 en moet dus in mindering worden gebracht op de boekwaarden van de voorraad in exploitatie genomen bouwgronden.

Voorraad in exploitatie genomen bouwgronden		1.928.234
-/- Voorziening verliezen grondexploitatie	-/-	1.232.858
		695.376

Uitzettingen met rente-typische looptijd van korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen

De vordering op openbare lichamen betreft de BTW en BCF over het boekjaar 2023 die we pas in 2024 ontvangen.

Overige vorderingen

In onderstaande tabel een specificatie van de overige vorderingen.

Overige vorderingen	31-12-2023
Debiteuren (inclusief belastingdeb.)	2.847.188
Debiteuren sociaal domein	1.182.077
Inkomsten sportaccommodaties	126
-/- Dubieuze debiteuren	-1.007.739
-/- Dubieuze debiteuren sociaal domein	-148.373
	2.873.279

Rekening-courantverhouding met niet financiële instellingen

Dit betreft de startersleningen; € 482.055. Rekening-courant betekent in dit geval dat we een vordering hebben op degene die een starterslening hebben afgesloten.

Schatkistbankieren

Het is verplicht om overtollige middelen (boven het drempelbedrag) aan te houden in de schatkist.

Het drempelbedrag voor Peel en Maas over 2023 is € 2.500.000.

Het drempelbedrag is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal.

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	94.453	580.604	853.394	686.320
Drempelbedrag	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Ruimte onder drempelbedrag	2.405.547	1.919.396	1.646.606	1.813.680
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Door een adequaat liquiditeitenbeheer wordt getracht de gemiddelde saldi onder het drempelbedrag te houden. In 2023 is het drempelbedrag niet overschreden.

Liquide middelen

De specificatie van de **kas en banksaldi** is als volgt per 31 december 2023:

BNG	1.240.851
BNG pin/chip en betaalautomaten	1.072
Rabobank Peel en Maas	6.621
Rabobank Buitendienst	885
Rabobank Werk en Inkomen	6.295
Kas	16.677
	1.272.401

Overlopende activa

De balanspost De van de Europese en Nederlands overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog ontvangen bedragen van het Rijk heeft betrekking op een bedrag van € 4.038.293 dat we nog moeten ontvangen voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne en € 3.420 voor gedupeerden kinderopvangtoeslag.

Nog te ontvangen voorschotbedragen overheidslichamen	31-12-2022	Toevoegingen	Ontvangen	31-12-2023
Ontheemden Oekraïne	3.603.361	4.038.293	3.603.361	4.038.293
Gedeputeerden kinderopvangtoeslag	-	3.420	-	3.420
	3.603.361	4.041.713	3.603.361	4.041.713

Overige nog te ontvangen bedragen en de Vooruitbetaalde bedragen betreft posten waarvan we de ontvangst nog niet binnen hebben. De facturatie of ontvangst heeft niet in 2023 plaatsgevonden, terwijl de diensten en/of producten wel in 2023 zijn geleverd of het betreft vooruitbetaalde bedragen die betrekking hebben op volgende begrotingsjaren. Het gaat om een totaalbedrag van € 766.980.

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	Bedrag
Nedvang 3e kwartaal 2023	100.000
Zwerfafvalvergoeding 2022	50.000
Detachering personeel bij derden	197.659
Gemeente Bergen/Beesel/venlo/Nederweert 4e kw.2023	7.568-
Afrekening algemene uitkering 2021	38.198
Sociaal domein	81.800
Microsoft 365 E3 Unified abonn.jan/okt 2024	166.725
Huur januari en februari noodunits Groenling	8.368
Aflossing leningnummer 10014788	26.169
VS jan.2024 riool en gemalen K'lust	533
VS jan.2024 Riool en Gemalen Baarlo	2.296
VS jan.2024 Riool en Gemalen Kessel	3.031
VS jan.2024 Riool en Gemalen Maasbree	3.336
VS jan.2024 Div. gebouwen	14.168
VS jan.2024 Riool en Gemalen Helden	7.051
VS 2023 Riool en Gemalen Meijel	2.722
Vs januari 2024 openbare verlichting	1.193
VS jan.2024 Div. Aansluitingen	6.884
SPUK bijdr.proj.Kommee/ Ouderen OV & Maas(12390)	25.000
Correctie rente leningen 10014788	25.134
Corr. pas leefgeld januari 2024	4.036
Corr. bank leefgeld januari 2024	10.246
	766.980

Passiva

Reserves

De stand van de reserves per 1-1-2023, inclusief het onverdeeld rekening resultaat, bedraagt € 54.893.598. De stand per 31-12-2023 bedraagt € 53.088.709.

Omschrijving	stand 1-1-2023	rente- toevoeging	resultaat bestemming	onttrekking ivm afschrijving op activa	mutaties		stand 31-12-2023
					dotaties	onttrekkingen	
Algemene reserve	6.712.091	67.121	6.418.840		2.114.527	1.751.316	13.561.264
Reserve kunst en cultuur	48.329	483					48.812
Reserve parkeerfonds	23.336	233					23.569
Reserve onderwijshuisvesting	6.349.325	47.620			215.671	392.504	6.220.112
Reserve herstructureringsfonds	2.160.541	21.605			24.563	82.248	2.124.461
Reserve dekking kapitaallasten	6.463.534	48.477		468.884	108.350		6.151.476
Reserve uitgezette middelen	10.123.165	0				520.369	9.602.796
Reserve risico's grondexploitatie	3.598.283	0			593.022	1.170.461	3.020.844
Reserve egalisatie afval	272.331	2.723					275.054
Reserve fonds infrastructurele werken	1.632.596	12.244			456.457	226.457	1.874.841
Reserve voorzieningen voor jeugd	59.192	592					59.784
Reserve Schering en Inslag	574.501	5.745				95.595	484.650
Reserve ontsluiting glastuinbouwgebieden	371.100	3.711			50.000	14.112	410.699
Reserve overkluizing Bosbeek Baarlo	57.992	580					58.572
Reserve materieel openbare werken	265.593	2.656			13.073		281.322
Reserve Wowezo Baarlo	30.000	0					30.000
Reserve strategische investeringen	139.015	1.390				138.164	2.242
Reserve thema 1	53.763	538					54.301
Reserve thema 2	69.555	696			0		70.250
Reserve thema 3	40.364	404			9.233		50.000
Reserve thema 4	60.377	604					60.981
Reserve thema 5	15.919	159			33.922		50.000
Reserve thema 6					50.000		50.000
Reserve Mixed Hockeyclub Helden	54.702	547				55.249	0
Reserve Fonds strategische verwervingen	500.000	0				256.691	243.309
Algemene risicoreserve	5.631.400	0					5.631.400
Reserve kwaliteitsfonds ruimtelijke ontwikkeling	274.621	2.746					277.368
Reserve concessie openbaar vervoer	78.266	783					79.049
Reserve sociaal domein	25.635	256					25.891
Reserve herziening bestemmingsplannen	732.194	7.322	550.000		56.000	366.139	979.378
reserve integratie nieuwkomers	248.047	2.480				250.527	0
Reserve ICT	258.990	1.942			190.000	164.648	286.284
Reserve huisvestingsfonds			1.000.000		0		1.000.000
Onverdeeld rekening resultaat 2022	7.968.840		-7.968.840				0
	54.893.598	233.658	0	468.884	3.914.816	5.484.479	53.088.709

Op basis van het in de notitie Reserves en voorzieningen, die is geactualiseerd en op 4 juli 2023 door de raad is vastgesteld, wordt aan de meeste reserves jaarlijks rente toegevoegd.

Artikel 54 lid 2 B van het Besluit Begroting en Verantwoording vermeld:

Per reserve wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken: de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd;

In bovenstaand overzicht is hiervoor een aparte kolom opgenomen.

De specificatie van de € 468.884 is als volgt:

Sportvelden	4.459
Dorpsontmoeting Maasbree	10.686
Ringoven	16.024
Brandweeraccommodatie Meijel	20.624
Renovatie De Körref	33.228
Gemeentewerf/milieupark	94.647
DOK6	105.874
MFC Helden	100.938
Wijzigen methode afschrijven van annuitair naar lineair	31.877
Parkeerplaats molenstraat	3.940
Ontsluiting Napoleonsbaan/Kuukven	27.697
Centrumplan Panningen	666
Centrumplan Panningen, vmbo	2.272
Plan Maasdal	15.953
	468.884

Naast bovenstaande rentetoevoeging en onttrekkingen in verband met afschrijvingen op activa staan hieronder de belangrijkste mutaties in de reserves:

Algemene reserve:

Toevoeging resultaat jaarstukken 2022	6.418.840
Overboeking van reserve integratie nieuwkomers conform nota reserves en voorzieningen	250.527
Toevoeging versterken vermogenspositie cf. begroting	1.792.000
Onttrekking t.b.v. dekking kosten steunfonds inwoners	-/-500.000

Reserve onderwijshuisvesting

Jaarlijkse storting onderwijshuisvesting	215.671
Onttrekking t.b.v. Den Doelhof Meijel	-/- 132.539

Reserve dekking kapitaallasten

Onttrekking kapitaallasten Dok 6 Panningen	-/- 105.874
Onttrekking kapitaallasten MFC Helden	-/- 100.938

Reserve uitgezette middelen

Onttrekking t.b.v. dekking Huis van de Gemeente	-/- 520.369
---	-------------

Reserve risico grondexploitatie

Toevoeging afsluiten project bedrijvenpark Kennedylaan Panningen	132.960
Toevoeging afsluiten project Giel Peetershof Egchel	207.013
Toevoeging afsluiten project Groene Pijl Beringe	230.008
Toevoeging poc-winst 2023 In den Bosch	103.039
Onttrekking in verband met storting in voorziening verlies grondexploitatie ten behoeve van Giel Peetershof	-/- 866.000
Onttrekking ten behoeve van doorontwikkeling Heierhof – Kuukven fase 3,4,5,	-/- 135.124

Reserve fonds infrastructurele werken

Toevoeging uit anterieure overeenkomsten	371.017
Onttrekking ten behoeve van Kwistbeek	-/- 177.557

Reserve strategische investeringen

Onttrekking ten behoeve van voorbereiding herontwikkeling postkantoor locatie Panningen	-/- 138.163
---	-------------

Reserve fonds strategische verwervingen

Onttrekking ten behoeve van verkoop niet strategische onroerende zaken -/- 254.224

Reserve herziening bestemmingsplannen

Toevoeging uit resultaat jaarstukken 2022 550.000
 Onttrekking t.b.v. bestemmingsplannen -/-

Reserve herziening bestemmingsplannen

Onttrekkingen behoeve van invoering Omgevingswet -/- 366.138

Reserve integratie nieuwkomers

Overboeking naar algemene reserve conform nota reserves en voorzieningen -/- 250.527

Reserve ICT

Storting in reserve 190.000

Reserve huisvestingsfonds

Storting conform jaarstukken 2022 1.000.000

Omschrijving reserve	Reden reserve
Aard reserve	
Algemene Reserve Algemene reserve met risicomotief	Deze reserve dient ter dekking van algemene (incidentele) uitgaven die expliciet zijn aangewezen en wordt verder aangewend om de reserves Reserve risico's grondexploitatie en/of de algemene risicoreserve aan te vullen indien deze reserves onder hun respectievelijke minimumsaldi (dreigen te) komen ultimo een boekjaar.
Kunst en cultuur Bestemmingsreserve	Voor het realiseren van kunstobjecten in de gemeente Peel en Maas.
Parkeerfonds Bestemmingsreserve	Dekking van gemeentelijke kosten voor het aanleggen van parkeerplaatsen in de centra van de verschillende kernen.
Reserve riolering Bestemmingsreserve	Als we in een jaar een exploitatieoverschot hebben omdat bijvoorbeeld werken goedkoper zijn uitgevoerd/uitgevallen dan geraamd, komt dit overschot in de reserve terecht.
Onderwijshuisvesting Bestemmingsreserve	Stichting en de instandhouding van zowel de openbare als de bijzondere scholen bekostigen.
Herstructureringsfonds Bestemmingsreserve	Dekking van geplande uitgaven op het gebied van de herstructurering kernen, buitengebied en bedrijventerreinen
Dekking kapitaallasten Bestemmingsreserve	De reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van verschillende investeringen. De kapitaallasten verschillende investeringen worden (deels) gecompenseerd door onttrekkingen aan de reserve dekking kapitaallasten.
Uitgezette middelen Bestemmingsreserve	De reserve dient ter compensatie van een deel van de kapitaallasten die voortkomen uit de verbouw van het gemeentehuis vanaf 2015.
Risico's grondexploitaties Risico reserve	Weerstandsvermogen van de grondexploitaties.
Egalisatie afval Egalisatie reserve	Voorkomen van sterke schommelingen van de tarieven van afvalstoffenheffing.
Fonds infrastructurale werken Bestemmingsreserve	Dekking van kosten voor uitgaven zoals benoemd in artikel 6.2.5. van het Besluit Ruimtelijke Ordening (BRO) zoals aanleg van infrastructurale werken, openbare verlichting, brandkranen, speelvoorzieningen, etc. etc.
Voorzieningen voor jeugd Bestemmingsreserve	De reserve dient ter dekking van kosten van voorzieningen die ten behoeve van de jeugd noodzakelijk of wenselijk zijn.
Schering en Inslag Bestemmingsreserve	Op 2-6-2013 heeft de raad bij het beschikbaar stellen van het krediet van € 643.000 ten laste van de reserve Schering en Inslag voor Plan

	Maasdal besloten het resterende bedrag van deze reserve beschikbaar te houden voor ontwikkelingen in Baarlo.
Ontsluiting glastuinbouwgebieden Bestemmingsreserve	Ter dekking van de kosten voor het oplossen van eventuele knelpunten/problemen met betrekking tot de ontsluiting van glastuinbouwconcentratie gebied Tangbroek.
Overkluizing Bosbeek Baarlo Bestemmingsreserve	Bekostiging overkluizing Bosbeek nabij Kasteellaan in Baarlo.
Materieel openbare werken Bestemmingsreserve	Dekking van kapitaallasten van de toekomstige investeringen in het gladheidbestrijdingsmaterieel incl. zoutloods.
WoWeZo Baarlo Bestemmingsreserve	Dekking van garantstelling ten behoeve van herinvulling ronde school Ter financiering van zich nog voordoende ontwikkelingen in het project WoWeZo.
Strategische investeringen Algemene reserve	De reserve dient voor de dekking van investeringen die zich onaangekondigd voordoen en / of waarbij door derden (eveneens) middelen beschikbaar worden gesteld en / of waar subsidiemogelijkheden kunnen worden benut.
Thema 1 Algemene reserve	Dekken van uitgaven die een relatie hebben met thema 1 (programma 1.1 en 1.2).
Thema 2 Algemene reserve	Dekken van uitgaven die een relatie hebben met thema 2 (programma 2.1 t/m 2.3).
Thema 3 Algemene reserve	Dekken van uitgaven die een relatie hebben met thema 3 (programma 3.1 t/m 3.4).
Thema 4 Algemene reserve	Dekken van uitgaven die een relatie hebben met thema 4 (programma 4.1).
Thema 5 Algemene reserve	Dekken van uitgaven die een relatie hebben met thema 5 (programma 5.1).
Thema 6 Algemene reserve	Dekken van uitgaven die een relatie hebben met thema 5 (programma 6.1).
Hockeyclub Helden Bestemmingsreserve	Bij de aanleg van de kunstgrashockeyvelden van de Mixed Hockeyclub in de voormalige gemeente Helden is afgesproken dat de hockeyclub jaarlijks een bedrag aan de gemeente betaald. De gemeente stort dit bedrag in een reserve om te zijner tijd in te zetten voor vervanging- en onderhoudsinvesteringen.
Fonds strategische (grond) verwervingen Bestemmingsreserve	De reserve dient ter dekking van kosten die voortkomen uit grondverwervingen die nodig zijn om strategische redenen. De reserve vindt zijn grondslag in de Nota strategische verwervingsbeleid die op 25 januari 2011 door de raad is vastgesteld.
Algemene Risico reserve Risicoreserve	Deze reserve dient ter afdekking van de benoemde (financiële) risico's zoals die zijn beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen en als buffer voor niet voorziene risico's.
Reserve kwaliteitsfonds ruimtelijke ontwikkeling Bestemmingsreserve	Dekking van geplande uitgaven op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen. De basis voor het vragen van deze bijdrage is gelegd in de nota kostenverhaal die vastgesteld is in de raadsvergadering van 20 december 2011. De hoogte van de bijdrage is geregeld in het collegebesluit "Tarieven bijdrage ruimtelijke ontwikkeling" van 20 december 2011 en 30 september 2019.
Reserve concessie openbaar vervoer Bestemmingsreserve	Reserve ten behoeve van aanpassingen aan bushaltes ten gevolge van de nieuwe concessie van het Openbaar Vervoer.
Reserve sociaal domein Bestemmingsreserve met risico motief	De reserve sociaal domein dient enerzijds als buffer voor onverwachte en incidentele tegenvallers binnen het sociaal domein. Anderzijds kan de reserve worden ingezet als egaliseringsreserve om budgetoverschrijdingen en / of budgetonderschrijdingen binnen het sociaal domein te compenseren.
Reserve herziening bestemmingsplannen Bestemmingsreserve	Reserve ter dekking van de uitgaven die samenhangen met het herzien van bestemmingsplannen
Reserve integratie nieuwkomers Bestemmingsreserve	In 2016 en 2017 zijn door de Rijksoverheid extra bedragen uitgekeerd aan gemeenten ter compensatie van kosten die samenhangen met

	integratie en participatie van nieuwkomers. De reden was de verhoogde asielinstroom in die jaren. De kosten voor integratie en participatie strekken zich uit over meerdere jaren en derhalve zijn de niet bestede rijksmiddelen in 2016 en 2017 gestort in de reserve integratie nieuwkomers. Uitgaven die samenhangen met de integratie en participatie van nieuwkomers kunnen gedekt worden uit deze reserve.
Reserve ICT Bestemmingsreserve	Voor de reguliere uitgaven op het gebied van ICT (onderhoud, licenties) is in de begroting een budget opgenomen. In bepaalde jaren treden echter hogere kosten op door updates etc. Om de kosten in de begrotingen niet te veel te laten schommelen wordt de reserve ICT ingezet. Er vindt een jaarlijks gelijke dotatie plaats en de onttrekkingen vinden plaats op basis van een jaarlijks geactualiseerd ICT-onderhoudsplan.

Voorzieningen

Bepaalde voorzieningen dienen qua aard gepresenteerd te worden als correctie op activaposten en worden dus niet gepresenteerd als voorzieningen. Dit betreft bijvoorbeeld de voorzieningen die dienen ter dekking van de risico's van dubieuze debiteuren en de voorziening ter dekking van verwachte verliezen bij grondexploitatie.

Het verloop van de aanwezige (onderhouds)voorzieningen is als volgt:

Omschrijving	stand 1-1-2023	mutaties		vrijval tgv resultaat	stand 31-12-2023
		dotaties	onttrekkingen		
Voorziening verliezen grondexploitaties gepubliceerd als correctie op activa	2.383.933	882.456	1.245.834		2.020.555
Voorziening dubieuze (belasting en soza) debiteuren gepubliceerd als correctie op activa	1.006.415	2.000	675		1.007.739
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's én gepubliceerd als correctie op activa	3.390.348	884.456	1.246.509		3.028.294
Voorziening pensioen wethouders	1.130.237	191.827	59.024		1.263.040
Voorziening spaar- en bovenwettelijk verlof	1.468.993	649.388			2.118.381
Voorziening kosten afgesloten grondexploitaties	81.202	0	35.000		46.202
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.680.432	841.215	94.024		3.427.623
Voorziening onderhoud binnensportaccommodaties	375.377	90.000	106.529		358.848
Voorziening onderhoud buitensport accommodaties	279.614	110.000	11.400		378.213
Voorziening onderhoud cultuurobjecten	49.216	9.492	25.842		32.867
Voorziening onderhoud sociaal culturele accommodaties	255.616	35.000	29.648		260.969
Voorziening sociaal culturele accommodaties inzake Dok 6	115.406	37.000	18.151		134.255
Voorziening openbare verlichting	182.903	50.012	232.915		0
Voorziening onderhoud overige gemeentelijke gebouwen	145.165	13.000	535		157.630
Voorziening onderhoud gemeentewerf	139.330	28.000	14.389		152.941
Voorziening onderhoud Huis van de gemeente	450.095	56.000	67.299		438.796
Voorziening parkbos en kasteelterrein D'Erp Baarlo	83.227	16.583	0		99.810
Voorzieningen ter egalisering van kosten	2.075.950	445.087	506.707	0	2.014.330
Voorziening riolering	13.965.999	179.300	0		14.145.299
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	13.965.999	179.300	0	0	14.145.299
Voorzieningen gepubliceerd als passiva	18.722.381	1.465.602	600.731	0	19.587.252
Totaal voorzieningen gepubliceerd als activa en passiva	22.112.729	2.350.058	1.847.241	0	22.615.546

De stand van de voorziening Verliezen grondexploitatie is op 31-12-2023 € 2.020.555. Deze voorziening is voor de volgende onderdelen: verliezen actieve projecten, verliezen faciliterende projecten en uitkering planschades. Op grond van het BBV moet het gedeelte van de voorziening dat betrekking heeft op de verliesgevende projecten gepresenteerd worden als een correctie op de boekwaarde van grondexploitatie. Wanneer de voorziening echter hoger is dan de actuele boekwaarde dan dient dit hogere bedrag gepresenteerd te worden op de passiefzijde van de balans.

	Opgenomen in voorziening	Boekwaarde 31-12-2023	Presentatie als waardecorrectie debet op balans	Voorziening presenteren als voorziening
Actieve projecten				
Egchel Hook	-	-	-	-
Herinvulling vm VMBO locatie	1.035.480	-388.627	388.627	646.853
Dorpshart Grashoek	90.253	177.898	-	90.253
Giel Peetershof	869.287	-844.231	844.231	25.056
	1.995.020	-1.054.960	1.232.858	762.162
Faciliterende projecten				
RvR 2e tranche dörperfeld Maasbree	-	-	-	-
Meijel-Oost	-	89.366	-	-
Kassengebied Siberië !!!&IV Maasbree	25.000	-1.468	1.468	23.532
Startebos fase 2-4	-	-	-	-
	25.000	87.898	1.468	23.532
Planschades	535			535
	2.020.555	-967.062	1.234.326	786.229

De huidige meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) voor de gemeentelijke accommodaties zijn eind 2018/begin 2019 opgesteld. Deze zijn gespecificeerd per object en hier in zijn alle geplande onderhoudswerkzaamheden opgenomen van 2019 tot en met 2043. Eens in de vier jaren worden de onderhoudsplannen geactualiseerd. Deze onderhoudsplannen zijn in 2023 geactualiseerd. In deze actualisatie is rekening gehouden met de wettelijk verplichte duurzaamheidsmaatregelen. Op dit moment, tijdens het opstellen van de jaarstukken 2023 worden de laatste zaken gecontroleerd. Is alles juist opgenomen in de meerjarenonderhoudsplannen. Daarna wordt bekeken of de huidige stand van de voorzieningen en de jaarlijkse begrote stortingen voldoende zijn om het groot onderhoud in de MJOP's voor de komende 15-20 jaren te kunnen uitvoeren. Als dit niet het geval is zullen de stortingen bijgehaald moeten worden.

Het onderhoud van de gemeentelijke accommodaties is erop gericht om een bepaalde functionaliteit in stand te houden. Uitgangspunt is de accommodaties zo effectief mogelijk in een dusdanige staat van onderhoud te houden dat er sprake is van een veilige, gezonde en bruikbare accommodatie, met daarbij als uitgangspunt het voorkomen van achterstallig onderhoud en calamiteiten en het behouden van een acceptabele visuele staat. In sommige gevallen is een hoger onderhoudsniveau gewenst en in andere gevallen is een wat lager onderhoudsniveau acceptabel. De kwaliteitsniveaus zijn gebaseerd op de NEN 2767 methodiek.

Op dit moment loopt het proces om te komen tot een herijking van de kaderstelling Ruimte. Parallel daaraan wordt het 'Uitvoeringsplan openbare ruimte' (dat is vastgesteld door het college op 26 september 2016) geactualiseerd. Dit uitvoeringsplan zet de basisinformatie ter onderbouwing van de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen van de gemeente Peel en Maas op een rij. Het zijn gegevens zoals het areaal, de hoeveelheid te onderhouden openbare ruimte, de huidige kwaliteit daarvan, beschikbare middelen en berekende onderhoudskosten. Er wordt ingegaan op zowel het technisch onderhoud als de verzorging en reiniging van de openbare ruimte. Beheer en onderhoud van de openbare ruimte richt zich op het veilig en functioneel houden van de openbare ruimte en het gedurende lange termijn in stand houden. Om dit te bereiken worden maatregelen uitgevoerd, die zijn te splitsen in dagelijks en groot onderhoud en vervangen (aan het eind van de levensduur).

Riolering heeft een eigen beleidskader en financiering. Riolering is nodig voor de bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast. De raad heeft op 12 oktober 2021 het Waterketenplan Noord 2021-2025 en Gemeentelijk RioleringsPlan Peel en Maas 2022-2026 vastgesteld.

Omschrijving voorziening Aard voorziening	Reden voorziening
Onderhoud binnensportacc. Onderhoudsvoorziening	Egalisatie van de kosten voor groot onderhoud van de verschillende (gemeentelijke) binnensportaccommodaties.
Onderhoud buitensportacc. Onderhoudsvoorziening	Egalisatie van de kosten voor groot onderhoud van de verschillende (gemeentelijke) buitensportaccommodaties
Onderhoud cultuurobjecten Onderhoudsvoorziening	Egaliseren van de kosten voor (groot) onderhoud aan verschillende cultuurobjecten in gemeentelijk eigendom (zoals Kiosk Helden, Waterradmolen / wasplaats Baarlo).
Onderhoud sociaal cult. acc. Onderhoudsvoorziening	Egalisatie van de kosten voor groot onderhoud van de verschillende (gemeentelijke) sociaal culturele accommodaties.
Onderhoud soc cult. acc. DOK 6 Onderhoudsvoorziening	Egalisatie van de kosten voor groot onderhoud van de sociaal culturele accommodatie DOK6.
Openbare verlichting Onderhoudsvoorziening	Egalisatie van kosten voor groot onderhoud van openbare verlichting.
Onderhoud overige gemeentelijke gebouwen Onderhoudsvoorziening	Egalisatie van de kosten voor groot onderhoud voor de overige gebouwen in gemeentelijk eigendom.
Onderhoud gemeentewerf Onderhoudsvoorziening	Egalisatie van de kosten voor groot onderhoud voor de gemeentewerf.
Onderhoud huis van de gemeente Onderhoudsvoorziening	Egalisatie van de kosten voor groot onderhoud voor het huis van de gemeente.
Parkbos en kasteelterrein D'Erp Baarlo Onderhoudsvoorziening	Egalisatie van de kosten voor het (groot) onderhoud van het parkbos en kasteelterrein D'Erp in Baarlo.
Riolering Onderhoudsvoorziening	Uit de BBV-notitie uit november 2014 volgt dat de voorziening zoals wij die berekenen, een voorziening BBV 44 lid 2 is, van derden verkregen middelen met een specifiek doel, namelijk de bekostiging van de gemeentelijke watertaken ex GW 288a. Die taken willen we bekostigen met een heffing die niet elk jaar fluctueert, en dan zijn er dus jaren dat er geld over is en jaren dat er geld tekort is. De heffingsinkomsten zijn van derden verkregen middelen met een specifiek doel. De berekening sluit aan het einde (na 80 jaar) op 0, er wordt dus kostendekkend gewerkt.
Voorziening pensioen wethouders	Het afdekken van de pensioenverplichtingen van wethouders voor zover deze niet al in de exploitatie zijn opgenomen.
Verliezen grondexploitatie Verliesvoorziening	Voor specifieke grondexploitatieprojecten waarvan een verlies wordt verwacht dient een voorziening te worden getroffen voor de omvang van het verwachte verlies
Voorziening dubieuze (belasting) debiteuren Verliesvoorziening	Het afdekken van het risico dat vorderingen niet (volledig) worden betaald door (belasting) debiteuren
Voorziening kosten afgesloten grondexploitaties	Afwerken openbaar gebied van afgesloten grondexploitaties.
Voorziening spaar- en bovenwettelijk verlof Egalisatie voorziening	Het afdekken van de verplichting van opgebouwd spaar- en bovenwettelijk verlof van de medewerkers van de gemeente Peel en Maas

Vaste schulden met een rente-typische looptijd van > 1 jaar

Onderhandse leningen	Restantschuld per 31-12-2022	Opgenomen leningen in 2023	Aflossingen 2023	Restantschuld per 31-12-2023
Binnenlandse banken	78.200.184	12.000.000	9.606.531	80.593.653
Binnenlandse bedrijven	460.000	-	-	460.000
	78.660.184	12.000.000	9.606.531	81.053.653

In 2023 bedroegen de rentelasten van deze opgenomen geldleningen in totaal € 887.270.

Het bedrag van € 460.000 bij onderhandse leningen van binnenlandse bedrijven betreft de aankoop van grond op de Zandbergweg. Een deel van de koopsom (€ 460.000) is nog niet betaald. Voor deze waarde krijgt de verkoper, zodra het terrein is ontwikkeld, industriegrond.

Netto vlottende schulden met een rente-typische looptijd van < 1 jaar

Kasgeldleningen

Per 31-12-2023 hadden we een bedrag van € 9.000.000 aan kasgeldleningen open staan. Dit bedrag is op 4-1-2024 afgelost.

Overige schulden

De overige schulden betreffen:

Overige schulden	31-12-2023
Crediteuren	4.672.685
Rijksaandeel BBZ vorderingen	39.845
Voorschot schadefonds hoog water	145.900
Waarborgsommen	11.913
Fractiemiddelen	19.268
Overige	10.093
	4.899.704

Overlopende passiva

Onder de overlopende passiva zijn ook de ontvangen voorschotten van Europese en Nederlandse overheidslichamen opgenomen.

	Saldo 31-12-2022	Toevoegingen / ontvangen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2023
Rijk				
A7; Tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving	5.216	-	5.216	-
C32; Ventilatie in scholen	421.088	-	398.463	22.625
C55; Aanpak energiearmoede	808.949	203.800	-	1.012.749
C56; Huisvesting arbeidsmigranten Kessel	200.000	-	158.000	42.000
C56; Transformatie voormalige basisschool de Fontein	70.000	-	65.000	5.000
C72; Proeftuin aardgasvrije wijk	3.387.000	-	275.000	3.112.000
C94; Lokale aanpak isolatie	-	1.646.943	-	1.646.943
C99; Bijhouden niet-ingezetenen BRP	-	476.605	15.597	461.008
D14; Nationaal Programma Onderwijs	75.275	165.379	141.345	99.309
D22; Voorschoolse educatie ontheemde peuters	-	81.000	12.679	68.321
D8; Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026	-	500.513	383.980	116.533
E81; OV ambassadeursprojecten	-	25.000	-	25.000
E84; Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	-	-	-	-
F28; Tijdelijke regeling CDOKE	-	748.883	211.054	537.829
G10; Wet inburgering 2021	88.274	460.997	508.680	40.591
G13; Onderwijsroute	30.575	39.983	51.637	18.921
H12; Preventieakkoorden en preventieaanpakken	-	30.000	25.080	4.920
H25; IJsbanen en zwembaden	-	33.429	-	33.429
H30; Brede SPUK	-	782.177	443.769	338.408
H32; Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	-	232.968	85.000	147.968
H8; Aanvullende bijdrage sportakkoord 2021	67.713	-	-	67.713
H8; Sportakkoord 2021	47.118	-	-	47.118
Provincie				
Herinrichting Kepringlehof	50.000	-	-	50.000
L7B; Circulaire varkenshouderij	415.963	-	78.885	337.078
L7B; Agroproject Grashoek	221.128	-	120.474	100.654
Overigen				
Leerontwikkel netwerk regio	12.060	100.751	30.406	82.405
WEB middelen	-	106.047	-	106.047
	5.900.358	5.634.475	3.010.265	8.524.568

Onder de Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd, zijn posten opgenomen waarvan de facturatie en/of betaling niet in 2023 heeft plaatsgevonden terwijl de diensten en/of producten wel in 2023 zijn geleverd. Het gaat hierbij om een bedrag van € 3.570.435.

Omschrijving	Bedrag
kstn tbv Enexis indien geen nieuwe opdracht/wens.	18.469
Vermarktungskstn 2018 inz.ketenregie(1408 en 11513	269.758
Restant exploitatiesubsidie zwembad Kessel 2022	6.353
Restant werk vermakingskosten kunststof 2020	174.135
Planschade Beeks en procedurebegeleiding	7.600
Restant subsidie 2023 omroep P&M	9.400
Indexering waarderingssubsidies 2023	53.375
Extra muziekonderwijs 2023-2024	10.080
Restant exploitatiesubsidie zwembad Kessel 2023	6.353
Enable-U Implementatie december 2023	2.000
Werkzh Oktober/december 2023	33.884
Huur Piushof sept. t/m dec.2023	5.494
Transitorische rente 2023	364.764
Inzet jeugdzorg 2023	39.240
Afrekening algemene uitkering 2023	398.990
Afrekening Segement 1-2023	164.693
Afrekening 2023 en compensatie BTW	194.296
Rente vaste geldlening	10.400
Sociaal Domein	1.559.775
Faciliterende projecten	241.376
	3.570.435

Als gevolg van een juridisch geschil met Veolia is een verplichting opgenomen van € 443.893. Recent is door de rechtbank een uitspraak geweest die de gemeente in het gelijk stelt. Deze verplichting blijft gehandhaafd in afwachting van of Veolia in beroep gaat tegen deze uitspraak. Wanneer dit niet het geval is komt deze verplichting te vervallen.

Facilitaire projecten	BW 31-12-2022	2023 vermeerd.	2023 vermind.	BW 31-12-2023
De Moennik	100.931	64.519	-	36.412
RvR 2e tranche De keup e.a.	30.116	2.248	-	27.868
Dörper Tore (Helden)	72.245	5.186	-	67.059
Kievit	20.671	-	-	20.671
Locatie Baarkampstr-Schijfweg Zuid plan Molengaerde (Kessel)	28.714	234	-28.480	-
Meijel Oost	91.658	2.292	-	89.366
	344.335	74.479	-28.480	241.376

De € 28.480 negatieve vermindering betreft de winstneming van dat facilitaire project.

Daarnaast hebben we een bedrag van € 84.589 vooruit ontvangen dat we in de volgende begrotingsjaren gaan uitgeven.

Omschrijving	Bedrag
Promotiegelden markten	8.140
Archiefsamenwerking Regio Venlo	4.458
Hof-Kruisstraat Meijel San. HL	41.991
Aanbetaling speelplaatsaanpassing en materialen	30.000
	84.589

Niet uit de balans blijvende vorderingen/verplichtingen

Garantstellingen

De bedragen per 31-12-2023 waarvoor de gemeente Peel en Maas direct of indirect (via WSW) garant staat, zijn als volgt:

Geldnemer	Oorspronkelijk	Borgstelling	Restant 31-12-2022	Restant 31-12-2023
Woningstichtingen	3.342.663	100%	1.408.228	1.325.181
Verenigingen en organisaties	6.082.592	100%	4.823.031	4.748.605
Diverse particulieren	5.320.592	100%	579.360	435.593
	14.745.847		6.810.619	6.509.379

Garantstelling verstrekt via Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

Geldnemer	Oorspronkelijk	Borgstelling	Restant 31-12-2022	Restant 31-12-2023
Woningstichtingen	138.001.000	50%	55.169.500	49.401.311
	138.001.000		55.169.500	49.401.311

Leasecontracten

Office-omgeving

We hebben hiervoor een overeenkomst afgesloten. Deze overeenkomst is ingegaan op 1 november 2020 en eindigt op 31 oktober 2025. De looptijd van het contract is 60 maanden. De kosten hiervan bedragen jaarlijks (inclusief software) ongeveer € 13.000.

Repro

Per 1 januari 2022 is het leasecontract ingegaan. Looptijd 63 maanden. De kosten hiervan bedragen jaarlijks (inclusief software) zo'n € 17.000.

Grootformaat

Voor het grootformaat hebben we een leasecontract getekend wat is ingegaan op 1 januari 2019. De looptijd is 72 maanden. De maandelijkse huur is € 960 (€ 11.520).

Couverteermachine

We leasen een couverteermachine voor een bedrag van afgerond € 5.700 per jaar (€ 469 per maand). Dit contract is ingegaan op 15 januari 2012 en heeft een looptijd van 72 maanden. Het contract is op 16 december 2017 onder dezelfde voorwaarde verlengd met 1 jaar en wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd.

Mobiele telefonie

Er is per 1 februari 2024 een nieuwe overeenkomst afgesloten. De duur van de overeenkomst is 36 maanden. De huurprijs is € 9.785 (exclusief BTW) per maand.

Devices

Huurovereenkomst voor laptops en tablets is afgesloten op 1 februari 2023 voor een periode van 48 maanden. De huurprijs bedraagt € 7.480 per maand (exclusief BTW).

Tractiemiddelen

De volgende tractiemiddelen zijn geleased van Alfabeta Nederland B.V

De leasebedragen zijn:

- Volkswagen Caddy Maxi 2.0 TDI BMT 55kW L2H1 (V-703-FG)
De lease overeenkomst is verlengd, tot **09-01-2025** voor een bedrag van € **474,60** (exclusief BTW) per maand.
- Volkswagen Caddy 2.0 TDI BMT 55kW L1H1 (V-156-DF)
De lease overeenkomst is verlengd tot **25-01-2025** voor een bedrag van € **429,63** (exclusief BTW) per maand.
- Volkswagen Caddy 2.0 TDI BMT 55kW L1H1 (V-463-KB) voor een bedrag van € **458,00** (exclusief BTW) per maand.
Deze lease overeenkomst is verlengd tot **22-01-2025**

Vennootschapsbelastingplicht

Volgens de ingediende aangifte Vennootschapsbelasting is het belastbare bedrag over 2022 € 398.600 negatief. Dit verlies is voor een bedrag van € 94.472 te verrekenen met de winst over 2021. De betaalde Vennootschapsbelasting over 2021 is weer terug te vorderen.

Het saldo aan te compenseren verliezen bedraagt op basis van de aangifte over 2022 per 31 december 2022 € 304.128.

Op basis van de inventarisaties en bepaling van de fiscale winst zal het belastbare bedrag over 2023 ook negatief zijn. Over 2023 zal geen Vennootschapsbelasting verschuldigd zijn.

Onderwerp	Opdrachtnemer(s)	Bedrag	Periode	Overeenkomst	Opties verlenging
2B - privatisering NLW Buitenbeheer	Monsdal	€ 297.000	omzetgarantie per jaar	2015-2035	geen
Aanleg en exploitatie laadinfrastructuur EV's (laadpalen)	Vattenfall	€ -		jun 2020 - mei 2030	
Aansprakelijkheidsverzekering	Mandatis	€ 58.000	per jaar	1 apr 2023 - 31 dec 2025	2x1j t/m 2027
Afvalinzamelvoertuigen	Terberg Matec Nederland BV	€ 293.218	één voertuig	levering in 2024	4 voertuigen
Brandstoffen - conventionele diesel (aan de pomp)	Vissers Olie			1 nov 2019 - 31 okt 2020	3x t/m 31 okt 2023
Brandstoffen - HVO100 (bulklevering)	Future Fuels			1 nov 2023 - 31 okt 2024	3x t/m 31 okt 2027
Brandstoffen - conventionele diesel (aan de pomp)	Vissers Olie			1 nov 2023 - 31 okt 2024	3x t/m 31 okt 2027
Brandverzekering	Div. verzekeringsmij. in co-assurantie	€ 143.000	per jaar	2021-2022	3x1j t/m 2025
Collectieve ArbeidsOngeschiktheidsVerzekering	Loyalis (ASR Schadeverzekeringen NV)	€ 103.000	per jaar	1 jul 2020 - 31 dec 2023	2024 t/m 2026
Cyclisch (snoei)onderhoud bomen	BTL Realisatie BV			2023-2024	1x 2j (t/m 2026)
EikenProcessieRups bestrijding	H. Vaessen BV	€ 50.000	per jaar	2022	3x t/m 2025
Elektriciteit	Vattenfall			2023-2024	4x t/m 2028
Fotokartering	VGI-Support	€ 15.250	per jaar	2022	3x t/m 2025
Gas	Vattenfall			2023-2024	4x t/m 2028
Gezamenlijke VTH-applicatie (Squit 20/20)	Roxit			vanaf 17 okt 2018 met onbepaalde duur	
Glasinzameling	Van Kaathoven			1 feb 2023 - 31 dec 2024	2x 2j (t/m 2028)
hoge druk - vacuüm combinatievoertuig	DHM B.V.	€ 330.000	één voertuig	levering in 2024	
HvdG onderhoud	Jongen Venlo (Homij)	€ 2.304.000	over 25 jaar	16 mei 2015 - 15 mei 2040	
ICT-hardware P1 'werkplekken'	ICZ > Centralpoint			1 dec 2021 - 30 nov 2022	3x t/m 30 nov 2025
ICT-hardware P2 'rekencentrum'	ICZ > Centralpoint / HET IT / Protinus			5 jul 2021 - 30 apr 2022	3x t/m 30 apr 2025
ICT-hardware P3 'smartphones en tablets'	ICZ > Centralpoint			1 dec 2021 - 30 nov 2022	3x t/m 30 nov 2025
ICT-hardware P5 'accessoires'	ICZ > Centralpoint			1 dec 2021 - 30 nov 2022	3x t/m 30 nov 2025
Inhuur flexibele arbeid	Yacht Inhouse Services (YIS)			1 apr 2022 - 31 dec 2024	3x t/m 2028
KCA inzameling en verwerking	Prezero Special Waste	€ 47.000	per jaar	2023-2026	2x 2j (t/m 2030)
Kolken reinigen	Veeg- en rioolbedrijf Adriaans			2023-2024	2x t/m 2026
Leerlingenvervoer P4 en P6	Munckhof			1 aug 2022 - 31 jul 2026	2x 2j (t/m jul 2030)
Leerlingenvervoer P5	Van Driel			1 aug 2022 - 31 jul 2026	2x 2j (t/m jul 2030)

Onderwerp	Opdrachtnemer(s)	Bedrag	Periode	Overeenkomst	Opties verlenging
Levering trapliften	Otolift Trapliften BV (Otto Ooms)			1 nov 2022 - 31 okt 2024	1x t/m 31 okt 2026
Levering van afvalzakken	Dimensio Verpakkingen BV			2019	3x t/m 2022
Levering van afvalzakken	KING Nederland BV			15 okt 2023 - 31 dec 2025	3x t/m 2028
Mobiele telefonie	KPN			1 feb 2020 - 31 jan 2023	overbrugging
Mobiele telefonie	Odido (T-Mobile)			4 okt 2023 - 3 okt 2026	3x t/m 3 okt 2029
Multifunctionals (decentrale)	Canon Nederland	€ 11.200	per jaar	1 okt 2020 - 30 sep 2025	t/m 30 sep 2027
Onkruidbeheersing verhardingen en verwijderen veegvuil	H. Vaessen BV	€ 345.000	per jaar	6 feb 2023 - 31 dec 2025	2x t/m 2027
Ophalen en verwerken groenafval	Kurstjens Recycling BV			1 mrt 2019 - 29 feb 2020	3x t/m 28 feb 2023
Ophalen en verwerken groenafval	Kurstjens Recycling BV			1 sep 2023 - 31 aug 2025	3x t/m 31 aug 2028
Oud Papier en Karton inzamelen	Peeters			2023-2024	3x 2j (t/m 2030)
Oud Papier en Karton verwerken	Smurfit Kappa			2023-2024	3x 2j (t/m 2030)
Payroll en contractmanagement ZZP	OAK BOS II			1 jan 2022 - 31 dec 2024	3x t/m 2028
Riool reinigen en inspecteren	Veeg- en rioolbedrijf Adriaans			2023	3x t/m 2026
Rioolrenovatie 2021-2024	Smet Tunneling NV	€ 200.000	per jaar	18 aug 2021 - 30 jun 2022	3x t/m 2025
schoffelbestek Baarlo en Meijel	Monsdal	€ 90.000	per jaar	1 apr 2022 - 31 dec 2023	2x t/m 2025
TimeXtender, licenties en ondersteuning	Victa BV	€ 165.000	totaal in de eerste 5 jaren	vanaf 1 okt 2020 met onbepaalde duur	
Verwerking 2 afvalstromen milieupark	Van Happen			1 sep 2021 - 31 aug 2022	3x t/m 31 aug 2025
Verwerking GFT	Attero			2014-2015	3x t/m 2023
Verwerking Rest-afval	Attero			2014-2018	2x t/m 2023
Volwasseneducatie	Gilde Educatie Activiteiten BV	€ 51.000	per jaar	1 feb 2022 - 31 dec 23	2x t/m 2025
Warme drank automaten	Refill			april 2020 - maart 2027	geen
WMO-hulpmiddelen(centrum)	Medipoint BV			1 dec 2020 - 30 nov 2023	2x2j t/m 30 nov 2027

VII Integraal overzicht baten en lasten

Begrote lasten 2023

Programma	Primitieve begroting	Begrotingswijziging	Begroting na wijziging
11 Vitale leefomgeving	6.225.632	3.320.597	9.546.229
12 Beheer fysieke leefomgeving	17.249.704	619.000	17.868.704
	23.475.336	3.939.597	27.414.933
21 Werk en inkomen	16.803.970	1.195.000	17.998.970
22 Zorg en ondersteuning	15.070.623	-	15.070.623
23 Jeugd en onderwijs	16.634.963	165.000	16.799.963
	48.509.556	1.360.000	49.869.556
31 Gemeenschapsontwikkeling	4.331.620	508.000	4.839.620
32 Onderwijshuisvesting	2.049.867	24.000	2.073.867
33 Sport en bewegen	3.011.958	1.053.000	4.064.958
34 Kunst en cultuur	2.830.886	184.000	3.014.886
	12.224.331	1.769.000	13.993.331
41 Economie	1.440.327	1.138.743	2.579.070
51 Integrale veiligheid	4.279.038	3.419.000	7.698.038
61 Bestuur, communicatie en dienstverlening	4.281.253	118.520	4.399.773
71 Financierings en dekkingsmiddelen	21.464.448	949.095-	20.515.353
	115.674.289	10.795.765	126.470.054

Begrote baten 2023

Programma	Primitieve begroting	Begrotingswijziging	Begroting na wijziging
11 Vitale leefomgeving	1.306.058	1.689.596	2.995.654
12 Beheer fysieke leefomgeving	10.473.718	-	10.473.718
	11.779.776	1.689.596	13.469.372
21 Werk en inkomen	6.660.000	-	6.660.000
22 Zorg en ondersteuning	2.628.750	225.000	2.853.750
23 Jeugd en onderwijs	703.325	-	703.325
	9.992.075	225.000	10.217.075
31 Gemeenschapsontwikkeling	323.869	283.000	606.869
32 Onderwijshuisvesting	53.145	-	53.145
33 Sport en bewegen	559.515	782.000	1.341.515
34 Kunst en cultuur	188.982	45.000	233.982
	1.125.511	1.110.000	2.235.511
41 Economie	256.022	1.138.744	1.394.766
51 Integrale veiligheid	207.023	3.026.000	3.233.023
61 Bestuur, communicatie en dienstverlening	661.396	-	661.396
71 Financierings en dekkingsmiddelen	91.652.486	3.606.425	95.258.911
	115.674.289	10.795.765	126.470.054

Werkelijke lasten en baten 2023

Programma	Lasten	Baten	Saldo
	Werkelijk	Werkelijk	werkelijke baten-lasten
11 Vitale leefomgeving	9.322.976	4.362.389	4.960.587-
12 Beheer fysieke leefomgeving	18.043.228	10.971.844	7.071.384-
	27.366.204	15.334.233	12.031.971-
21 Werk en inkomen	20.037.402	7.983.186	12.054.216-
22 Zorg en ondersteuning	15.282.743	3.283.025	11.999.718-
23 Jeugd en onderwijs	16.401.325	616.620	15.784.705-
	51.721.470	11.882.831	39.838.639-
31 Gemeenschapontwikkeling	4.828.948	666.688	4.162.260-
32 Onderwijshuisvesting	2.111.544	34.093	2.077.451-
33 Sport en bewegen	3.636.800	1.185.423	2.451.377-
34 Kunst en cultuur	2.985.121	238.971	2.746.150-
	13.562.413	2.125.175	11.437.238-
41 Economie	2.721.765	1.431.774	1.289.991-
51 Integrale veiligheid	7.467.092	4.356.795	3.110.297-
	-	-	-
61 Bestuur, communicatie en dienstverlening	4.203.729	533.188	3.670.541-
Totaal programma's (A)	107.042.673	35.663.996	71.378.677-
71 Financierings en dekkingsmiddelen	17.373.701	93.959.290	76.585.589
Saldo van baten en lasten (A+B)	124.416.374	129.623.286	5.206.912
Dotaties en onttrekkingen reserves (C)	4.148.474	5.953.364	1.804.890
Resultaat (A+B+C)	128.564.848	135.576.650	7.011.802

Afwijkingen lasten en baten 2023 begroot versus werkelijkheid

Programma	Saldo				
	Lasten	%	Baten	%	Saldo
11 Vitale leefomgeving	223.253	2,3	1.366.735	45,6	1.589.988
12 Beheer fysieke leefomgeving	174.524-	1,0-	498.126	4,8	323.602
	48.729		1.864.861		1.913.590
21 Werk en inkomen	2.038.432-	11,3-	1.323.186	19,9	715.246-
22 Zorg en ondersteuning	212.120-	1,4-	429.275	15,0	217.155
23 Jeugd en onderwijs	398.638	2,4	86.705-	12,3-	311.933
	1.851.914-		1.665.756		186.158-
31 Gemeenschapsontwikkeling	10.672	0,2	59.819	9,9	70.491
32 Onderwijshuisvesting	37.677-	1,8-	19.052-	35,8-	56.729-
33 Sport en bewegen	428.158	10,5	156.092-	11,6-	272.066
34 Kunst en cultuur	29.765	1,0	4.989	2,1	34.754
	430.918		110.336-		320.582
41 Economie	142.695-	5,5-	37.008	2,7	105.687-
51 Integrale veiligheid	230.946	3,0	1.123.772	34,8	1.354.718
61 Bestuur, communicatie en dienstverlening	196.044	4,5	128.208-	19,4-	67.836
Totaal programma's (A)	1.087.972-		4.452.853		3.364.881
71 Financierings en dekkingsmiddelen	112.340		4.915.987		5.028.327
Saldo van baten en lasten (A+B)	975.632-		9.368.840		8.393.208
Dotaties en onttrekkingen reserves (C)	1.119.162-		262.244-		1.381.406-
Resultaat (A+B+C)	2.094.794-		9.106.596		7.011.802

Volgens het controleprotocol worden de overschrijdingen van de lasten van een programma pas in het accountantsoordeel betrokken als deze groter zijn dan 10%.

Uit deze tabel blijkt dat alleen bij programma 2.1 Werk en inkomen een overschrijding is van meer dan 10%. In principe zou dat kunnen leiden tot onrechtmatigheid maar de overschrijding wordt grotendeels veroorzaakt door de uitgekeerde energietoeslag 2023 waarvoor (pas) in december 2023 via de algemene uitkering door het rijk een compensatie is toegekend van € 1.248.000.

Bovendien betreft dit een open-einde regeling waarvoor ook een uitzondering geldt.

Bij de bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidie is een overschrijding ontstaan van € 1.292.000 maar daar staat een hogere BUIG-uitkering van € 1.428.000 tegenover. Ook dit betreft open-eind regelingen; deze dus zijn sowieso uitgezonderd.

Omschrijving programma	Raming begrotingsjaar vóór wijziging			Raming begrotingsjaar ná wijziging			Realisatie begrotingsjaar		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1.1 Vitale leefomgeving	1.306.058	6.225.632	4.919.574-	2.995.654	9.546.229	6.550.575-	4.362.389	9.322.976	4.960.587-
1.2 Beheer fysieke leefomgeving	10.473.718	17.249.704	6.775.986-	10.473.718	17.868.704	7.394.986-	10.971.844	18.043.228	7.071.384-
2.1 Werk en inkomen	6.660.000	16.803.970	10.143.970-	6.660.000	17.998.970	11.338.970-	7.983.186	20.037.402	12.054.216-
2.2 Zorg en ondersteuning	2.628.750	15.070.623	12.441.873-	2.853.750	15.070.623	12.216.873-	3.283.025	15.282.743	11.999.718-
2.3 Jeugd en onderwijs	703.325	16.634.963	15.931.638-	703.325	16.799.963	16.096.638-	616.620	16.401.325	15.784.705-
3.1 Gemeenschapsontwikkeling	323.869	4.331.620	4.007.751-	606.869	4.839.620	4.232.751-	666.688	4.828.948	4.162.260-
3.2 Onderwijshuisvesting	53.145	2.049.867	1.996.722-	53.145	2.073.867	2.020.722-	34.093	2.111.544	2.077.451-
3.3 Sport en bewegen	559.515	3.011.958	2.452.443-	1.341.515	4.064.958	2.723.443-	1.185.423	3.636.800	2.451.377-
3.4 Kunst en cultuur	188.982	2.830.886	2.641.904-	233.982	3.014.886	2.780.904-	238.971	2.985.121	2.746.150-
4.1 Economie	256.022	1.440.327	1.184.305-	1.394.766	2.579.070	1.184.304-	1.431.774	2.721.765	1.289.991-
5.1 Integrale veiligheid	207.023	4.279.038	4.072.015-	3.233.023	7.698.038	4.465.015-	4.356.795	7.467.092	3.110.297-
6.1 Bestuur, communicatie en dienstverlening	661.396	4.281.253	3.619.857-	661.396	4.399.773	3.738.377-	533.188	4.203.729	3.670.541-
Subtotaal programma's	24.021.803	94.209.841	70.188.038-	31.211.143	105.954.701	74.743.558-	35.663.996	107.042.673	71.378.677-
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	9.897.251	298.722	9.598.529	9.897.251	298.722	9.598.529	10.301.364	280.152	10.021.212
Algemene uitkeringen	77.602.167	-	77.602.167	78.321.167	-	78.321.167	82.511.944	398.990	82.112.954
Dividend	671.264	14.224	657.040	671.264	14.224	657.040	1.001.026	11.713	989.313
Saldo financieringsfunctie	51.746	288.461-	340.207	51.746	288.461-	340.207	302.188-	183.560-	118.628-
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	4.650.695	-4.650.695	-	3.780.175	-3.780.175	350.461	3.079.499	2.729.038-
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	88.222.428	4.675.180	83.547.248	88.941.428	3.804.660	85.136.768	93.862.607	3.586.794	90.275.813
Gerealiseerde kosten overhead	101.875	13.477.381	13.375.506-	101.875	13.681.381	13.579.506-	96.684	13.786.908	13.690.224-
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	112.346.106	112.362.402	16.296-	120.254.446	123.440.742	3.186.296-	129.623.287	124.416.375	5.206.912
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves	3.328.183	3.311.887	16.296	6.215.608	3.029.312	3.186.296	5.953.364	4.148.474	1.804.890
Gerealiseerde resultaat	115.674.289	115.674.289	-	126.470.054	126.470.054	-	135.576.651	128.564.849	7.011.802

VIII Baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten wordt uitgesplitst naar:

- A. Programma's
- B. Algemene dekkingsmiddelen
- C. Onvoorziene uitgaven
- D. Overzicht incidentele baten en lasten
- E. Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves
- F. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publiek en semipublieke sector (WNT)
- G. Verantwoordingsinformatie Single Information Single Audit
- H. Taakvelden
- I. Rechtmatigheidsverantwoording

A. Programma's

Een overzicht van de programma's is terug te vinden onder het hoofdstuk Programmaverantwoording. Hier staat voor de Raad alle relevante informatie van elk programma bij elkaar.

- Wat wilden we bereiken?
- Wat zouden we daarvoor doen?
- Wat mocht het kosten?
- Een toelichting op de belangrijkste financiële verschillen?

De analyse van de financiële verschillen bij de programmaverantwoording is een onderdeel van de jaarrekening.

B. Algemene dekkingsmiddelen

Baten Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	10.301.364	9.897.251	9.897.251
Algemene uitkeringen	82.511.944	78.321.167	77.602.167
Dividend	1.001.026	671.264	671.264
Saldo van de financieringsfunctie	-302.188	51.746	51.746
Overige algemene dekkingsmiddelen	350.461	-	-
Totaal	93.862.607	88.941.428	88.222.428

Lasten Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	280.152	298.722	298.722
Algemene uitkeringen	398.990	-	-
Dividend	11.713	14.224	14.224
Saldo van de financieringsfunctie	-183.560	-288.461	-288.461
Overige algemene dekkingsmiddelen	3.079.499	3.780.175	4.650.695
Totaal	3.586.794	3.804.660	4.675.180

Saldo Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Raming begrotingsjaar vóór wijziging
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	10.021.212	9.598.529	9.598.529
Algemene uitkeringen	82.112.954	78.321.167	77.602.167
Dividend	989.313	657.040	657.040
Saldo van de financieringsfunctie	-118.628	340.207	340.207
Overige algemene dekkingsmiddelen	-2.729.038	-3.780.175	-4.650.695
Totaal	90.275.813	85.136.768	83.547.248

	lasten			baten			saldo
	begroot	werkelijk	restant	begroot	werkelijk	restant	
Belastingen	298.722	280.152	18.570	9.897.251	10.301.364	404.113	422.683
Algemene uitkering	0	398.990	-398.990	78.321.167	82.511.944	4.190.777	3.791.787
Dividend en rente	14.224	11.713	2.511	671.264	1.001.026	329.762	332.273
Treasury	-288.461	-183.560	-104.901	51.746	-302.188	-353.934	-458.836
Algemene uitgaven en inkomsten	3.780.172	3.079.500	700.673	0	350.460	350.460	1.051.133
	3.804.657	3.586.794	217.863	88.941.428	93.862.606	4.921.178	5.139.041

In bovenstaande tabel is het bedrag van belastingen aangepast in € 422.683 (was € -/- 137.088)
Per saldo bedraagt het verschil in algemene dekkingsmiddelen € 5.139.041 positief.

	2023
Hogere kosten op boeking voorziening spaar- en bovenwettelijk verlof 2023	-784.000
Hoger resultaat belastingen	422.000
Lagere uitgaven saldo baten/lasten onvoorzien	190.000
Hogere dividend inkomsten	332.000
Minder gebruik stelpost kapitaallasten majeure projecten	400.000
Minder gebruik gemaakt van steunfonds energie	422.000
Lagere doorverdeling kostenplaatsen	517.000
Hogere inkomsten algemene uitkering	3.792.000
Diverse verschillen per saldo	-151.959
	<u>5.139.041</u>

In bovenstaande tabel is resultaat belastingen en diverse verschillen aangepast.

Hogere kosten op boeking voorziening spaar- en bovenwettelijk verlof 2023

Als gevolg van de CAO kunnen gemeentelijke medewerkers vanaf 2022 een deel van hun verlofuren omzetten in spaarverlof. Dat spaarverlof moet volgens het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) verplicht worden opgenomen in een voorziening.

De commissie BBV heeft in december 2022 besloten dat naast het spaarverlof ook al het andere bovenwettelijk verlof in een voorziening moet worden opgenomen tenzij het verlofsaldo over de jaren heen stabiel is. Door de coronajaren 2020 en 2021, waarin veel meer verlof is opgebouwd dan opgenomen, is dat stabiele beeld er niet bij Peel en Maas.

De voorziening voor spaarverlof en ander bovenwettelijke verlofuren moet ten opzichte van 31-12-2022 worden opgehoogd met € 784.000.

Hoger resultaat belastingen

Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere inkomsten verblijfsbelasting.

Hogere dividendinkomsten

De dividenduitkering van Enexis over 2022 is fors hoger dan begroot. Er is 50% van de winst uitgekeerd uit gewone bedrijfsvoering na belastingen over 2022 in de vorm van een contant dividend. En er is dividend contant uitgekeerd over het verkoopresultaat van Fudura BV.

Minder gebruik stelpost kapitaallasten majeure projecten

Ten behoeve van de majeure investeringsprojecten is in de begroting 2023 een stelpost opgenomen voor de kapitaallasten. Deze majeure projecten zijn nog niet gereed of nog niet in gebruik genomen. Daarom worden er over 2023 geen kapitaallasten aan toegerekend.

Minder gebruik gemaakt van steunfonds energie

Van de begrote € 500.000 voor steunfonds energie is in 2023 voor € 78.000 gebruik gemaakt.

Hogere inkomsten algemene uitkering

In 2023 is er een ruim overschot ontstaan op de algemene uitkering. Door het tijdstip van verschijnen konden de effecten uit de september- en de decembercirculaire 2023 niet meer in de begroting worden verwerkt. Aangezien beide circulaire een fors positief effect hebben op de omvang van de algemene uitkering ontstaat dus bij deze jaarstukken voordeel. Het betreft onder andere hogere compensatie Omgevingswet, energietoeslag, meerkosten sociaaldomein en btw compensatiefonds.

C. Onvoorziene uitgaven

Onvoorzien	Bedrag
Primitieve begroting	350.000
Aardbeving Turkije en Syrië	45.000
2de bijstellingsrapportage 2023	115.000
	190.000

In de vergadering van 21 maart 2023 heeft de raad besloten om € 45.000 te dekken uit de post onvoorzien voor de slachtoffers van de aardbeving in Turkije en Syrië.

Via de 2^{de} bijstellingsrapportage 2023 heeft de raad besloten om de kosten van de Tweede Kamerverkiezingen op 22 november 2023, door de val van het kabinet, te dekken uit de post onvoorzien. De 2^{de} bijstellingsrapportage is vastgesteld in de raad van 21 november 2023.

D. Overzicht incidentele baten en lasten

Alle baten en lasten uit de jaarrekening kunnen worden onderscheiden in structurele mutaties dan wel incidentele mutaties. In het onderstaande overzicht worden de belangrijkste incidentele mutaties benoemd. Het betreft mutaties van minimaal € 10.000 die zich in 2023 hebben voorgedaan.

Programma	Lasten	Baten	Onderwerp
1.1 Vitale leefomgeving	322.075		Vorbereidingskredieten en projecten
1.1 Vitale leefomgeving	366.139		Invoeringskosten Omgevingswet
1.1 Vitale leefomgeving	31.665		Toekomstbestendig wonen buitengebied
1.2 Beheer fysieke leefomgeving	38.000		Electrische installaties openbare ruimte
1.2 Beheer fysieke leefomgeving	19.000		Trendsportal
1.2 Beheer fysieke leefomgeving	10.000		Onderzoek Gebiedsontsluitingsweg
2.3 Jeugd en onderwijs	141.345	141.345	Nationaal Programma Onderwijs
3.1 Gemeenschapsontwikkeling	21.673	40.749	Leerontwikkelroute zorg
3.3 Sport en bewegen	25.080	25.080	Lokaal preventieakkoorden
3.3 Sport en bewegen	85.000	85.000	Meerkosten energie openbare zwembaden
3.3 Sport en bewegen	100.000		Correctie exploitatiesubsidie Stichting Sporthal Helden
3.4 Kunst en Cultuur	44.241	44.241	Informatiepunten digitale overheid
3.4 Kunst en Cultuur	51.000	51.000	Restauratie kerkgebouw Helden
4.1 Economie	132.177		Vorbereiding bedrijventerreinen De Wielen en De Schor
4.1.Economie		133.000	Winstneming bedrijvenpark Kennedylaan
4.1 Economie		-80.000	Lagere tussentijdse winstneming industrieterrein Panningen
5.1 Veiligheid	2.793.046	4.038.293	Opvang Oekraïense vluchtelingen en rijksvergoeding
Financiering en dekkingsmiddelen		46.000	Onderzoek nieuwe ontsluitingsweg de Schor
Financiering en dekkingsmiddelen	78.000	78.000	Steunfonds energie
Financiering en dekkingsmiddelen		322.075	Vorbereidingskredieten en projecten
Financiering en dekkingsmiddelen		366.139	Invoeringskosten Omgevingswet

Vorbereidingskredieten en projecten

De kredieten van Herontwikkeling Postkantoor, Invoering Omgevingswet onderkabeling hoogspanningsleiding zijn in voorgaande jaren afgeroepen en de uitgaven hebben voor een bedrag van totaal € 322.075 in dit jaar plaatsgevonden. Voor de dekking van de uitgaven in 2023 heeft er ook in 2023 een uitname uit de reserves plaatsgevonden.

Invoeringskosten Omgevingswet

In 2023 zijn er voor de invoering van de Omgevingswet € 366.139 aan extra kosten gemaakt. Hiervoor heeft er een uitname plaatsgevonden uit de reserve herziening bestemmingsplannen.

Toekomstbestendig wonen buitengebied

Binnen dit project streven we goed wonen en werken na in het buitengebied van Peel en Maas. Hier is aandacht voor gezien de vele stoppende bedrijven, leegstaande stallen en illegale woningen. De inventarisatie was al grotendeels uitgevoerd in 2022 en in 2023 zijn de controles gedeeltelijk uitgevoerd.

Electrische installaties openbare ruimte

In 2023 is € 38.000 opgegeven voor het inspecteren en keuren van laagspanningsinstallaties in de openbare ruimte.

Trendsportal (lasten incidenteel)

De kosten voor de uitvoering van regionale Trendsportal-projecten op het gebied van mobiliteit bedragen in 2023 € 19.000. Hiermee dragen we bij aan uitvoering van regionale projecten: fietsstimulering, kwaliteit van leven / sociale inclusie, duurzaam deellautovervoer voor inwoners, mobiliteitshubs, Strategisch Plan Verkeersveiligheid gericht op gedragscampagnes, corridoraanpak en logistieke aanpak.

Onderzoek Gebiedsontsluitingsweg 30 km/u (GOW-30) incidenteel (lasten incidenteel)

Landelijk zijn er ontwikkelingen gaande over het thema GOW-30. Dit kan wegbeheerders een alternatieve mogelijkheid bieden om bestaande 50 km/u wegen te wijzigen naar 30 km/u wegen (GOW-30). De onderzoekskosten bedragen in 2023 € 10.000.

Nationaal Programma Onderwijs

Voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 krijgen de gemeenten een extra bijdrage voor het inhalen van corona gerelateerde onderwijsvertragingen bij kinderen en jongeren. Gemeenten hebben als taak een plan te ontwikkelen, aanvullend aan de schoolprogramma's waarmee de leertragingen worden ingelopen voor peuters vanaf 2,5 jaar en leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs. Het totaal te ontvangen bedrag over deze periode is voor onze gemeente € 567.000. Aangezien de overboeking via maandelijkse betalingen plaatsvindt in de periode augustus 2021 tot en met juli 2023 ontvangen we in 2021 € 118.000, in 2022 € 284.000 en in 2023 € 166.000. Er hoeft voor deze extra bijdrage geen aanvraag ingediend te worden. Dit omdat alle gemeenten met onderwijsvertragingen te maken hebben en om de uitvoeringslasten beperkt te houden. Deze extra bijdrage is een specifieke uitkering. Jaarlijks moeten we verantwoording afleggen bij het opstellen van de jaarstukken over de besteding van deze extra bijdrage. De looptijd van het programma is met twee jaren verlengd. Het geld uit het programma kan nu ook worden ingezet in de schooljaren 2023/2024 en 2024 /2025.

Leerontwikkelroute zorg

In Peel en Maas ondersteunen we inwoners die moeite hebben om mee te doen in de maatschappij door middel van Leerontwikkelroutes. De Leerontwikkelroutes zijn trajecten waarbij leren, ontwikkelen en participeren centraal staan. Daarnaast blijven we in gesprek met werkgevers en inwoners en ontwikkelen we aan de hand van hun input nieuwe routes. De Leerontwikkelroute zorg is een nieuwe route. Aanleiding om de haalbaarheid hiervan te onderzoeken is het tekort aan personeel in de zorg.

Lokale preventieakkoorden

Deze uitkering is bestemd voor de uitvoering van het door de kerngroep ondersteuningsprogramma Lokale preventieakkoorden VNG goedgekeurde preventieakkoord of preventieaanpak. De activiteiten waarvoor de uitkering wordt verleend, moeten uiterlijk zijn verricht op 31 december 2023. Deze activiteiten staan vermeld in het lokale preventieakkoord of preventieaanpak. Deze middelen moeten we verantwoorden via de SISA-bijlage. Van de ontvangen middelen van € 30.000 hebben we € 25.080 uitgegeven.

Meerkosten energie openbare zwembaden

De hoge energieprijzen hebben een grote impact op de openbare zwembaden. Deze zwembaden zijn van groot belang voor de sportinfrastructuur. Om de openbare zwembaden te behouden, kunnen gemeenten voor een deel van de meerkosten voor energie gebruikmaken van de regeling Specifieke uitkering meerkosten energie openbare zwembaden voor de jaren 2022 en 2023. We hebben van het Rijk een voorschot ontvangen van € 232.968. Aangezien de energieprijzen fors gedaald zijn, zullen we een groot gedeelte van dit voorschot moeten terugbetalen. De inschatting is dat de meerkosten voor de jaren 2022 en 2023 ongeveer € 85.000 bedragen.

Correctie exploitatiesubsidie Stichting Sporthal Helden

Dit bedrag is bijgesteld in de 1^e bijstellingsrapportage 2023. De netto-opbrengsten van de kantine van de sporthallen hadden buiten de berekening van de exploitatiesubsidie moeten blijven. Hierdoor had de subsidie aan de Stichting al die jaren € 10.000 hoger moeten zijn. Dit is nu eenmalig in 2023 gecorrigeerd.

Informatiepunten digitale overheid

Voor de bekostiging van de realisatie of de instandhouding van de informatiepunten Digitale Overheid heeft de gemeente een specifieke uitkering ontvangen van het Rijk. De activiteiten voor de informatiepunten zijn opgenomen in de begroting van de bibliotheek. Tot 2022 ontving de bibliotheek rechtstreeks de subsidie. Vanaf 2023 ontvangen de gemeenten de subsidie die ze op hun beurt moeten doorbetalen aan de bibliotheken.

Restauratie kerkgebouw Helden

In de 1^e bijstellingsrapportage 2023 is een bedrag bijgeraamd van € 51.000 als gemeentelijke bijdrage voor de restauratie van het leien dak van de Rijksmonumentale kerk van Helden.

Vorbereiding bedrijventerreinen De Wielen Meijel en De Schor Maasbree.

De voorbereidingskredieten van respectievelijk € 100.000 en € 120.000 zijn in voorgaande jaren afgeroepen en de uitgaven hebben voor een bedrag van € 132.177 in dit jaar plaatsgevonden. Voor de dekking van de uitgaven in 2023 heeft er ook een uitname uit de reserve risico grondexploitatie plaatsgevonden.

Lagere tussentijdse winstneming industrieterrein Panningen

Er is in 2023 een bijstelling nodig van de tussentijdse winstneming (POC winst) De gevolgen van deze tussentijdse bijstelling worden verwerkt via de reserve risico grondexploitatie.

Kosten opvang vluchtelingen Oekraïne

De totale kosten voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne bedragen in 2023 € 2.783.046. Dat betreft zowel de kosten voor de gemeentelijke opvang als de particuliere opvang. De rijksvergoeding ter compensatie van deze kosten is hoofdzakelijk gebaseerd op normbedragen per beschikbare opvangplek. Over 2023 bedraagt de rijkscompensatie € 4.038.293.

Steunfonds energie

In 2023 is er € 78.000 uitbetaald aan voorschotten aan verenigingen en stichtingen die gebruik hebben gemaakt van het steunfonds Energie. Dit bedrag wordt gedekt uit de Algemene reserve.

E. Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten artikel 28 lid **d** onderstaand een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Reserve	Toevoeging	Onttrekking	toelichting
Reserve materialen OW	13.073		Toevoeging reserve materieel openbare werken
Reserve herziening bestemmingsplannen	56.000		
Reserve onderwijshuisvesting		378.512	Onttrekking reserve onderwijs t.b.v. dekking kosten onderwijs Peel en Maas
Reserve onderwijshuisvesting	240.671		Storting reserve huisvesting onderwijs
Reserve Mixed hockeyclub Helden	4.202		Conform afspraken hockeyclub wordt jaarlijkse bijdrage door gemeente gereserveerd
Reserve ontsluiting glastuinbouwgebieden	50.000		Toevoeging reserve ontsluiting glastuinbouwgebieden
Reserve dekking kapitaallasten		15.351	Dekking kapitaallasten Ringoven
Reserve dekking kapitaallasten		103.543	Dekking kapitaallasten Dok6
Reserve dekking kapitaallasten		97.155	Dekking kapitaallasten MFC Helden
Reserve dekking kapitaallasten		4.290	Dekking kapitaallasten Sportvelden
Reserve dekking kapitaallasten		94.236	Dekking kapitaallasten Gemeentewerf/milieupark
Reserve dekking kapitaallasten		19.912	Dekking kapitaallasten Brandweeraccommodatie Meijel
Reserve dekking kapitaallasten		33.084	Dekking kapitaallasten Renovatie De Kôref
Reserve dekking kapitaallasten		10.168	Dekking kapitaallasten Dorpsdagvoorziening MFA Maasbree
Reserve dekking kapitaallasten		3.674	Dekking kapitaallasten wijzigen methode afschrijven van annuitair naar lineair
Reserve dekking kapitaallasten		3.552	Dekking kapitaallasten parkeerplaats Molenstraat
Reserve dekking kapitaallasten		25.527	Dekking kapitaallasten ontsluiting Napoleonsbaan/Kuukven
Reserve dekking kapitaallasten		632	Dekking kapitaallasten centrumplan Panningen
Reserve dekking kapitaallasten		15.870	Dekking kapitaallasten plan Maasdal
Reserve uitgezette middelen		514.293	Dekking kapitaallasten huis van de gemeente

F. Wet normering topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Gegevens 2023	
bedragen x € 1	[LPH Breukers]
Functiegegevens	[FUNCTIE(S)]
Aanvang en einde functievervulling in 2023	[01./01] – [30./06]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	76.190,65
Beloningen betaalbaar op termijn	11.244,90
<i>Subtotaal</i>	<i>87.435,55</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	110.538,56
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	87.435,55
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2022¹⁴	
bedragen x € 1	LPH Breukers
Functiegegevens	[FUNCTIE(S)]
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	131.574,09
Beloningen betaalbaar op termijn	22.320,60
<i>Subtotaal</i>	<i>153.894,69</i>

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000,00
Bezoldiging	153.894,69

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	K.H. Werps-Aerts	E.J.C. Feits
Functiegegevens	Gemeentesecretaris / Algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01./07 – 31./12	01-01 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1.0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	62.464,54	102.974.95
Beloningen betaalbaar op termijn	10.386,12	16.516,68
<i>Subtotaal</i>	<i>72.850,66</i>	<i>119.491,63</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	112.416,44	223.000,00
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	72.850,66	119.491,63
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022		
bedragen x € 1	K.H. Werps - Aerts	E.J.C. Feits
Functiegegevens	Gemeentesecretaris / Algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	n.v.t.	01-01 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	n.v.t.	1,0
Dienstbetrekking?	n.v.t.	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	n.v.t.	94.847,29
Beloningen betaalbaar op termijn	n.v.t.	16.323,12
<i>Subtotaal</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>111.170,41</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	n.v.t.	216.000,00

Bezoldiging	n.v.t.	111.170,41
--------------------	--------	------------

G. Verantwoordingsinformatie Single Information Single Audit



SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

Verstrekkers	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Gemeenten		Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) t/m de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten t/m de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
					Aard controle R Indicator: A16/01	Aard controle R Indicator: A16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/03	Aard controle R Indicator: A16/04	Aard controle R Indicator: A16/05	Aard controle R Indicator: A16/06
					€ 3.786,875		€ 0	€ 0	€ 176,448	
		Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatief besteding (t/m jaar T)					
		Aard controle R Indicator: A16/07	Aard controle R Indicator: A16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10					
		€ 0	€ 74,970	€ 4.038,293	€ 7.641,654					
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Gemeenten		Aantal (potentiele) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentiele) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)
					Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle D2 Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06
					0	35	0	5	Ja	Ja
					Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1	Ja	Ja
					Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08	Aard controle R Indicator: B2/09	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10		
					N.V.T.	Nee	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
					Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
					Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten
					Aard controle R Indicator: B2/11	Aard controle R Indicator: B2/12	Aard controle R Indicator: B2/13	Aard controle R Indicator: B2/14	Aard controle R Indicator: B2/15	Aard controle R Indicator: B2/16
					€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
					Normbedrag onderdeel a x aantal (potentiele) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentiele) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
					Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
					Aard controle R Indicator: B2/17	Aard controle R Indicator: B2/18	Aard controle R Indicator: B2/19	Aard controle R Indicator: B2/20	Aard controle R Indicator: B2/21	Aard controle R Indicator: B2/22
€ 3.420	€ 13.300	€ 0	€ 17.340	€ 0	€ 6.732					
Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentiele) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentiele) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPLUK B2 regeling						
Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/27						
Aard controle R Indicator: B2/23	Aard controle R Indicator: B2/24	Aard controle R Indicator: B2/25	Aard controle R Indicator: B2/26	€ 3.420						
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0							

BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06
			1 SUVIS21-00762718	€ 398.463	€ 398.463	Ja		Ja
			Kopie Beschikkingnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07	Aard controle D2 Indicator: C32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09			
			1 SUVIS21-00762718	Ja				
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Aard controle R Indicator: C55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Aard controle R Indicator: C55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06
			368	€ 0	€ 23.327	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	Aard controle R Indicator: C55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09			
			0	€ 0	€ 0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, voerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energiegebruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15
			368	368	0	0	0	0
BZK	C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	Beschikkingnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C56/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/02	Aard controle R Indicator: C56/03	Aard controle R Indicator: C56/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/06
			1 RHA2021-02276042	Huisvesting arbeidsmigranten Kessel	€ 158.000	€ 158.000	50	32
			2 RHA2021-02275511	Transformatie voormalige basisschool De Fontein	€ 65.000	€ 65.000	13	13
			Kopie Projectnaam	Opbrengsten jaar T	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C56/07	Aard controle R Indicator: C56/08	Aard controle R Indicator: C56/09	Aard controle R Indicator: C56/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/12
			1 Huisvesting arbeidsmigranten Kessel	€ 0	€ 0	Ja	Ja	Ja
			2 Transformatie voormalige basisschool De Fontein	€ 0	€ 0	Ja	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Zijn binnen twee jaar na de datum van bekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet?				
			Aard controle n.v.t. Indicator: C56/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/14				
			Nee	Ja				

BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)										
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02										
			€ 0	Nee										
BZK	C72	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 3e ronde	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten						
									Aard controle R Indicator: C72/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C72/02	Aard controle D2 Indicator: C72/03	Aard controle D2 Indicator: C72/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C72/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C72/06
									€ 275.000	€ 888.000	0	0	Nee	Partner is failliet. Er wordt nagegaan of er een doorstart gemaakt kan worden.
									Eindverantwoording (Ja/Nee)					
Aard controle n.v.t. Indicator: C72/07														
Nee														
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen							
									Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 44.241	€ 0	5	329	120							
BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen						
			Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01	Aard controle R Indicator: C94/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03	Aard controle R Indicator: C94/04	Aard controle R Indicator: C94/05	Aard controle R Indicator: C94/06						
			1 LAI23-03607386	€ 0	0	0	€ 0							
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)								
			Aard controle R Indicator: C94/07	Aard controle R Indicator: C94/08	Aard controle R Indicator: C94/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10								
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee								

BZK	C99	Experiment uitbreiding bijhouding gegevens niet- ingezetenen in de basisregistratie personen	Besteding vaste vergoeding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aansluitkosten (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding vaste vergoeding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve aansluitkosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: C99/01	Aard controle R Indicator: C99/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C99/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C99/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C99/05		
			€ 15.597	€ 0	€ 15.597	€ 0	Nee		
BZK	C105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/02	Aard controle D1 Indicator: C105/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/04	Aard controle D1 Indicator: C105/05	Aard controle R Indicator: C105/06	
			1	2023-0000096282	0	Nee	0	Ja	€ 0
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C105/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/11	Aard controle D1 Indicator: C105/12	
1	2023-0000096282	€ 0	Nee	startdatum of beschikking Q1 2024 vandaar nog geen uitgaven cq gerealiseerde woningen	0	Nee			
			Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: C105/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/14					
1			2023-0000096282	Nee					
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, ouders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05		
			€ 307.430	€ 0	€ 76.550	€ 0	€ 0		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag			
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09			
1									

OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			<i>Aard controle R Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/05</i>		
			€ 98.262	€ 0	€ 43.083	€ 0	€ 75.005		
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs				
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/09</i>				
		1							
OCW	D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R Indicator: D22/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D22/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D22/03</i>				
			1 € 6.656	€ 9.925	Ja				
		2 € 0	€ 2.754	Ja					
lenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden) Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Correctie ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E27B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E27B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E27B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E27B/05</i>		
			1 2017/17484	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden			
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/10</i>			
		1 2017/17484	€ 0	€ 0	0	Nee			

lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06</i>
1	061894	Gemeente Peel en Maas	IENW/BSK-2022/195206	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09</i>			
1	061894	Gemeente Peel en Maas	IENW/BSK-2022/195206	Nee	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>		
1	061894	Gemeente Peel en Maas	IENW/BSK-2022/195206	0	Nee			
lenW	E81	Regeling specifieke uitkering OV-ambassadeurprojecten 2022	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R Indicator: E81/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E81/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E81/03</i>			
			€ 0	€ 0	Nee			
lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten	<i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>		
1			Nee	0	0			

EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (1/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (1/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: F28/01	Aard controle R Indicator: F28/02	Aard controle R Indicator: F28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04	Aard controle R Indicator: F28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06
			€ 25.058	€ 95.576	€ 83.422	€ 204.056	€ 7.000	€ 7.000
		Eindverantwoording (Ja/Nee)						
		Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07						
		Nee						
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente 1.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente 1.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 5.256.322	€ 19.135	€ 486.273	€ 2.003	€ 102.071	€ 779
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente 1.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente 1.7 Participatiewet (PW)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12
€ 2.983	€ 170	€ 0	€ 1.211.292	€ 0	€ 0			
		Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijk te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					
		Aard controle D2 Indicator: G2/13	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14					
		€ 0	Ja					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) Bob Gemeente	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06
			€ 0	€ 2.625	€ 267.795	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: G3/07	Aard controle R Indicator: G3/08	Aard controle R Indicator: G3/09	Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja				

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 285	€ 63.217	€ 3.175
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 301	€ 2.487	€ 155
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 8.145	€ 648
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.905	€ 163
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 586	€ 75.754	€ 4.141
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle D2 Indicator: G4/18	Aard controle R Indicator: G4/19	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			6 Totaal	0	0	0		
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			Aard controle R Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03			
			€ 487.445	€ 2.326	Ja			

SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente					
			Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03	€ 0	€ 0	Ja		
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	€ 31.753	€ 331	€ 0
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie						
			Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02	€ 89.469	€ 148.659				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is		
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08		
			1 Sportmaterialen	€ 4.428	€ 0	€ 4.428	€ 0			
			2 Overige kosten	€ 11.064	€ 0	€ 0	€ 11.064			
			3 Exploitatie sportaccommodaties	€ 97.326	€ 97.326	€ 0	€ 0			
4 Groot onderhoud binnensportaccommodaties	€ 18.643	€ 18.643	€ 0	€ 0						
5 Investerings sportaccommodaties		€ 12.465	€ 0	€ 0	Betreft investeringen in LED-verlichting sportaccommodaties die in voorgaande jaren zijn aangevraagd, maar nog niet (geheel) waren uitgevoerd.					
6 Mengpercentage	€ 4.733	€ 0	€ 0	€ 4.733						
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd		
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08	Aard controle R Indicator: H8/03	Aard controle R Indicator: H8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06		
1	1042381	€ 56.575	€ 0	€ 0	€ 0	€ 57.455				
	Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)								
1	1042381	Ja								

VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle R Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/04		
			€ 25.080	€ 25.080	Ja	Ja		
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 35.442	€ 21.331	€ 7.088	€ 21.331	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 244.004	€ 287.364	€ 0	€ 287.364	Ja
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 54.526	€ 2.669	€ 10.905	€ 2.669	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 40.895	€ 24.970	€ 8.179	€ 24.970	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 19.084	€ 3.107	€ 3.817	€ 3.107	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 47.710	€ 23.591	€ 9.542	€ 23.591	Ja
			7 Valpreventie	€ 140.405	€ 2.830	€ 28.081	€ 2.830	Ja
			8 Leefomgeving	€ 27.263	€ 26.630	€ 633	€ 26.630	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	N.v.t.
			10 Versterken sociale basis	€ 99.510	€ 55.433	€ 19.902	€ 55.433	Ja
			11 Mantelzorg	€ 27.263	€ 16.190	€ 5.453	€ 16.190	Ja
			12 Eén tegen eenzaamheid	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	N.v.t.
			13 Welzijn op recept	€ 14.995	€ 54	€ 2.999	€ 54	Ja
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 6.816	€ 6.816	€ 0	€ 6.816	Ja
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 24.264	€ 16.144	€ 4.853	€ 16.144	Ja
			Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08				
			1 Lokaal Sportakkoord	N.v.t.				
			2 Brede regeling combinatiefuncties	N.v.t.				
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	N.v.t.				
			4 Kansrijke Start	N.v.t.				
			5 Mentale Gezondheid	N.v.t.				
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	N.v.t.				
			7 Valpreventie	N.v.t.				
			8 Leefomgeving	N.v.t.				
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	N.v.t.				
			10 Versterken sociale basis	N.v.t.				
			11 Mantelzorg	N.v.t.				
			12 Eén tegen eenzaamheid	N.v.t.				
			13 Welzijn op recept	N.v.t.				
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.				
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	N.v.t.				
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09					
			Nee					

VWS	H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Beschikingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) <i>Automatisch berekend</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Automatisch berekend</i>			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/03</i>			
			MEOZ23162	€ 232.968	€ 79.761			
LNV	L7B	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H32/06</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: H32/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/08</i>	
			1 Zwembad de Waterloot Panningen	€ 232.968	€ 79.761	Ja		
LNV	L7B	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Gebiedsnaam/nummer	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: L7B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: L7B/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/06</i>
		SiSa tussen medeoverheden	1 Interbestuurlijk programma Zuidoostelijke zandgronden Limburg Noord-Brabant: project "Circulaire varkenshouderij"	030010 Provincie Noord-Brabant	€ 78.885	€ 108.422	Nee	Project loop tnog steeds
			2 Interbestuurlijk programma Zuidoostelijke zandgronden Limburg Noord-Brabant: project "Agroproject Grashoek"	030010 Provincie Noord-Brabant	€ 120.474	€ 153.846	Nee	Project loop tnog steeds

H. Taakvelden

Aan ieder grootboeknummer in de financiële administratie is een taakveld gekoppeld. Deze grootboeknummers zijn ook gekoppeld aan de verschillende programma's. De totale baten en lasten van de taakvelden dienen dus aan te sluiten bij het totaalbedrag aan baten en lasten van de programma's.

Taakveld	Lasten		Baten	
	Begroot	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
0.1 Bestuur	2.462.652	2.203.323	-	-
0.10 Mutaties reserves	3.029.312	4.148.474	6.215.608	5.953.364
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	7.011.802	-	-
0.2 Burgerzaken	1.882.891	1.946.089	610.495	481.282
0.4 Overhead	13.681.381	13.786.908	101.875	96.683
0.5 Treasury	-274.237	-171.847	723.010	698.837
0.61 OZB woningen	261.797	256.998	5.195.702	5.188.321
0.62 OZB niet-woningen	-	-	3.714.865	3.719.971
0.64 Belastingen overig	15.008	514	17.034	-143.061
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-	398.990	78.321.167	82.511.944
0.8 Overige baten en lasten	3.780.172	3.079.500	-	350.460
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.603.896	3.617.646	207.023	242.101
1.2 Openbare orde en veiligheid	3.678.198	3.519.483	3.026.000	4.089.351
2.1 Verkeer en vervoer	6.294.752	6.250.821	23.985	131.507
3.1 Economische ontwikkeling	405.388	393.603	-	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.232.543	1.271.491	1.138.744	1.191.705
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	505.977	487.638	129.395	127.306
3.4 Economische promotie	457.079	591.672	1.096.277	1.648.897
4.2 Onderwijshuisvesting	1.858.210	1.886.586	53.145	34.093
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.592.506	2.311.330	734.913	633.353
5.1 Sportbeleid en activering	1.858.463	1.645.387	648.901	693.498
5.2 Sportaccommodaties	1.724.515	1.797.132	189.614	288.745
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.517.672	1.512.561	174.559	181.317
5.4 Musea	64.696	62.748	10.989	10.000
5.5 Cultureel erfgoed	254.305	225.102	3.434	3.413
5.6 Media	1.178.213	1.184.710	45.000	44.241
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.638.572	2.695.130	5.248	24.987
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.604.718	6.627.842	566.869	636.189
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2.570.628	2.534.808	8.412	24.868
6.3 Inkomensregelingen	9.537.402	11.728.266	6.660.000	7.983.186
6.4 WSW en beschut werk	12.943.938	13.490.286	75.000	59.105
6.5 Arbeidsparticipatie	1.434.630	957.032	-	-
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.561.649	1.653.050	2.625.000	3.051.265
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	350.000	634.991	153.750	161.554
6.71B Begeleiding (WMO)	640.000	661.033	-	-
6.71C Dagbesteding (WMO)	325.000	238.520	-	-
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	3.430.832	3.212.684	-	-
6.72A Jeugdhulp begeleiding	1.645.000	1.271.160	-	-
6.72B Jeugdhulp behandeling	1.575.000	1.854.376	-	-
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	210.000	530.322	-	-
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	1.975.000	1.306.281	-	-
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	2.125.000	2.560.473	-	-
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	1.945.000	1.813.397	-	-
6.81A Beschermd wonen (WMO)	307.672	195.899	-	-
6.82A Jeugdbescherming	1.300.000	1.386.726	-	-
7.1 Volksgezondheid	2.332.840	2.001.179	503.000	203.180
7.2 Riolering	4.573.939	4.730.547	5.652.950	5.878.728
7.3 Afval	3.935.191	3.901.648	4.791.535	4.936.622
7.4 Milieubeheer	589.450	547.024	-	-
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	54.230	54.318	50.901	51.906
8.1 Ruimte en leefomgeving	2.305.793	2.365.579	521.285	967.448
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.124.619	3.781.592	1.801.101	2.535.143
8.3 Wonen en bouwen	3.368.562	3.423.826	673.268	885.141
	126.470.054	135.576.650	126.470.054	135.576.650

I. Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverklaring luidt als volgt:

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 12 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op:

€ 1.200.000.

De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens en er, buiten de geconstateerde begrotingsoverschrijding, zijn geen geconstateerde afwijkingen.

In de paragraaf bedrijfsvoering kan op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie worden opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Bij programma 2.1 Werk en inkomen is een begrotingsoverschrijding op de lasten van meer dan 10%. Deze wordt grotendeels veroorzaakt door de uitgekeerde energietoeslag 2023 waarvoor (pas) in december 2023 via de algemene uitkering door het rijk een compensatie is toegekend van € 1.248.000. Bovendien betreft dit een open-einde regeling waarvoor ook een uitzondering geldt.

Bij de bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidie is een overschrijding ontstaan van € 1.292.000 maar daar staat een hogere BUIG-uitkering van € 1.428.000 tegenover. Ook dit betreft open-einde regelingen; deze dus zijn sowieso uitgezonderd.

De overschrijding op programma 2.1 Werk en inkomen is acceptabel als gevolg van de afspraken in het controleprotocol.

Bijlagen

- A. Overzicht van baten en lasten op productniveau
- B. Projectenoverzicht
- C. Overzicht reserves en voorzieningen meerjarenverloop

A. Overzicht baten en lasten op productniveau

Product	Lasten		Baten	
	Begroot	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
100 Beleidskader ruimtelijke ontwikkeling	1.517.601	1.176.596	250.000	25.058
103 Gronden	475.222	256.904	376.505	450.045
104 Uitvoering ruimtelijke ontwikkeling	1.017.392	1.342.618	271.285	942.390
105 Beleidskader wonen	370.899	267.527	-	-
106 Wonen-volkshuisvesting	106.836	99.047	52.618	53.366
107 Grondexploitatie wonen	3.649.396	3.524.687	1.424.596	2.085.098
108 Beleidskader vergunning en toezicht	421.772	337.382	-	12.524
109 Integrale vergunningverlening	1.138.087	1.508.761	620.650	793.908
110 Toezicht fysieke omgeving	849.024	809.454	-	-
11 Vitale leefomgeving	9.546.229	9.322.976	2.995.654	4.362.389
120 Beleidskader openbare ruimte	154.724	141.072	-	-
121 Afvalinzameling	3.935.191	3.901.648	4.791.535	4.936.622
122 Wegen	4.489.766	4.336.599	12.985	118.438
123 Wijk, natuur en landschap	3.344.373	3.483.714	5.248	26.187
124 Water en riolering	4.422.099	4.585.330	5.652.950	5.871.286
125 Verkeer en vervoer, ondergrondse infrastructuur	509.368	458.901	11.000	-
126 Openbare verlichting	1.013.183	1.135.964	-	19.311
12 Beheer fysieke leefomgeving	17.868.704	18.043.228	10.473.718	10.971.844
212 Werk	8.461.568	8.309.135	-	-
213 Inkomen	6.705.387	8.055.576	6.600.000	7.896.147
214 Minima	2.832.015	3.672.691	60.000	87.039
21 Werk en inkomen	17.998.970	20.037.402	6.660.000	7.983.186
222 Huishoudelijk werk	5.684.285	6.248.377	153.750	172.656
223 Woonvoorzieningen	504.913	543.484	-	-
224 Leef en vervoersvoorzieningen	1.603.736	1.605.970	75.000	59.826
225 WMO Begeleiding	5.840.832	5.671.510	2.625.000	3.050.543
226 Uitvoeringsprogramma WWZ	401.117	337.194	-	-
227 Maatschappelijke opvang	307.672	195.899	-	-
228 Volksgezondheid	103.176	38.467	-	-
229 Bedrijfsvoering sociaal domein	624.892	641.840	-	-
22 Zorg en ondersteuning	15.070.623	15.282.741	2.853.750	3.283.025
231 Jeugdhulp	12.561.126	12.528.611	-	-
232 Jeugd en gezin	1.901.988	1.876.431	8.412	13.766
233 Onderwijs	2.336.849	1.996.283	694.913	602.854
23 Jeugd en onderwijs	16.799.963	16.401.325	703.325	616.620
312 Samenlevingsopbouw	3.967.264	3.899.003	545.744	575.696
313 Gemeenschapsaccommodaties	489.393	453.921	-	18.743
314 Leerontwikkelroutes	382.963	476.024	61.125	72.249
31 Gemeenschapontwikkeling	4.839.620	4.828.948	606.869	666.688
325 Onderwijshuisvesting	2.073.867	2.111.544	53.145	34.093
32 Onderwijshuisvesting	2.073.867	2.111.544	53.145	34.093
331 Sport en bewegen	1.262.069	1.331.634	369.901	428.163
332 Sportvoorzieningen en accommodaties	1.724.514	1.797.132	189.614	288.745
333 Brede SPUK (sport en preventie)	1.078.375	508.034	782.000	468.515
33 Sport en bewegen	4.064.958	3.636.800	1.341.515	1.185.423

Product	Lasten		Baten	
	Begroot	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
341 Cultuurstimulering	1.929.605	1.924.656	70.686	72.389
342 Cultuurbehoud	246.105	216.628	2.584	2.370
343 Culturele voorzieningen en accommodaties	839.176	843.837	160.712	164.212
34 Kunst en cultuur	3.014.886	2.985.121	233.982	238.971
411 Beleidskader economische ontwikkeling	123.054	122.992	-	-
412 Regionale economische samenwerking	282.334	270.611	-	-
423 Platteland	9.569	319	-	-
424 Detailhandel	1.394.928	1.409.489	1.223.229	1.278.129
426 Ondernemersloket	260.828	291.726	-	10.450
427 Recreatie en toerisme	225.166	226.090	272	-
428 Evenementen	283.191	400.538	171.265	143.194
41 Economie	2.579.070	2.721.765	1.394.766	1.431.773
510 Openbare orde en veiligheid	3.612.198	3.447.791	3.026.000	4.089.351
515 Brandweerdistrict Peel en Maas	3.603.896	3.617.646	207.023	242.101
520 Handhaving fysieke leefomgeving	481.944	401.655	-	25.343
51 Integrale veiligheid	7.698.038	7.467.092	3.233.023	4.356.795
611 Raad	1.056.676	1.039.866	-	-
612 College B&W	1.024.649	791.758	-	-
613 Ondernemingsraad	36.612	46.379	-	-
614 Rekenkamercommissie	100.394	66.387	-	-
615 Regionale bestuurlijke samenwerking	244.321	258.932	-	-
616 Verkiezingen	273.866	254.471	-	-
620 Burgerzaken	1.663.255	1.745.936	661.396	533.188
61 Bestuur, communicatie en dienstverlening	4.399.773	4.203.729	661.396	533.188
710 Belastingen	298.722	280.152	9.897.251	10.301.364
711 Algemene dekkingsmiddelen	3.559.399	3.445.203	78.992.431	83.863.431
712 Dotaties en onttrekkingen aan reserves	3.029.312	4.148.474	6.215.608	5.953.364
713 Onvoorzien	235.000	45.000	-	-
714 Overhead	13.681.381	13.786.908	101.875	96.684
715 Treasury	-288.461	-183.560	51.746	-302.188
71 Financiering en dekkingsmiddelen	20.515.353	21.522.177	95.258.911	99.912.655
	126.470.054	128.564.848	126.470.054	135.576.650

7.011.802

B. Projecten overzicht

KREDIETBEWAKING PROJECT									
Project nummer	Omschrijving	i/u	Begroting t/m 2023	Werkelijk t/m 2022	Werkelijk in 2023	Werkelijk totaal	Restant	stand van zaken werkzaamheden	afsluiten ja/nee
210014	Aansluiting Zandberg op de Middenpeelweg	u	240.000	386.322	14.000	400.322	-160.322	zit nog onderhoud groen op	nee
210014	Aansluiting Zandberg op de Middenpeelweg	i	-40.000	-266.566		-266.566	226.566		nee
210015	HEL-01 Herinrichting Schrames Helden	u	710.000	83.250	63.271	146.521	563.479	in uitvoering	nee
210019	HEL-03 Kindcen Kloosterstr Infra	u	204.000	192.422	4.757	197.180	6.820	afgerond	ja
210020	HEL-03 Heljes Pedje en omg Helden	u	740.000	489.841	40.386	530.227	209.773	mogelijk nog kosten van werkgroep	nee
210021	HEL-05 Herinr. en afk. Averbodestr. eo Helden	u	2.400.000		3.163	3.163	2.396.837	Voorbereiding loopt	nee
210107	BER-01 Meijlsegweg Beringe, rotonde	u	360.000	5.621	21.876	27.497	332.503	in voorbereiding	nee
210107	BER-01 Meijlsegweg Beringe, rotonde	i	0	-1		-1		1 in voorbereiding	nee
210108	BER-03 Reconstructie industrieterrein Beringe	u	680.000	648.477	30.620	679.097	903	afgerond	ja
210110	HEL-02 Reconstructie Neerseweg Helden	u	325.000	287.494	31.933	319.427	5.573	Afgerond	nee
210112	BER-05 Herinr Peelstraat Beringe	u	740.000	25.281	74.831	100.111	639.889	Start uitvoering april 2024	Nee
210203	EGC-01 Muldersweg-omgeving(wegen) Egchel	u	365.000	62.895	153.683	216.578	148.422	in uitvoering	nee
210204	Gielenhofweg, Egchel	u	125.000		586	586	124.414	Start uitvoering na carnaval 2024	Nee
210205	EGC-01 Muldersweg-omgeving Egchel	u	585.000	7.238	60.443	67.681	517.319	in uitvoering	nee
210206	Giel Peetershof molgoot	u	175.000		12.300	12.300	162.700	Start uitvoering na carnaval 2024	Nee
210305	GRA-02 Helenaveenseweg + omgeving	u	1.130.000	46.938	409.258	456.196	673.804	Is in uitvoering	Nee
210306	GRA-03 Herinr. Past.Kengenstr. eo Grash.	u	890.000		9.245	9.245	880.755	in uitvoering	nee
210307	GRA-04 Herinr. Lorbaan Grashoek	u	3.300.000		33.311	33.311	3.266.689	Voorbereiding loopt, uitvoering 2025.	Nee
210406	KON-01 Herinrichting Poorterweg Koningslust	u	340.000	273.450	59.503	332.953	7.047	afgerond	nee
210406	KON-01 Herinrichting Poorterweg Koningslust	i	-60.000		-60.000	-60.000	0		nee
210407	KON-03 Herinr. De Koningsstraat K'lust	u	275.000		37.665	37.665	237.335	Aanbesteding februari startwerk april 2024	Nee
210505	Wegenlegger 2011, algemeen	u	60.000	59.717	703	60.420	-420	planning gereed in maart 2024	nee
210526	Reconstr.kruis.Heibloemseweg/Haambergweg	u	250.000	167.928		167.928	82.072	onderhoud omgeving in 2024	Nee
210532	Kennedylaan, verkeersveiligheid Panningen	u	23.452	5.735	7.711	13.446	10.006	in 2024/2025	nee
210532	Kennedylaan, verkeersveiligheid Panningen	i	-23.452	-23.452		-23.452	0	in 2024/2025	nee
210533	Bijdr boven ren/ verv riolering (wegen) 2021	u	95.000	26.997	65.110	92.108	2.892	Afsluiten	ja
210534	Kunstwerken (bruggen, duikers, keerwanden)	u	152.000	148.286	3.714	152.000	0	Afgerond	Ja
210535	PAN-03 Herinr Wietelweg Panningen (wegen)	u	1.080.000	2.086	27.599	29.685	1.050.315	voorbereiding loopt	nee
210536	PAN-02 Reconstr Ninnseweg Panningen	u	1.730.000	13.191	98.131	111.322	1.618.678	voorbereiding loopt	nee
210537	Gebiedsontw Piuspark	u	230.000	101.899	104.223	206.121	23.879	project nog niet af	nee
210538	PAN-05 Herinr. Haagveld/Zelen Panningen	u	200.000		22.416	22.416	177.584	Onderhoudsperiode loopt nog tot eind 2024	Nee
210539	Piuspark gebiedsontwikkeling	u	4.000.000		21.429	21.429	3.978.571	In voorbereiding	nee
210608	KES-01 Herinrichting Merwijck e.o. Kessel	u	2.528.000	171.364	39.899	211.263	2.316.737	voorbereiding loopt	nee
210608	KES-01 Herinrichting Merwijck e.o. Kessel	i	-374.000				-374.000	voorbereiding loopt	nee
210609	Verkeers Regel Installatie (VRT) Kessel Eik	u	115.000				115.000	loopt	nee
210610	KES-01 Herinr. Merwijck/Perkerveld Kessel	u	1.455.000	21.294	45.593	66.887	1.388.113	voorbereiding loopt	nee
210611	Vernieuw De Paort infra	u	300.000	5.393	957	6.349	293.651	Voorbereid, start uitvoering na carnaval 2025	Nee
210612	KES-03 Herinr. Bosakkerweg Kessel	u	1.170.000		460.109	460.109	709.891	Slijtlagen aanbrengen in 2024	Nee
210705	MAA-01 Afkop buurt Achter de Hoven infra Ma	u	220.000	45.896	3.983	49.879	170.121	in uitvoering	nee
210707	Rozendaal - Maasbree	u	567.000	533.449		533.449	33.551	omgeving in 2024	Nee
210707	Rozendaal - Maasbree	i	-75.000	-179.000		-179.000	104.000	omgeving in 2024	Nee
210708	MAA-01 Afkoppelen Achter de Hoven Maasbree	u	1.995.000	42.876	9.507	52.383	1.942.617	in uitvoering	nee
210709	Uitbr.groot onderh.Rozendaal Maasbree	u	490.000	486.955		486.955	3.045	omgeving in 2024	Nee
210710	MAA-01 Achter de Hoven, Maasbree	u	855.000	44.382	40.221	84.603	770.397	in uitvoering	nee
210711	Oude Heldenseweg-Leeuwerik-Laar-Schuttenbc	u	530.000	258.483	182.443	440.926	89.074	omgeving in 2024	Nee
210712	Vervangen brug 't Rooth en Aan de kerkhof M't	u	550.000	35.791	40.213	76.004	473.996	Voorbereid, uitvoering september 2024.	Nee
210713	Ontsl.weg IT-de Schor Mbree tiv.res.infrast.weg	i	-100.000		-46.173	-46.173	-53.827	voorbereiding	nee

Project nummer	Omschrijving	i/u	Begroting t/m 2023	Werkelijk t/m 2022	Werkelijk in 2023	Werkelijk totaal	Restant	stand van zaken werkzaamheden	afsluiten ja/nee
210713	Ontsl.weg IT-de Schor Mbree tv res.infrast.weg	u	100.000	7.841	38.332	46.173	53.827	voorbereiding	nee
210802	Ontsl Nap baan/Kuukven tv res dekk kap lstr	u	0	23.640		23.640	-23.640	af	ja
210802	Ontsl Nap baan/Kuukven tv res dekk kap lstr	i	-1.068.000	-65.433	-21.220	-86.653	-981.347	af	ja
210802	Ontsl Nap baan/Kuukven tv res dekk kap lstr	u	1.068.000	900.567	30.293	930.860	137.140	af	ja
210804	Opheffen overluiding Kwistbeek en Bosbeek B&u	u	50.000	13.186		13.186	36.814	project nog niet af	nee
210805	Reconstr.de Berckt en omgeving Baarlo	u	580.000	360.714		360.714	219.286	omgeving in 2024	Nee
210806	Schoolomgeving De Kazing	u	270.000	33.725		33.725	236.275	gebiedsvisie wordt gemaakt, in 2025 aan de slag met schoolomgeving	nee
210807	BAA-04 Kieenweg - Bong - Scheresweg, Baarlo	u	1.300.000	24.128	78.075	102.203	1.197.797	start uitvoering na carnaval 2024 + nog aanbesteden	nee
210808	BAA-07 Herinr.afk.omgev.Fuutstr.+t Sittard B&u	u	2.360.000		4.600	4.600	2.355.400	In voorbereiding	nee
210903	BER-01 Reconstructie Meijelseweg Beringe-Meij	u	988.000	119.070	47.640	166.710	821.290	in uitvoering	nee
210903	BER-01 Reconstructie Meijelseweg Beringe-Meij	i	-32.000				-32.000	in uitvoering	nee
210907	MEI-03 Jan Thijssenst.-Steege-Kapelkesweg,Nu	u	800.000	130.596	244.632	375.228	424.772	Herstart uitvoering na bouwvak 2024	nee
210910	MEI-05 voorbereidingskosten Heldensedijk/ver	u	670.000	333.311	339.893	673.204	-3.204	in uitvoering	nee
210911	Herinr Kindcentr Meijel en omg	u	514.200	472.735	14.105	486.840	27.360	project nog niet af	nee
210912	MEI-06 Herinr Kerkstr+rp.Kurversweg Meijel(w	u	1.910.000	31.089	1.019.866	1.050.956	859.044	in uitvoering	nee
210913	MEI-05 Reconstr Heldensedijk en Meijelseweg	u	3.315.000	1.603	2.660.004	2.661.607	653.393	in uitvoering	nee
210914	MEI-05 Vervangen brug Heldensedijk Meijel	u	1.225.000		1.223.600	1.223.600	1.400	in uitvoering	nee
211502	Uitvoering maatregelen landbouwverkeer	u	150.000		1.054	1.054	148.946	is continue in uitvoering	nee
211503	Verkeersremmende maatregelen	u	50.000		9.006	9.006	40.994	is in uitvoering	nee
211505	HP SPV	u	700.000				700.000	is in uitvoering t/m 2027	nee
211505	HP SPV	i	-350.000	-349.008		-349.008	-992	is in uitvoering t/m 2027	nee
211510	OV ambassadeurs	u	25.000		25.000	25.000	0	is regionaal betaald, uitvoering loopt nog tot in 2024	nee
211510	OV ambassadeurs	i	-25.000		-25.000	-25.000	0	is regionaal betaald, uitvoering loopt nog tot in 2024	nee
211801	Reconstr VRI Kruispunt N273-Bong- Grotestra	u	65.000	0	9.897	9.897	55.103	loopt	nee
240704	Duiker Bosbeeklaan tv VAAR	i	-182.682	-102.518		-102.518	-80.164	project nog niet af	nee
240704	Duiker Bosbeeklaan tv VAAR	u	182.682	102.518		102.518	80.164	project nog niet af	nee
320502	Bedrijfpark JF Kennedylaan	i	-3.577.750	-2.846.287	-101.964	-2.948.251	-629.499	af	ja
320502	Bedrijfpark JF Kennedylaan	u	1.038.408	847.596	3.002.749	3.850.345	-2.811.937	af	ja
320503	Industrieterrein Panningen, fase 1,2 en 3	i	-3.353.880	-7.563.075	-904.603	-8.467.678	5.113.798	project nog niet af	nee
320503	Industrieterrein Panningen, fase 1,2 en 3	u	876.194	5.338.536	22.745	5.361.281	-4.485.087	project nog niet af	nee
320504	Herontwikkeling de Sif	i	-4.392.948	-3.542.410		-3.542.410	-850.538	project nog niet af	nee
320504	Herontwikkeling de Sif	u	126.940	5.403.645	21.454	5.425.099	-5.298.159	project nog niet af	nee
320505	Herontwikkeling Nedimex	u	0	3.561	-18.573	-15.012	15.012	project nog niet af	nee
320505	Herontwikkeling Nedimex	i	0	-2.912.070		-2.912.070	2.912.070	project nog niet af	nee
320703	Nwe uitbr IT de Schor tv res grex	i	-120.000		-88.900	-88.900	-31.100	voorbereiding	nee
320703	Nwe uitbr IT de Schor tv res grex	u	120.000	51.210	37.690	88.900	31.100	voorbereiding	nee
320903	Bedr de Wielen V tv res grex	i	-100.000		-43.277	-43.277	-56.723	voorbereiding	nee
320903	Bedr de Wielen V tv res grex	u	100.000	3.185	40.092	43.277	56.723	voorbereiding	nee
341301	Kievit	i	-9.055	-718.175		-718.175	709.120	project nog niet af	nee
341301	Kievit	u	17.054	697.504		697.504	-680.450	project nog niet af	nee
341701	KASSENGEBIED SIBERIE III EN IV	i	-1.181.032	-1.519.408	-42.085	-1.561.493	380.461	project nog niet af	nee
341701	KASSENGEBIED SIBERIE III EN IV	u	1.181.032	1.519.408	43.553	1.562.961	-381.929	project nog niet af	nee
423001	(Voorbereidings)krediet verbouwen Kloosterstr	u	3.315.000	3.322.408	52.802	3.375.210	-60.210	Project is gereed	ja
423002	Groenling; inpandige uitbreiding	u	250.000	8.567	23.078	31.645	218.355	Is in uitvoering	nee
423003	(Voorbereidings)krediet Kindcentrum de Riet	u	500.000		262.297	262.297	237.703	Is in uitvoering	nee
423102	Tijdelijke huisvesting Openbare school Maasbr	u	450.000	345.272	78.137	423.409	26.591	Is in uitvoering	nee
423902	Nieuwbouw Basisschool Den Doelhof	u	6.688.000	6.685.653	30.000	6.715.653	-27.653	Project is gereed	ja
423903	Tijdelijke huisvesting basisschool Den Doelhof	i	0	-890.000		-890.000	890.000	Project is gereed	ja
423903	Tijdelijke huisvesting basisschool Den Doelhof	u	892.000	890.000		890.000	2.000	Project is gereed	ja
530301	Gymzaal Grashoek;vervanging dak	u	65.000				65.000	Wordt uitgevoerd in 2024	nee

Project nummer	Omschrijving	i/u	Begroting t/m 2023	Werkelijk t/m 2022	Werkelijk in 2023	Werkelijk totaal	Restant	stand van zaken werkzaamheden	afsluiten ja/nee
530511	Verlichting Thyas, Panningen	i	-5.250				-5.250	Project is gereed	ja
530511	Verlichting Thyas, Panningen	u	30.250	21.807	8.084	29.891	359	Project is gereed	ja
530512	Hockeyclub Panningen verv. kunstgrasveld	i	-196.000				-196.000	Project is gereed, subsidie moet nog definitief afgerekend worden	nee
530512	Hockeyclub Panningen verv. kunstgrasveld	u	385.000		328.643	328.643	56.357	Project is gereed, subsidie moet nog definitief afgerekend worden	nee
530605	Sportzaal Baarloseweg 3a Kessel	i	-15.892				-15.892	Wordt uitgevoerd in 2024	nee
530605	Sportzaal Baarloseweg 3a Kessel	u	91.567				91.567	Wordt uitgevoerd in 2024	nee
530607	Sporthal, dak overlagen Kessel	i	-10.920				-10.920	Wordt uitgevoerd in 2024	nee
530607	Sporthal, dak overlagen Kessel	u	62.920				62.920	Wordt uitgevoerd in 2024	nee
530801	TV LTC Tonido;keuring en event.verv.toplaag	u	130.000		147.375	147.375	-17.375	Project is gereed	ja
531101	VV Bevo Beringe; waterbron	i	-4.200				-4.200	Op dit moment is er nog geen nieuwe waterbron nodig.	nee
531101	VV Bevo Beringe; waterbron	u	24.200				24.200	Op dit moment is er nog geen nieuwe waterbron nodig.	nee
531503	SV Panningen; waterbron	i	-4.200				-4.200	Is afhankelijk van de fusie tussen Egchel en Panningen	nee
531503	SV Panningen; waterbron	u	24.200				24.200	Is afhankelijk van de fusie tussen Egchel en Panningen	nee
531702	Voetbalvereniging MVC, LED verlichting	u	50.000		58.116	58.116	-8.116	Project is gereed	ja
531801	VV Baarlo, verv verlichting 3 voetbalvelden	u	40.000				40.000	Nog niet uitgevoerd; in afwachting van onderzoek om alle sportverlichting te vervangen	nee
531901	RKMSV Meijel; waterbron	i	-4.200				-4.200	Op dit moment is er nog geen nieuwe waterbron nodig.	nee
531901	RKMSV Meijel; waterbron	u	24.200	9.660		9.660	14.540	Op dit moment is er nog geen nieuwe waterbron nodig.	nee
531902	VV RKMSV, verv.WTB inst.Meijel	u	72.000				72.000	Wordt uitgevoerd in 2024	nee
550501	Aanplant bomen diverse kernen	u	1.240.950	191.361	115.181	306.542	934.408	In uitvoering	nee
560505	Vervangen van speelvoorzieningen 2022	u	150.000	26.765	109.940	136.705	13.295	In uitvoering	nee
560506	Speelvoorziening 2022 kap.lstn tlv alg res	u	400.000		80.569	80.569	319.431	In uitvoering	nee
560506	Speelvoorziening 2022 kap.lstn tlv alg res	i	0		-22.700	-22.700	22.700	In uitvoering	nee
560507	Vervangen van speelvoorzieningen 2023	u	150.000				150.000	In voorbereiding	nee
560508	Piuspark skatepark	u	400.000		12.708	12.708	387.292	In voorbereiding	nee
620503	Ringoven; inpandige renovatie	u	550.000	6.171	43.917	50.088	499.912	Is in uitvoering	nee
630006	Renovatie gemeenschapshuis D'n Binger	u	393.700	361.766	22.354	384.120	9.580	Project is gereed.	ja
630007	Vernieuwbouw gemeenschapshuis De Paort Ke	u	2.267.000	45.857	862	46.719	2.220.281	Is in uitvoering	nee
630701	Nieuwbouw Jeugd en jongencentrum Baarlo th	i	0				0	Nog niet in uitvoering; afhankelijk van behoefteonderzoek.	nee
630701	Nieuwbouw Jeugd en jongencentrum Baarlo th	u	106.923				106.923	Nog niet in uitvoering; afhankelijk van behoefteonderzoek.	nee
652512	WMO vervoersvoorzieningen 2023	u	500.000		390.258	390.258	109.742	gereed	ja
721501	Verbouwing milieupark Panningen	u	195.000	160.933		160.933	34.067	voor afdak deelhoek	nee
721501	Verbouwing milieupark Panningen	i	0	-5.598		-5.598	5.598		nee
721509	Onepass	u	300.000		131.948	131.948	168.052	komt Q1	nee
721510	Vervangen ondergrondse containers	u	150.000		42.971	42.971	107.029	in 2024/2025	nee
722011	HEL-06 Reconstr Molenstraat(aand.riolering) H	u	2.133.000		769.024	769.024	1.363.976	In uitvoering	nee
722106	BER-01 Meijelseweg Beringe afkoppelen hemel	u	335.000		458	458	334.543	in uitvoering	nee
722204	EGC-01 Muldersweg-omgeving (riool) Egchel	u	490.000	39.954	287.779	327.733	162.267	in uitvoering	nee
722512	Aanleg BBB Tuindersweg, Panningen	u	612.000	593.190	6.721	599.911	12.089	inzet voor communicatie Stogger	nee
722512	Aanleg BBB Tuindersweg, Panningen	i	0	-1.073		-1.073	1.073		nee
722523	*niet boeken* Verbeteringsmaatregelen (KRW)	u	1.701.369	1.395.840	89.307	1.485.146	216.223	deelprojecten	nee
722538	Grondwatermaatregelen 2015	u	39.000	4.128	563	4.691	34.309	inzetten voor overlast Bosbeek/Baarlo	nee
722547	MAA-01 Verbeteringsmaatregelen (KRW) 2016	u	502.000	80.667	21.206	101.873	400.127	in uitvoering	nee
722560	*niet boeken* Verbeteringsmaatregelen(KRW)	u	1.123.000	22.614		22.614	1.100.386	loopt	nee
722561	Renovatie/vervanging vrijvervalriolering 2018	u	921.000	169.395	294.636	464.031	456.969	Stogger en Ringovenpark	nee
722564	Renovatie/vervanging IBA's 2019	u	114.000	45.440	32.142	77.582	36.418	In uitvoering	nee
722565	*niet boeken* Verbeteringsmaatregelen (KRW)	u	1.024.000	174.858	105.937	280.795	743.205	deelprojecten	nee
722566	*niet boeken* Renov.verv.vrijvervalriolering 20	u	953.000	170.340	120.314	290.654	662.346	In uitvoering bij projectleider	nee
722568	Mech/elek renov./verv gemalen drukriolering 20	u	450.000	72.131	173.990	246.121	203.879	In uitvoering	nee
722570	*niet boeken* Verbeteringsmaatregelen (KRW)	u	520.000	512.408	2.939	515.347	4.653	deelprojecten	nee
722571	*niet boeken* Renov./verv.vrijvervalriolering 2	u	949.000	205.604	431.723	637.327	311.673	deelprojecten	nee

Project nummer	Omschrijving	i/u	Begroting t/m 2023	Werkelijk t/m 2022	Werkelijk in 2023	Werkelijk totaal	Restant	stand van zaken werkzaamheden	afsluiten ja/nee
722572	BAA-07 722572 Fuusstr Verbeteringsmaatr.(KR	u	527.000	29.550		29.550	497.450	In voorbereiding	nee
722574	Mech ren/verv gemalen drukriolering 2021	u	456.000	7.664	31.183	38.847	417.153	In uitvoering	nee
722575	Renov/verv vrijvervalriolering 2021	u	963.000	37.222	242.595	279.817	683.183	In uitvoering	nee
722577	MAA-01 722577 Hoven Verbetermaatregelen K	u	980.000				980.000	in uitvoering	nee
722580	PAN-03 Herinr Wietelweg Panningen (riolering	u	100.000	297	3.322	3.618	96.382	In voorbereiding	nee
722581	*niet boeken* Renov/verv vrijverval riolering 2	u	525.000	21.093	4.962	26.054	498.946	In uitvoering bij projectleider	nee
722582	Grondwatermeetnet 2022	u	50.000	1.348	2.985	4.333	45.667	in uitvoering	nee
722583	HEL-05 722583 Averbode Verbetermaatr. KRW	u	588.000		703	703	587.297	In voorbereiding	nee
722584	Groen-blaauwe revolutie 2023	u	61.000		77.696	77.696	-16.696	in uitvoering	nee
722584	Groen-blaauwe revolutie 2023	i	0		-73.132	-73.132	73.132		nee
722586	*niet boeken* Renov/verv vrijvervalriolering 2	u	768.000		50.278	50.278	717.722	In uitvoering bij projectleider	nee
722587	Optimalisatie vrijverval riool 2023	u	330.000		5.256	5.256	324.744	In uitvoering	nee
722588	Optimalisatie mechanische leidingen 2023	u	91.000		40.000	40.000	51.000	Nog niet in uitvoering	nee
722589	Renovatie hoofdgemalen 2023	u	307.000		469	469	306.531	In uitvoering	nee
722590	Renovatie drukriolering 2023	u	252.000		11.934	11.934	240.066	In uitvoering	nee
722591	Aanp.wadi's en buffers voor beter beheer 2023	u	35.000		4.048	4.048	30.952	In uitvoering	nee
722601	Aanbrengen overstortregistratie	u	20.770	11.219		11.219	9.551	in uitvoering	nee
722916	MEI-06 Herinr Kerkstr.+Prp.Kurversweg Meijel	u	300.000	34.348	12.636	46.985	253.015	in uitvoering	nee
722917	MEI-05 KRW Heldensedijk en Meijelseweg 202	u	255.000		255.000	255.000	0	afgerond	ja
724501	Terreinafscheiding begraafplaats Sevenumsdij	u	42.000				42.000	Uitvoering in 2024	nee
726001	MAA-01 722523 KRW 2013	u	337.943	38.722	82.717	121.439	216.504	in uitvoering	nee
726002	BAA-04 722560 Bong KRW 2018	u	570.000				570.000	start uitvoering na carnaval 2024 + nog aanbesteden	nee
726003	BAA-07 722560 Fuusstr KRW 2018	u	530.000				530.000	In voorbereiding	nee
726004	*niet boeken*MEI-03 722553 vrijverv.riolering	u	53.042		53.042	53.042	0	afsluiten	ja
726005	*niet boeken* KON-01 722565 KRW 2019	u	100.000	97.742	731	98.473	1.527	afgerond	nee
726006	BER-04 722565 Eelserstr KRW 2019	u	250.000		84.027	84.027	165.973	afgerond	ja
726007	BAA-07 722565 Fuusstr KRW 2019	u	520.000				520.000	In voorbereiding	nee
726008	*niet boeken*BER-04 722571 vrijverv.riolering	u	584.000	165.420	418.810	584.230	-230	deelprojecten	ja
726009	GRA-02 722571 Helenave vrijverval riolering 2	u	340.000	14.720	12.912	27.632	312.368	Is in uitvoering	Nee
726010	BER-04 722570 Eelserstr KRW 2020	u	255.000	250.000	2.939	252.939	2.061	afgerond	ja
726011	MEI-04 722570 Kindcentr KRW 2020	u	225.000	224.464		224.464	536	afgerond	ja
726012	BER-05 722581 Peel vrijverval riolering 2022	u	150.000		1.228	1.228	148.772	Start uitvoering april 2024	Nee
726013	722565 Verbetermaatregelen KRW 2019 (resta	u	62.679	335	6.639	6.974	55.705	in uitvoering	nee
726015	BAA-07 722586 Fuusstr Renovatie riolering 20	u	160.000				160.000	In voorbereiding	nee
726016	KON-03 722586 Koningstr Riolering renovatie	u	150.000		7.238	7.238	142.763	Aanbesteding februari startwerk april 2024	Nee
726017	GRA-03 722586 Kengen renov.vrijverv.riolering	u	140.000				140.000	In voorbereiding	nee
726018	722566 Rest reno vrijverval 19	u	562.309		117.644	117.644	444.665	In uitvoering	nee
726019	MEI-03 722566 Kapelw reno 19	u	217.682				217.682	Herstart uitvoering na bouwvak 2024	nee
726020	722581 restant vrijverval 2022	u	350.174				350.174	Nog niet in uitvoering	nee
726021	722586 restant vrijverval 2023	u	274.960				274.960	Nog niet in uitvoering	nee
810002	Centr Helden planvorm tv alg res	i	-162.500	-113.390	-22.617	-136.007	-26.493	project nog niet af	nee
810002	Centr Helden planvorm tv alg res	u	162.500	113.390	22.617	136.007	26.493	project nog niet af	nee
810507	Struct.visie kernen en bedr.terreinen tv reserve	i	-100.000	-37.618		-37.618	-62.382	project nog niet af	nee
810507	Struct.visie kernen en bedr.terreinen tv reserve	u	100.000	37.618		37.618	62.382	project nog niet af	nee
810511	Hardwareproject herinr. Kepringlehof 20-2-20	i	-100.000	-100.000		-100.000	0	project nog niet af	nee
810511	Hardwareproject herinr. Kepringlehof 20-2-20	u	100.000	100.000		100.000	0	project nog niet af	nee
810513	Vb herontw postk lok tv res stra inv/herstr fnd	i	-277.715	-42.042	-138.164	-180.206	-97.509	voorbereiding	nee
810513	Vb herontw postk lok tv res stra inv/herstr fnd	u	277.715	42.042	138.164	180.206	97.509	voorbereiding	nee
810701	Laefplein ontwerpfase voorberkr.tv alg res	i	-150.000		-13.544	-13.544	-136.456	voorbereiding	nee
810701	Laefplein ontwerpfase voorberkr.tv alg res	u	150.000		13.544	13.544	136.456	voorbereiding	nee

Project nummer	Omschrijving	I/u	Begroting t/m 2023	Werkelijk t/m 2022	Werkelijk in 2023	Werkelijk totaal	Restant	stand van zaken werkzaamheden	afsluiten ja/nee
810801	Kwistbeek 40 jaar	u	907.678	242.569	11.584	254.153	653.525	project nog niet af	nee
810802	Kwistbeek 10 jaar	u	66.750				66.750	project nog niet af	nee
810803	Kwistbeek tlv reserves	i	-673.347	-219.444	-273.153	-492.597	-180.750	project nog niet af	nee
810803	Kwistbeek tlv reserves	u	673.347	219.444	273.153	492.597	180.750	project nog niet af	nee
830001	Schrames	i	-491.037	-556.609		-556.609	65.572	af	ja
830001	Schrames	u	578.058	584.670		584.670	-6.612	af	ja
830003	RvR 2e tranche incl. Keup	i	-2.060.050	-2.455.229		-2.455.229	395.179	project nog niet af	nee
830003	RvR 2e tranche incl. Keup	u	1.510.698	2.025.221	2.248	2.027.468	-516.770	project nog niet af	nee
830004	Dörper Toore	i	-569.724	-591.174		-591.174	21.450	project nog niet af	nee
830004	Dörper Toore	u	135.862	486.038	5.186	491.223	-355.361	project nog niet af	nee
830105	De Groene Pijl Beringe	u	457.112	181.795	357.486	539.280	-82.168	onderhoudstermijn loopt en nog beplanting te realiseren	nee
830105	De Groene Pijl Beringe	i	-457.800	-539.280		-539.280	81.480	onderhoudstermijn loopt en nog beplanting te realiseren	nee
830201	Egchel-Hook	i	-3.257.341	-4.516.390	-1.187.094	-5.703.483	2.446.142	af	ja
830201	Egchel-Hook	u	962.552	224.480	37.983	262.464	700.088	af	ja
830202	Giel Peetershof	i	-9.956.501	-3.187.374	-200.000	-3.387.374	-6.569.127	af	ja
830202	Giel Peetershof	u	4.986.504	2.291.018	208.507	2.499.525	2.486.979	af	ja
830203	Giel Peetershof fase 2a	i	-2.427.760				-2.427.760	project nog niet af	nee
830203	Giel Peetershof fase 2a	u	3.293.637		844.231	844.231	2.449.406	project nog niet af	nee
830302	Dorpshart Grashoek	i	-3.048.223	-2.782.952		-2.782.952	-265.271	project nog niet af	nee
830302	Dorpshart Grashoek	u	2.714.277	2.606.476	-1.422	2.605.055	109.222	project nog niet af	nee
830510	Moennik	i	-15.505	-455.000		-455.000	439.495	project nog niet af	nee
830510	Moennik	u	17.793	354.069	64.519	418.588	-400.795	project nog niet af	nee
830511	Grondbank peel en Maas	i	-1.380	-3.599.469	-764.410	-4.363.879	4.362.499	project nog niet af	nee
830511	Grondbank peel en Maas	u	646.420	11.210.421	997.000	12.207.421	-11.561.001	project nog niet af	nee
830512	Verk. niet strat.onr.zaken tgv fonds strat.verw.	u	0	9.387.834	834.594	10.222.428	-10.222.428	project nog niet af	nee
830512	Verk. niet strat.onr.zaken tgv fonds strat.verw.	i	0	-9.387.834	-834.594	#####	10.222.428	project nog niet af	nee
830516	Heronontwikkeling VMBO locatie Panningen	i	-1.630.050	-1.168.750	-225.775	-1.394.525	-235.525	project nog niet af	nee
830516	Heronontwikkeling VMBO locatie Panningen	u	2.380.718	1.675.104	108.048	1.783.152	597.566	project nog niet af	nee
830517	Woningb Panningen Zuid tlv res risico grex	i	-110.000	-48.916	-20.703	-69.619	-40.381	voorbereiding	nee
830517	Woningb Panningen Zuid tlv res risico grex	u	110.000	48.916	20.703	69.619	40.381	voorbereiding	nee
830601	Baarskampweg - Schijfweg-Zuid - Molengaerde	i	-47.320	-137.655		-137.655	90.335	af	ja
830601	Baarskampweg - Schijfweg-Zuid - Molengaerde	u	83.182	100.890	234	101.124	-17.942	af	ja
830701	In den Bosch	i	-7.947.915	-6.951.571	-733.385	-7.684.956	-262.959	bezig	nee
830701	In den Bosch	u	1.767.683	1.927.551	125.697	2.053.248	-285.564	bezig	nee
830808	Doorontw Heierh-Kuukv fase 3-4-5 tlv res grex	i	-285.000	-121.958	-157.919	-279.877	-5.123	voorbereiding	nee
830808	Doorontw Heierh-Kuukv fase 3-4-5 tlv res grex	u	285.000	121.958	157.919	279.877	5.123	voorbereiding	nee
830904	Meijel Oost fase 1 en 2	i	-105.000	-441.235		-441.235	336.235	project nog niet af	nee
830904	Meijel Oost fase 1 en 2	u	40.233	340.686	2.292	342.977	-302.744	project nog niet af	nee
830914	Woningb inbr kerkstr Meijel tlv res frnds strat.ve	i	-50.000	-7.550	-2.466	-10.017	-39.983	project nog niet af	nee
830914	Woningb inbr kerkstr Meijel tlv res frnds strat.ve	u	50.000	7.550	2.466	10.017	39.983	project nog niet af	nee
999023	Aanpassing HvdG tlv res.uitgezette middelen	u	85.000	57.467	28.639	86.106	-1.106	Project is gereed	ja
999024	ICT applicaties buitendienst	u	26.000				26.000	Project zit in testfase	nee
999025	Vervanging Basis ICT 2022-2026	i	0	-18.240		-18.240	18.240	In uitvoering	nee
999025	Vervanging Basis ICT 2022-2026	u	900.000	353.791	259.389	613.179	286.821	In uitvoering	nee
999026	Audiovisuele middelen hybride vergaderen	u	250.000	45.895	26.886	72.781	177.219	In uitvoering	nee
999501	Machine ombouw t.b.v. gladheidsbestrijding	u	290.000	213.863		213.863	76.137	uitvoering 2024	nee
999507	Basisregistratie grootschalige Topografie (BGT)	u	407.000	261.357	11.763	273.120	133.880	In uitvoering	nee
999509	Raamkrediet automatisering 2015	u	324.000	262.398		262.398	61.602	In uitvoering	nee
999510	ICT - investeringen 2016	u	195.000	164.059		164.059	30.941	In uitvoering	nee
999517	Uitbr./Aanpas.stallingsruimte Buitendienst	u	205.000	3.226	4.612	7.837	197.163	uitvoering 2024	nee
999518	Vervanging div.tractiemiddelen 2020	u	311.000	43.313	37.412	80.725	230.275	loopt	nee
999519	Vervanging div.tractiemiddelen 2021	u	248.000	8.965		8.965	239.035	loopt	nee
999520	Zonnepanelen stallingsr buitend	u	100.000	46.983	61.807	108.790	-8.790	gereed	ja
999521	Electr infrastr buitend	u	100.000		100.000	100.000	0	gereed	ja
999532	Vervanging div.tractiemiddelen 2022	u	347.200				347.200	loopt	nee
999533	Glasvezel buitendienst en HvdG	u	50.000	2.908	48.403	51.311	-1.311	Project is gereed	ja
999534	Vervanging div.tractiemiddelen 2023	u	347.200				347.200	loopt	nee
999535	Tankinstallatie HVO buitendienst	u	30.000		27.220	27.220	2.780	gereed	ja
999536	Brandveilige kasten Lithiumbatterijen	u	40.000		9.200	9.200	30.800	uitvoering 2024	nee
999708	Bibliotheek Maasbree, LED verlichting	u	35.000				35.000	Uitvoering in 2024	nee
999801	Sporthal Baarlo, LED verlichting	i	-9.450				-9.450	Project is nagenoeg gereed	nee
999801	Sporthal Baarlo, LED verlichting	u	54.450		55.937	55.937	-1.487	Project is nagenoeg gereed	nee
999903	Sporthal Meijel, LED verlichting	i	-20.475				-20.475	Project is nagenoeg gereed	nee
999903	Sporthal Meijel, LED verlichting	u	117.975	81.504	15.290	96.795	21.180	Project is nagenoeg gereed	nee

C. Overzicht reserves en voorzieningen meerjarenverloop

Op de volgende pagina's wordt een totaaloverzicht gepresenteerd van het verwachte verloop van de reserves en voorzieningen van Peel en Maas voor zover deze mutaties nu bekend zijn.

Omschrijving	conform jaartukken 2023	mutaties 2024			Saldo 01-01-2025	mutaties 2025			Saldo 01-01-2026
	Saldo 01-01-2024	toevoegingen		onttrekkingen		toevoegingen		onttrekkingen	
		compensatie	overig	overig		compensatie	overig	overig	
Reserve parkeerbonds	23.569	236			23.805	238			24.043
Reserve Wowezo Baarlo	30.000	0			30.000	0			30.000
Reserve fonds infrastructurele werken	1.874.841	14.061		0	1.888.902	14.167		0	1.903.069
Reserve herstructureringsfonds	2.124.461	21.245		500.000	1.645.706	16.457		0	1.662.163
Reserve risico's grondexploitatie	3.020.844	0			3.020.844	0			3.020.844
Reserve riolering	0	0		0	0	0		0	0
Reserve overkluizing Bosbeek Baarlo	58.572	586		59.158	0	0			0
Reserve materieel openbare werken	281.322	2.813	13.073		297.208	2.972	13.073		313.253
Reserve egalisatie afval	275.054	2.751			277.805	2.778			280.583
Reserve fonds strategische grondverwervingen	243.309	0			243.309	0			243.309
Reserve huisvestingsfonds	1.000.000	0	100.000		1.100.000	0	100.000		1.200.000
Reserve kwaliteitsfonds ruimtelijke ontwikkeling	277.368	2.774			280.142	2.801			282.943
Reserve concessie openbaar vervoer	79.049	790			79.839	798			80.638
Reserve herziening bestemmingsplannen	979.378	10.355	56.000	510.000	535.733	7.919	56.000	160.000	439.652
Reserve thema 1	54.301	543			54.844	548			55.392
Reserve thema 2	70.250	703		0	70.953	710		0	71.662
Reserve sociaal domein (incl. werk en inkomen)	25.891	259		0	26.150	261		0	26.411
Reserve onderwijshuisvesting	6.220.112	46.651	240.671	390.897	6.116.537	45.874	240.671	388.310	6.014.772
Reserve voorzieningen voor jeugd	59.784	598			60.382	604			60.986
Reserve kunst en cultuur	48.812	488			49.300	493			49.793
Reserve thema 3	50.000	500			50.500	505			51.005
Reserve schering en inslag	484.650	4.847		15.000	474.497	4.745		15.000	464.241
Reserve ontsluiting glastuinbouwgebieden	410.699	4.107	50.000	41.000	423.806	4.238	50.000	41.000	437.044
Reserve thema 4	60.981	610			61.591	616			62.207
Reserve thema 5	50.000	500			50.500	505			51.005
Reserve thema 6	50.000	500			50.500	505			51.005
Algemene reserve	13.561.264	67.121	3.000.000	0	16.628.385	67.121	4.000.000	0	20.695.506
Algemene risicoreserve	5.631.400	0			5.631.400	0			5.631.400
Reserve ICT	286.284	2.147	110.000	120.000	278.431	2.088	110.000	35.000	355.519
Reserve dekking kapitaallasten	6.151.476	46.136		416.973	5.780.639	43.355		389.349	5.434.645
Reserve uitgezette middelen	9.602.796	0		510.000	9.092.796	0		510.000	8.582.796
Reserve strategische investeringen	2.242	22			2.264	23			2.287
Totaal reserves	53.088.709	231.341	3.569.744	2.563.028	54.326.766	220.322	4.569.744	1.538.659	57.578.173

Omschrijving	mutaties 2026			Saldo 01-01-2027	mutaties 2027			Saldo 01-01-2028
	toevoegingen		onttrekkingen		toevoegingen		onttrekkingen	
	compensatie	overig	overig		compensatie	overig	overig	
Reserve parkeerfonds	240			24.283	243			24.526
Reserve Wowezo Baarlo	0			30.000	0			30.000
Reserve fonds infrastructurele werken	14.273		0	1.917.342	14.380		0	1.931.722
Reserve herstructureringsfonds	16.622		0	1.678.784	16.788		0	1.695.572
Reserve risico's grondexploitatie	0			3.020.844	0			3.020.844
Reserve riolering	0		0	0	0		0	0
Reserve overkluizing Bosbeek Baarlo	0			0	0			0
Reserve materieel openbare werken	3.133	13.073		329.459	3.295	13.073		345.826
Reserve egalisatie afval	2.806			283.388	2.834			286.222
Reserve fonds strategische grondverwervingen	0			243.309	0			243.309
Reserve huisvestingsfonds	0	100.000		1.300.000	0	100.000		1.400.000
Reserve kwaliteitsfonds ruimtelijke ontwikkeling	2.829			285.773	2.858			288.630
Reserve concessie openbaar vervoer	806			81.444	814			82.259
Reserve herziening bestemmingsplannen	6.458	56.000	160.000	342.110	5.982	56.000	160.000	244.092
Reserve thema 1	554			55.946	559			56.506
Reserve thema 2	717		0	72.379	724		0	73.102
Reserve sociaal domein (incl. werk en inkomen)	264		0	26.676	267		0	26.942
Reserve onderwijshuisvesting	45.111	240.671	385.745	5.914.809	44.361	240.671	383.204	5.816.637
Reserve voorzieningen voor jeugd	610			61.596	616			62.211
Reserve kunst en cultuur	498			50.291	503			50.794
Reserve thema 3	510			51.515	515			52.030
Reserve schering en inslag	4.642		15.000	453.884	4.539		15.000	443.423
Reserve ontsluiting glastuinbouwgebieden	4.370	50.000	41.000	450.414	4.504	50.000	41.000	463.919
Reserve thema 4	622			62.829	628			63.457
Reserve thema 5	510			51.515	515			52.030
Reserve thema 6	510			51.515	515			52.030
Algemene reserve	67.121	2.000.000	0	22.762.627	67.121	3.000.000	0	25.829.748
Algemene risicoreserve	0			5.631.400	0			5.631.400
Reserve ICT	2.666	110.000	258.000	210.186	1.576	110.000	45.000	276.762
Reserve dekking kapitaallasten	40.759		386.722	5.088.682	38.164		384.097	4.742.749
Reserve uitgezette middelen	0		500.000	8.082.796	0		500.000	7.582.796
Reserve strategische investeringen	23		0	2.310	23			2.333
Totaal reserves	216.655	2.569.744	1.746.467	58.618.105	212.325	3.569.744	1.528.301	60.871.872

Omschrijving	stand 31-12-2023	stand 31-12-2024	stand 31-12-2025	stand 31-12-2026	stand 31-12-2027
Voorziening verliezen grondexploitaties gepubliceerd als correctie op activa	2.020.555	2.020.555	2.020.555	2.020.555	2.020.555
Voorziening dubieuze (belasting en Soza) debiteuren gepubliceerd als correctie op activa	1.007.739	1.007.739	1.007.739	1.007.739	1.007.739
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's én gepubliceerd als correctie op activa	3.028.294	3.028.294	3.028.294	3.028.294	3.028.294
Voorziening pensioen wethouders	1.263.040	1.263.040	1.263.040	1.263.040	1.263.040
Voorziening spaar- en bovenwettelijk verlof	2.118.381	2.118.381	2.118.381	2.118.381	2.118.381
Voorziening kosten afgesloten grondexploitaties	46.202	46.202	46.202	46.202	46.202
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.427.623	3.427.623	3.427.623	3.427.623	3.427.623
Voorziening onderhoud binnensportaccommodaties	358.848	22.732	69.166	72.772	96.617
Voorziening onderhoud buitensport accommodaties	378.213	463.294	413.246	389.233	146.456
Voorziening onderhoud cultuurobjecten	32.867	32.867	32.867	32.867	32.867
Voorziening onderhoud sociaal culturele accommodaties	260.969	201.050	211.005	149.789	130.486
Voorziening sociaal culturele accommodaties inzake Dok 6	134.255	98.278	10.071	35.953	54.210
Voorziening onderhoud overige gemeentelijke gebouwen	157.630	88.122	90.544	24.892	30.021
Voorziening onderhoud gemeentewerf	152.941	-35.076	-21.464	-30.281	-12.443
Voorziening onderhoud Huis van de gemeente	438.796	464.046	357.294	391.544	421.294
Voorziening parkbos en kasteelterrein D'Erp Baarlo	99.810	69.875	86.458	103.041	20.256
Voorzieningen ter egalisering van kosten	2.014.330	1.405.188	1.249.187	1.169.810	919.764
Voorziening riolering	14.145.299	14.062.636	14.090.613	14.181.106	14.346.410
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	14.145.299	14.062.636	14.090.613	14.181.106	14.346.410
Voorzieningen gepubliceerd als passiva	19.587.252	18.895.447	18.767.423	18.778.539	18.693.797
Totaal voorzieningen gepubliceerd als activa en passiva	22.615.546	21.923.741	21.795.717	21.806.833	21.722.091

Postbus 7088
5980 AB Panningen
Wilhelminaplein 1
5981 CC Panningen
T 077 306 66 66
E info@peelenmaas.nl
www.peelenmaas.nl